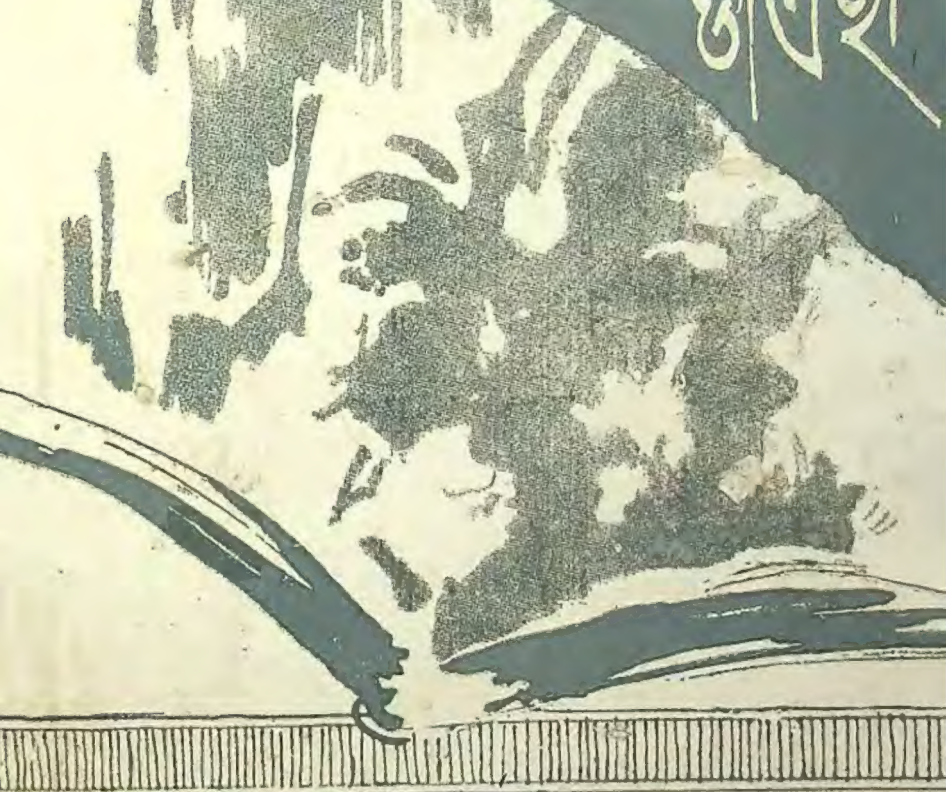

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସାଧାରଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ତାରିଖ

ମୂଳ ଲେଖା : ରଞ୍ଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ କ୍ଷେତ୍ରପାତ୍ର
ଅନୁବାଦ : ଶ୍ରୀରାମ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ଜଣେ ସାଧାରଣ କିଶୋରର ଡାଏରୀ

ମୂଲ୍ୟଲେଖା :
ସକେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ କ୍ଷେତ୍ରାପ୍ତ

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :
ସରତ ଭୂଷଣ ମହାନ୍ତି

ମହାନଦୀ ଟ୍ରଷ୍ଟ
ଭୁବନେଶ୍ୱର ॥ ୧୯୯୧

ଦ୍ୱିତୀୟ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର

॥ ଭୂମିକା ॥

କିନ୍ତୁ ବର୍ଷ ତଳେ ମୁଁ ଆଗରୁ ରଜନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଲିଖିତ ‘ଜାତି ଉପନିଷଦ’ ନାମକ ଗୋଟିଏ ବହି ପଢ଼ିଥିଲି । ସେଥିରେ ଲୁଠିତ୍ଵସେନ ଜବନ ଦର୍ଶନ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଛି । ଲୁଠିତ୍ଵ ସେନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଲିଖିତ ଗୋଟିଏ ପୁସ୍ତକରେ ଲୁଠିତ୍ଵ ସେ ନିଜେ ଲେଖିଛନ୍ତି, “ଯାହା ସତ୍ୟ ତାହା ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ପାରେନା । ଯାହା ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ତାହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ।” କିନ୍ତୁ ମୋର ଜବନରେ ଏକଥା ଠିକ୍ ବିପରୀତ ହୋଇଛି । କାରଣ ମୁଁ ମୋର ଡାଏରୀରେ ଯାହା ଯାହା ଲେଖିଛି, ସବୁ ସତ୍ୟ କଥା ଲେଖିଛି । ମୋ ଜାଣିବାରେ ବିନ୍ଦୁଏ ମାତ୍ର ମିଥ୍ୟା କଥା ଲେଖିନି । ଏକଥା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ଏଥିପାଇଁ, ଯେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ୁଥିଲି, ଅର୍ଥାତ୍ ମୋର ବୟସ ଯେତେବେଳେ ୧୫-୧୬ ବର୍ଷ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଲିପି ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି ଯେଣୁ ମୋର ଡାଏରୀ କେହି ପଢ଼ି ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଲଜ୍ଜା ଏବଂ ଭୟ ଯୋଗୁ ବଙ୍ଗଳା, ହିନ୍ଦୀ । ଅସମୀୟାରେ ଏହା କଥା ସବୁ ଲେଖିବାଟା ମୋ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ଭବ ନଥିଲା, ଏବଂ ବୋଧହୁଏ କାହାଦ୍ଵାରା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ବୋଧହୁଏ ଅଷ୍ଟମରେ ପଢ଼ୁଥିଲି, ତିନେ ମୋର ଶିକ୍ଷକ ନୁରୁଲ୍ ହକ୍ ଶିକାଗୋ ଆମମାନଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଯେ, “କେହି ଯଦି ଡାଏରୀ ଲେଖିପାରେ, ତା’ହେଲେ ଏହି ଡାଏରୀ ବୃଦ୍ଧ ବୟସରେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ଦେଇପାରେ ।” ଏକଥା ମୋତେ ଖୁବ୍ ସ୍ପର୍ଶ କରିଥିଲା । ତା’ପରେ ମୁଁ ଡାଏରୀ ଲେଖିବାର ସିକାନ୍ତ ନେଲି ।

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଛୋଟ ଥିଲି, ତିନେ ମୋର ବାବା, ମୋର ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କୁ କହିଥିବା ମୁଁ ଶୁଣିଲି ଯେ ମୋର ବାବା ଯେତେବେଳେ କିଶୋର, ସେହି ସମୟରେ କୌଣସି କ୍ଳାନ୍ତରଣବଶତଃ ସେ ଗୋଟିଏ ନିଜସ୍ଵଲିପି ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ । ଏକଥା ଶୁଣି ମୋ ମନରେ ପ୍ରେରଣା ଜାଗିଥିଲା ।

ମୋର ଜନ୍ମ ୧୯୫୧, ୨ ନଭେମ୍ବରରେ ଆସାମର ଧୁବୁଣ୍ଡ ଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ଗୋଲକରନ୍ତ୍ର ଗ୍ରାମରେ ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ଯେଉଁଦିନ ଡାଏରୀ ଲେଖିଲି ମୋର ନିଜସ୍ଵ ଲିପିରେ, ସେଦିନ ଥିଲା ୧୯ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୭ ମସିହା ଶନିବାର । ସେଦିନ ମୋର ବୟସ ହୋଇଥିଲା ପ୍ରାୟ ୧୫ ବର୍ଷ, ୯ ମାସ, ୨ ଦିନ ।

ମୋର କିଶୋର ବୟସର ଡାଏରୀ ପଢ଼ି ମୋର ପାଠକ ମାନେ ମୋତେ ଦୃଷ୍ଟା କରିବେ କି ଭଲ ପାଇବେ, ଜାଣେନି । ତଥାପି ଭଲ ପାଇବା ଓ ଦୃଷ୍ଟା ଦୁଇଟାକୁ

ଭୂକ୍ଷେପ ନକର ମୋର ଡାଏରୀକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିଦେଲି । ଘଟଣା ସବୁ ସତ୍ୟ, ଲୋକମାନଙ୍କର ନାଆଁ, ଠିକଣା, ସବୁ ସତ୍ୟ । ମୋର କିଶୋର ବୟସର ୧୯ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୭ ମସିହାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୨ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୭୯ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ମୋର ପ୍ରିୟ ପାଠକ ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖିବି । ତା'ପରେ ମୁଁ ମୋର ଅବଶିଷ୍ଟ ଡାଏରୀକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

ମୋର କିଶୋର ବୟସର ଡାଏରୀରେ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏତେ ପରିପକ୍ୱ ହୋଇଛି, ଏବଂ ହେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତଥାପି ମୋର ଡାଏରୀଟି ପଢ଼ି ଅନେକେ ବୋଧହୁଏ ନିଜ ନିଜର କିଶୋର ବୟସକୁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଫେରି ଯାଇପାରିବେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିପାରେ ଯେ ମୁଁ କାହିଁକି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମୋର ଡାଏରୀକୁ ପ୍ରକାଶ କଲି । କାରଣ, ଅସମୀୟା, ହିନ୍ଦୀ, ଇଂରାଜୀ, ବଙ୍ଗଳାରେ ମୋର ଡାଏରୀ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ସାହସ ନଥିଲା । କାଲେ ମୋର ଡାଏରୀଟି ମୋ ଘରର ଲୋକମାନଙ୍କ ହାତକୁ ଆସି ଯାଇପାରେ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ମୋର ସାହସ ହେଲେ ବୋଧହୁଏ ମୋର ଡାଏରୀକୁ ଏଇ ସମସ୍ତ ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରିପାରେ ।

କେଇ ମାସ ତଳେ ଓଡ଼ିଶାର କଟକ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବଡ଼ପଡ଼ା ଗ୍ରାମର ଯୁବକ ଶ୍ରୀ ଭରତ ଭୂଷଣ ମହାନ୍ତି, ଗୋଲକଗଡ଼ର 'ଚିଲ୍‌ରାଇ' କଲେଜରେ ଇଂରାଜୀ ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ପରିଚୟ ହୁଏ ଏବଂ ବହୁତ ହୁଏ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ମୋର ଡାଏରୀ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲି । ତାଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ପ୍ରେରଣା ପାଇଲି ଏବଂ ମୁଁ ମୋର ଡାଏରୀ ପ୍ରକାଶ କରିବା ବିଷୟରେ କଲ୍‌ନା କଲ୍‌ନା କରିବାରେ ଲାଗିଲି । ତାପରେ ଶ୍ରୀ ଭରତ ଭୂଷଣ ମହାନ୍ତିଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ପବନ ଦେବତା ଆସାମରେ ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ପ୍ରେରଣା ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ଶ୍ରୀ ଦେବତା ମୋର ଡାଏରୀ ଅନୁବାଦ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଦିନ ଅନୁବାଦ କରିବା ପରେ ସେ କୌଣସି କାରଣ-ବଶତଃ ଉଦାସୀନ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ଅନୁବାଦ କାମ ବନ୍ଦ ରହିଲା । ପରେ ଶ୍ରୀ ଭରତ ଭୂଷଣ ମହାନ୍ତି ମୋର ଡାଏରୀ ଅନୁବାଦ କାର୍ଯ୍ୟ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିଲେ । ବାସ୍ତବରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହାନ୍ତିଙ୍କର ପ୍ରେରଣା, ନିଷ୍ଠା, ପରିଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ମୋର ଡାଏରୀ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ସ୍ୱପ୍ନ ସାଞ୍ଚିକ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏଇ ପୁସ୍ତକଟିକୁ ସମର୍ପଣ କରୁଛି ।

ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ମନୋବିଜ୍ଞାନକ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋର ଡାଏରୀରୁ

ଅନେକ କଥା ସଂଗ୍ରହ କରିପାରିବେ । ମୁଁ ଡାଏରୀ ଲେଖିବାରେ ମୋର ଶିକ୍ଷକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ
ଅଭୟ ଚରଣ ସିଲ୍‌ଙ୍କ ପାଖରୁ ଉତ୍ସାହ ପାଇଛି । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରଣବ ଆର୍ତ୍ତ୍ତଙ୍କ
ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରେରଣା ପାଇଛି ।

ପ୍ରିୟ ପାଠକମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ ମତାମତ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲି ।

ରବିନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ଷେଟାଓଁଡ଼ା

ଆସାମ

ତା ୩ । ୧୦ । ୮୯

॥ ୧୧ । ୮ । ୭୭ : ଶନିବାର ।

ଗୁଣ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ବୟସ ହେଲା ମୋତେ ଗୋଟିଏ ମାଗୁଥିକ ବେମାର ହୋଇଛି । ଏଇ ବ୍ୟାଧି ଯୋଗୁଁ ଖମେଖମେ ଶରୀର ଅବଶ ହୋଇଯାଇଛି । ଏଇ ରୋଗ ମୋର ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କର ଅଛି, ସେ ବହୁତ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଦେଖାଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଫଳ ହୋଇନାହିଁ । ମୁଁ ମୋର ବେମାର କଥା କାହାକୁ କହିନାହିଁ, କାହିଁକି ନା, କହିଲେ ବାପା ମା'ଙ୍କର ଚିନ୍ତା ବଢ଼ିବ ।

ପ୍ରାୟ ବର୍ଷେ ହେଲା ଗୁପ୍ତାକାଟରେ ଜଣେ ଦଶବାର ବର୍ଷର ପିଲା ସବୁ ଭେଟରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଡେଉଁରିଆ ଦେଉଛି । ଶୁଣିବା ପାଇଁ ମିଳେ ଯେ, ପିଲଟି ଭଗିରଙ୍କଠାରୁ କବର ପାଇଅଛି । ମୁଁ ବି ଆଜି ଡେଉଁରିଆ ଆଣିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲି । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇଥିଲେ, ଗୋପାଳ, ଗୋବିନ୍ଦ, ନନ୍ଦଲଲ ଓ ଲଲୁ ଘୋଷ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଟିକେଟ ନ କରି ରେଳଗାଡ଼ିରେ ଉଠିଲୁ । ଏଇଟି ମୋର ବିନା ଟିକେଟ୍ରେ ପ୍ରଥମ ଯାତ୍ରା ।

॥ ୨୦ । ୮ । ୭୭ : ରବିବାର ॥

ରାତି ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ବେଳେ ଆମେ ଗୁପ୍ତାକାଟାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଡେଉଁରିଆ ଆଣିବାପାଇଁ ସେଠାରୁ ପୁଣି ପ୍ରାୟ ଆଠ ମାଇଲ ପାଦରେ ଚାଲି ଯିବାକୁ ହୁଏ ।

ପୁରୁଣା ରାତି । ସମ୍ମୁଖରେ ପାହାଡ଼ ! ସତେ ଯେପରି ଜନ୍ମ ଆମକୁ ଦେଖି ଲଜରେ ପାହାଡ଼ଉପରେ ଥିବା ଗଛ ଉଦ୍‌ବାଡ଼ରେ ମୁହଁରେ ଓଡ଼ିଣୀ ପକେଇଛି !

ଆମେ ଅଳ୍ପାତମସା ହୋଇ ହୋଇ ରାତି ତିନିଟା ବେଳେ ନନ୍ଦିଂସ ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ମା' ଦେଇଥିବା ରୁଟି ଓ ଚୁଡ଼ା ଖାଇ ବ୍ରତ୍ତାମ ନେଲୁଁ । ଗୁଣଟାରେ ଉଠି ଇଆଡ଼େ ସିଆଡ଼େ ଚାଲିଲୁ । ତା'ପରେ ଯେଉଁଠି ଡେଉଁରିଆ ଦିଆଯାଏ, ସେଠାକୁ ଗଲୁ । ବହୁତ ଭିଡ଼, ପାଞ୍ଚ ଛଅହଜାର ମଣିଷ । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଠେଲିପେଲି ସାମ୍ନାକୁ ଆସିଲୁ, ତା'ପରେ ଗୋଲକଗଞ୍ଜର ଜଣେ ସିପାହାର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଭିତରକୁ ଯାଇ କୋଡ଼ିଏ କୋଡ଼ିଏ ପଇସା ଦେଇ ଗୁରୋଟି ଡେଉଁରିଆ କଣିଲୁ ।

ତା'ପରେ ବସ୍ତ୍ରରେ ବଂନାଇଗାଓଁ ଆସିଲୁ । ସେଠାରେ ଆମର ଅଲୁମ୍ବିକସ୍ତ୍ର ବାସନର ଦୋକାନ ଅଛି । ସେଠାରେ ଖାଇପିଇ ବିଶ୍ରାମ କଲୁ । ତା'ପରେ ବଜାରରେ ଘୁରିବା ପାଇଁ ଗଲୁ । ଜଗଦୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ କୃତ ଗୋଟିଏ ଗୀତା କଣିଛି । ସବଣ୍ୟ ଆରବ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସ ନ କଣି ଗୀତା କଣିବାକୁ ଗୋପାଳ ଅଲ୍ପଅଲ୍ପ ମନ ଉଠାଇଲୁ ।

ଦିନ ଅଢ଼େଇଟାବେଳେ ଗୋଲକଚଞ୍ଚି ଫେରି ଆସିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲୁ । ଏଇଥର ମଧ୍ୟ ଟିକେଟ କଣିଲୁ ନାହିଁ । ବାଟରେ ବହୁତ T T I ଆମର ପିଚ୍ଛ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଆମକୁ ଧରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏଇ ଚବିଶ ଦଣ୍ଡାରେ ଆମେ ଦଣ୍ଡାଏ ମଧ୍ୟ ଶୋଇ ନ ଥିଲୁ । ଘରକୁ ଆସି ରାତି ଆଠଟା ବେଳେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲୁ ।

॥ ୧୧ । ୮ । ୭୭ : ସୋମବାର ॥

ସକାଳେ ସାତଟା ବେଳେ ନିଦରୁ ଉଠିଲି । ହାତମୁଁହ ଧୋଇ ଗୁ'ପାଣି ଖାଇ ଅଲ୍ପ ପଢ଼ିଲି, ଦଶଟା ବେଳେ ଖାଇପିଇ ବାରଟା ବେଳେ ପୁଣି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଦଶଟା ବେଳେ ଉଠିଲି । ଗୁ'ପାଣି ଖାଇ ଅଲ୍ପ ଜଳମୋଗ କରି, ବୁଲିବାପାଇଁ ଗଲି, ଏଗାରଟା ବେଳେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

॥ ୧୨ । ୮ । ୫୭ : ଶନିବାର ॥

ସକାଳ ସାତଟାରେ ଉଠିଲି, ଗୁ' ପାଣିଖାଇ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ବସିଲି । ପାଖରେ ମୋର ବାଲଗୁରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରଜନୀକାନ୍ତ ରାୟ ମୋର ଛୋଟ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଉଥିଲେ ।

କଥାପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରଜନୀ ମାଷ୍ଟର ମୋତେ କହିଲେ, “ଆଜି ଆମ ଘରକୁ ଜଣେ ଗଣକ ଆସିବେ ।” ମୁଁ କହିଲି “ତା'ହେଲେ ମୁଁ ହାତ ଦେଖେଇବି ।”

ରଜନୀ ମାଷ୍ଟର କହିଲେ “ଠିକ୍ ଅଛି, ଯିବୁ” ।

ସ୍କୁଲ ଛୁଟି ହେବାପରେ ମୁଁ ଓ ଗୋବିନ୍ଦ ‘ଗଣକ ପାଖରେ ହାତ-ଦେଖେଇବା ପାଇଁ ରଜନୀ ମାଷ୍ଟରଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଗଣକ ଜଣକଙ୍କୁ ବାଟରେ ପାଇଲୁ । ତା'ପରେ ମାର୍କେଟିଙ୍ଗ୍ ଜାଗାରେ ହାତ ଦେଖେଇଲୁ । ହାତଦେଖି ସେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ :

୧(୧) ତୁମ ହାତରେ ଟଙ୍କା ତ ଅନେକ ଆସିବ, କିନ୍ତୁ ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଯିବ ।
 (୨) ତୁମେ ମାଷ୍ଟର, ପ୍ରଫେସର ବା ସେଇ ଧରଣର ଗୁରୁ ହେବ । (୩) ଛବିଶ

କର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ପଢ଼ିବ । (୫) ପଞ୍ଚାଶ ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ଧୁ-
ରହିବ । (୬) ତୁମେ ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିବ ଓ ଧାର୍ମିକ ହେବ, ବିଜ୍ଞାନ ଅଧିକା-
କର୍ମଠି ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । (୭) ଛବଣ ବର୍ଷ ବୟସ ପରେ ପୃଥିବୀ ଭ୍ରମଣ
କରିବ । (୮) ତୁମେ ଅଙ୍କରେ ଦୁର୍ବଳ । (୯) ତୁମର ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ବର୍ଷ ବୟସଠାରୁ
ସ୍ୱାମ୍ଭୁବେଶ ଅଛି ଓ ସେଇଟି ଲାଭ ୧୯ ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବ । ଏଇ-
ଯୋଗୁଁ ତୁମର ପାଠରେ କ୍ଷତି ହେବ । ଯଦି ତୁମେ ‘ପ୍ରକାଶପାଠ’ର ମୁଦ୍ରିକା
ପିନ୍ଧିବ, ତା ହେଲେ ଏହାକୁ ଭୟନାହିଁ । ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ସେଇ
ମୁଦ୍ରିକାର ମୂଲ୍ୟ ସତୁରୀ ଟଙ୍କା । (୧୦) ବାହାଘର ଦୁଇଟା, କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ
ବାହାଘର ଗୋଟାଏ ।

ସେଇ ଗଣକ ଜଣଙ୍କର ନାମ ରାମନରାୟ ଠାକୁର, ଘର ଧୁବିରେ ।

॥ ୧ । ୧ । ୭୭ : ଶନିବାର ॥

ଆଜି ସକାଳ ସାତଟାରେ ଉଠିଲ । ହାତ ମୁହଁ ଧୋଇ ଗୁରୁଟି ଖାଇ
ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ବସିଲ ।

ଆଜିକୁ କେତେଦିନ ହେଲା ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଶରୀର କାମରେ ବୁଲୁଛି ।
ସେଇଟା ହେଲା ବିଜୟା ସପ୍ତମୀରେ ॥

ଆଜି ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଦୁଇଟାରେ ମୁଁ ଏବଂ ବାବୁରାମ ତା’ ଘରକୁ ଗଲୁ ।
ବିଜୟା ସାଥରେ ଆମର ବିଶେଷ ପରିଚୟ ନାହିଁ ।

ଆମେ ଯାଇ ଯେତେବେଳେ ତା’ ଘର ସାମ୍ନାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ, ଆମର ଛାତି
ଧଡ଼ ଧଡ଼ ହେବା ଆରମ୍ଭ କଲା । ଯେତେବେଳେ ତା’ ଘରକୁ ଗଲୁ, ସେତେ-
ବେଳେ ସେ ବାହାରେ ପଡ଼ାଘରେ ବସିଥିଲା । ସେ ଆମ ସାଥୀରେ ଦଶମ
ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼େ । ଆମେ ଯିବାରେ ସେ ଆମକୁ ପଚାରିଲା, “କାହିଁକି ଆସିଛ” ?
ତା’ ବାପା କିନ୍ତୁ ଜାଣିଲ । ମୁଁ କହିଲି “ତୁମେ ବାପା ଏଇନେ କେଉଁଠି” ?
ସେ କହିଲା “ନାହାନ୍ତି, ଧୁବି, ଯାଇଛନ୍ତି ।” ବିଜୟା ଆମକୁ ବସିବା ପାଇଁ
କହିଲା; ଆମେ ବସିଲୁ । ମୁଁ ତାକୁ ଆସାମିୟାର ନୋଟିଟା ଦିନେପାଇଁ ଦେବାକୁ
କହିଲି । ଏହିଭଳି ତା ସାଥୀରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଜମେଇଲୁ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ବାବୁରାମ ଚାଲିଆସିଲା । ବିଜୟା ମୋତେ ଦୁଇଟିନୋଟି
ଗୀତ ଶୁଣେଇଲା । ତା’ ପରେ ଅନେକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା’ ସାଥୀରେ ଗଲୁକଲୁ
କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ମୁଁ ବିଦାୟ ନେଲି । ସେ ମୋତେ ଆଉଥରେ ଆସିବା ପାଇଁ
କହିଲା । ସେ ମୋ ଆସିବାରେ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହୋଇଥିଲା ଭଲ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଆଜି ରାତିରେ ମୁଁ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବୁଛି । ଆଜିର ଦଟଣାଟି ବାସ୍ତବ ନା
ସ୍ବପ୍ନ !

ସତ୍ୟ ଦଟଣା ! — ନା ସ୍ବପ୍ନ ! — ନା ! ସତ୍ୟ ଦଟଣା ! !

ମୁଁ କଲ୍ଲନା ବି କରପାରିଲିନାହିଁ ଯେ ମୋର ସ୍ବପ୍ନଟି ବାସ୍ତବ ରୂପ
ପାଇବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ କର୍ଣ୍ଣରେ ତା’ର ମଧୁର କଣ୍ଠର ମଧୁର ସ୍ବର — ମୋ’
ଚକ୍ଷୁ ସାମ୍ନାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ତା’ର ହସ ! — ମୁହଁର ମଧୁର ହସ ! —

॥ ୨୨ । ୧୦ ଶ୍ରୀ : ରଚନା ॥

ସକାଳେ ସାଢ଼େ ଛଅଟାରେ ଉଠିଲି । ଗୁ’ ପାଣି ଖାଇ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ
ବସିଲି । ୧୫୫ରେ ଗାଧୋଇ ଭାତ ଖାଇଲି । ଖାଇସାରି ଜଗନ୍ନାଥ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ
କୃତ “କର୍ମବାଣୀ”ର ଗୋଟିଏ ଅଧ୍ୟାୟ ପଢ଼ିଲି । ତା’ ପରେ ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ
ଶୋଇଲି ।

ଆଜି ମୋ ମନ ସହାର ପ୍ରତି, ପାଞ୍ଚିକ ବସ୍ତ୍ର, ପ୍ରତି ବିରାଗୀ । ଆଜି ମୁଁ
ଯେମିତି ନିଜକୁ ଏକୃତିଆ ମନେ କରୁଛି, ମେତେ ଲାଗୁଛି ଆଜି ଯେପରି କେହି ବି
ଏଇ ପୃଥିବୀରେ ନିଜର ନାହିଁ । କାମନା-ବାସନା ସବୁକିଛି ନାହିଁ । ସ୍ବର୍ଗୀୟ
ସୁଖକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା ପାଇଁ ମୋର ମନ, ପ୍ରାଣ ଓ ଅନ୍ତର ବ୍ୟାକୁଳ !
ଉପର ବେଳା ମୁଁ ଗୋଟିଏ କବିତା ଲେଖିଲି :—

କା ସଙ୍ଗେ କରିବି ମୁକ୍ତିର ସନ୍ଧାନ

ମୁକ୍ତିବାତା ! ତୁମେ ମୋତେ ମୁକ୍ତି ଦିଅ ।

ତୁମ ବିନା ନାହିଁ ମୋର ଗତି

ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ବଜନ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ;

ଅଛନ୍ତି; ସବୁ କିନ୍ତୁ କୃତ୍ରିମ ! ! !

ସ୍ବର୍ଥର କୋଳେ ଖେଳା କରନ୍ତି ।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ଏଇ ଦେହଟିରେ, ଏବଂ ଏଇ ନିଷ୍ଠୁର ସହାରେ

ରହିପାରୁନି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବି ମୁଁ !

x

x

x

ଆଜି ମୋତେ ଅତୀତଜୀବନର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମନେପଡ଼ୁଛି । ସେଇ ଦଟଣା ସବୁ
ମନେପଡ଼ୁ ଆଜିର ଜୀବନଟି ରସଶୂନ୍ୟ ଓ ଶୂନ୍ୟ ଭଳି ପ୍ରତୀତ ହେଉଛି । ଆଜି

ମୋର ମାନସ ସାଗରରେ ଜୁଆର ଉଠିଛି । ସେଇ ଜୁଆରରେ ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଗନ୍ନନ୍ଦମୟ ଭବ୍ୟାସ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଅତୀତର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ରବି ଉଦ୍ଭୁତି ଉଠିଛି ।

x x x

ଆଜି ମୋର ମନ କେଉଁ ଏକ ଜନସ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ । ସେଇ “ଜନସ ଗୋଷ୍ଠିକ” ଯେ କ’ଣ, ତାହା ମୁଁ କହିପାରିବି ନାହିଁ ।

x x x

ଦ୍ୱି ପ୍ରହରେ ରେଡ଼ିଓରେ ଗୀତ ଶୁଣୁଥିଲି ।

ମା ତୁ ମୁହେଁ ଗଲେ ଲଗାଲେ

ମେରେ କୋଇ ନେହିଁ.....

ସେଇ ଗୀତର ତାଳେ ତାଳେ ମୋ ଆତ୍ମା ବି ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲା,
“ହେ ଭଗବାନ୍ ! ତୁମେ ହିଁ ମୋର ସବୁ କିଛି, ତୁମ ବିନା ମୋର କେହି ବି ନାହିଁ, ତୁମେ ମୋତେ ତୁମ ପାଶକୁ ଡାକନଥ ।”

x x x

ଉପର ବେଳା ଗୁରୁଟା’ରେ ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ିଲି । ସେଇ ଖବର କାଗଜରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ବାଣୀ ମୋର ମନକୁ ଛୁଇଁଲା : (୧) “ହସ୍ତଂ ଜନକୁ ଜୟ କରିବାଟା ହିଁ ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ ବିଜୟ ଅଟେ ।” (ପ୍ଲାଟୋ)

(୨) “ଅବିଶ୍ୱାସରୁ ଅବିଶ୍ୱାସ ଓ ବିଶ୍ୱାସରୁ ବିଶ୍ୱାସ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।”

(ବିନୋବା)

x x x

ଆଜି ମୋର ଜୀବନ ପ୍ରତି ଗୋଟିଏ ଧୃତକାର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଏବଂ ଏଇ ପୃଥିବୀରେ ମୋତେ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିବାରୁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଲି । ସାତଟା’ରେ ପଢ଼ିବାପାଇଁ ବସିଲି, ସାତେ ୯ ଟାରେ ଶୋଇଲି ।

॥ ୨୭ । ୧୦ । ୨୭ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଜି ମୋତେ କାମଗ୍ରସ୍ତ ପଶୁଛି କରିଛି । ଆଜିଠାରୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ଶିଶୁକୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ । ଆଜିଠାରୁ ମୁଁ ଶିଶୁଟିର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିବି । ଶିଶୁଟି ଯାହା କରିବାକୁ ଚାହୁଁବ, ମୁଁ ତା’ର ବିପକ୍ଷତ କରିବି ।

ସକାଳ ଛଅଟାରେ ଉଠିଲି । ନଅଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିଲି ।

x

x

x

ମୋ ଶରୀରରେ ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ହେଲା ମାରାତ୍ମକ ରୋଗଟିଏ ଅଛି । ଦେହ ଡମେ ଡମେ ଅବଶ ହୋଇପଡ଼ୁଛି । ମୋ ବଡ଼ଭାଇଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏଇ ରୋଗଟି ଅଛି । ସେ ବହୁତ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖରେ ଏହା ଦେଖେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କେହି ବି ଭଲ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏଇ ବ୍ୟାଧିଟି ବ୍ୟାଧିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସବୁଠୁଁ ଖରାପ ବ୍ୟାଧି । ମୋର ଏଇ ରୋଗ ଡମେ ଡମେ ବଢ଼ୁଛି, ଆଉ ଜୀବନର ଆଶା ନାହିଁ । ଯଦି ଅଛି, ତେବେ ବି ଦୁଇଗୁଣ ବର୍ଷ ହିଁ ବଞ୍ଚିପାରିବି । ତଥାପି ବଞ୍ଚିରହୁବା ପାଇଁ ଆକାଂକ୍ଷା ! ! !

x

x

x

ବାବୁରାମ ମୋତେ କହିଲା ଯେ ତାର ଭାଇ ନାନାଧରଣର ବେମାର ଭଲ କରେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖେଇଲି । ପୁଣି ମୋ ମନରେ ନୂତନ ଜୀବନର, ଆଶାର ସ୍ୱପ୍ନ ହେଲା । ସେ କହିଲେ, “ଗୋଟିଏ ଡେଇଁରଥା ଏବଂ ଔଷଧ ଲାଗିବ ।” ଡେଇଁରଥା ଓ ଔଷଧରେ ମୋର ଏକଗୁଣିଶ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା । ମା’ ଚାପା କାହାକୁ ଏ ଔଷଧ ବିଷୟରେ ଜଣେଇଲି ନାହିଁ । ସେ ପୁଣି କହିଲେ, “ଏଇ ରୋଗଟି ଭ୍ରମର କୌଣସି ଶସ୍ତ୍ର ଲାଗେଇଛି ।”

x

x

x

ମୁଁ ଗ୍ରେଟ ବୟସରୁ ହାଟ ପାଲି ଗୁଡ଼ିକରେ ଗୁରୁଅଣା କରି ଜମେଇଛି । ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ପାଖରେ ଦୁଇଶ’ ଗୁଣିଶ ଟଙ୍କା ଜମା ହୋଇଛି ! ସେଥିରୁ ଆଜି ଡେଇଁରଥା ଓ ଔଷଧ ପାଇଁ ଦେଲି ଏକଗୁଣିଶ ଟଙ୍କା । ଯଦି ଗ୍ରେଟ ସମୟରୁ ପଇସା ଜମେଇ ନଥାନ୍ତି, ତା’ହେଲେ ଆଜି କେମିତିକି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ?

x

x

x

ଆଜି ମୋର କାମ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରାବଲ୍ୟ ବେଶୀ ।

x

x

x

ଆଗରୁ ମୁଁ କ୍ଲାସ୍‌ରେ ବେଶୀ ଭଲ ନଥିଲି, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଲ ହୋଇଛି । ମାଷ୍ଟର କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ମୋତେ ରାଧିକିଏ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ମୁଁ ପାରିବନି ବୋଲି ମାଷ୍ଟର ମୋତେ ପ୍ରଶ୍ନ ନ ପଚାରିବା ଯୋଗୁଁ ମୋତେ ଆଜିକାଲି ଖରାପ ଲାଗେ ।

॥ ୮ । ୧୦ । ୭୭ : ଶନିବାର ॥

ଛଅଟା'ରେ ଉଠିଲି । ଗୁ' ପାଣି ଖାଇ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ବସିଲି ।

× × ×

ସାତଟା'ରେ ଔଷଧ ଖାଇବା ପାଇଁ ବାବୁରାମ ଘରକୁ ଗଲି । ଔଷଧ ଖାଇବା ପରେ ସତକୁ ସତ ଦେହ ଖବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ଜୀବନରେ ପୁଣି ଝାପ୍ଟା ଝାପ୍ଟା ଆଶା ସମ୍ଭାର ହେଲା । ଦିନଟା ପଞ୍ଚଧାରୁ ଡେଇଁଗିଆ କଣି ବାବୁରାମର ଭାଇକି ବନେଇବା ପାଇଁ ଦେଲି । ସେଇ ଡେଇଁଗିଆଟିର ଗୁଣ ଏହି ଯେ, ସେଇଟିକୁ ପିନ୍ଧିଲେ କୌଣସି ଶକ୍ତି ମୋ ଶରୀରରେ ବେମାରି ଲାଗେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

× × ×

ଉପରବେଳା ଗୁରୁଟା'ରେ ବୁଲିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲି । ନଇଲୁକୁ ବୁଲିବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି । ସେଠାରେ କେତେଜଣ ପିଲା ମାଛ ମାରିଥିଲେ । ମୋର ମନରେ ଏମିତି ଭାବନା ଉଠିଥିଲା ଯେ, ଏଇ ନିଶ୍ଚୟ ମାଛମାନଙ୍କ ପରି ଯଦି ଏଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କେତେଟା ବିଶାଳ ବିଶାଳ ଦାନ୍ତଥିବା ଗୁରୁତ ଖାଇବା ପାଇଁ ପୃଥିବୀରୁ ଉଠେଇ ନେଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଏଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କେମିତି ଲାଗିବ ? ମାଛମାନଙ୍କ ଉପରେ ମୋର ବଡ଼ ଦୟା ହେଲା । ଏବଂ ମୁଁ ମାଛ-ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏପରି ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ ଗଲ ଲେଖିବା ପାଇଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କଲି । ଏବଂ ମୁଁ ଭାବିଲି, ମୁଁ ଲେଖନୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଅନ୍ତରର ମାଛମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୟାର ଭାବ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବି ଓ ସେମାନେ ମାଛ-ଖାଇବା ଗୁଡ଼ିକଦେବେ ।

ସେଇ ନଇ ପଠାରେ ମୋର ଓ ପ୍ରଣବ ଭିତରେ ଏଇ ବିଷୟରେ ଡର୍କ ଲାଗିଲା । ପ୍ରଣବ କହେ : ଭାରତର ଆଦି ନାମ ଜମୁ । ଆର୍ଯ୍ୟ ଭାଷାର ନାମ ଓ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ 'ଭାରତ' ନାମଟି ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହୁଛି : ଜମୁ ନାମଟି ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ଆସିବାର ବହୁତ ଆଗରୁ ହିଁ ଅଛି । ସେ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଲି : ଅନାଧିକାରୀମାନଙ୍କର କୌଣସି ଭାଷା ନଥିଲା । ଏଇଟା ସମ୍ଭୂତ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ; କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭୂତ ଭାଷାଟି ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର, ସେଇ ଯୋଗୁଁ ଏଇଟି ଆର୍ଯ୍ୟଶବ୍ଦ । ମୁଁ ଯୁକ୍ତି ଦେଖେଇଲି : ମନେକର, ଏବେ ପାକିସ୍ତାନର ନାମଟି ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଭାଷାରେ ପାକିସ୍ତାନ ହୁନ୍ଦୀ ଭାଷାରେ ପାକିସ୍ତାନ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ପାକିସ୍ତାନ । ଏବଂ ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଂରେଜମାନେ ପାକିସ୍ତାନ ଆକ୍ରମଣ କରି-ନେଲେ ଏବଂ ପାକିସ୍ତାନର ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସେଠାରୁ ହଟେଇ ଦେଲେ, ତେବେ

ଦୁଇହଜାର ବର୍ଷପରେ ପରେ ପାକିସ୍ତାନର ମଣିଷମାନେ କହୁବେ କି ଯେ ଏଇଟି
ଇଂରେଜ ନାମ ? ତଥାପି ପ୍ରଣବ ମୋ କଥାକୁ ମାନିଲାନାହିଁ । ଯେ ନିଜ
ଯୁକ୍ତିରେ ଅଟଳ ରହିଲା ।

+ + +

ଆଜି କାମ-ରଘୁ ବିବେକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ । ମୋର ଆଜି ଲେଖକ
ହେବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା । ମୁଁ ମାର୍ଚ୍ଚାଡ଼ି ହୋଇ ବି ମୋର ମନରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଉଦୟ ହୁଏ, ସେଇ ଗୁଡ଼ିକ ଅସମୀୟା ଅଥବା ବଙ୍ଗଳାରେ ହୁଏ । ଏଇଟା
ଯେ କାହିଁକି ହୁଏ, ସେଇ ନେଇ ମୋ ଓ ପ୍ରଣବ ଭିତରେ ଆଲୋଚନା ହୁଏ ।
ଆଜି ମୋ ମନ ବେଶ୍ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଥିଲା ।

॥ ୨୧ । ୧୦ । ୨୭ : ରବିବାର ॥

ସାତଟା'ରେ ବାବୁରାମ ଘରକୁ ଔଷଧ ଖାଇବାପାଇଁ ଗଲା । ଔଷଧ
ଖାଇବାରେ ଦେହ ଖରାପ ହେଲାଭଳି ଲାଗିଲା, ଏବଂ ବାନ୍ତି ଗୁଡ଼ାଏ କଲା ।

ଆଜି ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କଲା । ଆଜି ସଫୁର୍ତ୍ତି ଘରଟି ପରିଷ୍କାର କରାହେଲା ।
ରାତି ନ'ଟାରେ ଔଷଧ ଖାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

॥ ୨୦ । ୧୦ । ୨୭ : ସୋମବାର ॥

ସାଢ଼େ ଛ'ଠାରେ ଉଠିଲା । ଗୁ' ପାଣି ଖାଇଲା । ଆଜି ମୋର ଝାଡ଼ା
ବହୁତ ପତଳା ହୋଇଛି । ସାତଟା'ରେ ଔଷଧ ଖାଇବାପାଇଁ ବାବୁରାମ ଘରକୁ
ଗଲା । ଆଜି ଦେହଟି କାଲି ଅପେକ୍ଷା ଅଳ୍ପ ଭଲ ଲାଗିଲା । ଦଶଟା'ରେ ସ୍କୁଲକୁ
ଗଲା । ଆଜି ହିନ୍ଦୀ ଗୀତା ଦେଖା ହୋଇଛି । ମୁଁ ପାଇଛି ଶହେରୁ ଏକାବନ ।
ହିନ୍ଦୀରେ ମୁଁ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇଛି । ଜ୍ୟାମିତିରେ ମୋର ବହୁତ ଆଗ୍ରହ
ଥିଲାଭଳି ଆଜି ଲାଗିଲା ।

+ + +

ଉପର ବେଳା ଅଳ୍ପ କଷିବା ପାଇଁ ଗୋବିନ୍ଦ ଘରକୁ ଗଲା । ତା'ର ଗୁରୁଟି
ଜ୍ୟାମିତିର ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସମାଧାନ କଲା, ଏବଂ ନାନା ଆଲୋଚନା
କଲା ।

ଆଜି ମୋର ମନ କୋଉଠାରେ ବି ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତଥାପି ସାତଟା'ରେ
ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ବସିଲା ।

॥ ୩୧.୧୦.୭୭ : ମଙ୍ଗଳବାର ।

ମାତାଟାରେ ଉଠିଲି । ଚା'ପାଣି ଖାଇ ବାବୁରାମ ଘରକୁ ଔଷଧ ଖାଇବାକୁ ଗଲି । ଯାହେ ଦଶଟାରେ ଘୁଲୁକୁ ଗଲି । ଆଜି ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ କୌଣସି ପୂଜା ଯୋଗୁଁ ସ୍ୱାମୀ ପରିଷ୍କୃତ ହେବେ କୁଟୀ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ, ଗୋବିନ୍ଦ ଓ ସୁଧୀର ଅଙ୍କ କରିଲୁ ।

ଦିନଟାରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଘରକୁ ଚାଲି ପଡ଼ିବା ଯାଇଁ । ପ୍ରଥମ ମୋ ସାଥରେ ଗଲା । ଆମେ ଜ୍ୟାମିତି କରିବା ଯାଇଁ ବସିଲୁ । ପାଞ୍ଚଟାରେ ମୁଁ, ଗୋବିନ୍ଦ ଓ ନରଞ୍ଜନ ବୁଲିବା ଯାଇଁ ନଈ ପାଖକୁ ଗଲୁ । ନରଞ୍ଜନ ସେ କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ଗୋଲନଗର ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବଡ଼ଭାଇ ନବରଞ୍ଜନର ଶିକ୍ଷକ ଅଟନ୍ତି । ଆମ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭୁତ ଗଲେ କୁହାକୁହୁ ଆସନ୍ତୁ ହେଲା । ନରଞ୍ଜନ କହିଲେ ଯେ ବଡ଼ ଭୁତ ଦେଖିଛନ୍ତି, ପରା ଦେଖିଛନ୍ତି ଓ ପଞ୍ଚ ନାଥରେ ଗଲେ କହେଛନ୍ତି । ଆଜି ମୋର ଭୁତ ଦେଖିବା ପାଇଁ ମନ ହେଲା । ମୁଁ ଭୁତ ଦେଖି ନପାବା ଯୋଗୁ ନିଜର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବୋଲି ଭାବିଲି । ଆଜି ଭ୍ରମଣ କରିବା ପାଇଁ ମୋର ଡାକ୍ତର ଇଚ୍ଛା ।

॥ ୧୦୧୦.୭୭ : ବୁଧବାର ॥

ଆଜି ମୁଁ ମୋର ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ଦମନ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ଆଜି ଘାପାବଳୀ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଅନ୍ତରରେ ଘାପାବଳୀ ଆସିନାହିଁ । ସକାଳେ ସରସ୍ୱତୀ ମା'ଙ୍କୁ ଜ୍ଞାନ ଦେବାପାଇଁ କହିଲି । ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲି,— ୧) ମୁଁ କ'ଣ ମୋର ଏଇ ଶରୀର ଧଟେ ? ୨) ମୁଁ କେଉଁଠାରୁ କେମିତି ଏଇ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛି ? ୩) ଇଶ୍ୱର ପ୍ରାକ୍ତିର ପକ୍ଷା କଣ ? ଇତ୍ୟାଦି ।

ଗୋଟାଏ ବେଳେ ଅଙ୍କ କରିବା ପାଇଁ ଗୋବିନ୍ଦ ଘରକୁ ଗଲା । ସେଠାରେ ଅଙ୍କ କଲି ଓ ନାନା ଧରଣର ଗଳ୍ପ କଲି । ଆଜି ମଧ୍ୟ ନରଞ୍ଜନ ଭୁତ ଓ ଡକାୟତ ଗଳ୍ପ କହିବା ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ମୁଁ ଏଇବର୍ଷ ଗୋଟାଏ ବି ବାଣ ସଫୁଟେଇନାହିଁ । ବାଣର ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ମୋର ଅନ୍ତରରେ ଆଘାତ ଦେବା ଆରମ୍ଭ କଲା । ଏଇ ଘାପାବଳୀରେ ଆନନ୍ଦ ନ ଲାଗିବାର ଗୋଟାଏ କାରଣ ବି ଅଛି । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଗୋବିନ୍ଦ ଘରୁ ବୁଲି ଆସିଲି, ସେତେବେଳେ ମୋ ବାପା ରାଗରେ ପ୍ରସ୍ତରଲେ, “ଏତେବେଳେ ଯାଏଁ କୋଉଠି ଥିଲୁ ?” ଏଇ ଗୋଟାଏ କଥା ହିଁ ବୋଧେ ଏଇ ଘାପାବଳୀରେ ମୋର ସମସ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଧୂଳିସାଦ୍ କଲା । ସାହେ ଦଶଟାରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

॥ ୨.୧୧.୭୭ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଜି କାମରସୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ଦିନଟା ବେଳେ ବଜୟା । କେତେକେ କେତେକେ
ଇଂରାଜୀ ନୋଟ୍ ଲେଖିବା ପାଇଁ ଗଲ । ଆଜିର ଦିନଟି ପ୍ରାୟ ଭଲରେ କଟିଛି ।
ବାବୁରାମର ଭାଇକୁ ଔଷଧ ଦିଆର କରବାର ପଣ୍ଡାମ ପାଇଁ ଦଶ ଟଙ୍କା ଦେଲ ।
ବାବୁରାମକୁ ଗୀତାର ମୂଲ୍ୟ ଛୁଡ଼ି କରିଦେଲ । ଆଜି ମୁଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟପିପାସୁ ।

॥ ୩.୧୧.୭୭ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

କାମରସୁ ବଡ଼ ପ୍ରବଳ !

॥ ୪.୧୧.୭୭ : ଶନିବାର ॥

କାମରସୁର ପ୍ରାବଳ !

॥ ୫.୧୧.୭୭ : ରବିବାର ॥

“ଦୁଇ ପାହାଡ଼ରେ, ମରୁ ମରିରେ, କିମ୍ବା କୁଳେ କୁଳେ

ମୋର ମନ ଭାସୁଛି ଆଜି

ମାଲି ହାଗରରେ, ଦୁଇ ପାହାଡ଼ରେ.....

ପାହାଡ଼ ଜଙ୍ଗଲରେ, ଜବଜନ୍ତୁ ସାଥରେ କ୍ଷୀଡ଼ାକରେ ।”

ପରୀକ୍ଷା ଆସୁଛି— କୋଡ଼ିଏ ଡାକରେ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ପଢ଼ିବା
ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଖୁବ୍ ଖରାପ ଲାଗୁଛି । ହସ୍ତମେଥୁନ କରିଛି । ଅବେତ କରୁଥିବା
ଦମନ କଲି, କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖିୟ ଅର ପାରିଲି ନାହିଁ । ଆଜିଠାରୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲି ଦିନକୁ
ଦଶଅର ଗୋମୁଖାସନ କରିବି । ତଥାପି ଏ ଶ୍ରେୟ ମାନ୍ୟନାହିଁ । ମୋ କଥା ଶୁଣୁନାହିଁ ।
କ’ଣ କରିବି ଭଗବାନ, ତୁମେ ମୋତେ ବଞ୍ଚାଅ । ହେ ରାମ !

॥ ୬.୧୧.୭୭ : ସୋମବାର ॥

ସକାଳ ସାଢ଼େ ଗୁରୁଟାରେ ଉଠିଲି । ମୁହଁରେ ଅଳ୍ପ ପାଣି ଦେଇ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ
ବସିଲି । ଆଠଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିଲି । ତାପରେ ବାବୁରାମ ଦରକୁ ଔଷଧ ଖାଇବା ପାଇଁ
ଗଲ । ଔଷଧଟା ଥିଲା ଗଛର ଗୋଟାଏ ଚେର । ଆଜି ଶରୀର ଅଳ୍ପ ଭଲ ଅଛି । ଅନ୍ୟ
ଅନ୍ୟ ଦିନରେ ବେଶୀ ଲେଖିଲେ ହାତ ବଥେଇଲା ଭଳିଆ ଲାଗେ, କିନ୍ତୁ ଆଜି ବେଶୀ
ବ୍ୟଥା କରିନାହିଁ ।

ନଅଟା ଆଡ଼କୁ ଗଛରୁ କିଛି ଡାଳ କାଟିବା ପାଇଁ ବସିଗଲୁ ଗଲ । ହାତରେ
ଦା’ଟିଏ ନେଲି । ବାଡ଼ର ଆରପଟେ ଜଣେ ଲୋକର ଜମି ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଗୁଡ଼ି
ଡାଳ ସେଇ ଜମିରେ ପଡ଼ିଲା । ସେଇ କ୍ଷେତ୍ରର ମାଲିକାଣୀ ମୋତେ ଗାଲ ଦେବାପାଇଁ

ଆରମ୍ଭ କଲି । ସେ ଦେଖିବାପାଇଁ ବହୁତ ସୁନ୍ଦର । ମୁଁ ତା'ର ରୁ-ରେ ମୋହତ ହେଲି ଏବଂ ତାଳ ଟାଟିବା ଗୁଡ଼ିକେ ।

ଏଗାରଟା ଆଡ଼କୁ ଖାଇସାରି ବିଶ୍ରାମ କରୁଅଛୁ । ଏଇ ସମୟରେ ବାପା ମା'କୁ କହିଲେ, “ଭୁଲିଯାଉମର ଚିଠି ଆସିଛି ଏବଂ ଯେ ଲେଖିଛୁ ଯେ, ଯଦି ତାକୁ ଚିଠି ଆସିଯାଏ, ତା ହେଲେ ଯେ ଆସିବ” । ମୁଁ ମା'କୁ ପଚାରିଲି, “ତାକୁ ଜାଣିବା କି ? ଯଦି ଜାଣିବା ,ତେବେ କେବେ ଜାଣିବା ?” ମୋର ବାପା ବ୍ୟଙ୍ଗାତ୍ମକ ଭାବେ ବିଦ୍ରୁଧରେ କହିଲେ, “ତାକୁ କହ” । ମୋର ଅନ୍ତରରେ ଏଇ ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ ଆସି ଛୁଆ ଭଳିଆ ଆଘାତ କଲି ଏବଂ ମୁଁ ପାଟରେ ଯିବା ଚୈତକରେ ଶୋଇପଡ଼ି ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି— । “ମୋ କଥାକୁ ଏମିତି କହି କାହିଁକି ଏମାନେ ଉଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି ? କାହିଁକି ମୋତେ ଯେମାନେ ଏତେ ଖରାପ ମାଆନ୍ତି ? ମୁଁ କ'ଣ ସେମାନଙ୍କର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ କରିଛି ? ମୋ ସାଥରେ ଏଇ ଭଳିଆ କଥା କାହିଁକି କହନ୍ତି ! କାହିଁକି ମୋତେ ଏତେ ବଦ୍ଧ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ? ମୋର ଭାଇମାନଙ୍କୁ ତ ଏମିତି କେତେବେଳେ ବି କହନ୍ତି ନାହିଁ ବା କେବେ କହୁନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଏହାର କାରଣ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ମୋତେ ହୁଏତ ଯେ ଏକବାର ମୁହଁ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବିବା ଆରମ୍ଭ କଲି, କେତେବେଳେ ଏଇଘରୁ ଲେଉଟିବି । ତା'ପରେ ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲି ଯେ, ଏମାନଙ୍କ ଆଗରେ ମୁଁ ଆଉ କେତେ ବି ମୁହଁ ଖୋଲିବି ନାହିଁ ।

ଗୁରୁଟାରେ ଚଳିଯିବା ଘରକୁ ଗଲି । ଦୁଇ ଗୁରୁଟା କାରଣ ଥିଲା । ୧) ପ୍ରଶ୍ନ ଲେଖିବା ପାଇଁ, ୨) ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଛ'ଟାରେ ପଢ଼ିବାପାଇଁ ବସିଲି । ଅଠଟାରେ ତା'ର ଲେଖିଲି, ସାଢ଼େ ଦଶଟାରେ ଶୋଇପଡ଼ିଲି ।

୧୯୯୧.୭.୭ ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଛ'ଟାରେ ଉଠିଲି । ହାତମୁହଁ ଧୋଇ ପଢ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କଲି । ଆଜି ଇତିହାସ ହେଲି । ସାଢ଼େ ଅଠଟା ବେଳକୁ ପଢ଼ିବାରୁ ଉଠି ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ ଗଲି । ଖାଇପିବ ଗୋଟାଏ ବେଳେ ପଢ଼ିଲି ଓ ଶୋଇପଡ଼ିଲି ।

ଗୁରୁଟା ବେଳେ ବୁଲିବାପାଇଁ ଗଲି । ଆଜି ଗୋପାଳ ଘରକୁ ଯିବାପାଇଁ ସାହାରିଲି । ଦୁଇ ଦିନ ମାଧ୍ୟ ହେଲେ ଗୋପାଳ ଘରକୁ ଯାଇନାହିଁ । ବାଟରେ ଗୋପାଳକୁ ଦେଖିଲି । ଗୋପାଳକୁ ଯାଇକେଲରେ ଉଠେଇ ତା' ଘର ଆଡ଼କୁ ଯିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ବାଟରେ ଜଣେ ଘୋଲିଆ ସାଇକେଲ ଆଟକାଇବା ପାଇଁ ଥିଲା । ମୁଁ ସାଇକେଲ ରଖିଲି । ଘୋଲିଆ କହିଲା ଦୁଇଜଣ ସାଇକେଲରେ ଡକଲୁ ମୁଁ ଯାଇ । ଶିବେ ନାହିଁ । ଅମେ ତା'ରେ ଓହ୍ଲେଇ ପାଦରେ ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ

କଲୁ । ଗୋପାଳ ଘରେ ପ୍ରଣବର ଦେଖା ହେଲା ।

ଦୁଇବର୍ଷ ଆଗର ଘଟଣା ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠିଲା । ଆମେ ତିନିବନ୍ଧୁ ଦୁଇବର୍ଷ ପୁରୁଷ ଏଇ ନର ପାଖକୁ ଆସି କବିତା ଲେଖିଥିଲୁ । କେତେ ଆନନ୍ଦର ଦିନ ଥିଲା ସେଗୁଡ଼ା !!! ମୁଁ ମୋର ‘ନଦୀ’ କବିତାଟି ସେଠାରେ ହିଁ ଲେଖିଥିଲି ।

ନଦୀ

ହେ ସୁନ୍ଦର ଶଯ୍ୟ ଶ୍ୟାମଳା ଧରଣୀ, ତୁମ ଛାତି ଉପରୁ ବହୁଅଛି ଏଇ ପ୍ରବାହମୟ
କହୁ ଅରେ ମୋତେ ହେ ଜଳଧାର ! ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଆସୁଅଛ କୋଉଠାରୁ ?

କୁଳୁକୁଳୁ ରାଗିଣୀରେ ହେ ପ୍ରବାହମୟ, ପାରିବନି କହୁ ମୁଁ ତୁମ ଯିବ ତୁମେ କେଉଁ
ଦୂର ଦୁର୍ଗନ୍ଧର ।

ମିଳିଛି ତୁକୁରେ ତୁମର କେତେକେତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶଣୀ, ନାଚିଛନ୍ତି ଆସି ସେଇ ପଥ ତଣିତରୁ
କେତେ ଶତ ଗୀତ ଗାଇ ମିଶିଯିବ ତୁମେ ସେଇ ଅନନ୍ତ ସାଗରେ ।

ମୋତେ ନେଇଯାଅ ଆହେ ଜୀବନ ଜରଙ୍ଗି ଶୀ

ଯେଉଁଠାରେ ମଣିଷ ଲଭେ ଚର ଶାନ୍ତର ବିହାସ ।

(ଗଙ୍ଗାଧର ନଦୀକୁ ଉଦ୍‌ଘୋଷ କରି ଲିଖିତ)

ଶ୍ରୀ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ଡେଢ଼ାଓଁରୁ

(୧୯୭୫)

॥ ୨୩-୪-୭୮ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

୧) ଛଅଟାରେ । ୨) ନା, ୩) ଦଶମଶ୍ରେଣୀର ପଢ଼ାକ୍ଷା ସରିଛି । ୪) କରନାଚ, ୫) କାମ ବାସନାକୁ ମନରୁ ଅନ୍ତର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି, ୬) ଧାର୍ମିକ ପୋଥି ପଢ଼ିବା, ୭) ବହୁତ ଥର, ୮) ସ୍କୁଲ ବନ୍ଦ ଅଛି, ୯) ପ୍ରଣବକୁ ଦୁଇଟଙ୍କା ଧାର ଦେଲି, ୧୦) ନା, ୧୧) ନା, ୧୨) ହଁ, ୧୩) ହଁ ।

ମୋର ମାଟ୍ରିକୁଲେଶନ ପଢ଼ାକ୍ଷା ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୫ରୁ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର କୌଣସି କାମ ନାହିଁ । ଜିଲ୍ଲା ପାଠାଗାରରେ ସଦସ୍ୟ ହୋଇଛି, ସେଠାରୁ “ଦି ଭେଦିକ୍ ଏଜ୍” ଓ “ବୈଭୂତିକ ଦର୍ଶନ” ନାମକ ଦୁଇଟି ପୁସ୍ତକ ଆଣିଛି ।

ଏଇ କେଇଦିନ ହେଲା (୨୫ ମାର୍ଚ୍ଚରୁ ୨୩ ଅପ୍ରେଲ) ପଢ଼ାବହୁ ଭିତରେ କର୍ମଯୋଗ, ଗୀତା, ବେଦାନ୍ତ-ଦର୍ଶନ, ମନ-ଜୟ, ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଧର୍ମ, ସମୁଦ୍ରା, ଆଗୁନେର-ପରଶମନ୍ତ, ନାନା ପରମ୍ପରା, ରତ୍ନଦୀପ ଆଦି ହେଲା ପ୍ରଧାନ ।

ଏଠାକାର ପୁସ୍ତକନ ସ୍ଥାନସ୍ଥ ଏମ୍.ଏଲ୍.ଏ. ଭବନ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ ମୋର ପିତୃସମ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ଓ ମୋତେ ପୁସ୍ତକରୁ ସ୍ନେହ ପ୍ରଦାନ କରି ସବୁଦିନ ପାଇଁ କୃତଜ୍ଞ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଅନ୍ୟତମ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଥିଲା ଏହି ଯେ, ସେ ସଦାସର୍ବଦା ନୂଆ ନୂଆ ବହି ଲଭିବା ଦେଇ ମୋ ରୁଚି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଓ ଜ୍ଞାନ ସମୃଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ

ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଏହା ସେ ମୋତେ ସ୍ୱର୍ଗୀ ଶିବାନନ୍ଦ ପ୍ରଣୀତ ଖଣିଏ ବହି ଦେଇଥିଲେ । ବହିର ନାମଟି ଅବଶ୍ୟ ମନେନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ରଗତ ଉନ୍ନତି ଓ ବୌଦ୍ଧିକ ବିକାଶ ନିମିତ୍ତ ଗୋଟିଏ ଅଧ୍ୟାୟ ଓ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପୃଷ୍ଠା ଥିଲା । ସେଇପ୍ରଶ୍ନ ସବୁ ନିଜକୁ ପଚାରୁ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ ଉତ୍ତର ନିରୂପଣ କରି ସେଇ ଡାହାଣରେ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ସଜାଡ଼ି ପାରିବେ ବୋଲି ମୋର ଏବେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ । ପାଠକଙ୍କ ଅବଗତ ନିମନ୍ତେ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନ ଆଗରେ ନିଜର ଉତ୍ତର ଲେଖିଦିଅ । ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଭିତରେ ତମେ ତମ ଭିତରେ ମହାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉପଲବ୍ଧ କରିବ । ଦୈନନ୍ଦିନ । ଲିନରେ ନିୟମିତତା ରକ୍ଷା କର ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ:—

୧) ଶୋଇ କି କେତେବେଳେ ଉଠିଲ ? ୨) କେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଣ୍ଡରକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲ ? ୩) କ'ଣ ସ୍କୁଲରେ କୌଣସି କାମ ବାକୀ ଅଛି ? ୪) କ'ଣ ଆଜି ନିଜର ପିତାମାତା ଅଥବା ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଆଦେଶ ଲଙ୍ଘନ କରିଛ ? ୫) କୋଉ ମନ ଅଭ୍ୟାସକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ଗୁଲିଛି ? ୬, କୋଉ ଗୁଣର ବିକାଶ ହେଉଛି ? ୭) କେତେଥର ଗୁଲିଲ ? ୮) କ'ଣ ଭୂମେ ଭୂମ ଶ୍ରେଣୀରେ ସମସ୍ତାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ରହିଛ ? ୯) ଆଜି କେଉଁ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥରେ ସେବା କଲ ? ୧୦) କ'ଣ ଆଜି ଧୂମପାନ କଲ ? ୧୧) କ'ଣ ଡେଇ ଓ ବ୍ୟାୟାମରେ ନିୟମିତ ରହିଲ ଓ କେତେ ମିନିଟ ବା ପଞ୍ଜି ଏଥିରେ ନିୟୋଗ କଲ ? ୧୨) କ'ଣ ଆଜି ନିଜ ଅନ୍ତଃକରଣର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରି କୌଣସି କାମ କଲ ? ୧୩) କ'ଣ କାହାକୁ ନିଜର ମନକଥା ଅଥବା କର୍ମଦ୍ୱାରା ଛତିଶସ୍ତ୍ର କଲ ?

॥ ୨୪୩୭ : ରୁଧିବାର ॥

ଛଟାରେ ଉଠିଲ । ପଡ଼ି ବସିଲ । ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ଜୀବନଟି ପଡ଼ି ଶେଷକଲ । ଶ୍ରୀଆପିଆ ପରେ ସବୁଫଳୀ ରାଧାକ୍ରିଷ୍ଣନଙ୍କର “ଧର୍ମେ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ” ପଡ଼ି ବସିଲ । ମୋର ରୁଚି ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଲୁନାହିଁ । ମନ କେଇମାସ ହେଲେ ପବନ ଅଛି । ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବୁଲିବାପାଇଁ ଯାଇଲି । ରାତିରେ ଅଳ୍ପ ଧର୍ମଲେଚନା ହେଲା ।

ମନ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଇଁ, ଭଲ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ । ମନ ଅନେକ କିଛି ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ । ଅନେକ କିଛି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କର ସନ୍ଧାନ ପାଇଛି । କୁହାଯାଏ ମା କାଳୀଙ୍କୁ ଦେଖିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର କଥା ମୋ ପାଖରେ ପ୍ରଥମେ କହେ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ; ନାମ ତା'ର ପ୍ରଣବ । ତାଙ୍କୁ

ଦେଖିବାପାଇଁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥା ହେବା ପାଇଁ ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ।

॥ ୨୫୩୭ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଜି ବେସିନ୍ ଟ୍ରେନଂ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଠାରୁ ୧) ଜ୍ଞାନଗୁରୁ, ୨) ସଂକ୍ଷେପ, ପ୍ଲାଟୋ ଓ ଆରିଷ୍ଟୋଟଲ, ୩) ‘ଏ ଚିଲେସୋଫି ଫର ନେଫା’ ଇତ୍ୟାଦି ଭଲ ଭଲ ବହି ମିଳିବାରୁ ମନ ବହୁତ ଆନନ୍ଦିତ ।

॥ ୨୫୩୮ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ପ୍ରଣବ ଘରକୁ ଚାଲିବା ପାଇଁ ଲେ । ପ୍ରଣବର ବାପା ସାଙ୍ଗାତିକ ବେମାର । ଖାଦ୍ୟାଶ୍ରୟ । ଏଗୁଡ଼ା ଦେଖି ମନରେ ଖୁବ୍ ଆଦାତ ଲାଗିଲା । ମଣିଷର ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନୂତନ ଅଭିଜ୍ଞତା ହେଲା । ଆମର ଯାତ୍ରା ନିଜେ ଏଇଭଳିଆ ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରିବାର ଯୌତୁକ୍ୟ ହୁଅନ୍ତା ତା’ହେଲେ ଏମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଭଲଭାବେ ଅନୁଭବ କରିପାରନ୍ତି ।

॥ ୨୫୩୯ : ଶନିବାର ॥

ଦୁଇଟା ଟଙ୍କା ପ୍ରଣବକୁ ଦେଇ ସାହାଯ୍ୟ କଲି । ବାବୁରାମ ପାଟରୁ ବି ଟଙ୍କାଏ ନେଇ ପ୍ରଣବକୁ ଦେଇ ଆସିଲି । ମନ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଅପବିତ୍ର । ଆଶାକରେ, ଆସନ୍ତାକାଲି ଆଉ କିଛି ପବିତ୍ର ହେବ । ଦ୍ଵିପହରେ ‘ଜ୍ଞାନଗୁରୁ’ ପଢ଼ିଲି । ମନ ଆଶାନ୍ତ ଥିଲା ।

୨୫୪୦ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

କାମବାସନା ପ୍ରବଳ । ବିଜୟାର ଘରକୁ ଯିବାର କଥା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯିବା ହେଲା ନାହିଁ । ବାବୁରାମ ପାଟରୁ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ବହି “ସୌବନ ଜୀବନ”, ଗୋଟାଏ ମିଳି ବହିଦେଇ କଣିଲି । କଣିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା, ଏହିଟି ବିଜୟାକୁ ଦେଇ ଏଇ ମୃତ୍ତି ବସୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ମୋର ମାସେ ଦୁଇମାସ ହେଲା ଯୁଆମୀ ଭାବ । କୌଣସି କାମକାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଗ୍ରହ ଆସୁନାହିଁ ।

ମନଟା ଭଲ ନାହିଁ । ପରେ ପରେ ତିନି ଗୁରୁଦିନ ଧରି ସ୍ଵପ୍ନଦୋଷ ହୋଇ ରହିଲା । ଆମର ମାଟିକୁଲେସନ ପଞ୍ଜିକାଫଳ ଦୁଇ ଗୁରୁଦିନରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ୧ ପଞ୍ଜିକାଫଳ ଉପରେ ହିଁ ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ ନିର୍ଭର କରେ ।

॥ ୨୫୪୧ : ରବିବାର ॥

ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନାହିଁ ଏଇ କେତେ ଦିନରେ । ଆଜି କାମବାସନା ଏମିତି । ଦେଶର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାଟି ଚିନ୍ତା । ବଡ଼ ହୋଇ ଗୁଜୁଳାରେ ଓହ୍ଲାଇବାର । ଅଳ୍ପସୁଆମୀ ଭାବ । କାଲି ଆମମାନଙ୍କର ମାଟିକୁଲେସନ ପଞ୍ଜିକାଫଳ ମିଳିବ ।

॥ ୧୦।୭।୭ : ସୋମବାର ॥

ଆଜି ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନାହିଁ । ପରାକ୍ରାନ୍ତ ବାହାରିବାର କଥା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ବାହାରିନାହିଁ । ଶରୀର ଠିକ୍ ଅଛି ।

ଗଡ଼କାଲି ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବୁଲିବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି । ସାଥରେ ଯାଇଥିଲେ ରାମନାଥପୁରୀ, ରବିଦାସ ଓ ସୁଧୀର ରାୟ । ଧର୍ମ ପ୍ରତି ମନ ଅଳ୍ପ ଉଦାସୀନ ।

॥ ୧୧।୭।୭ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଦୁଇଟାବେଳେ ବାହୁରାମ ସାଥରେ ଧୁରୁ ଗଲି । ଜୁଜୁସ୍ତେଣୀ ଟିକେଟରେ ଗଲି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଜିଲ୍ଲା ଲଘୁପ୍ରେସ୍‌ରେ ବହୁ ଜମା ଦେଇ ନୂତନ ବହୁ ଆଣିବା । ଧୁରୁଟା ବହୁ ଆଣିଲି । ୧) “କେଟିଲସ୍ ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର”, ୨) “ଶୁକ୍ତିସୂତା ବନାମ ସମାଜବାଦ” । ଧର୍ମର ବହୁ ଅଣିବାର କଥାଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆଣିଲି ନାହିଁ । ସେଠାରୁ ଗଲୁଁ ଯୋଗମାୟା ଆଶ୍ରମକୁ । ସେଠାରେ କହନ୍ତି ଜଣେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ସାଧୁ (ମାତାଜୀ) ଅଛନ୍ତି । ଏଇ ସାଧୁ ଜଣକ କାଲୀଭକ୍ତ । ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା । ଗୋଟିଏ ଛଟା ଆଶ୍ରମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦାନ କରି ଫେରି ଆସିଲି । ସେ ଆମକୁ ଆଉଥରେ ଅଣିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ ଜମସ୍ତାର ଏ ଲିନାହିଁ । ଧୁରୁଟା ବେଳେ ଫେରି ଆସିଲୁ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଘୁରୁଘୁରୁ ସୁଶାନ୍ତଙ୍କ ଘର ଆଡ଼କୁ ଗଲି । ସୁଶାନ୍ତର ନାମ ଆମକୁ ଡାକିଲା । ପରାକ୍ରାନ୍ତ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ରେ ଧରିଲେ । ତା’ ହାବଭାବରୁ ବୁଝିଲି ସେ ମୋତେ ଭଲପାଏ; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତାକୁ ଭଲ ପାଏନା । ମୁଁ କେବଳ ସେଇ ଜଣକୁ ଭଲପାଏ ।

ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାବିନ ନଥିବା ନୌକା ଭଳିଆ, ଯେଉଁଠାକୁ ପବନ ଟାଣି ନେଉଛି, ସେଇ ଦିଗରେ ହିଁ ଯାଉଛି । ଏଇ ସମୟରେ ମୋ ପାଇଁ ଜଣେ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ।

॥ ୧୨।୭।୭ : ବୁଧବାର ॥

କାଲି ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି । ଆଉ ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନାହିଁ । ଗୋବିନ୍ଦ ସାଥରେ ଏମିତି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ବୁଲିବାପାଇଁ ଗଲି । ଭ୍ରମଣ ପାଇଁ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କଲି । ପରାକ୍ରାନ୍ତ ଆସନ୍ତା କାଲି ଦେବେ ।

ରାତିଆଡ଼କୁ ମନ ଅଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟିକ ହୋଇଅଛି । ଧୁରୁର ସାଧୁ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଆଜି ଆମେ ଅଛୁ, କାଲି ନାହିଁ । ଆଜି ଏଇ ଦୁନିଆ ଅଛି, କାଲି ନାହିଁ । ନାହିଁକି ପତ୍ରିକା “ସରତା” ନ ପଢ଼ିବାପାଇଁ ମନେ ମନେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କଲି ।

॥ ୧୪୭୭୮ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ମାଟ୍ରିକୁଲେସନ ପରୀକ୍ଷାଫଳ ବାହାରକୁ । ମୁଁ ସେକେଣ୍ଡ ଡିଭିଜନରେ ପାଶ୍ କରୁଛି । ପରୀକ୍ଷାଫଳ ପାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ।

॥ ୧୪୭୭୯ : ଶନିବାର ॥

ମୋର ମନ ଆଜି ଖୁବ୍ ଖୁସି । ମୁଁ ସେକେଣ୍ଡ ଡିଭିଜନରେ ପାଶ୍ କରୁଛି । ଅମ ଡୁଲରୁ ଚାଲିଣି ଜଣ ପିଲା ପରୀକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ପାସ୍ କରିଛନ୍ତି ବାରଜଣ ।

ସ୍ୱା'ର ଫାଇନାଲରେ ବାରଜଣଙ୍କଭିତରୁ ଡ୍ରଜଣ ପାଶ୍ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ସେକେଣ୍ଡ ଡିଭିଜନରେ ମୁଁ, ରାମନାରାୟଣ, ଉପେନ୍ ଏବଂ ଆର୍ତ୍ତ ଡିଭିଜନରେ ପାସ୍ କରିଛନ୍ତି ପ୍ରଣବ, ଗୋବିନ୍ଦ, ଫୋକ୍ସର ଏବଂ ପାଇରେଟ ପାସ୍ କେତେଜଣ ପାସ୍ କରିଛନ୍ତି । ମିଷ୍ଟୁ, ଅଶ୍ୱିନୀ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ସହ ଦ୍ୱି ପ୍ରହରରେ କମଳା-ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ କ୍ୟାମ୍ପସ ବୋର୍ଡ ଡେଲିବାକୁ ଗଲୁ । ମୁଁ ଓ ମିଷ୍ଟୁ ଗୋଟିଏ ପଟେ ଏବଂ ଉପେନ୍ ଓ ସୁନ୍ଦରଲଲ୍ ଅନ୍ୟ ପଟରେ ।

ଟୁପୁରୁ ଟାପୁର ବର୍ଷା ପଡୁଛି । ରାସ୍ତାରେ ଖୁବ୍ କାହାଣୀ ହୋଇଛି । ତା ଭିତରେ ଭୁଲିବାପାଇଁ ଗଲୁ । ଆଜି ମୋର ଦିନଟି ମହାସୁଖରେ ଅତିବାହିତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସେଇ ସୁଖ ଅନୁଭବ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ମୋର ଗୌହାଟୀରେ ପଡିବାଳ ଇସ୍ତି । କଟନ୍ କଲେଜରେ । କିନ୍ତୁ ବାପା ବୋଧହୁଏ ଗୌହାଟୀ ପଠାଇବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ମାଟ୍ରିକ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷ ପାଖରେ ହାତ ଦେଖେଇଥିଲି । ସେ କହିଲେ, “ତୁମେ ସେକେଣ୍ଡ ଡିଭିଜନରେ ପାସ୍ କରିବ” ଏବଂ କଥାଟା ଠିକ୍ ହେଲା । ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ନାମ ରାମନଗିନା, ଧୁବ୍ରେ ରହନ୍ତି ।

॥ ୧୪୭୮୦ : ରବିବାର ॥

ଆଜି ରବିବାର, କାହ୍ନୁ ଘଣ୍ଟାରେ ଚାରି ଦେଇ ଓ ନଈ କାଟିଲି । ସମସ୍ତ ଏମିତି ଯାଉଛି, କିଛି କାମ ହେଉନାହିଁ । ମୁଁ କଲେଜରେ ଫିଲୋସୋଫି ନେବି । ଏଡ୍‌ସନାର ଭାବରେ ସଂସ୍କୃତ ନେବି । ମୋତେ ବଡ଼ହୋଇ ରାଜନୈତିକ ନେତା ହେବାକୁ ହେବ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ହେବାକୁ ହେବ । ଧର୍ମ ପ୍ରସାର କରିବାକୁ ହେବ । ନାନାବିଦ୍ୟା ପ୍ରବଳ ରୂପେ ଅଛି । କ'ଣ କରିବି ମା, ତୁମେ ମୋତେ ବାଟ ଦେଖେଇ ଦିଅ । ମୁଁ ଅବୋଧ,

ଯେଉଁ ଚରଣେ ଫବନ ଯାଉଛି, ମୁଁ ଯେଇ ଚରଣେ ହିଁ ଯାଉଛି । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ
ରକ୍ଷା କର ମା ! ତୁମେ ମୋର ମା ! ମୁଁ କ'ଣ କରିବି । କିଏ ମୋତେ ବାଟ
ଦେଖାଇବ ? ମୁଁ ଅବୋଧ, ମୁଁ ଶିଶୁ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ି ଯାଉଥିବା କୌଳୀ । ମୁଁ
କ'ଣ କରିବି । ହେ ଭଗବାନ ! ତୁମେ ମୋତେ ବଞ୍ଚାଅ । ମୁଁ ତୁମର ସନ୍ତାନ
ଅଟେ । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି । ତୁମେ ହିଁ ମୋତେ ରାତ୍ରା ଦେଖାଅ ।

॥ ୧୭୭୭ : ଘୋମବାର ॥

ଦିନ ଯାଏ, ରାତି ଆସେ । ରାତି ଯାଏ, ଦିନ ଆସେ । ତଥାପି ମୁଁ ପ୍ରଥମେ
ଯେଉଁ ଭଲିଆ ଥିଲି, ଏବେ ବି ସେଇ ଭଲିଆ ଅଛି । ମୋର ଅବସ୍ଥାର କୌଣସି
ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇନାହିଁ । ମନ ଯାଏ ଆଧୁନିକତାର ଭାଗ୍ୟ ଆଡ଼କୁ । ସ୍ବଧାର୍ଥରେ
ଦେହ ଗୁହେଁ ପ୍ରେମର ଶ୍ରେଣୀ । ଆତ୍ମା ଚାହେଁ ଜ୍ଞାନ । କିନ୍ତୁ ଅସ୍ବାର ଚାହେଁ ଅଧର୍ମାତ୍ମା
ହୋଇଯାଇଛି । ଏକଦମ ତଳେ ବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଏହି ଜ୍ଞାନପିପାସା
ଭାବକୁ ଉଠି ଆସିଛି ।

ମା' ମୋତେ ସତ୍ସଂସ୍କାରରେ ନେଇଯାଅ । ମୁଁ ମୂର୍ଖ । ମୁଁ ଭଦ୍ରସିଂହର ବଣୀଭୂତ
ବର୍ତ୍ତମାନ । ଭଗବାନ, ତୁମେ ମୋତେ ଜ୍ଞାନ ଦିଅ । ତୁମେ ମୋତେ ସଦ୍‌ବୃତ୍ତି ଦିଅ ।
ମା' କ'ଣ କରିବି ! ମୁଁ ମୂର୍ଖ, ମୁଁ ଭ୍ରାନ୍ତ । ମୁଁ ଧୂଳିରେ ଧରିବି ନା ଗୌହାଟୀରେ ।
ଧୂଳିରେ ଡିଲେ ମୁଁ ଅବାଧରେ ମା'ଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିପାରିବି । ଗୌହାଟୀରେ ପଡିଲେ
ମା'ଙ୍କୁ ଚେଉଁଠୁ ପାଇବି ? ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? ମୁଁ ଭ୍ରାନ୍ତ, ମୁଁ ଦୁର୍ଜ୍ଞାନ-ହନ ।
ମୋର ନାମ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ । ମୁଁ ଭଦ୍ରସିଂହ ଦ୍ବାରା ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିଚାଳିତ । କିଏ
ମୋତେ ଜ୍ଞାନ ଦେବେ ? କିଏ ମୋତେ ଯଥା ଦେଖାଇ ଦେବେ ?

ମୋତେ ବହୁତ ପିଲା ମିଶ୍ର, ଅଶ୍ରୁତୋଷ ଓ ଆଉ କେତେଜଣ ପିଲା—
କାହିଁକି ବୁଝୁ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ସ୍ବା'ର କାରଣ କଣ ? ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝୁ ନୁହେଁ ।
ସ୍ବା'ର କାରଣ କଣ ? ସ୍ବା'ର କାରଣ ହେଲା, ମୋର ମସ୍ତିସ୍କଟା କାହା ଦହତ
କଥାବାର୍ତ୍ତା ଫଳବେଳେ (କିନ୍ତୁ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ସାଥରେ ନୁହେଁ) ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ
ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହେଁ କାହିଁକି ? ଏହା ଦୂର କରିବାର ପଟ୍ଟା
କ'ଣ ? କେଉଁଭଳି ଲୋକମାନଙ୍କ ଫାଟରେ ମୋତେ ବୁଝିମାନ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାକୁ
ହେବ ? ସ୍ବା'ର ପ୍ରତିକାରର ଉପାୟ ମୋତେ ନିଜକୁହିଁ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ ।

୧) ସ୍ବା'ର କାରଣ ହୋଇପାରେ, ମୁଁ ନିଜକୁ ଶୁନି ବୋଲି ମନେକରେ ।
ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ଏଇ ରକମ ଭାବିବାକୁ ହେବ ଯେ, ମୁଁ ପୃଥିବୀରେ ସମସ୍ତଙ୍କଠୁ
ବୁଝିମାନ ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟ । ୨) ଭାବିବି କୌଣସି ଭୟ ନକରି କଥା କହିବାକୁ ହେବ ।

୩) ଏଇ ଭଲିଆ ଚନ୍ଦ୍ରା କରବାକୁ ହେବ, ମୁଁ କହୁନାହିଁ, ଭଗବାନ କହୁଛନ୍ତି ।
୪) ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ (ଦରକାର ନୁହେଁ) । ୫) ଛୋଟ ପିଲାମାନଙ୍କ
ସାଥରେ ବେଶୀ ମିଳାମିଶା କରିବା ଦରକାର ନୁହେଁ । ମିଳାମିଶା କଲେ ଗୋଟାଏ
ଗାନ୍ଧୀୟ ନେଇ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

ଏଇ ନିୟମ ଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କଲେ ହିଁ ସବୁ ଅସନ୍ତୋଷ ବୋଧେ ଦୂର ହେବ ।
ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ କଥା କହିବାକୁ ହେବ, ଯେମିତି ଲୋକେ ମୋତେ
ବୁଦ୍ଧିମାନ ଭାବିବେ । ମା, ତୁମେ ହିଁ ସବୁ । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ମା ? ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ?
ମୁଁ କିଛି ହିଁ ଜାଣିନି । ମୋତେ ଜ୍ଞାନ ଦିଅ । କାଲି ହିଁ ମୁଁ ତୁମ ପାଖରୁ ଜ୍ଞାନ ଦରକାର
କରିବି । କାଲି ମୁଁ ଯେମିତି ଜ୍ଞାନ ହୋଇଯିବି । ପ୍ରଭୁ ! ଜ୍ଞାନ ଦିଅ । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି
ମା ! ତୁମେ ହିଁ ସବୁ !!!! ମା ! ଓ ମା ! ଶୁଣ, ତୁମର ସନ୍ତାନର କରୁଣ ପ୍ରାର୍ଥନା
ଶୁଣ । ମା' ତୁମେ ଅଛ । ତଥାପି କାହିଁକି ତୁମେ ଆସନା, ମା ! କେହି ତୁମକୁ
ସୁଖରେ ଡାକନ୍ତି ନାହିଁ । ହେ ମା ! ହେ ମା', ମୋର ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣ । ହେ ମା !
ଆସନା କାହିଁକି ମୋ ହୃଦୟରେ । ମୋର ହୃଦୟ ତୁମପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି । କ'ଣ
ଏଇ ପୃଥିବୀ । କ'ଣ ଏଇ ସହାର । ଭଗବାନ ! ମୋତେ ହାତ ତୋଳି ଉଠାଅ । ମୁଁ
କିଛି ଜାଣିନି । ମୁଁ ଅଜ୍ଞାନ । ମା ଗୋ ! ମୁଁ କିଏ, ତୁମେ ବା କିଏ । ତୁମର ମୋର କି
ସମ୍ପର୍କ । ତୁମେ ମୋ ଠାରୁ କେତେ ଦୂରରେ ? କେତେଦୂରରେ କେଉଁଠି ତୁମେ ଓ
କେଉଁଠି ମୁଁ । ତୁମେ କେତେଦୂରରେ, କେତେବେଳେ ତୁମ ସଙ୍ଗେ ମୋର ଦେଖା
ହେବ ? ମୁଁ ଆଉ କେତେବେଳେ ଅପେକ୍ଷା କରିବି ? ଆଉ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରୁନି ।
ମୋତେ ଉଠାଅ, ମୋର ହାତଧରି ଉଠାଅ । ମୁଁ ଭ୍ରାନ୍ତ । ମୁଁ କିଏ ? ମୁଁ କ'ଣ ?
ମୁଁ କିଏ ? ତୁମେ କିଏ ? କିଏ ମେଣ୍ଟେଇ ପାରିବ ତୁମ ମୋ ଭିତରର ଦୂରତ୍ୱ । କିଏ
ଦେଖେଇଦେବ ସତ୍ୟରେ, ହାୟ ! ହାୟରେ ଅବବେକ ! ମୋତେ କାହିଁକି ଭୁଲାଇ
ରଖୁଛ ? ମୋ ଭଲିଆ ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ତୁମେ ଭଣ୍ଡେଇଛ । ଏଇଟା ତୁମର
ଅବିଚାର ! ମା !!!! ପ୍ରଭୁ ! ମୋ ଆଡ଼କୁ ଥରେ ଚାହିଁ । ମା ! ମା ! ମା ! ତୁମେ ଯେ
ମୋର ସବୁ !

॥ ୧୮୭୭ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଗୋଟିଏ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି । ମୋର ମନଟା ଆଜି ଟିକିଏ ଭଲ ।

ଜୀବନ ମରଣ ଦୁଇଜଣ ବନ୍ଧୁ । ଏଇ ପୃଥିବୀରେ ରହି କ'ଣ ହେବ ? କାହିଁକି
ବା ଆସିଛି ଏଇ ପୃଥିବୀକୁ ? କେତେବେଳେ ବା ଯିବି ମୁଁ ଏଇ ପୃଥିବୀରୁ ?
ମୋତେ, କିଏ ଚିନ୍ତା କରିଛି । ଏଇ ସାଧାରଣ କଥା ବି ଯଦି ଜାଣେନା, ତା'ହେଲେ
କ'ଣ ହେବ, ଏଇ ଦୁନିଆଁରେ ରହି ? କେଉଁଭଳି ତୁମେ ଚିନ୍ତି ଏଇ ପୃଥିବୀ ?

କେଉଁଭଳି ତୁମେ ଯକଳ ଜବକୁ ମୋହ ମାୟାର ଜାଲରେ ବାନ୍ଧ ରଖିଛ ? ଏଇ ରକମ ରଖିବାରେ ତୁମର କ'ଣ ଲାଭ ହୋଇଛି ? ଯଦି କୌଣସି ଲାଭ ହୋଇଛି, ତା'ହେଲେ କି ଲାଭ ହୋଇଛି ? ମୁଁ କିଛି ହିଁ ନାଶିନି । ମୋତେ ଜ୍ଞାନ ଦିଅ ପ୍ରଭୋ ! ମୁଁ ମୂର୍ଖ । ମୁଁ ଛାନ୍ଦ । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? କୁଆଡ଼େ ଯିବି ? କ'ଣ କରିବି ? ସମସ୍ତେ ଏମିତି ଗଡ଼ି ଯାଉଛ । ମୂଲ୍‌ବାନ ସମସ୍ତ ଗଡ଼ି ଯାଉଛ, ମୁଁ କିଛି ବି କରୁନି । କ'ଣ କରିବି, ଯେତା ବର୍ତ୍ତମାନରୁ ହିଁ ମୋତେ ଠିକ୍ କରି ନେବାକୁ ହେବ ।

ଃରୁ ୨ଟା ଉଠିବା, ବୁଲିବା, ବ୍ୟାୟାମ କରିବା, ୬ରୁ ୭ଟା ଭଗବାନର ଚିନ୍ତନ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ, ୭ରୁ ୮ଟା ସଂସ୍କୃତ, ୮ରୁ ୯ଟା ଇଂରାଜୀ, ୯ରୁ ୧୦ଟା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହିପଢ଼ି, ୮ରୁ ୯ଟା ଆସିମୀୟା, ହିନ୍ଦୀ, ୯ରୁ ୧୦ଟା ତାଏରା ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲେଖା ।

। ୧୯।୨୮ : ବୃଥାବାର ॥

କ'ଣ ହେବ ଆଉ ସଂସାରରେ ରହି ? ସୁଖ ନାହିଁ, ସୁଖନାହିଁ ସଂସାରରେ । ଆଉ ରହିବାକୁ ଚାହୁଁନି । ଭଗବାନ, ଶୀଘ୍ର ମୋତେ ନେଇଯାଅ । ଆଉ ଭଲ ଲାଗେନା । ଉଃ ! ଅନ୍ଧକାର ! ନିରାଶା । କ'ଣ କରିବି ? କ'ଣ କରିବି ? ହେ ପ୍ରଭୁ ! କ'ଣ କରିବି ? ଆଶା ! ତୁମେ ଆସ । ମୋର ଆଉ କେହି ନାହିଁ । ମୁଁ ଏକାଟିଆ । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? ହାସ୍ତ ରମ । ହାସ୍ତ ମା ! ଉଃ ! ହୁଃ ! ଅହା ! ଅନନ୍ଦ ଏଇ ଜବନ ଠାରୁ କେତେ ଦୂରରେ ଯତେ !

ଯଦି ଦିଗରେ ହିଁ ନିରାଶା ! କେବଳ ନିରାଶା ! କିଏ ମୋତେ ବିପଦରେ ପକାଇଛି ବାଚସ୍ପତି ? କ'ଣ କରି ମୁଁ ତା' ସାଥରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବି । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? କ'ଣ କରିବି ? ଆଉ କ'ଣ କରିବି ! ହେ ରମ ! ଭଗବାନ । ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? କ'ଣ କରିବି ହେ, କ'ଣ କରିବି ? ସୁଖ ନାହିଁ, ଏଇ ସଂସାରରେ ସୁଖ ନାହିଁ । ସୁଖ ନାହିଁ, କେବଳ ନିରାଶା । ମା, ମୋର ମନ ବହୁତ ଦୂର ଭାସି ଯାଉଛି । ମୁଁ ଅନେକ କିଛି ଚାହୁଁଛି । ଅନେକ କିଛି ଚାହୁଁଛି । କେବଳ ଚାହୁଁଛି । କିନ୍ତୁ କିଛି ତ ପାଉନି । ହେ ମା ! ହେ ମା ! କ'ଣ କରିବି ?

ମୁଁ କ'ଣ ? ମୁଁ କିଏ ? ମୁଁ କ'ଣ ମୋ ପିତାମାତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ? ସେମାନେ ମୋତେ କେଉଁଠାରୁ ଆଣିଛନ୍ତି ? ନା, ମୋତେ ସେମାନେ ତ ତିଆରି କରିନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ତ କେବଳ ମୋତେ ଶରୀର ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଉ ଅସଲ ଜନ୍ମ ତ ମୁଁ ଅଟେ ଏବଂ ମୋର..... ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଗୁରୁଟା ବେଳେ ବୁଲିବାକୁ ଗଲି । ଶିଶୁ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିନ ମୋ ସାଥରେ ଗଲେ । ସେମାନେ କହିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ “ଆମକୁ କିଛି ଖାଇବାକୁ ଦେବାକୁ ହେବ ।” ତୁମେ

ସେକେଣ୍ଡ ଡିଭିଜନରେ ପାରି ନେଇ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କରେଡ଼ି ଓ ଗୁଣୁଥିଲି । ତା'ପରେ ନଦୀ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିବା ପାଇଁ ଗଲୁ । ନଦୀର ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଅଣ୍ଡା ପବନ ଉପଭୋଗ କଲୁ । ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ତା'ପରେ ହେଠାରୁ ଗଲୁ ରତନ (ସାହା)ଙ୍କ ଘରକୁ ।

ବାପା ମୋତେ ପଚାରିଲେ— “ତୁ ସାରାଦିନ କେଉଁଠାରେ ଥିଲୁ ?” ମନଟା ଖୁବ୍ ଖରାପ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ କହିଲି ଯେ “କାହିଁକି ? ଚାଲିବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି ” ଏଇଭଳିଆ ପଚାରିବା ଦ୍ଵାରା ମୋର ବହୁତ ରାଗ ଉଠିଲା । ଭାବିଲି, ଆଉ କାଲିଠାରୁ ସାରାଦିନ ବାହାରେ ରହିବି । ଗୁଲିଶ ପାର ହୋଇଗଲେ ନଣିଷର ମଫ୍ତିଷ୍ଟ ଝରପ ହୋଇଯାଏ । ମନଟା ଖୁବ୍ ଅଶାନ୍ତ । କିନ୍ତୁ ବି ଭଲ ଲାଗୁନା । କ'ଣ କରିବି ? କୋଉଥିପାଇଁ ମନଟା ବ୍ୟାକୁଳ ।

ବାପାଙ୍କୁ ମୁଁ ଦିନେ କହିଥିଲି “ମୁଁ ଗୌହାଟୀରେ ପଢ଼ିବି ।” ବାପା କହିଲେ— “ନା, ଧୁରୁରେ ଭଲ ହେବ ।” ମନେ ମନେ ମୋର ଶୁଦ୍ଧ ରାଗ ଉଠିଲା । ନା, ମୁଁ ଗୌହାଟୀରେ ହିଁ ପଢ଼ିବି । ଯାହା ବି ମୁଁ କୁହେ, ତାକୁ ଉଡ଼େଇ ଦିଆଯାଉଛି । ମୋର ସେଥିପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧ ରାଗ । କିନ୍ତୁ କ'ଣ କରିବି ? ଉଠାସୁ ନାହିଁ । ମୋର ବେଳେ ବେଳେ ଏଇ ଭଳିଆ ମନ ହୁଏ ଘରଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ । ଭଗବାନ ମୋ ଫିକରରେ ଅଛନ୍ତି; ସାହାଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକ କରିବେ । ରାତିରେ ସ୍ଵପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି ।

କ'ଣ କରିବି ଭଗବାନ ! କ'ଣ କରିବି ମା' ! କ'ଣ କରିବି ମୁଁ ! ମୁଁ ବ୍ୟାକୁଳ କେଉଁଥିପାଇଁ ଜାଣିନା । କ'ଣ ଏ ଜୀବନ ? ଆମେ ଅଜି ଅଛୁ, କାଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ହିଁ କରିପାରୁଛି ନାହିଁ । ମା' ! ସାହାଯ୍ୟ କର । ମୁଁ ନାମ ଗୁହେଁନା, କିନ୍ତୁ ହିଁ ଗୁହେଁନା । କ'ଣ କରିବି, କ'ଣ କରିବି । ମନକୁ କିଭଳି ଶାନ୍ତ ରଖିବି, ମା ?

ଏକ ଏକ କରି ଦିନ ଗଢ଼ି ଯାଉଛି । କିଏ ଏଇ ପୃଥିବୀରେ ଆପଣାର ? କିଏ କାହାର ଭଲ ଗୁହେଁ ? କିଏ କାହାର ଭଲ ସହପାରେନା ।

॥ ୨୯/୭/୭୮ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ମୁଁ ସାତଟା ବେଳେ ଶେଷ ଛାଡ଼ିଲି । ୨୯-୭-୭୮ ହେଉଛି ପି.ସୁ. ନାମଲେଖାର ଶେଷ ତାରିଖ । ତେଣୁ ଏଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇ ଯେ ମୁଁ ଲଜକ୍, ଫାଲିଟିକ୍ସ ଏବଂ ହୁଡ୍ସ୍ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତ (ଅଦିଗ୍ରନ୍ଥ) ରଖିବି । ରାତି ନ'ଟା ବେଳେ ବାପା ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ‘ତୁ କୋଉ କଲେଜରେ ପଢ଼ିବୁ ?’ ମୁଁ କହିଲି, ‘କଟନ୍ କଲେଜରେ ।’ ବାପା କହିଲେ ଧୁରୁର ଗ୍ରେଲାନାଥ କଲେଜରେ ହିଁ ଭଲ ହେବ । ମୁଁ ଅନେକ ଯୁକ୍ତି ସହଜ ଦେଖାଇବା ଚାହୁଁଲି ଯେ, ଧୁରୁ କଲେଜ ଖୁବ୍ ଝରପ । କିନ୍ତୁ ବାପା ମୋର କୌଣସି

କଥା ବି ମାନିଲେ ନାହିଁ ।

ରାତିରେ ଖୁବ୍ କାନ୍ଦୁଛି । ତେବେ କ'ଣ ମୁଁ କଟନ୍ କଲେଜରେ ପଢ଼ି ପାରିବି ନାହିଁ ? ମନରେ ଶ୍ୱେଷ ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ବହୁତ କଲ୍‌ନା ଜଲ୍‌ନା କଲି । ରାତି ରାତି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

॥ ୨୨।୨।୨୮ : ଶନିବାର ॥

ଛଅଟା ବେଳେ ରାମନାରାୟଣ ଆସିଲା । ଧୂଳି ଯିବାପାଇଁ । ମୁଁ ବି ଯିବାକୁ ବାହାରିଲି । ଖାଇ ବସିଲି । ମା'କୁ କହିଲି, ବାପା କୃପଣ, ଅମୃତ, ତମୁକ, ମୋତେ ଗୌହାଟୀରେ ପଢ଼ିବାକୁ ପଠେଇଲେ ନାହିଁ ଅଲ୍ଲ ଟଙ୍କାର ଲେଉଟରେ । ମୁଁ ଏଇ କଥା ଗୁଡ଼ିକ କହିବାରେ ମା' ମନେ ମନେ ଝୁବ୍ ଆଘାତ ପାଇଲା । କହିଲା— ତୋ ଭଳିଆ ପୁଅ ଜନ୍ମ କରି ଆମକୁ “କଞ୍ଜୁସ୍” ଶରଟା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଯିବୁ । ତୋର ଯୁଆଡ଼େ ଇଚ୍ଛା, ସ୍ୟାଡ଼େ ଯା' । ତୋତେ କିଏ ମନା କରୁଛି । ମୁଁ କିଛି ନକହି ଚୁପ୍‌ଚାପ ଖାଇ ଉଠିଗଲି ।

ଅଧିକ କାରଣଟା କିନ୍ତୁ ଟଙ୍କାର ଲେଉଟ ନୁହେଁ । କାରଣଟା ହେଲା, ୧) କିଛି ଦିନ ପୂର୍ବେ ଗୌହାଟୀରେ ମାର୍ଗପିଟ୍‌ରେ ଶ୍ୱେଷ କମଳ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପୁଣି ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା । ୨) ଅନ୍ୟ ଯାଗାରେ ମୁଁ ଏକୃଷ୍ଟିଆ ରହିଲେ କେଜାଣି ଗୁଣ୍ଡା ହୋଇ ଯାଇପାରେ ।

ବାପା ଦ୍ୱିତୀୟ କାରଣଟା କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଖୋଲି କହିଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ହାବଭାବରୁ ବୁଝି ପାରିଥିଲି । ଦ୍ୱିତୀୟ କାରଣଟା ପାଇଁ ମୋତେ ମନେ ମନେ ଶ୍ୱେଷରୁ ଶ୍ୱେଷତା ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ବିଶେଷ ରୂପେ ବାପାଙ୍କର ଏଇଭଳିଆ ସନ୍ଦେହ ପାଇଁ ।

ଏଗାରଟା ଟଙ୍କା ନେଇ ବନ୍ଦରେ ଯାଇ ଚଢ଼ିଲି ଫର୍ମ ଆଣିବା ପାଇଁ, ଧୂଳି କଲେଜର । ବାପାଙ୍କ ଉପରେ ମୋର ଆଜି ଶ୍ୱେଷ ରାଗ । ପ୍ରଥମେ କଲେଜକୁ ଗଲି, ଫର୍ମ କିଣିଲି ଚାଲେଟି । ତା'ପରେ ଗଲି ରାମନଗିନା ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପାଖକୁ, ହାତ ଦେଖେଇଲି । ପଚାରିଲି, ଏଇବର୍ଷର ଯୋଗୁଣ୍ଡା କିପରି ହେବ । ସେ କହିଲେ— ଖୁବ୍ ଭଲ ନୁହେଁ, ମଧ୍ୟମ ଧରଣର । କିନ୍ତୁ ପାଖ କରାଯିବ । ମୁଁ ପଚାରିଲି— ମୁଁ କାହାର ଭକ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ? —ସେ କହିଲେ, କାଳୀର । କଥାଟା ଲାଗିଗଲା । ତା'ପରେ ବୁଲିବୁଲି କାଳୀ ମା'ଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ଆଡ଼କୁ ଗଲି । ପରସ୍ତା କରିବାକୁ ବସିଲି ଗୋଟିଏ ଯାଗାରେ । ଜଣେ ମୋତେ କହିଲା— (ବୋଧହୁଏ ଅଜ୍ଞାନମାନେ) ଏଠାରେ ପରସ୍ତା କରିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ପରସ୍ତା ନକରି ପୁଣି ଉଠିଗଲି । ସେମାନେ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଖୁବ୍ ଶରପ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ପ୍ରତି ପଦେ ପଦେ ବାଧା ପାଉଛି । ତା'ପରେ କାଳୀ

ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । ସେଠାରୁ ବି ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରି ଆସିଲି । କାଳୀଙ୍କ ଆଶ୍ରମଟା କ'ଣ ପୂଜା ଯୋଗୁଁ କେଜାଣି ବନ୍ଦ ଥିଲା ।

ସିନେମା ଦେଖାର କଥା ଥିଲା, ସେଟାବି ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଗାଡ଼ରେ ଫେରିଆସିଲି । ଗାଡ଼ରେ ପ୍ରାୟ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଉ ହେଉ ବସିଗଲା । ସ୍ୱପ୍ନରେ ଜାତୀନ ଚୁରବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି । କାମ ବାସନାର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ମନଟା ନିରାଶାରେ ଆଛନ୍ନ ଥିଲା ।

॥ ୨୩୭୭୮ : ରବିବାର ॥

କେଉଁଥିପାଇଁ ଜୀବନ ଧାରଣ ? କେଉଁଥି ପାଇଁ ?

॥ ୨୪୭୭୮ : ରବିବାର ॥

ମୁଁ ଆସନ୍ତା କାଲି ଧୂସ୍ର ଯିବି । କାଲିଠାରୁ ଆମର କ୍ଳାସ ଆରମ୍ଭ । କାଲି ଧାଡ଼େ ଆଠଟା ବେଳେ ଏଠାରୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ୯।୧୫ରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବି ।

॥ ୨୦।୧୧୭୮ : ରବିବାର ॥

ଆଜି ମୁଁ ଅନେକ ଦିନପରେ ପୁଣି ତାଏଶ୍ୱ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କଲି । ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ ଅନେକ ଘଟଣା ଘଟିଗଲା । ମୋ ଜେଜିମା'ଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଲେ (୧୫।୧୦୭୮) । ବିନୟାଜଳ ବି ହୋଇଗଲା ।

ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଧୂସ୍ରର ବିଏନ କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଛି । ପି.ୟୁ କ୍ଳାସରେ ! ପଡ଼ାଶୁଣା ବିଶେଷ କିଛି ହେଉନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜି ଖୁବ୍ ସୁଖୀ ।

॥ ୧୧।୧୧୭୮ : ଗୋମବାର ॥

ପଡ଼ାଶୁଣା ତ ବିଳକୂଲ୍ ହେଲାନାହିଁ । ଭୟ ହେଉଛି, କେଜାଣି ଫେଲ ହେବି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଫେଲ ହୋଇନାହିଁ ।

ପଡ଼ାଶୁଣାରେ ବିଳକୂଲ୍ ମନ ଲାଗୁ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କ'ଣ କରିବି ନ କରିବି ଭାବି ବି ପାରୁନାହିଁ । ଟେଷ୍ଟ ଫଣ୍ଡା ଆସି ଯାଇଛି ।

(କୋଉଥିପାଇଁ ଜୀବନ ଧାରଣ ?) ଅନ୍ଧକାର ! ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ଅନ୍ଧକାର । ଆଲୋକ ନାହିଁ । କୋଉଠି ବି ଆଲୁଅ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । କ'ଣ କରିବି ? କୁଆଡ଼େ ଯିବି ? କିଏ ମୋତେ ପଥ ଦେଖାଇଦେବ ? କାହିଁକି ବା ମୁଁ ଘର ଛାଡ଼ି ଫେଲେ ଆସିଲି ? ମୁଁ ଆଲୋକର ସନ୍ତାନରେ ବାହାରିଛି । କିନ୍ତୁ ଆଲୋକ କୁଆଡ଼େ ?

ଏବେ କାହାର ସାହାଯ୍ୟ ନେବି ? ଆଜ୍ଞା ! ତୁମେତ ମୋତେ ଏତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଣିଛ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ହିଁ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କର । ତୁମ ବିନା ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ

କେହି ବି ନାହିଁ । ତୁମେ ମୋର ଏକମାତ୍ର ସବୁ । କେଉଁଠି, ଆଶା ! ତୁମେ କେଉଁଠି ? ତୁମେ କେତେଦୂର ! ଗୁଲୁହ, ଗୁଲୁହ, କେବଳ ହୁଁ ଗୁଲୁହ । କିନ୍ତୁ କିଛି ବି ତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ । କ'ଣ କରବି ? କ'ଣ କରବି ? !

ମୁଁ ଏକଟିଆ । କେହି ବି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ନାହିଁ । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କେବଳ ଜଣେ ଅଛି, ଯାହାକୁ ଲୋକେ ଉପବାନ ବୋଲି ଡାକନ୍ତି ? ମୁଁ କାହାର ସନ୍ତାନରେ ଯେ ଘରୁ ବାହାରିଛି, ସେଟା ବି ଜାଣିନି । ତଥାପି ଯାଉଛି, ଯାଉଛି, କେବଳ ହୁଁ ଯାଉଛି । ମୋତେ କିଏ ସିଆଡ଼େ ନେଇ ଯାଉଛି . ସେଟା ବି ଜାଣିନି । ମୁଁ କ'ଣ ? ମୁଁ କିଏ— ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି ? ମୁଁ ଭ୍ରାନ୍ତ ।

ମୁଁ ବୋଧହୁଏ ଆଲୋକର ସନ୍ତାନରେ ବାହାରିଛି । କିନ୍ତୁ କୋଉଁ ସେଇ ଆଲୋକ ? କ'ଣ ଏଇ ପୃଥିବୀ, କ'ଣ ଏଇ ଦୁନିଆଁ ? କିଏ ତ ଆଉ କରୁଛି ? କେଉଁ କାରିଗର ତ ଆଉ କରୁଛି ? କିଏ ରଙ୍ଗ ଦେଇଛି, ମୁଁ କିଛି ବି ଜାଣିନି । ହେ ପ୍ରଭୁ ! ସତ୍ୟ କ'ଣ ?

ଭୟ ଲଗୁଛି । ଭୟ କି ଜିନିଷ ତାହା ଜାଣିନି । ତେବେ କାହାର ଭୟ ? ମରିବାର ଭୟ ! ନା, ମୁଁ ତ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଭୟ କରୁନି । ଧନେ ତ ମରିବାକୁ ହେବ । ତେବେ କି ପ୍ରକାର ଭୟ ? କାହାର ଭୟ ତେବେ ? ବୋଧହୁଏ, ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ ହେବ । ପୃଥିବୀରେ ମଣିଷ କେଉଁଥିପାଇଁ ବଞ୍ଚିଛି ? କ'ଣ ପାଇବା ପାଇଁ ସେ ଏତେ ଦୁଃଖକୁ ଭୋଗ କରୁଛି ?

ସକାଳ ହେବାକୁ ଆଉ ବେଶୀ ଡେଇଁ ନାହିଁ । କିଛି କିଛି ଦେଖାଯାଉଛି । ମୁଁ ଘରୁ ଅନେକ ଦୂର ଆସିଯାଇଛି । ୩୪ ଧନ ହେଲା କେବଳ ହୁଁ ଗୁଲୁହ । କେବଳ ହୁଁ ଗୁଲୁହ । ସାମ୍ନାରେ ପାହାଡ଼ ଦେଖାଯାଉଛି । ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଝରଣା ମୋର ପାଖ ଦେଇ ଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ହରିଣ ଓ ଗୋଟିଏ ହରିଣୀ ଡେଇଁଡେଇଁ ଝରଣା ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ମୁଁ କିଛି ଦୂରରେ ଥିଲି । ଇଏ ତାକୁ ଚାହିଁ, ସିଏ ତାକୁ ଚାହିଁ । ସେମାନେ ଦୁଇଜଣ ଯାକ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ । ମୋର ଗୋଟିଏ ଜ୍ଞାନ ହେଲା । ଜୀବମାନେ କେଉଁଥିପାଇଁ ଏଇ ପୃଥିବୀରେ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି ।

ମୁଁ ଯାହା ଏତେଦିନ ହେଲା ଖୋଜୁଛି, ସେଇ ସତ୍ୟକୁ ଏତେ ନିକଟରେ ପାଇ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହେଲି । ମା ! ତୋର ପବନ ନାମ ସ୍ମରଣ କରି ମୋର ଜୀବନ ଭରିତ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କଲି ।

ଇଂରାଜୀ ୧୯୫୧ ନଭେମ୍ବର ୨, ଶୁକ୍ରବାର, ୨୦୦୮ ଶକାବ୍ଦ କାର୍ତ୍ତିକ (ବତ୍ତି) ତୃତୀୟା, ଶୁକ୍ରବାର ସନ୍ଧ୍ୟା ୪:୫୫ ସମୟରେ (ସନ୍ଧ୍ୟା ଆରମ୍ଭ ବେଳାକୁ) ଏଇ

ପୃଥିବୀରେ ମାନବ ଶରୀରରେ ଆସିଲି । ମୋର ବାପାଙ୍କର ନାମ ଶ୍ରୀ ମାଣିକଭୂମି
ଝେଡ଼ାଓଁଡ଼ ଏବଂ ମା'ଙ୍କ ନାମ ଯାସୁ ଦେବୀ । ଆମେ ତିନି ପୁରୁଷ ହେଲୁ ଏଇଠାରେ
ହିଁ ଅଛୁ । ମୋର ଜନ୍ମ ଏଇଠାରେ । ଗୀ— ଗୋଲକଗଞ୍ଜ, ଆସାମ ।

ମୋର ବାପା ପ୍ରଥମେ ଘୋଟ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ (୧୯୬୮)
ଆଲୁମିନିୟମ କାରଖାନା ଅଛି । ମୋର ବଡ଼ ଭଉଁଜଣ ଭାଇ ଓ ଜଣେ ଭଉଁଣୀ ।
ମୋର ଛୋଟ ଭଉଁଜଣ ଭାଇ । ମୋର ବଡ଼ଭାଇ ବି.କମ୍. କରିଛନ୍ତି (୧୯୬୭) । ତାଙ୍କ
ନାମ ଯୁଗଳ । ସେ ନାସ୍ତିକ । ତାଙ୍କଠାରୁ ଛୋଟର ନାମ ସାଓଁବରମ୍ଭ । ସେ ମାଟ୍ରିକ
ପାଶ କରିଛନ୍ତି (୧୯୬୭) । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ କଠିଣ (ଦୁଆରା) ବ୍ୟାୟ ଯୋଗୁ
ତାଙ୍କର ପଡ଼ାଶୁଣା ବର୍ତ୍ତମାନ ବନ୍ଦ । ମୁଁ ମାଟ୍ରିକ ରେଣ୍ଡା ଦେଇଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ପାଇନାହିଁ । ତେଣୁ ଅବକାଶ ବେଳେ ଆତ୍ମଜୀବନ ଲେଖିବା ପାଇଁ
ବସିଛି ।

ଏକରୁ ତିନି ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ'ଣ କରିଛି, କ'ଣ ଦେଖିଛି, ମୋର କିଛି
ମନେ ନାହିଁ । ମୁଁ ତିନିବର୍ଷ ବୟସ ପରେ କଥା କହି ଶିଖିଲି । ଆମର ଜେଜେବାପାଙ୍କ
କଥା ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ମନେପଡ଼େ । ସେ ସେତେବେଳେ ମରିଗଲେ, ସେତେବେଳେ ମୋର
ବୟସ ଗୁରୁବର୍ଷ । ମୋର ମନେପଡ଼େ ଜେଜାମା'ଙ୍କ ସହୃଦ ବଢ଼ିଗୁକୁ ଯାଏ । ଜେଜେ-
ବାପା ଗ୍ରାମରେ ମରି ଯାଇଥିଲେ । ସକାଳେ ମୁଁ ଦେଖେ ଯେ, ଜେଜେବାପା ନାହାନ୍ତି ।
ମୁଁ ମା'କୁ ପଚାରିଲି, “ମା ! ଜେଜେବାପା କୁଆଡ଼େ ?” ମା କହିଲୁ ଯେ, ଜେଜେ-
ବାପା ଭାବୁରଙ୍ଗ ଘରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଆଉ ମନେ ପଡ଼େ ଜେଜାମା'ଙ୍କ ସହ ଛୋଟ ଗିଲ୍ଲିସରେ ଗୁ' ଖାଏ । ମନେପଡ଼େ,
ମୁଁ, ନାମ ଓ ବଡ଼ଭାଇ ଫୁଲ ବଢ଼ିଗୁ ତିଆରି କରୁ । ଫୁଲ ଗଛରେ ପାଣି ଦେଉ ।
ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ତାସ ଝେଳା ଦେଖେ । ସେତେବେଳେ ଭାବେ, ବଡ଼
(ବୟସରେ) ମଣିଷମାନଙ୍କର କି ପୁଣି ? ଯାହା ଇଚ୍ଛା, ତାହା କରିପାରନ୍ତି ।

ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଛ ମାସର ଥିଲି, ସେତେବେଳଠାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିଆଯିଲି
ଓ ବଡ଼ରେ ହାତ ଲଗେଇ ନାହିଁ, ବହୁତ ଘୃଣା କରେ । ନାମ ଓ ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ସହୃଦ
ଲୁଚକାଳି ଖେଳେ, ଗୁଡ଼ିରେ ଶିଆଳର ଡାକ ଶୁଣେ ।

ମା, ଗୁଡ଼ିଣୀ ଏବଂ ଆଉ ଅନେକଙ୍କ ଠାରୁ ମେଲା ଗଲୁ ଶୁଣୁ ବାହାରେ
ଝଟିଆରେ ବସି ମୁଁ ଏବଂ ମୋର ବଡ଼ଭାଇମାନେ । ମନେପଡ଼େ ଅନେକ ପୋମାନଙ୍କୁ
ଘୋଟର ମୂଲ୍ୟ ନେବାକୁ ଆସନ୍ତି । ମୁଁ ଭାବେ, କେଉଁଠାରେ ସେମାନଙ୍କର ଘର ?
ମେଲା ଦିନରେ ଅନେକ ଜନସଂ, ଝେଳଣା ଆସି ଆସେ । ଭାବେ, ଝେଳନା ଗୁଡ଼ିକ
ବିନା ପଇସାରେ ମିଳେ । ଝେଳନା ଓ ନୂଆ ପୋଷାକ ଖୁବ୍ ଲୋପାଏ ।

ମନେପଡ଼େ ଚିତ୍ରାଳୀ, ସୁମନବମୀର କଥା । ମନେପଡ଼େ ବାଣୀ ପୁଟେଇବାର କଥା । ଉପରେ ମୁଁ ଯାହାସବୁ କହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋର ଶୁଦ୍ଧବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା ପୁଷ୍ପର କଥା । ପାଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧାରେ ମୁଁ ସ୍ନେହ, ଝଡ଼ି ଧରିଲି । ଆମ ଘରକୁ ଜଣେ ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକ ଆସୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର ବଡ଼ଭାଇମାନେ ପଢ଼ୁଥିଲେ । ମୁଁ ବାଳକ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ସେଇ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନାମ ସଚନ୍ଦ୍ର ସାର । ମନେପଡ଼େ ମୁଁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଅକ୍ଷର ‘କ’ ଲେଖିଥିଲି ମୋ ସ୍ନେହରେ । କିଛିଦିନ ପରେ ଆଉଜଣେ ମାଷ୍ଟର ଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ନାମ ରାଜକୁମାର ମାଷ୍ଟର । ଯେତେବେଳେ ମୋର ବସୁଧା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଣ୍ଣ । ପଢ଼ିଲି ବର୍ଣ୍ଣକୋଷ । ତା’ପରେ ରଖାହେଲା ଶ୍ରୀ ରଜନୀକାନ୍ତ ସାୟନ୍ତୁ । ‘କ’ ମାନ ଓ ‘କ’ ମାନ ଏକ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଶେଷକରି ସାତବର୍ଣ୍ଣର ବସୁଧାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଉଠିଲି (୧୯୫୯) । ତା’ପରେ ମୋତେ ପଠାଗଲା (ଚିନ୍ତାସୀ ବୁଦ୍ଧିଦାୟୀ ବଦ୍ୟା-ପାଠକ) । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆସାମିୟା ସ୍କୁଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଗଲା ।

ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ବେଶୀ ଭଲ ଛାତ୍ର ନଥିଲି । କିନ୍ତୁ ପଛରେ ଭଲହୋଇ, ଭଲ ପରୀକ୍ଷାଫଳ କରି ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଉନ୍ନୀତ ହେଲି (୧୯୬୦) । ପ୍ରଥମେ ମୋତେ ଶିକ୍ଷକ ଝିଅଙ୍କ ବେଞ୍ଚରେ ହିଁ ବସିଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ଆମର ଶ୍ରେଣୀ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ ରଜନୀସାର । ସ୍କୁଲକୁ ଆସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ବଢ଼ିଲା । ସ୍କୁଲରେ ମୁଁ କାହିଁ ସାଥରେ ଅଧିକ କଥା କହୁନଥିଲି । ଖୁବ୍ ଲାଜ ମାଡ଼ୁଥିଲି । ଯାତକହୁଥିଲି, ତା’ହେଲେ ହୁଦ୍ଦୀରେ ହିଁ କହୁଥିଲି । ଅନ୍ୟଭାଷା କହିଲେ ଲାଜ ଲାଗୁଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ (୧୯୫୯) ମୁଁ ଜଣେ ଝିଅକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲି । ଯେତେବେଳେ ମୋର ବସୁଧା ଥିଲା ସାତବର୍ଣ୍ଣ । ଯେତେବେଳେ ଭଲ ପାଉବା ଏବଂ ଏକବର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପର (୧୯୬୭) ଭଲପାଇବା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର (୧୯୭୮) ଭଲପାଇବା ଭିତରେ ଅନେକ ପାର୍ଥକ୍ୟ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ମୁଁ ପଢ଼ାଶୁଣାରେ ବହୁତ ଖୋସ ହୋଇଗଲି । ମୋର ଜୀବନ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନର ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲା । “ମିଶ୍ରଭାଗ”ଟା କିଛି ବି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଖାଇବା ଛୁଟି ପରେ ଘରକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲି । ଏଇ ସବୁ କାଣ୍ଡ ଦେଖି ଦିନେ ମୋତେ ଶିକ୍ଷକ ତାଙ୍କ କହିଲେ— “ତୋର କ’ଣ ଡ଼ିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ଅଛି ?” ମୁଁ କହିଲି— ଅଛି ।

୧୯୭୦ରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆମ ଗାକୁ ଏକମାସ ପାଇଁ ଗଲୁ । ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ !! ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିଦେଲୁ । ମନରେ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ! ଆଜି ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଆସାମ ଛାଡ଼ି ଦିବ । ଏଇ ପ୍ରଥମ ମୋର ରେଲରେ ବସିବା । ଫଳଗୁଣ୍ଡାମଠାରେ ଆମେ ପ୍ରଥମେ ଗାଡ଼ି ପରିବର୍ତ୍ତନ କଲୁ । ଗାଡ଼ି ଚାଲୁଥିଲା । ମୁଁ ଝରକା ପାଖରେ ବସିବାକୁ ଭଲପାଏ । କେତେ ପ୍ରାନ୍ତର, ଗଛ, ଫଳ ଯେ ଚାଲିଗଲା, ତା’ର ଠିକଣା ନାହିଁ । କେତେ

ଧରଣର ମଣିଷ ଦେଖିଲି, କେତେ ଜନିଷ ଦେଖିଲି, ତା'ର ଠିକଣା ହିଁ ନାହିଁ ।
ରାଜସ୍ଥାନରେ ! ମୁଁ ଅଜ ରାଜସ୍ଥାନରେ ! ମରୁଭୂମିରେ ! ଯେଉଁ ମରୁଭୂମିରେ ପ୍ରତାପ-
ସିଂହ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ମୋର ମାମୁଁଘର । ପକ୍କା ଦୋତାଲ ଘର ।
ମାମୁଁଅନା, ମାମୁଁଆର, ମାମୁଁ, ମାଉଁଙ୍କ ସାଥରେ ପ୍ରଥମ ଦେଖା । ଦୁଇଦିନ ଧାଇଁ ଆମର
ଜଳ ଗାଁକୁ ଗଲୁ । ସବୁ ବନ୍ଦ, ଧୂଳି ଓ ଅଳଙ୍କାରରେ ଭର୍ତ୍ତି ! ବହୁତ ଅଟ୍ଟାଳିକା, ମନ୍ଦର
ଆଦି ଦେଖୁ ଦେଖୁ ପରିଶ ଦିନ କଟିଗଲା । ଆଉଥରେ ଜନ୍ମଭୂମି ଆସାମର କଥା
ବାରମ୍ବାର ମନେପଡ଼ିଲା । ଆଉଥରେ ସବୁଜଗଛ ଦେଖିବା ଧାଇଁ ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲା ।

ମା'କୁ ଦେଖିବାକୁ ନପାଇ ଶିଶୁ ଯେମିତି କାତର ହୋଇଯାଏ, ଠିକ୍ ସେଇପରି
ଭାବେ ହିଁ ମୁଁ ବି ମୋର ଜନ୍ମଭୂମି ଧାଇଁ କାତର ହୋଇଗଲି ! ଆଉଥରେ ଆସାମ
ଦିଗରେ ଫେରିଲୁ । ଦିନଟିଏ ଧାଇଁ ଜୟପୁରରେ ରହିଲୁ । ରାସ୍ତାଘାଟ, ଚିଡ଼ିଆଖାନା
ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ କିଛି ଦେଖିଲି । ରାତିରେ ଗାଡ଼ର ଝରକା ଦେଇ ଦିଲ୍ଲୀର ବଜାରୁଣ୍ଡ
ବେଝି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି । ଆଉଥରେ ଆସାମ ଗ୍ରାମରେ ପାଦଦେଲି । ମୋର ଜନ୍ମଦାସୀ
ବାବୁସରୁପା ଆସାମ ମାଟିର ଗୁମ୍ଫାରେ ଆସି ପାଦଦେଲି । ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ବାର୍ଷିକ
ପରୀକ୍ଷାରେ ଅଙ୍କରେ ଫେଲ୍ ହେଲି । ଶ୍ରୀ ରଜନୀକାନ୍ତ ରାୟ ମୋର ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକ
ଥିଲେ । ସୁଖି ମୋର ସ୍କୁଲର ଅଙ୍କ ଶିକ୍ଷକ ମୋର ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଭାଇ ହୁଏବ
ହେବେ । ରଜନୀ ମାଷ୍ଟର ତାଙ୍କଠାରୁ ଖାତାଟି ଆଣି ଅଙ୍କସବୁ କଣିଦେଲେ । ଏଇଭଳି
ମୁଁ ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ପାସ କଲି । ସେତେବେଳେ ମୋର ବୟସ ହେବ ନ' ବର୍ଷ ।

ସେତେବେଳେ ହାଇସ୍କୁଲର ସ୍ଵେଚ୍ଛା ପଣ୍ଡିତ ଥିଲେ ଶ୍ରୀ କାର୍ଯ୍ୟ କୁମାର ରାୟ ।
ରଜନୀ ମାଷ୍ଟର ମୋତେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ସାର୍ଟିଫିକେଟ ଆଣି ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ (୧୯୬୯)
ରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଇ ଦେଲେ । ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଯେ ଜଣେ ପିଲା ଧର୍ତ୍ତାଶୁଣାରେ କେମିତି
ହୋଇପାରେ, ତାହା ସହଜେ ଜଳନା କରାଯାଇ ପାରିବ । ଗ୍ରେଟବେଲ୍ଟ ମୋର ସାଧୁ
ଧନ୍ୟାସୀ ହୋଇ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକିବାର ଲଗ୍ନ । ପ୍ରାୟ ଆଠ ନଅ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ।
ବୟସ ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଇଭାବ ବେଶୀ ହେବାପାଇଁ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି,
ମଣିଷ କେମିତି ତପସ୍ୟା କରି ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରେ । (୧୯୬୯ ଜୁନ୍) ମୋର ପାଠାସିକ
ପରୀକ୍ଷାର ସମୟ ଆସିଲା । ଲଭହାସ ଖାତା ସାତା (ନିଲ୍) । ଭୁଗୋଳ ଖାତାରେ ଦୁଇଟି
ଚିତ୍ର ବାକ୍ୟ ଲେଖିଦେଲି । ଅଙ୍କ ପରୀକ୍ଷାଦିନ ଶ୍ରେଣୀ ଅଙ୍କ କଣିଲି । ବିଜ୍ଞାନ

।ତାରେ କେବଳ ଗ୍ରହ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଲେଖିଲି । ଆସାମୀୟା ବି ସେମିତି ହିଁ ହେଲା ।
କେବଳ ଇଂରାଜୀ ଓ ହିନ୍ଦୀରେ ଅଙ୍କ ଭଲ ହୋଇଥିଲା ।

ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ତ ଫେଲ୍ ହେଲି । ରଜନୀ ସାର କହୁପୋଡ଼ୁ ହେଡ଼ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ
ରୁଁ ଫା' ଖୁଆଇ ପାଶ୍ କରେଇଦେଲେ । ମୁଁ କ୍ଲାସ୍ରେ ବହୁତ କମ କଥାବାଣ୍ଟି ।

କରୁଥିଲି । ବହୁତ ଶାନ୍ତଶିଖ ଥିଲା । ଖେଳାଖେଳରେ ମୋର ଭଗ୍ନ ନାହିଁ । ସାମାନ୍ୟ ଖେଳୁଥିଲି । ଖେଳସାଥୀ ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମୋହନ ଲାଲ, ମୀର୍ଜା ମଲ ଆଦି ପ୍ରଧାନ ଥିଲେ । ବେଳେ ବେଳେ ତାହା ଖେଳୁଥିଲି । ମୁଁ ଯୋଗୁଣରେ ବହୁତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଥିଲି । ମୋର ନିଜ ଉପରେ ଧନକାଂକ୍ଷ (ହେୟ ମନୋବୃତ୍ତି) ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲା । ମୋର ଅସ୍ଥମ ଶ୍ରେଣୀର ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଆସିଯାଇଛି । ପଢ଼ାଶୁଣା ଟିକିଏ ବି କରିନାହିଁ । ପସ୍ତକ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ପଞ୍ଚାଦଶ ପୁସ୍ତକ ରହି ଧରି ଆମ୍ଭଙ୍କ ଚଳକୁ ଗଲି । ଦଉଡ଼ି ଦେଇ ଆସୁହୁତ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ । ଆଉ ଶୁଣିଥିଲି ମଗବା ପୁସ୍ତକ ଭଗବାନର ନାମ ନେଲେ ଲୋକ ସ୍ମରଣକୁ ଯାଆନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଗଳାରେ ଫାଶୀ ଦେଇ ଖଣିଏ ଟୁକୁରା କାଠ ଉପରେ ଠାଆ ହୋଇଥିଲି । ଭଗବାନର ନାମ ନେବାପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରି । ଏତିକିବେଳେ ଜୀବନ ପ୍ରତି ମୋହ ଉପଗତ ହେଲା । ପୁଣି ଫାଶୀ ଖୋଲିଦେଲି । ଭଗବାନର ନାମ ନେବାରୁ ସେ ମୋତେ ବଞ୍ଚେଇଲେ ।

ପଞ୍ଚାଦଶ ଦେବାପାଇଁ ଗଲି ! ପିଲା ଦିନରୁ ମୋର ଧର୍ମ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା । ମୋର ଜୀବନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଦନକୁ ଯାଇ କଠୋର ତପସ୍ୟା କରି ଭଗବାନକୁ ଲାଭ କରିବା । ମୁଁ ଛୋଟ ବେଳରୁ ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ଦେବତା, ଆତ୍ମା ଇତ୍ୟାଦି ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି । ମୁଁ ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ୁଥିଲି । ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷାଟି ଆସିଯାଇଛି । ସେଇ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଚ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆମ ଘରେ ଥିଲା । ତା'ର ଧର୍ମପୁସ୍ତକରେ ଲାଜ ଥିଲା । ସେ ଆମମାନଙ୍କୁ ଗୀତା, ରାମାୟଣ ଆଦି ପଢ଼ି ଶୁଣାଇ ଥିଲା । ମୁଁ ପଢ଼ାଶୁଣା ବାଦ ଦେଇ ଦେବଲ ଏଇ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣିଥାଲି । ଗୀତା ଓ ରାମାୟଣ ଏଇ ଦୁଇଟାହିଁ ମୋତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷା ପାଶ୍ କରିଗଲି ।

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼େ, ସେତେବେଳେ ଗୀତା ପ୍ରେସଠାରୁ ଅନେକ ଧାର୍ମିକ ପୁସ୍ତକ ମଣେଇଥିଲା ଓ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେଇ ବହି ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଥିଲା- ୧- ଗୀତା, ୨- ମାନ୍ୟ ରହସ୍ୟ, ୩- ଦିବ୍ୟ ସନ୍ଦେଶ, ୪- ଭଗବତ୍ ସାମ୍ବାତକାର କେ ଲିଷ୍ଟ ନାମ୍ନ ଜପ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସାଧନ ହେ, ୫- ଆତ୍ମୋକାର କେ ସାଧନ, ୬- ଇଶ୍ୱରଚକ୍ର ଇତ୍ୟାଦି । ଆହୁରି ଅନେକ ବହି ଅଣେଇଥିଲା, ପଡ଼ିଥିଲା ।

॥ ୧୮୮୯୭୯ : ରୂପକାର ॥ ଆଜି ଧୂରୁରେ ମୋର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ । ଆମେ ପି.ସୁ. ଟେଣ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଆସିଛୁ । ପରୀକ୍ଷା ୩ ତାରିଖରେ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ମୋର ସାଙ୍ଗରେ ଶ୍ରୀରାମଲ ମାଲୁ । ଆମେ ଧର୍ମଶାଳାରେ ରହୁଛୁ ।

॥ ୧୮୮୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥ ରାତିରେ ମୁଁ ଏକ ଶ୍ରୀରାମଲ ଗୋଟିଏ ରେଳେଇ ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇ ଶୋଇଛୁ । ମୁଁ ଶ୍ରୀରାମଲକୁ ଭଲପାଏ । ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଆଜି

ଗୋବିନ୍ଦ ଶୋଇଛି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ତିନିଜଣ ଯାକ ବୁଲିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । ପଡ଼ାପଡ଼ି ଭଲଭାବେ ଚାଲିଛି ।

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥ ଆଜିଠାରୁ ପଞ୍ଚମୀ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଆଜି ଲଂଗୁଳାର ପଞ୍ଚମୀ । ଭଲ ଭାବରେ ଦେଲି (୫୦ ଖଣ୍ଡେ ରହୁବ ବୋଲି ଆଣା ଅଛି) । ଆଜି ମୋର ପୁରୁଣା କଲମଟା ହଜି ଯାଇଛି, ଯୋଉଥିରେ ମୁଁ ସ୍କୁଲର ଫାଇନାଲ ପଞ୍ଚମୀ ଦେଇଥିଲି ।

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥ ଆଜି ଅସମୀୟା ପଞ୍ଚମୀ, ସାଧାରଣ ହୋଇଛି । ପାସ କରିବି (୪୦୪୫ ଖଣ୍ଡେ ରହୁବ) । ରାତି ବହୁତ ଆରାମରେ ଅଟ୍ଟା ତାମସା ଭିତରେ ଯାଏ ।

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥ ଆଜି ବନ୍ଦ । ଗୋଟିଏ କଲମ କଣିଲି । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ା ଆମର ହସ ପାଇଁ ଖୋରାକ ଯୋଗେଇଛି । ସାହାର ନାମ ମୁଁ ଦେଇଥିଲି, ଷ୍ଟାଇଲିଷ୍ଟ ଓଲଟୁ ।

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ସୋମବାର ॥ ଆଜି ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନର ପଞ୍ଚମୀ । ଏକ ପ୍ରକାର ହୋଇଛି । (୩୫ ଖଣ୍ଡେ ରହୁବ)

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥ ଆଜି ଇତିହାସର ପଞ୍ଚମୀ, ଭଲ ହୋଇଛି । ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେସବୁ ପଞ୍ଚମୀରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଦିନଟି ଭଲଭାବରେ ଯାଇଛି ।

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ବୁଧବାର ॥ ବନ୍ଦ । କାରଣ ଆଜି ଅର୍ଥନୀତିର ପଞ୍ଚମୀ । ମୋର ଏକଟା ନାହିଁ । ଗୋଧୂଳିରେ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । (ମୁଁ, ସ୍ୱାଗଲ୍ଲ ଏବଂ ଗୋବିନ୍ଦ) । ସିନେମାର ନାମ ‘ମେରେ ଲଲ୍’ ।

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥ ଆଜି ଲଳିତ ପଞ୍ଚମୀ । ଭଲ ହୋଇଛି । (୨୦ ଖଣ୍ଡେ ରହୁପାରେ) । ଅନ୍ୟ ଉପରେ ଭରସା କରି ଠୋକର ଖାଇଛି ।

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥ ସଂସ୍କୃତ ପଞ୍ଚମୀ ଭଲ ହୋଇଛି । (୩୫ ଖଣ୍ଡେ ରହୁବ) । ଆଜି ପଞ୍ଚମୀର ଶେଷ ଦିନ । ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ନାମ ‘ସାଗିଦ୍’ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ସ୍ୱାଗଲ୍ଲ ଥିଲା ।

॥ ୩୮/୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥ ସକାଳ ଟେନରେ ଗୋଲକଞ୍ଚ ଆସିଲି । ଦିନରେ ବୁଲିବାକୁ ଗଲି, ଗୋବିନ୍ଦ, ସ୍ୱାଗଲ୍ଲ, ପ୍ରଣବ, ନରେଶ ଏବଂ ଗୋପାଳ ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ।

॥ ଫେବୃଆରୀ ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ, ୧୯୭୯ ॥ ଏଇ ଦୁଇ ଦିନ ମାସ ତାଇଲା ଲେଖା ହୋଇଛି । ଏଇ ଦୁଇ ଦିନ ମାସ ପ୍ରାୟ ମୁଁ ଅଲ ଅଲ ପଢ଼ିଥିଲି । ସେପରିକି ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ମୁଁ ପାସ କରିପାରେ । ମୋର ଗୋଟିଏ ମାଝ ଚନ୍ଦ୍ରାର ବିଷୟ

ସରାଲଲ । ଦିନରେ କେତେ ବେଣୀ ସମୟ ତାର ସାଙ୍ଗରେ ମୁଁ ରହିପାରେ !
ସରାଲଲକୁ ଖୁସି କରିବା ମୋର ଗୋଟିଏ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାମ ଥିଲା । ମୁଁ ସରାଲଲର
ହାତର କଣ୍ଢେଇ ହୋଇଯାଇଥିଲି । ବେଣୀ ସମୟ ସରାଲଲ ନିକଟରେ ଅତିବାହିତ
କରୁଥିଲି । ସରାଲଲ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲା ତାକୁ ଦେବାପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲି ।

॥ ୧୪୮୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଧୂଳିକୁ ପଶାକ୍ଷୀ ଦେବାପାଇଁ
ଆସିଛି । (ଏଥର ମୁଁ ଏବଂ ସରାଲଲ ଗୋଟିଏ ଯାଗାରେ ଅଛୁ) । ଗୋବିନ୍ଦ ପ୍ରାୟ
ପ୍ରତିଦିନ ଏଠାକୁ ଆସେ । ପଡ଼ାପଡ଼ି ଆକୌ ହେଉନାହିଁ । ଏହାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ
ହେଉଛି ସରାଲଲ । କାରଣ ମୁଁ ତାକୁ ଭଲପାଏ । ଅତି ଅନୁରକ୍ତ ଭାବରେ ଭଲପାଏ ।
ତାର ଗୁଣ ଗୁଡ଼ାକୁ ମୁଁ ଭଲପାଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଦେହକୁ ଭଲପାଏ ।

ମୋତେ ଗୁଡ଼ି ସରାଲଲ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବୁଲୁଥିଲା କଲେ ମୋର ହିଂସା
ହୁଏ । ସରାଲଲ ଯେ କେବଳ ମୋର ସହୃଦ ବୁଲୁଥିଲା କରୁ ଏଇଟା ମୁଁ ଚାହେଁ ।
ମୋ ସହୃଦ କେବଳ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁ । ଦେହକୁ ଦେହ ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଗୋଟିଏ
ରେଜେଇ ତଳେ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଶୋଉ । ରାତିରେ ଶୋଇବା ସମୟରେ ମୁଁ
ସରାଲଲକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ଶୋଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁରେ । ମୁଁ ଚାହେଁ ସେ ମୋତେ ବି ଆଲିଙ୍ଗନ
କରୁ । ପ୍ରଥମ ଦୁଇଦିନ ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲୁ । କିଛିଦିନ ପରେ ଆମ
ଭିତରେ ଯୌନ ସମ୍ପର୍କ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ସରାଲଲ ମୋ ସହୃଦ ଯୌନ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଥିଲା । ମୁଁ ସରାଲଲ ପାଇଁ ପାଗଳ ।
ମୋର ପଡ଼ାପଡ଼ି ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ପଡ଼ାପଡ଼ି ଅତି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛି । ପ୍ରତି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ
ମୁଁ ଏବଂ ସରାଲଲ, ଗୋବିନ୍ଦ ଯେଉଁଠି ରହେ ସେଠାକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ତା'ପରେ ମୁଁ,
ସରାଲଲ ଏବଂ ଗୋବିନ୍ଦ ବୁଲୁଥିଲା କରୁଥିଲୁ । ବୁଲୁଥିଲା କରି ସିଷ୍ଟା ହୋଟେଲରେ
ଗୃହା ଖାଉଥିଲୁ । ଅମଳ ସହୃଦ ମୋର ଘନିଷ୍ଠତା ହୁଏ ପଶାକ୍ଷୀ ଦିନ ମାନଙ୍କରେ ।
ପ୍ରଣବ ମଝିରେ ମଝିରେ ପଡ଼ିବାକୁ ଆସୁଥିଲା । ବାହାରକୁ ଯେତେବେଳେ ଯାଉଥିଲୁ
ସେତେବେଳେ ଘରେ କୋଲପ ପକେଇ ଯାଉଥିଲୁ ଏବଂ କବାଟରେ ଗୋଟିଏ
କାଗଜରେ ‘ଆମେ ଅମୃତ ଯାଗାକୁ ଯାଉଛୁ’ ଲେଖି ରଖି ଯାଉଥିଲୁ । “କୃପୟା ଆପ୍
୪.୩୦ ପର ମିଳିଏ” ।

॥ ୧୪୮୯୮୦ : ଗୋମବାର ॥ ଆଜି ଇତିହାସର ପଶାକ୍ଷୀ ହେଉଛି । ଗୋଟିଏ
ପ୍ରକାର ହୋଇଛି । ଆସନ୍ତା କାଲି ସଂସ୍କୃତ ପଶାକ୍ଷୀ ହେବ । ମୁଁ ଏବଂ ସରାଲଲ
ମାଡ଼ଗୋଲ ଏବଂ କୁଞ୍ଜି କିସରତ କରି ଖୁସିରେ ଅଛୁ । ଭବିଷ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
ସଂସ୍କୃତ ପଶାକ୍ଷୀ ସରଗଲେ ଯାଏ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଆଲୁଅ ହଇଗଣ କରୁଛି । ଅବଶ୍ୟ
ପଡ଼ାପଡ଼ିରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର କ୍ଷତି ହୋଇନାହିଁ ।

ଆଜି ଆମର ପି-ପୁ- ପକ୍ଷୀ ସରଳ । ଆମେ ଧୂସରରେ ସତର ଦିନ ଧରି ଅଛୁ । ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଦିନ ସବୁ କଟିଗଲା । ଆମେ ଦିନଜଣ— ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଇଜଣ…… ମୁଁ, ଶୁଭଲଳ ମାଲୁ ଏବଂ କେବେ କେବେ ଗୋବିନ୍ଦ ଦତ୍ତ । ମୁଁ ଏବଂ ଶୁଭଲଳ ଗୋଟିଏ କମ୍ବଳ ତଳେ ଶୋଉଥିଲୁ । ମୁଁ ଶୁଭଲଳକୁ ଭଲପାଏ । ଆମର ବୟସର ପୃଥମାନେ ଯାହା କରୁଥାନ୍ତୁ, ଆମେ ସେହୁ କରୁଥିଲୁ । ଖୋଲାଖୋଲିରେ, ବୁଲି- ବୁଲିରେ, ସିନେମାରେ, କଲେଜରେ, ରାସ୍ତାରେ, ବଜାରରେ ସବୁ ସମୟରେ ମୁଁ ଏବଂ ଶୁଭଲଳ ସାଥୀ ହୋଇ ଆଉଁ । ମୁଁ ତାକୁ ଭଲପାଏ । ସେ ମୋତେ ଭଲପାଏ କି ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣିନ । ଆମେ ଆଜି ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ (ବାବୁରାମ, ଗୋବିନ୍ଦ, ମୁଁ, ଶୁଭଲଳ) । ଦୁଇଟା ସୋ ଆମେ ଦେଖିଲୁ । ରୂପାଳ ସିନେମା ହଲରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ‘ଚିତ୍-ଦିନେର’, ଏବଂ ବସନ୍ତ ସିନେମା ହଲରେ ଦେଖିଲୁ ‘ଅମର ଘାଟ’ । ଖୁବ୍ ଦୂରୁଣ ଏବଂ ଏଇଟା ମୋର ଆଗରୁ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା ।

॥ ୧୦୮୩୧୭୯ : ଶୁଭକାର ॥ ଅତେଇ ଦିନମାସ କଲେଜ ବନ୍ଦ । କ’ଣ କରବି ନ କରବି ଭାବୁଛି । ମୁଁ ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କଲି । ଶୁଭଲଳ ତ ଘରକୁ ଯିବ । କାରଣ ତାର ମାଉସୀ ଝିଅର ବାହାଘର । ଗୋପାଳ ସିଲ୍ ଯିବାକୁ କହିଲା । ମୁଁ ତାକୁ କହିଲି— ଯଦି ଘରକୁ ନଯାଏ ତା ହେଲେ ସିଲ୍ ଯିବ ।

॥ ୧୦୮୩୧୭୯ : ଶୁଭକାର ॥ ରାତି ୭ଟା- । ମୋର ବାପାଙ୍କୁ ମୋହନ ପର୍ବରୁଲେ ‘ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଯେ ଶୁଭ ଘରକୁ ଯିବ ?’ ବାପା କହିଲେ, ‘ମୋତେ ଯଦି ନ ଜଣାଇ ଯାଏ ତାହେଲେ ମୁଁ କେମିତି ଜାଣିବି ?’ ଯାଇପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିକ୍ଷକ ହୋଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଶୋଇ ଶୋଇ ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲି । ମନରେ ଖୁବ୍ ଆଘାତ ଲାଗିଲା ।

॥ ୧୦୮୩୧୭୯ : ଶୁଭକାର— ସମୟ ରାତି ନଅଟା । ବାପା ଯେତେବେଳେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ, ମୁଁ ସେତେବେଳେ ବାପାଙ୍କୁ କହିଲି, ‘ବାପା, ଏଠାରୁ କେତେ- ଜଣ ଘରକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଘରକୁ ଯାଇ ବୁଲି ଆସିବି କି ? ବାପା ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ‘କାହିଁକି ?’ ମୁଁ କହିଲି— ‘ଏମିତି ବୁଲିବାକୁ’ । ବାପା କହିଲେ— ‘ଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ’ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ କହିଲି ତେବେ ମୁଁ ‘ସିଲ୍ ଯିବି’ ? ବାପା କହିଲେ, ‘ପଢ଼ାପଢ଼ି କର ଏବଂ କାମ କର’ । ମୋତେ ଏତେ କଷ୍ଟ ଲାଗିଲା ଯେ ତାହା କଥାରେ କୁହାଯାଇ ନପାରେ ।

॥ ୧୦୮୩୧୭୯ : ଶୁଭକାର ॥ ମନ ଖୁବ୍ ଖରାପ ଲାଗୁଛି । ବାରମ୍ବାର ରାତିରେ ବାପାଙ୍କର କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ମୋ ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଭୁଲି ଲାଗୁଛି । ବାପା ବୋଉଙ୍କ ଉପରେ ଖୁବ୍ ରାଗ ହେଉଛି । ଆଜି ବାପା, ବୋଉଙ୍କ ସହୁଦ କଥା କହିଲି ନାହିଁ । ସାତେ ନଅଟା ସମୟରେ ଶୁଭଲଳ ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ସେ ମୋତେ ଦେଖା

କରିନାହିଁ । ବୋଧେ ସମୟ ପାରିନି । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଭାରି ଝରପ ଲାଗିଲା । କାରଣ
ଝରଲାଲ ନାହିଁ । ଝରଲାଲ ବିନା କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନି । ଆଜି ‘ଚରକ’ ପୁନା । ମୁଁ ଏବଂ
ପଣବ ଗୋପାଳର ଘରକୁ ଗଲୁ । ତା’ପରେ ତିନିଜଣ ମେଳା ଦେଖିଲୁ । ମେଳାରେ
ବାବୁରାମର ଦେଖା ହେଲା । ବାବୁରାମକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିନଥିଲୁ ବୋଲି ସେ ଭାରି ମନ
ଝୁଣି ଗଲା । ମେଳାରେ ଦେଖାହେଲା— ଝରଲାଲର ଭାଇ ପାନ୍ଥାଲାଲ, କଲେଜର ବନ୍ଧୁ
ଶିଖର, ଅରୁଣ, ପୁରୁଷ, ନରଦ, ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ର, ହାରେନ, ରଞ୍ଜିତ ଇତ୍ୟାଦି ।

॥ ୧୪୪।୧୭୯ : ସୋମବାର ॥ ଝରଲାଲ ବିନା ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ମନ ଖୁବ୍
ଝରପ । ଶରୀରରେ ଶକ୍ତି ପାଉନାହିଁ । ଆଜି ବିଷ୍ଣୁ । କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନି ଝରଲାଲ ବିନା ।
ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଝରଲାଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ବାପାଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ହେୟ
ବ୍ୟବହାର ।

॥ ୨।୪।୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଆଜି ୬।୩୦ରେ ଉଠିଲି । ଉଠି ଆସି ମଲାମଲି କଲି । ବାପା ଭାରି କର କହିଲେ
୮ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇରହ । ସାଞ୍ଜର ଏବଂ ମୋର ଛୋଟ ଭାଇ ମଧ୍ୟ ଶୋଇଛନ୍ତି, ଅଥଚ
ବାପା କେବଳ ମୋତେ ହିଁ କହିଲେ । ବାପା କାରଖାନାକୁ ଚାଲିଗଲେ । ମୁଁ ଉଠି
ବସିଲି । ହାତ ମୁହଁ ଧୋଇ ଗୁଁ ଖାଇ ‘ପଞ୍ଚ କନ୍ୟା’ ପଢ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କଲି । ପ୍ରାୟ
ନଅଟା ସମୟରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ପୁରୁଣା ପେପର ନେଇ (ଆମେ ଗଢ଼ିଥିବା ‘ଅଗ୍ରଦୂତ’
କୁବ ପାଇଁ) ପ୍ରଣବର ଘର ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲି । ରାସ୍ତାରେ ନୟାଲ ସହୃଦ ଦେଖାହେଲା ।
ମୁଁ କହିଲି ‘ଗୁଲ କୁବକୁ ଯିବା’ । ସେ କହିଲା ନା, ଆଜି ମୁଁ ଯାଇ ପାରିବିନି । କାରଣ
ଦୋକାନରେ ବାପା ନାହାନ୍ତି । ତାପରେ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର କଥା ପଢ଼ିଲାବୁ ସେ କାଲି
ନେଇଯିବା ପାଇଁ କହିଲା । ତା’ପରେ ରାସ୍ତାରେ ବିମଲ କର୍ମିକାରର ସହ ଦେଖାହେଲା ।
ତା ସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରଣବର ଘର ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲୁ । ରାସ୍ତାରେ ତା ସହୃଦ ଆଲୋଚନା
କରୁଥିଲି, ଯେ ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ରର କ୍ଷମତାକୁ କେମିତି କମ କରାଯାଇ ପାରେ । କଥାବାଣୀ
କରି ପ୍ରଣବର ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଯାଇ ଦେଖିଲୁ, ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ର, ଗଣେଶଦା, ରତନ
ପ୍ରଭୃତି ବସିଛନ୍ତି । ମହେଶ ଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଚାଲିଲା । ଗଣେଶଦା
ସହ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଆରମ୍ଭ କଲି ।

ତା’ପରେ ସେଠାରୁ କୁବ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁାଇଲୁ । ମହେଶ ଏବଂ ରତନକୁ ବିଦାୟ
ଦେଲୁ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ସ୍କୁଲ ଥିଲା । ସାଢ଼େ ଦଶଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମଦାମ କରି
ଘରକୁ ଫେରିଲୁ । ଦ୍ଵିପ୍ରହରେ ଶୋଇଲି । ହଠାତ୍ ବାବୁରାମ ମୋତେ ଡାକି ଉଠାଇ
ଦେଲା । ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ଝରପ ଲାଗିଲା । ସେ ବହୁ ମାଗିଲା । ମୁଁ କହିଲୁ ଏକଦଣ୍ଡ
ପରେ ଦେବ । ମୋତେ ଖୁବ୍ ନିଦ ମାଡ଼ୁଛି । ଆଜି ୪ଟାରେ ରବୀନ୍ଦ୍ର କପୁରୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ
କୁବରେ ମିଟିଂ ହେଲା । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅନୁସ୍ଥାନ କଲୁ କହିଲି । ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ର ମୋର

କଥାକୁ କିନ୍ତୁ ମୁଁଙ୍କ ଦିଏନାହିଁ । ଆମେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସାତେ ଟାରେ ମୁଁ, ଗୋଟାଳ ଏବଂ ପ୍ରଣବ ଗୋପନ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କଲୁ ଯେ, କେଉଁ ବାଟରେ ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ରର କ୍ଷମତା କମାଯାଇ ପାରେ । ସ୍ୱପ୍ନ ନଗିନା ସହିତ ଆଜି ଦେଖାହେଲା । ନଳିନୀ ବାବୁଙ୍କ ସହ କ୍ଳବ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲୁ ।

॥ ୨୩୪/୧୭୯ : ରୁଧିର ॥ ଆମମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବରେ କେମିତି ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଗଣେଶଦାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପଦରୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗୁ, ସେତେବେଳେ ପ୍ରଣବ ଏବଂ ଗଣେଶଦାଙ୍କ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ହେଲା । ପ୍ରଣବ ଗଣେଶଦାଙ୍କୁ ମୁଖ, ଟୁର୍ଟ ବୋଲି ଯାହାତା ଗାଳି ଦେଲା ।

॥ ୨୩୪/୧୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥ ସକାଳ ସାତେ ୮ଟାରେ ଘରୁ ବାହାରିବାକୁ ବୁଲି ବାହାରିଲି ମିଶ୍ରର ଡ୍ରୋକାନରେ ପ୍ରଣବ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖାହେଲା । କ୍ଳବ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହେଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ଏବଂ ସତ୍ୟ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ କହିଲେ ‘ଆମର କ୍ଳବ ୨୩ ଦିନ ଭିତରେ ଶେଷିଯିବ’ । ପ୍ରଣବ ସହିତ ଗଣେଶଦାର ଯୁକ୍ତିତର୍କ ହେଲା । ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ରକୁ ପ୍ରଣବର ବିରୁଦ୍ଧରେ କହି ଜାଣିଲି ଯେ, ସେ ଗଣେଶଦାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରେ । ଦ୍ୱିପ୍ରହରେ କ୍ଳବରେ କାରଜ ମାରିଲି । ବାହାରେ କେତେଜଣ ଗୁଣ୍ଡାଟୋକା ଆମକୁ ଧମକ ଦେଲେ ଯେ ସେମାନେ ଆମର କ୍ଳବକୁ ଶେଷିଦେବେ ।

॥ ୨୩୪/୧୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥ ଆଜିକାଲି ଶ୍ରୀରାମାଳ କଥା ଯେତେ ବେଶୀ ମନେ ପଡ଼େନା । କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ରବୀନ୍ଦ୍ର ଜୟନ୍ତୀର କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛୁ । ତଥାପି ମନେ ମନେ ଭାବେ, ଶ୍ରୀରାମାଳ ଯଦି ଏଠାରେ ଆଆନ୍ତା ତା’ହେଲେ କେତେ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତା । ଆମର ରହୁଥିବା ସାଲ୍ ବୁଲିଛୁ । ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଅଫିସରେ ‘ମୁକ୍ତସାରା’ ନାଟକ ପାଇଁ ।

॥ ୨୩୪/୧୭୯ : ଶନିବାର ॥ ଆଜି ଆମର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଜାକିର ହୁସେନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ଆଜି ଶ୍ରୀରାମାଳକୁ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ଲେଖିଲି ଏବଂ ଲେଖିଲି ଓମେ ଏଠି ନଥିବାରୁ ମୋତେ ବଡ଼ ଅଭାବ ଅଭାବ ଲାଗେ ।

॥ ୨୩୪/୧୭୯ : ରବିବାର ॥

ମୁଁ କଲେଜରେ ଥିବା ଆମର ‘ଅଗ୍ରଦୂତ’ କ୍ଳବରେ ଜାକିର ହୁସେନଙ୍କ ପାଇଁ ନଅଟା ସମୟରେ ଶୋକସଭା କଲୁ । ଆମର ପ୍ରୋଗ୍ରାମକୁ ପଛେଇ ଦେଇ ୧୬/୧୭ ତାରିଖରେ ହେବ ବୋଲି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କଲୁ ।

॥ ୨୩୪/୧୭୯ : ସୋମବାର ॥ ରହୁଥିବା ସାଲ୍‌ର ହଟତମଟ ମଧ୍ୟରେ ଆମ

ମାନଙ୍କର ଦନସବୁ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଅନ୍ତବାହୁତ ହୋଇଗଲା ।

॥ ୭ । ୫ । ୧୯୭୯ ॥ ସବୁଦିନ ଆଜିକାଲି ମୁଁ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ୍ ଯାଏ ଘରାଘରା ମାଲୁର ଚିଠି ଅପେକ୍ଷାରେ । କିନ୍ତୁ ଚିଠି ଆସେନା । ଏସବୁ କଥା ଭାବି ଭାବି ଦିନ ଯାଏ । ରାତିରେ ଆମର ନାଟକର ରହସ୍ୟ ସାଲ୍ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ଅଫିସ୍‌ରେ । ଆମକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଦେଉଥିଲେ, ଗଣେଶ, ପ୍ରୋଜେକ୍ଟରେ ଅବା ମହାର କର । ମହାର ରଞ୍ଜନ କର ଖୁବ୍ ଭଲ ଲୋକ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ କରଦା ତାକୁ । ଆମ ନାଟକର ବିଭିନ୍ନ ଭୂମିକାରେ ଥିଲେ, ୧- ଗୋପାଳ, ୨- ପ୍ରଣବ, ୩- ବାବୁରାମ, ୪- ଗଣେଶଦା, ୫- ଜଗଦୀସେନ୍, ୬- ହରେନ, ୭- ଶ୍ଵାରେନ, ୮- ମହେଶ, ୯- ଅରୁଣ, ୧୦- ଗାନ୍ଧୀ, ୧୧- ମୁଖ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି । ଆମର ଦିନ ଗୁଡ଼ାକ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଯାଉଛି ।

ଆଜି ଧୂଳି ଯିବାର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କଲି । ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା, ସିନେମା ଦେଖା, ଜିଜ୍ଞା ପାଠାଗାରକୁ ଯିବା । ରାସ୍ତାରେ କମଳ ସହୁତ ଦେଖା ହେଲା । ସେ ଏକମାସ ପୂର୍ବେ ମାଡ଼ାସ ଯାଇଥିଲା । ଆଜି ସକାଳର ଗାଡ଼ିରେ ଫେରିଲେ । ମୁଁ ସଜସ୍ବିୟ । ଏକୂଟିଆ ଆସିବା ଭଲ ଲାଗେନା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ମୋର ସଙ୍ଗୀ ନାହିଁ । ଆମର ଟ୍ରକରେ ଗଲି । ବି.ଅ.ସି ନିକଟରେ ଓହ୍ଲାଇଲି । ଯୁଗଳ ଦା' ଠାରୁ ୪ଟଙ୍କା ନେଇ ମୁଁ ଚାଲିଗଲି । ପଥମେ ଗଲି ଡି.ସି ହୋଟେଲକୁ । ପ୍ରାୟ ଏକମାସ ପରେ ଡି.ସି ହୋଟେଲକୁ ଗଲି । ରାମବାବୁ ଏବଂ ଗଣେଶ ବାବୁଙ୍କ ସହ ଦେଖା ହେଲା । ହାବାଲା କଥା ସେମାନେ ପଚାରିଲେ । ଏଠାରୁ ମୁଁ ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ଗଲି । ରାସ୍ତାରେ ଆମର ହେଲ୍‌ପରକୁ କହିଲି ମୁଁ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଯିବି । ‘ବି.ପି.’ରେ ଚାଲିଥିଲା ‘ଔଲ୍‌ଡ଼’ ଏଇଟା ଦେଖିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲି । ପ୍ରଧାନ ଅଭିନେତା ଏବଂ ଅଭିନେତ୍ରୀ ହେଲେ ଜାତେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ବବିତା । ଜିଜ୍ଞା ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ଆଣିଲି ଦୁଇଟି ବହି— “ଶ୍ରୀକାନ୍ତ” ଓ “ଦେବତାସୀ ହିମାଳୟ” ଗୌରବାର ଭୂ ଖାଇବା ପଇସା ମାଗିଲା । ୫୦ ଟଙ୍କା ଦେଲି । ତା’ପରେ ଯୋଗମାୟା ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । ମା’ଙ୍କର ସହୁତ ଦେଖା କଲି । ଅରୁଣ ସହୁତ ମଧ୍ୟ ଦେଖା ହେଲା । ମା ପ୍ରଣବ ବିଷୟରେ ଖବର କର କହିଲେ ଏବଂ ଅରୁଣ ବିଷୟରେ ଭଲ ବୋଲି କହିଲେ । ମା’ ଠାରୁ ମନ୍ଦ ନେଇ ବୋଲି ଚାଲିଲି । ମା’ କହିଲେ, ‘ଦିନେ ସକାଳେ ଆସ’ । ମଠର ଝରର ପୁଷ୍ପ ସହୁତ ଦେଖାହେଲା ଏବଂ ପି.ସୁ.ର ୪୫ ଜଣ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହୁତ ଦେଖାହେଲା । ବାଦଲ (ରାୟ) ସାଥରେ ଦେଖାହେଲା । ମଠରେ କୋଇଲା ଆଶୁ ଆଶୁ ନଅଟା ବାଜିଲା । ତା’ପରେ ଗୌରୀପୁରରେ ଆମ

ଯୁଗଳଦ୍ଵାର ଶୁଣି ଘରକୁ ଗଲୁ ।

॥ ୧୮୫୩୧୭୯ : ସୋମବାର ॥ ଆଜି ସ୍ଵାଗଲ୍ଲ ଆସିଲୁ । ତାକୁ ଗୋଟିଏ ମାସ ପରେ ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ ମୋର ମନର ଅବସ୍ଥା ଯେ କି ରୂପ ହେଲା ତାକୁ ବୁଝାଇ କହିବା କଠିନ । ଦଶଟା ପରେ ଗୃହୀ ସଂସ୍କୃତ କରିବା ପାଇଁ ବାହାରକୁ ରଖନ୍ତୁ ଜୟନ୍ତୀ ପାଇଁ । ଆଜି ଚନ୍ଦ୍ରରସାଳକୁ ସ୍ଵାଗଲ୍ଲ ଗଲୁ । ଆଜି ମନରେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ସ୍ଵାଗଲ୍ଲ ପାଇଁ ।

॥ ୧୮୫୩୧୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥ କାଲି ଆମର ରଖନ୍ତୁ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବ ହେବ । ସକାଳ ଠାରୁ ଶ୍ଵେତ ବସ୍ତ୍ର ବନ୍ଧି ଆରମ୍ଭ କଲି । ସ୍ଵାଗଲ୍ଲ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲୁ । ଖୁବ୍ ହଇଚଇ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଘନଟା ଗଲୁ ।

॥ ୧୮୫୩୧୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥ ସକାଳ ୮ଟାରୁ କାମରେ ଲାଗିଗଲି । ଆମ ଉତ୍ସବକୁ ଧୁରୁ ଓ ଗୋରୁପୁରରୁ କଳାକାରମାନେ ଆସିଲେ । ଟଙ୍କାର ଅଭାବ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଜଗନ୍ନାଥପୁର ମୋ ନାଆଁରେ ୨୦ ଟଙ୍କାର ମିଠା ଏବଂ ପେଟ୍ରୋଲ ଏବଂ ସ୍ଵାଗଲ୍ଲ ନାଆଁରେ ୧୧ ଟଙ୍କାର ମିଠା ନେଇ ଆସିଲୁ । ସତ୍ତର ଭଲ ଭାବରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଚାଲୁ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ବହୁତ ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ବହୁତ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଗୁଡ଼ିଆରେ ୧୨ଟାରେ ଆମେ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ ।

॥ ୧୮ ମେ' ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥ ଆଜି ଉତ୍ସବର ଦ୍ଵିତୀୟ ଦିନ । ଆମ ନାଟକ ପାଇଁ ଗଣେଶବା' ବାସ୍ତିବୁ ନେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ସମୟରେ ଡ୍ରୋପ ଯୋଗାଡ଼ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଉତ୍ସବ ଆମର ସହାୟ । ଆଜି ଆମର ନାଟକ ହେବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ଡ୍ରୋପ ଯୋଗାଡ଼ କରିପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାଠାରୁ ପାଗ ମେଘୁଆ ଲାଗୁ । ଆମେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କହିଲୁ ଯାଗ ଭଲ ନାହିଁ ବୋଲି ନାଟକ ବାତିଲ କଲୁ ।

॥ ୧୮ ମେ' ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥ ଆମେ 'ଅଗ୍ରତୃତ' ସନ୍ଦେଶ୍ୟମାନେ ସୋନେଲ୍‌ର ଗାଡ଼ିରେ ଡ୍ରୋପ ଆଣିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । କିନ୍ତୁ କିଛି ପୋଷାକ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେସବୁ ଡେକ୍‌ଡେକରୁ ଆଣିବାର କଥା ଥିଲା ।

୩— ପୋଷାକ ସଫା + ଲୁଣୀ କର

୪— ଦ୍ଵିପ୍ରହରରେ ମିଳକୁ ଯିବା + ବ୍ୟାୟାମ କରବା

୫— ବାବୁରାମ ସହ ଦେହାବରଣ

ଆଜି ଅନୁକୂଳ ଠାକୁରଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ନାତି ତାଙ୍କର ଭୟ ନେଇ ଆସିଥିଲେ । ଆମେ ଦର୍ଶନ କଲୁ ।

॥ ୨୭ ମେ' ୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଆଜି ଆମର ଜୋର୍ ଆସିଛନ୍ତି । ଆଜି ତାଙ୍କର ଆଦର ପକ୍ଷୀରରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛି । ସେ ୫ ବର୍ଷ ପରେ ଆସିଛନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ବେଶୀ ଚିନ୍ତାନ କରାହେଉଛି ।

ଯାତ୍ରେ ୪ଟା ବେଳେ ଘରାଲୁଆ ଆସିଲା । ସେ ଗଲ ବହି ମାଗିଲା । ମୁଁ ତାକୁ 'ଶ୍ରୀଜୀ' ଦେଲି । ତାକୁ କହିଲି, “ହୁଁ ଆଜିକାଲି ଖୁବ୍ ବଡ଼ଲୋକ ହୋଇଯାଇଛି” । ଘରାଲୁଆକୁ କରବାବୁଙ୍କ । ତାକୁ ମିବାକୁ କହିଲି । ସେ ମନା କଲେ । ମୁଁ ତାକୁ ଭଲପାଏ ବୋଲି ଏତେ ଖୋସାମତ କଲେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ନେଇ କରବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି । ଜନ୍ମ ଜୀବିତ ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିଲି । ବିଜୁ (ରଞ୍ଜିତ) ଏବଂ କାଶୀ (ରଞ୍ଜିତ) ନେଇ ଯୋଗ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିବାକୁ ଗଲି ।

॥ ୨୮ ମେ' ୧୯୭୯ : ବୁଧବାର ॥

ଆଜି ଜୋର୍ ପୁଅଙ୍କୁ ନେଇ ଧୁରୁର ଗଲେ । 'ରାଜ ଖିର-ରାଜ' ସିନେମା ଦେଖିଲୁ ।

ଏକ ଦିନେ ଖୁଲଦିନ ହେଲା ଜୁବ୍, ଫୁବ୍, ବରୁ, ବାଲବ କାହାର ପାଟି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ମୁଁ ବରୁ ବାଲବଙ୍କୁ ଛୁଡ଼ି ରହିପାରେନା । ଖୁବ୍ ଖରାପ ଲାଗେ ।

॥ ୨୯ ମେ' ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଜି ଜୋର୍ବାବୁଙ୍କର ବିଦାୟ ଦିନ । ଗାଡ଼ି ଏଠାରୁ ଯାଏ ୭:୫ ମି.ରେ, ଜନ୍ମ ମୁଦୁଣି ୪ଟା ପରେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଜୋର୍ବାବୁଙ୍କ ୪ଟା ସମୟରେ ବିଦାୟ ଦିଆହେଲା ।

ମୁଁ ଆଗେ ଯାଇ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷାଳୟ ଖୋଲିଦେଇ ଆସିଲି । ଜୋର୍ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଅନେକ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା । ଜୋର୍ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଯେଉଁମାନେ ଆସିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ଭିତରୁ ଓଝାର ମଲ, କାଶୀରାମ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ସହିତ ମୋର ବନ୍ଧୁତା ହେଲା । ଓଝାର ମାଟିକ ପଞ୍ଜରୀ ଦେଇଛି ।

॥ ୩୦ ମେ' ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ସକାଳେ ୯:୧୫ରେ ମାହାର କରଙ୍କ ପାଖକୁ ପ୍ରଣବକୁ ସାଥରେ ନେଇ ଘେଲି । ଅନେକ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ହେଲା । ଟିକା ବେଳେ ହସ୍ତାଲି ସହିତ ଦେଖାଦେବାକୁ ଗଲି । ପାସ କରିବା ବେଳେ କେଉଁଠି ଫିଟିବ ଡାକୁ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଫଳ ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ କିଛି କହିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା । ମୁଁ କହିଲି ତୁ ଅଉ ମୁଁ ଯୋଉଁଠି ଫିଟିଲେ ବ ଗୋଟିଏ ଯାଗାରେ ପଡ଼ିବା । ତଳିଆ ଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବହୁ ଆଣିଲୁ ।

ଢାଲ ପିଇ ୭ଟାରେ କରବାକୁ ପାଖକୁ ଗଲି ବାବୁରମର ସହିତ । ଜଗଦ୍‌ପ୍ରେମ ସହିତ କଥାରେ କଥାରେ ଝଗଡ଼ା ଲାଗିଲା ଏବଂ ତାହା ତୁମ୍ଭେ ଆକାର ଧାରଣ କଲ ।

॥ ୩୧ ମେ' ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଜଗଦ୍‌ପ୍ରେମକୁ ହଟେଇ ଦେବା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲି ।

॥ ୧ ଜୁନ ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥

ହସ୍ତାଲି ମୋତେ ଅବହେଳା କରୁଛି । ମୁଁ ତାର ଅପେକ୍ଷାରେ ଘରୁ ବାହାରକୁ ଯାଉଛି । ପ୍ରଣବର ଘରକୁ ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ କଥାପି ହସ୍ତାଲିର ଦେଖା ପାଉନା । ହସ୍ତାଲିକୁ ମୁଁ ପ୍ରାଣର ଧୂଳି ଭଳି ପାଏ, କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ଭଲ ପାଏ କି ପାଏନା ମୁଁ କହିପାରୁନି । ମୋର ଅନ୍ତରରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାହାର ପ୍ରତି ଭଲପାଇବା ନାହିଁ କେବଳ ହସ୍ତାଲିକୁ ବାଦ ଦେଇ । ତା ଧୂଳି ଦେଖା କରିବାକୁ ତାର ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ।

॥ ୨ ଜୁନ ୧୯୭୯ : ସୋମବାର ॥

ସବୁ ସମୟରେ ହସ୍ତାଲି ବିଷୟରେ ଭାବେ । ହସ୍ତାଲିର କଥା ଭାବେ । ତା ଘରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । କଣ କରିବ ଭାବ ପାରୁନି । ସବୁକିଛି ପାଇ ବ କିଛି ବ ପାଇନି । ମୋର ଅନ୍ତରର ଦୁଃଖ କିଏ ବୁଝିବ । ହୁଏତ ମୁଁ ଯେଉଁ କାରଣ ପାଇଁ ତାର ଘରକୁ ଯାଏ ସେ ବୋଧହୁଏ ସେଇଥିପାଇଁ ଆମ ଘରକୁ ଅସେନା । କେଜାଣେ ସେ ମୋତେ ଭଲ ପାଏ କି ନା ମୁଁ କେମିତି ଜାଣିବି ?

॥ ୩ ଜୁଲାଇ ୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ପ୍ରାୟ ମାସେ ହେବ, ତାଙ୍କ ଲେଖି ନଥିଲି । ଆଜି ଦି-ସ୍ବ: ପରୀକ୍ଷାର ଫଳ ବାହାରିବାର ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ବାହାରି ନାହିଁ ।

॥ ୪ ଜୁଲାଇ ୧୯୭୯ : ବୁଧବାର ॥

ଆଜି ସକାଳେ କରଦା'ଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି । ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ପାଦିତ କିଛି ପତ୍ରିକା ସଂଶୋଧନ କଲି ଏବଂ ଟିକା ଡେଇଁ ପତ୍ରିକା ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଘରକୁ ନେଇ ଆସିଲି ।

ଆଜି ଫଳ ବାହାରକାର କଥା । ହାଲୁକା ସହିତ ଦେଖା ହେଲାଣି । ତା
ଉପରେ ଅଭିମାନ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ତା ପରକୁ ଯାଇପାରେ !

॥ ୫ ଜୁଲାଇ ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଏକ ଉପର ବାଦଲ ଲୁଇନ ଦେଖି ମନେପଡ଼ିଲା ଯେ ଆଜି ବାଦଲ ସହିତ
ଦେଖା କରିବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଛି ।

ଅଜି ଏକାଲେ ମିଲୁକୁ ଗଲି । କିଛି କାମ ଶିଖିବା ପାଇଁ । ତାହା ପ୍ରବେଶ
ପ୍ରଣେତା ହେବା ଏକାଲେ ଆମ ପରକୁ ଆସେ, ଏକଟା ମୋଡେ ଭଲ ଲାଗେନା ।
୮ଟାରୁ ୯ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଲୁରେ ଥିଲି । ତାପରେ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇ ପରକୁ ଆସିଲି ।
ଗୁମାରେ ସୁଧାର ତାହାରେ ପୁଅ ବୁଝେ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ଯୋବା ନିକଟକୁ
ଗଲି । ଲୁଗା ପଟା ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ କରବାକୁ କହିଲି । କରବାଙ୍କ ପରକୁ ଉଠେ
ଦେ' ସହିତ ଗଲି । ହାଲୁକା ସହିତ ଦେଖା ହେଲାଣି । ଫଳ ଅଜି କଲି
ବାହାର । କରବାଙ୍କୁ ପରେ ଗୋପାଳ ଏବଂ ପ୍ରଣବ ସହିତ ଦେଖା ହେଲା । ଅଜିର
ବର କାଗଜ ପୁର ପଡ଼ିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ୯ଟା ବାଜିବାକୁ ୧୦ ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟ । ମୁଁ ତାହା
ଲେଖୁଛି ।

॥ ୬ ଜୁଲାଇ ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଆଜିର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ

୭:୩୦ରୁ ୯ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ — ମିଲୁ

୯ଟାରୁ ୧୦ଟା — ପ୍ରଣବ, ବାବୁରାମ, ଯୋବି, ଗୋପାଳ ।

॥ ୭ ଜୁଲାଇ ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

ହାଲୁକା ସହିତ ଦେଖାହୁଏନି । ଫଳ ବାହାରକାର କଥା କିନ୍ତୁ ବାହାର
ନାହିଁ । ଆଜି ହାଲୁକା ପାଖରୁ ‘ଶ୍ରୀକାନ୍ତ’ ଆଣିବାକୁ ଗଲି । କିନ୍ତୁ ଦେଖା ପାଇଲି
ନାହିଁ । ସେ ଧୂସର ଯାଉଥିଲା ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ପରଷାଫଳ ଆଣିବାର ବାହାନା
କରି ।

ମୁଁ, ପ୍ରଣବ ଏବଂ ଗୋପାଳ କରବାଙ୍କୁ ପରକୁ ଗଲୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ।
କରବାଙ୍କୁ ପାଖରୁ ଆସିବା ପରେ ଆମେ ମୋଡି ଦୋକାନ ପାଖରେ ଠିଆ
ହୋଇଥିଲୁ । ହାଲୁକା ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ମିଟିଙ୍ଗ୍ ପାଇଁ ଦସ୍ତଖତ ନିଆହେଲା ।

॥ ୮ ଜୁଲାଇ ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥

ସକାଳର ଅସ୍ଥାନ ସମ୍ପାଦ ଶୁଣିଲି । କିନ୍ତୁ ପରଷାଫଳ ବାହାର ନାହିଁ ।

॥ ୯ ଜୁଲାଇ ୧୯୯୯ : ଯୋମବାର ॥

ଲୁଗାପୋଷ, ବୁରନ, ବାଦଲ, ଝେନ । ସକାଳେ ବାବୁରାମ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲେ ଡେଇଁଡେଇରେ ପୋଷାକ ସବୁ ଫେରାଇ ଦେଇ ଆସିବାପାଇଁ । ମୁଁ ଗଲିନାହିଁ । ମୋ ଉପରେ ବାବୁରାମ ରାଜିଲ ।

ଦ୍ଵିପ୍ରହରରେ ଉଠିବେ ଆସିଲ । ପରାକ୍ରାନ୍ତ ପାଇଁ ଅପଣ୍ଡା ହଜିବେ ଘରକୁ ଗଲୁ । ଗୁ ଫା ଦେଲ । ଖାଇଲୁ । ପରାକ୍ରାନ୍ତ କେବେ ବାହାରିବ, ସେ ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲୁ । ୩ଟା ବେଳେ ଫେରିବ ଆସିଲ । ଗୁ ଫା ଖାଇ ୪ଟା ବେଳେ ଜାନାଇ ଦୋକାନକୁ ଗଲ । ସେଠାରେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲି ଫେରିବ କେମିତି ଚାଲିଯାଉ, ତାହେଲେ ମୁଁ ଘରକୁ ନିଜେ ଯାଇପାରିବ । ପ୍ରଣବ ମୋତେ କହିଲ ବାବୁରାମ ଘରକୁ ଯିବାପାଇଁ । ମୁଁ କହିଲି ମୁଁ ଯିବିନାହିଁ । ସେ ମୋତେ ଚାଲିବାକୁ ଯିବାପାଇଁ କହିଲ । ମୁଁ କହିଲି, ନା ଯିବିନାହିଁ । ପ୍ରଣବ ରାଜି ଚାଲିଗଲା ।

ମୁଁ ଘରକୁ ଘରକୁ ଗଲ । ଅନେକ ସମୟ ଘରକୁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା । ତଳିଆ ଠାରୁ ବହୁ ଆସିଲ ।

ସାଢ଼େ ୭ଟାରେ ଜୀବନ ଦୋକାନରେ ଆମେ (ଗୋପାଳ, ରତନ ଦେ, ଜଗଦିପେନ୍ଦ୍ର-ବର୍ତ୍ତମାନ ଜା' ବନ୍ଧୁତା ହୋଇଛି- ରତନ ସାହା, ବିମଳ ଦେ, ସୁଶାନ୍ତ) ଥିଲୁ । ଘରକୁ ଫେରୁ ଫେରୁ ସାଢ଼େ ୭ଟା ହେଲା ।

॥ ୧୦ ଜୁଲାଇ ୧୯୯୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଆଜି ବୁଢ଼ା ଲୋକମାନଙ୍କୁ କେମିତି ପଢ଼ା ହେବ, ସେ ବିଷୟରେ ଟ୍ରେନିଂ ଦିଲ, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତା ଯୋଗୁ ହୋଇନାହିଁ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଘରକୁ ଆସିଲ । ବାବୁରାମ 'ଅନୁରାଧା' ବହି ନେଇଗଲା । ସାଢ଼େ ୫ଟାରେ ଜିଜ୍ଞା ଅଫିସକୁ ଦଳବାଜି ଗଲୁ ଏବଂ କୁବପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ଚାହିଁଲୁ ।

॥ ୧୧ ଜୁଲାଇ ୧୯୯୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଜି ୧୧ଟାରେ କୁକୁ ଗଲି ବୟସ ଶିକ୍ଷାର ଟ୍ରେନିଂ ନେବାପାଇଁ । ଆଜି ଆମର ଶେଷଦିନ । ସେଠାରେ ବାବୁରାମ ପାଖରୁ ଶୁଣିଲି ଯେ କୃଷ୍ଣକାନ୍ତ ଶର୍ମା (ଯେ ମୋତେ ସ୍ଵାମୀ ଭାବେ ପାଇଁ ଔଷଧ ଦେଇଥିଲେ) ସେ କାଲି ୧୮୫ ମିନିଟରେ 'ଭୁବନ'ରେ ମରିଛନ୍ତି । ଶୁଣି ଖୁବ୍ ଦୁଃଖ ହେଲା । ତାଙ୍କପାଇଁ ମୋର ସେ ଭାବନା ଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତା ଯୋଗୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଚାଲିବାକୁ ନଯାଇ 'ସୌଭାଗ୍ୟ' ଧରି ବସିଲ ।

॥ ୧୨ ଜୁଲାଇ ୧୯୯୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

୧୨ଟା ବେଳେ ବାପା କହିଲେ, ଡୋକ୍ଟର ଶୌଖିନୁର ଯିବାକୁ ହେବ ନୁଆ

ବୋହୈଁ ସେଠି ଫହୁଆଇ ଦେବାପାଇଁ । ୩ଟା ବେଳେ ଗୌରୀପୁରରେ ଫହୁଆଇ ।
ଗୌରୀପୁରରୁ ଧୁରୁର ଗଲି ଚଫଳ କଣିବାକୁ । ଅଳ୍ପ ମାଲଗାଡ଼ିର ଦୁର୍ଗତଣା ଯୋଗୁ
ଗାଡ଼ି ଖୁବ୍ ଲେଟ୍ ଥିଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ପାଖକୁ ଗଲି ।

ସିଟି ବସ୍ରେ ଗୌରୀପୁର ଯାଇ ନମଲୁଲି ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ଖାଇ ପିଇ
ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

॥ ୧୪.୭.୭୯ : ଶନିବାର ॥

୮ଟା ବେଳେ ଗୌରୀପୁରରୁ ଆସିଲି । ଧୁରୁର ଗଲି । ସ୍କୁଲାର୍ଯ୍ୟିଫ୍ ଟଙ୍କା ପାଇବାର
କଥା, କିନ୍ତୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । କମଳ ସହୃଦ ସିନେମା ଦେଖିଲି, “କହି ଦିନ୍ କହି ରାତି”
ପଞ୍ଚସାଫଳ ବିଷୟରେ ପରୁର ବୁଝିଲି ଯେ କାଲି ମିଳିବ ।

ସାଢ଼େ ସାତଟାରେ ଗୋଲକଗଡ଼ରେ ହରାଲୁଲି ସହୃଦ ଦେଖାହେଲା । ପଢ଼ା
ପଢ଼ି କଥା ପଢ଼ିଲାକୁ ଯେ କହୁଲା ଯେ ଭୂମେ ଯେଉଁଠି ଭୂମର ଇଚ୍ଛା ପଡ଼ିଥାଉ, କିନ୍ତୁ
ସେ ଧରୁରରେ ପଡ଼ିବ । ମୋତେ ଏକଥାରେ ଆଦାତ ଲାଗିଲା ।

॥ ୧୫.୭.୭୯ : ରବିବାର ॥

୪ଟା ବେଳେ ଭୁଲିବାକୁ ବାହାରିଲି । ପ୍ରଣବ ଏବଂ ଗୋବିନ୍ଦ ସହୃଦ ପଞ୍ଚସାଫଳ
ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହେଲା ଯେ, ଡାହା କେବେ ବାହାରିବ ।

ମହେଶ ସହୃଦ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଏବଂ ମନ ମାଲିନ୍ୟ ହେଲା । ତାକୁ ମୁଁ ‘ସମାଜ ସେବା’
ଉପାଧି ଦେଲି । ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ରେଜାଲ୍‌ଟର ଡବର ଶୁଣିଲି । ଡାଫରେ ସୁଶାନ୍ତକୁ
ଧରୁରବାରୁ ସେ କହୁଲୁ ରେଜାଲ୍‌ଟ ବାହାରିନାହିଁ ।

ମୁଁ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାସ କଲି । ଗୋବିନ୍ଦ ଏବଂ ପ୍ରଣବ ପାସ୍ କଲେ ସେଇ
ଶ୍ରେଣୀରେ, କିନ୍ତୁ ହରାଲୁଲି ଫେଲ୍ ହେଲା । ମୋ ଛତ୍ରା ଗୋଲକଗଡ଼ରେ ଯଦି ସମସ୍ତେ
ଫେଲ୍ ହୁଅନ୍ତି କିନ୍ତୁ ହରାଲୁଲି ପାସକରେ ତା ହେଲେ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଥାନ୍ତି ।
ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଆଦାତ ପାଇଛି ଏବଂ ଦୁଃଖିତ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଅନେକ
ଯୋଜନା କରିଥିଲି, ସେ ଏବଂ ମୁଁ ଏକସଙ୍ଗେ ଗୌହାଟୀରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବୁ । କିନ୍ତୁ ସବୁ
ଗଲା ।

॥ ୧୬.୭.୭୯ : ସୋମବାର ॥

ସକାଳେ ହରାଲୁଲି ଆସିଲା । ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଦେଖିଲି ଯେ ତାର ଭୋଲ୍ ନମ୍ବର
ନାହିଁ । ମୋର, ପ୍ରଣବ, ଗୋବିନ୍ଦ, ରାମନାରାୟଣ, ଉପେନ୍ଦ୍ର, ଗିରିଧର ଆଦିର ଅଛି ।
କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାସ କରିଛନ୍ତି । ଥକା, ତାମସା, ଫୁର୍ତ୍ତି ଏବଂ ଦୁଃଖେ
ଭିତରେ (ହରାଲୁଲି ପାଇଁ) ମୁଁ ଗତ କରୁଛି ।

॥ ୪୭ ॥

॥ ୧୭.୭.୭୯ : ମଞ୍ଜୁବାର ॥

ମୁଁ ପାସ କଲେ ବି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାସ କରିନାହିଁ ବୋଲି ଭଲ ଲାଗେନା ।

ଆଜି କାଲି ରେଜାଲ୍‌ଟ ବାହାରିଲା ପରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୁ ବେଶୀ ବାହାରିଲା
ଆସେନା । ଶରୀର ବେଶୀ ଭଲ ଲାଗେନା । ଧର୍ମ ଆଡ଼କୁ ଆଜିକାଲି ବେଶୀ ଝୁଙ୍କ ନାହିଁ ।
କଣ କରିବି ଏବଂ କଣ ନକରିବି । ମନରେ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ ସ୍ତୋତ୍ର
ଆସନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଛଡ଼ା ସେମାନେ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗନ୍ତିନି ।

॥ ୧୯ ଜୁଲାଇ ୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ସକାଳେ ଗହରେ ବସିଛି । ଦେଖିଲି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ମାତ୍ରରେ ଯାଉଛି । ସେ ଧୂସର
ଯାଇଥିଲା । ମୁଁ କହିଲି ମାର୍କସିଟ୍ ନେଇଆସ । ସେ କହିଲା ମୁଁ ସମସ୍ତ ଧାଇଲେ ଖୋଜି
କରିବି ।

ମୁଁ ଏବଂ ପ୍ରଣବ ପକ୍ଷୀରେ କରବ ଗୁଞ୍ଜ ପାଖକୁ ଗଲୁ ନିକିନିରେ । (ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ
ଆସିବାର ଚିନ୍ତା ନାହିଁ) । କରବାଗୁଞ୍ଜ ସହିତ ଅନେକ କଥାବାଣୀ ହେଲା । ଘରକୁ
ଫେରିଲି ୭ଟା ବେଳେ ।

॥ ୨୦ ଜୁଲାଇ ୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ସକାଳେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଖକୁ ଯାଇ ମାର୍କସିଟ୍ ବସ୍ତାରେ ଯିବାକୁ ଯିଲି । ସେ କହିଲା
ଶନିବାର ଦିନ ମିଳିବ । ମୁଁ ପଚାରିଲି ତୁ ଯିବୁ କା ନାହିଁ ? ସେ କହିଲା ନା । ଅପରାହ୍ନ
ସାଢ଼େ ୪ଟାରେ କରବାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି ପ୍ରଣବ ଏବଂ ମାଟିଲି ସହିତ । ଅମ୍ବ
ଟାଇବାକୁ ଦେଲେ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତିନିକେତେରେ ମୋର ସିଟ୍ ଫାଇଁ ଠିକି
ଲେଖିବା ପାଇଁ କହିଲି ।

॥ ୨୧ ଜୁଲାଇ ୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଆଜି ମାଟିକ ପରୀକ୍ଷାକାରୀ ବାହାରିଛି । ମୋର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଦୁଇଜଣ
ବାବୁସମ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଫେଲ୍ ହୋଇଛନ୍ତି । ଉପରେ ଉପରେ ଖୁବ୍ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ
କଲି । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବେ କିଛି ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିନି । କାହିଁକି ? ମୁଁ ଜାଣିନି ।
ବୋଧହୁଏ କାରଣଟା ଏମିତି ଯେ ସେମାନେ ତଳେ ରହିଲେ ମୋର ସମ୍ମାନ ବଜାୟ
ରହିବ । ମନୁଷ୍ୟର ମନ କେତେ ବିଷମ ଏବଂ କେତେ କପଟତାପୂର୍ଣ୍ଣ !

ତାତ୍ପରେ ସ୍କୁଲରୁ ପାସ କରିଛନ୍ତି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ— ଆନନ୍ଦମୟ, ସୁଧୀର
ମଣ୍ଡଳ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ— ଜଗଦ୍‌ସିଂହ, ବରଦା, ଚନ୍ଦ୍ରଲେଖା ଇତ୍ୟାଦି ।
ନନ୍ଦଲଲ ସେକେଣ୍ଡ ଡିଭିଜନ ନେଇ ପାସ କରିଛନ୍ତି ।

ଗୋବିନ୍ଦକୁ ନାମଲେଖା ତାରିଖ ବିଷୟରେ ପଚାରିଲି । ଗୁରୁରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ

ସହଜ ଦେଖାହେଲା । ମୋର ଅନ୍ତର ଆନନ୍ଦରେ ଭରି ଉଠିଲା, ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ହୁଏନ । ପରୁରଲି କେଉଁଠି ପଡ଼ିବ । ସେ କହିଲା । ପ୍ରାଇଭେଟ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଭାବେ ଯେଉଁ ଦେଶ । ଏବଂ ବହୁତ କଥାବାତ୍ତା ହେଲା । ସାତେ ନଂଟାରେ ଘରକୁ ଆସିଲି ।

॥ ୨୨.୭.୭୯ : ରବିବାର ॥

ଯେଉଁ ‘ଅଗ୍ରଦୂତ’ ସଂଘ ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ସ୍ଥାପନ କଲୁ ସେଇଟା ଅଜି ଗୋବିନ୍ଦ ଘରୁ ଉଠାଇ ଦିଆହେଲା । ମୁଁ, ଗୋବିନ୍ଦ, ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ ମିଳି ବହୁତବୁ ପ୍ରଣବର ଘରକୁ ନେଇ ଆସିଲୁ । ଆସିବାର ଆଗେ ସେ ଘରଟାକୁ ପ୍ରଣାମ କଲି । ଗୁଡ଼ିବା ଯମ୍ବରେ ଖୁବ୍ ମାୟା ଲାଗିଲା ।

ଆଜି ଦ୍ଵିପ୍ରହରରେ ବାପାଙ୍କୁ ପରୁରଲି କେଉଁଠି ପଡ଼ିବ । ବାପା ପରୁରଲେ ଧୂରୁରରେ ପଡ଼ିବୁ ନା ଗୌହାଟୀରେ । ମୁଁ କହିଲି ଗୌହାଟୀରେ । ତାପରେ ମୁଁ କହିଲି ଶାନ୍ତିନିକେତନରେ ଭାଉଁ ହେବାର ଇଚ୍ଛା ଅଛି । ବାପା କହିଲେ, ନା କଲିକତାରେ ପଡ଼ । ମୁଁ ଅନନ୍ଦରେ ଫାଟି ପଡ଼ିଲି ।

॥ ୨୩.୭.୭୯ : ସୋମବାର ॥

ଦିନଟା ଭଲଭାବରେ ଗଲା । ଫରାଲୀ ସହଜ ଆଜି ଅନେକ ଅଲାପ ଅଲୋଚନା ହେଲା । ତାର କଥାଗୁଡ଼ା ଅଜି ମୋତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ତାକୁ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲପାଏ ।

॥ ୨୪.୭.୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ମୋର ଶରୀରରେ, ମଥାରେ, ମନରେ ଏବଂ ପ୍ରାଣରେ ଗୋଟିଏ ଭାବଣ ବଢ଼ି କହୁଛି । କଣ ନେବି କଣ ନେବିନାହିଁ, କଣ କରିବି କଣ କରିବିନାହିଁ ? କେଉଁ କଲେଜରେ ଆଡମିଶନ ନେବି ? ଇତ୍ୟାଦି । ଧୂରୁର ଚଲି ଦେଖିଯ (ମୋ ଢେଙ୍କ)କୁ ନେଇ । କଲେଜକୁ ଗଲି । କାମ ହେଲାନାହିଁ ।

ଟ୍ରେନରେ ଲାଇନ ଦେଲାନାହିଁ । ତାପରେ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଟ୍ରେନୋଲ ଲଗାଇଲା । ସାତେ ଦଶଟାରେ ଟ୍ରେନ ଧୂରୁରରୁ ଗୁଡ଼ିଲା । ୧୯୮୫ରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ଶରୀର, ମନ, ପ୍ରାଣ ସବୁ ଅସୁସ୍ଥ ।

॥ ୨୫.୭.୭୯ : ବୁଧବାର ॥

କଣ କରିବି କଣ ନକରିବି ଭାବନା । ଶରୀରର ଅବସ୍ଥା ଭଲ ନୁହେଁ । ଥରେ ଭାବେ ଗୌହାଟୀରେ ଭାଉଁ ହେବି, ପୁଣି ଥରେ ଭାବେ ଶାନ୍ତିନିକେତନରେ ପଡ଼ିବି । ଶାନ୍ତିନିକେତନ—ଗୌହାଟୀ, ଗୌହାଟୀ—ଶାନ୍ତିନିକେତନ, କଣ କରିବି, ନ କରିବି, ମହା ଚିନ୍ତା । ଭ୍ରମ ! ଭ୍ରମ ! ଭ୍ରମ । ଏମିତି ହେଲେ କିନ୍ତୁରନ ଭିତରେ ମଥା ଧାଗଲ ହୋଇଯିବୁ ।

॥ ୨୭ ଲୁଲୁଚ ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

କରଦାଂଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି । ଶାନ୍ତିନିକେତନ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲି । ମା' ମୋତେ ବୁଝି ଦିଅ । ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନା ।

ନଗେନଠାରୁ ମୁଁ ଏବଂ ପ୍ରଣବ ଗଲବନ୍ଧୁ ନେଇ ଆସିଲୁ । ମହିଷର ଅବସ୍ଥାଟା ଖୁବ୍ ଖରାପ । କଣ କରିବି ରାମ, ତୁମେ ମୋତେ ବୁଝି ଦିଅ ।

॥ ୧ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ମୁଁ ଏବଂ ସୁବଳ ସରକାର (ଧୂରୁର) ଜିଲ୍ଲା ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ଯିବେ ଯାଇଥିଲୁ । ମା'ଙ୍କୁ (ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ) ପ୍ରତାପ କରିବାକୁ ଲେ । ମା'ଙ୍କୁ କହିଲି ମୋର ପାଠ ହେଉନା । ମନ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ନିଜକୁ ସ୍ଥାନ ହେବା ଦେବେ । କଣ ଦୋଷ ଅଛି ? ମା' କହିଲେ ଧ୍ୟାନରେ ଦେଖିବ । ମୁଁ ଅଜି ଗଲି । ମା ଧ୍ୟାନରେ ଦେଖିନାହାନ୍ତି, ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । କାଲି ଦେଖିବେ ବୋଲି କହିଲେ ।

॥ ୨ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

ସକାଳେ ମା'ଙ୍କ (ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ) ପାଖକୁ ଗଲି । ହାତ ଦେଖାଇଲି । କହିଲେ ଖୁବ୍ ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣ ଅଛି । ବିଦ୍ୟା, ଅସୁ, ଲଭ, ଝରଟ ଭଲ ଅଛି । ସେ କହିଲେ ମୁଁ ମା'ଙ୍କୁ (କାଳୀଙ୍କୁ) ପଚାରିଥିଲି । ମୋର ରା' ଏବଂ ଶନିର ଦୋଷ ଅଛି । ଭରଣ ଟଙ୍କା ଲାଗିବ ପ୍ରହରାନ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ତାପରେ ଗୋଟିଏ ତାବଜ ଦେବ । ଯଦୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ମୁଁ ଧାର କରି ଟଙ୍କା ଦେଲି ।

॥ ୩ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥

ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନାହିଁ ।

॥ ୪ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ସୋମବାର ॥

ମୁଁ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଟିକାରେ ଗଲି । ସେ ଟିକାଏଲେ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଫେରି ଆସିଲି ।

॥ ୫ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ମୁଁ ଟିକା ପରେ କଲେଜ ଛୁଟିପରେ ମା'ଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି । ମା ମୋର ଅସ୍ପେକ୍ଷାରେ ଥିଲେ । ମୁଁ ଗଲି । ମା ମୋତେ ବସିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ ବସିଲି । ମା ଭିତର ଘରକୁ ଯିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ ଭିତର ଘରକୁ ଗଲି । ମା ମୋତେ ତାବଜ ଦେଲେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଲାଲ କପଡ଼ା ଦେଲେ ଏବଂ ଯେଉଁ ଛୋଟ କପଡ଼ା ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ରୁମାଲରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବାକୁ କହିଲେ ।

ସେ ମୋତେ କହିଲେ କାଳୀ ମା' ମୋ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଆଦେଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଆଜେଣ ହେଲି ଏଇ ଯେ ଆଗରେ ମୋର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବିପଦ ଅଛି । ମୋତେ ଡାକ୍ତର (ମାଙ୍କ) ଠାରୁ ମନ୍ତ୍ର ନେବାପାଇଁ କହିଛନ୍ତି । ମୋର କୁଆଡ଼େ ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି କାଳୀଙ୍କ ଘର, ଏବଂ ଚରଫନ ମଧ୍ୟ ହେବ ।

ପ୍ରଣବ ମୋତେ ସନ୍ତ ନେବାପାଇଁ ମନାକରେ ।

॥ ୭ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ବୃଧବାର ॥

ଆଜି ମୁଁ ଧୂରୁର ଯୋଗମାୟା ଅଗ୍ରମକୁ ଲେ । ମା ମୋତେ ଅନେକ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ବାହାରିବା ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ମୋତେ ବଢ଼ାଇ ରଖିବା । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶିଷ୍ୟକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ମା ମୋତେ ଗୋଡ଼ ଖୋଜିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ ହାତ ଗୋଡ଼ ଧୋଇ ଆସିଲି । ମା ମୋତେ ମନ୍ତ୍ରରକୁ ନେଇଗଲେ । କାଳୀଙ୍କ ଯମୁନାରେ ସେ ମୋତେ ବସାଇଲେ ଏବଂ ନିଜେ ବସିଲେ । ମୋର ମଥାରେ ହାତ ରଖିଲେ ଏବଂ କାନରେ ମନ୍ତ୍ର ଦେଲେ । ମନ୍ତ୍ର କାହାରିକୁ ନଦେଖାଇବାକୁ କହିଲେ । ଦେଖାଇଲେ ଭୂମର ଏବଂ ମୋର ମଧ୍ୟ ଖରାପ ହୋଇଯିବ । ମୁଁ ଆଜି ଦୁଇ ଦିନ ପିରିଅଡ଼ ନଷ୍ଟ କରି । ମନ୍ତ୍ରଟା ଶେଷ ପୃଷ୍ଠାରେ ଅଛି ।

ମା କହିଲେ ମା କାଳୀ ଏମିତି କାହାକୁ ଯାଚି ମନ୍ତ୍ର ଦେବାକୁ କହେନା । ମୁଁ ପରୁଣିବାରୁ କହିଲେ ଛଅ ମାସରେ କାଳୀଙ୍କୁ ଧାଇବ ।

॥ ୧୧ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ସୋମବାର ॥

୭ଟାରେ ଉଠିଲି । ୮ଟା ବିସରେ ଉଠିଲି କଲେଜ ଡିବାପାଇଁ । ‘ଅନର୍ସ’ କ୍ଲାସ ୯:୫୫ରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ମୁଁ ବି ଏ.ରେ ‘ଫିଲୋସୋଫି ଅନର୍ସ’ ନେଇଛି ।

ଆମର ପ୍ରଥମ କ୍ଲାସ ପ୍ରଫେସର ବାଗ୍‌ରଙ୍କ କ୍ଲାସ । ସେ ‘ଡିପ୍ଲୋମା ଇନ୍ ଇନ୍‌ଟରମିଡିଏଟ’ ଅଟେ । ପିରିଅଡ଼ରେ ଶିକ୍ଷା ହୋଟେଲକୁ ଗଲି ଓ ଖାଇବାକୁ । ଶ୍ରୀରାମକୁ ସେଠାରେ ପାଇଲି ନାହିଁ । ପଚାରିଲି । ରାମବାବୁ କହିଲେ ସେ ଚାଲିଯାଇଛି । ମୋର ମନ ଖରାପ ହେଲା ଯେ ମୁଁ ଶ୍ରୀରାମ ସହିତ ଦେଖା କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ମୋର ମନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ କ୍ଲାସର ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ହୃଦୟର ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ଶ୍ରୀରାମ । ମୁଁ ଆମ କ୍ଲାସର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ଭଲପାଏ । ତାର ଭୋଲ ନମ୍ବର ୩୪ ।

ତା ସହିତ ମୋର ଦେଖାହୁଏ କେବଳ ‘ଇଂରାଜୀ’ କ୍ଲାସରେ । ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ଅଲ୍ଲ ଅଲ୍ଲ ଭଲ ପାଏ । ଦ୍ଵିତୀୟ ବାର୍ଷିକ ଶ୍ରେଣୀର ଜଣେ ଝିଅକୁ । ସେ ‘ସେକେଣ୍ଡ ଇୟର’ରେ ପଢ଼େ । ମୁଁ ଯେଉଁ ଖାତାରେ ଲେଖୁଛି ଏଇଟା ଆଜି

କଣିଲି । ଦାମ୍ ୪ ୮୫୦ ଟଙ୍କା । ମୁଁ ଘେରୁ ବାଲିମରେ ଲେଖୁଛି ଏଇଟା ଆଜିବ କଣିଲି । ଦାମ୍ ୧୦ ଟଙ୍କା । ଉନ୍ନେ ରାସ୍, ଗୋବିନ୍ଦ ଏବଂ ମୁଁ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଧରୁର ଟାଉନରେ ଘୁରୁଘୁରୁ କଲୁ ।

ତଳେ ମୁଁ କାଲିର ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଦେଲି । ଆଜି ମୁଁ ପାଇଖାନା ଯାଇ ପ୍ରଥମେ ମୋର ଲିଙ୍ଗର ବାଲି କାଟିଲି । ବାପାଙ୍କର ରୋଜରେ । ତାପରେ ହସ୍ତମେଥିନ କଲି । ଗର୍ମି ହାତରେ ନେଇ ଖାଇଲି । ଫଳ ଚେମ ଗରମ ଲାଗିଲା ।

ଅପରାହ୍ନରେ ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ ଏବଂ ବାବୁରାମ ଯଦ୍ୱିତ ଆଲେନୋ କଲି ଯେ ଏଇଟା ଖାଇଲେ କଣ ହୁଏ । ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଭଲ ଅଛି ।

॥ ୧୨ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ସକାଳ ସମୟରେ ବହୁ ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥା କରୁଅଛୁ, ଏତିକିବେଳେ ନନ୍ଦଲଲ ଆସିଲା ପି. ଯୁ. ଶ୍ରେଣୀ ଇତିହାସର ପ୍ରଶ୍ନ ଲେଖିବା ପାଇଁ । ପ୍ରଣବ ଏବଂ ବାବୁରାମ କିଛି ସମୟ ପରେ ଆସିଲେ । ବସି ଆଳାପ କରାଉଛୁ । ଏତିକିବେଳେ ହାସଲ ଅସଲ, ଯାହାକୁ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ବହୁତ ବେଶୀ ଭଲ ପାଏ । ମୋତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ମୁଁ, ନନ୍ଦଲଲ, ପ୍ରଣବ ଏବଂ ହାସଲ ବାହାରକୁ ଯାଇ ବୁଲିଲୁ । ଆଜି ହରତାଳ । କେବଳ ଗୋଲ୍ ରା କିଛିଟା । ସବୁ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ । ଆଜି ବଜାର ମୁତ ମୁତ ମନେହୁଏ ।

ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଖୁବ୍ ଗରମ । ଛଟପଟ ହେଉଅଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ବସି ବସି ଡାକରା ଲେଖୁଅଛୁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଯାଇକେଲ ଚିଠି ମୋଡର ଦୋକାନ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛି ଏତିକିବେଳେ ନନ୍ଦଲଲ ମୋତେ ବାବୁରାମ ଘରୁ ଡାକିଲା । ମୁଁ ଯାଇକେଲ ଘୁରେଇ ସେଆଡ଼କୁ ଗଲି ।

ଆଜି ମୁଁ, ହାସଲ, ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ ଏବଂ ନନ୍ଦଲଲ ଫାର୍ମ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ବହୁତ ଥର ତାମସା ହେଲା । ନନ୍ଦଲଲକୁ ‘ଡେଙ୍ଗର’ ବୋଲି ବିଡ଼ାଇଲୁ । ମୋର ଏବଂ ହାସଲ ନିକଟରେ ଯାଇକେଲ ଥିଲା । ଆମେ ଯାଇକେଲ ଚଳାଇବାରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କଲୁ । ମୁଁ ଜିତିଲି । ହାସଲ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋତେ ପୂଣ୍ୟ କରେନା ମନେହେଲା । ମୋର ମନ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ।

ଘରେ ଯାଇକେଲ ରଖି ପୁଣି ରାସ୍ତାକୁ ଗଲି । ଗଣେଶ ଦା’ (ଝୋଲାଝୋଲର) ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆରମ୍ଭ କଲି । ଏତିକିବେଳେ ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ ଏବଂ ନନ୍ଦଲଲ ଆସିଲେ । ନନ୍ଦଲଲ ମୋତେ ମଙ୍ଗଳାର ମିଠା ଦୋକାନକୁ ନେଇ ମିଠା ଖୁଆଇଲା । ୫୦ ପଇସା ଦାମ ।

ଅଳ୍ପ ଭାବେ ଗେମ । ତଳି ଡାକ୍ତରୀ ଯାତେ ନଥା । ମୁଁ ଜାମା ଟା ସବୁ ଖୋଲି
ଦେଖୁଛି ।

ପଢ଼ାପଢ଼ି କିଛି ହେଉନାହିଁ । ଅନର୍ଥ ଗୁଡ଼ିଦେବ ବୋଲି ବେଳେବେଳେ ଭାବୁଛି ।
ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ଆହୁରି ଘନସ୍ଥ । କରବାକୁ ଫିଟିବ । ମୋର କ୍ଲାସର କର ପହିତ
ବନ୍ଧୁର କରବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମହଜୁପ ହେଉନାହିଁ ।

॥ ୧୩ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ରୁପକାର ॥

ଆଜି ଘନଟି ଭଲ ଭାବରେ ବାଟିଲି । ଯକାଳେ ଟା ବେଳେ ଗାଡ଼ରେ ଧରୁର
ଗଲି । ଚେକାଟି ଫ୍ଲୋରରେ ଘରୁଲି ପହିତ ଦେଖାଦେବ । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟମେ
ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଗାଡ଼ରେ ଯାଇଛି । ଶେଷରେ ସେ ବସରେ ଆସିଛି ।

ଅପରାହ୍ନ ୧୫୫ ବେଳେ ମୁଁ ଏବଂ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଟିଷ୍ଟା ହୋଟେଲକୁ ଗଲୁ ।
ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ମୋତେ ମିଠା ଦେବା ଯାହିଁ କହିଲୁ । ମୁଁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଲି, ଆଉ ଖୁବ୍
ଆନନ୍ଦରେ ମିଠାର ଅର୍ଥର ଦେଲି ।

ପି. ଯୁ. ଶ୍ରେଣୀର ବିଜୟ ଯନ୍ତ୍ରର ସହିତ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବଳୁଡ଼ା ହେଲା । କାହିଁକିନା
ଏକା ସାଥରେ ଗୁ ଖାଇଲୁ । ଗୁ ପରସା ମୁଁ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛାକିଲି । ସେ ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ
ଇଚ୍ଛାକିଲୁ । ଶେଷରେ ସେ ଦେଲା । ରାମବାବୁ ତାର ପରସା ଆଗେ ନେଲେ ।
କାହିଁକିନା ରାମବାବୁ ଆମର ବନ୍ଧୁ । ଏଭଳିଆ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଶୁଣି କହିଲୁ “ରାମବାବୁ
ଅନ୍ୟ କେହି ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଲେ ଉପରେ ଉପରେ ନା କରିବୁ କିନ୍ତୁ ତା’ର ଟାହିଁ
ନେବୁ ।” ଏକଥା ଶୁଣି ଆମର ଖୁବ୍ ହସ ହେଲା । ଟିଷ୍ଟା ହୋଟେଲରୁ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ
ବଜାରକୁ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବି. ଓ. ସି.ରୁ ବସରେ ଉଠିଲି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭୁଲରେ
ଗୋଲକଗଡ଼ ପରବର୍ତ୍ତେ ଗୁଡ଼ିଗୁଡ଼ି ବସରେ ଉଠିଲି । ଦୁଇଟା ବସ ରଙ୍ଗ ଏକା । ମୁଁ
ଗୌରୀପୁରରେ ଓହ୍ଲାଇଲି । ଏଆଡ଼େ ସେଆଡ଼େ ବୁଲୁଛି କରି ଦୋକାନର
ଆଇନାରେ ନିଜର ଚେହେରା ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଲୁ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାଲରେ ଅଳ୍ପ
ତେଲ ଦିଏ । ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଲାଗେ । ଅଇନାରେ ନିଜର ଚେହେରାଟା ଦେଖି ଦେଖି
ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ହୁଏ ଏବଂ ମନେ ମନେ ଭାବେ ମୋତେ ହୁଏତ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବା ଆମ
କ୍ଲାସର କର ଭଲପାଏ । ଦୁଃଖର ବିଷୟ କର ସହିତ ମୋର କେବଳ ଇରାଣୀ
ବିଷୟଟା ମିଳେ ।

ଘରେ ଆସି ଅଇନାରେ ଚେହେରା ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଲି । ଗରମ ଯୋଗୁ ସାର୍ଟ
ଖୋଲି ଚେହେରା ଅଇନାରେ ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ପାନ ଫାନ ଖାଇଲି ।
ତାପରେ ବାଲ ଝାଡ଼ି ଝାଡ଼ି ବାରଣ୍ଡାରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲି । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଦେଖିବାକୁ ।

— ପ୍ରଣବ ଆସିଲା ।

ପ୍ରଣବ ସହୃଦ ମନୋବିଜ୍ଞାନ ଆଦି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଆସିଲା । କଂଶ କରୁଛି ବୋଲି ପଚାରିଲା ।

ଶୁଦ୍ଧିକାର ଦିନ ଧୂରୁରର ବସନ୍ତ ଟକିକ୍ରେ “ଆର୍ଷେ” ହିନ୍ଦୀ ଫିଲ୍ମ ଆସିବ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ୩ଟା ଟିକେଟ କାଟିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ କହିଲା । ତା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ମୋ ପାଇଁ, ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ତା ନଜରପାଇଁ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁର ଏକଥା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ଲାଗିଲା । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ସହୃଦ କିଛି ସମ୍ବାଦ ହେବ ସିନେମା ଦେଖିବ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଗୋପାଳ, ବାବୁରାମ ସହୃଦ ଦେଖାହେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ସବୁ ଜନସର କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ।

॥ ୧୪ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ସକାଳ ଗାଡ଼ିରେ କଲେଜକୁ ଗଲି । ଆଜି ଅନର୍ସ ଗୁଡ଼ିକା ପାଇଁ ଦରଜାପତ୍ର ଦେଲି । ଶିକ୍ଷାଗାରୀଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟଙ୍କର ଦସ୍ତଖତ ନେଲି । ଆଜି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ କଲେଜକୁ ଯାଇନା । କାରଣ ଆଜି ଗୋଲକଟିର ହାଟ ଯାଲି । ସେ ହାଟରେ ଘୋଟ କିଣା କିଣି କରେ ।

ଆଜି ଗୋଟିଏ ହାସ୍ୟକର ଘଟଣା ଘଟିଛି ହେଲା । କ୍ଲାସ୍‌ରେ ଜଣେ ମୋଟୁ ଛାତ୍ର ଆସିଛି । ସେ ମୋତେ ପଚାରିଲା, “ଆପଣ ୧୯୭୮ ପି. ସୁ. ପ୍ରଶ୍ନା ଦେଇଛନ୍ତି ନା ନାହିଁ ? ଏବଂ ଆପଣଙ୍କ ତର୍କଶାସ୍ତ୍ର ଥିଲାନା ?” ମୁଁ କହିଲି, ନା ତ ମୁଁ ୧୯୭୯ରେ ପ୍ରଶ୍ନା ଦେଇଛି । ସେ କହିଲା ଠିକ୍ ମୋ ଭଳି ଜଣେ ପିଲା ୧୯୭୮ ପି. ସୁ. ପ୍ରଶ୍ନାର ପ୍ରଶ୍ନା ମୋ ବେଶରେ ଦେଇଥିଲା । ସେ କହିଲା ଠିକ୍ ମୋ ଭଳି ତାର ମୁହଁ ଥିଲା । ଠିକ୍ ମୋର ଭଳି ତାର ବାଳ, ଠିକ୍ ମୋର ଭଳି ମୁହଁର ଶୈଳୀ”, ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ।

ମୁଁ ସେଇ ପିଲାକୁ ଟିକ୍ଷା ହୋଟେଲକୁ ନେଲି । ଚା ଖୋଇଲି । ଏମିତି ଏ ପିଲା ସହୃଦ ବନ୍ଧୁତା ହେଲା । ତାର ସହୃଦ ବନ୍ଧୁତା ହେବାରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲଭ ହେଲା ଯେ ସେ ମୁଁ ଯେଉଁ ସଂକୀର୍ତ୍ତ କର ନାମର ପିଲାକୁ ଭଲପାଏ ତାର ସେ (ମୋଟୁ) ବନ୍ଧୁ ।

ଆଜି ଘରକୁ ଫେରିଲି । ଅପେକ୍ଷାରେ ଆକାଶ ଖରାପ ଥିଲା, ଏବଂ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ତଥାପି ମୁଁ, ପ୍ରଣବ ଏବଂ ଗୋପାଳ ବୁଲିବୁଲି ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼କୁ ଗଲୁ । ୭ଟା ବେଳେ ଫେରିଲି ।

ଦିନଟି ଭଲ ଭାବରେ ଯାଇଛି । ମନ, ପ୍ରାଣ, ଶରୀରଟା ଭଲଥିଲା ।

ଆଜି ମୋର ମନେହୁଏ କାହାର ଅନ୍ତରରେ ଆଦାତ ଦେଇନି । ଗୋବିନ୍ଦ,
ବାଦଲ ଦରୁ ଗୋଟିଏ କାର୍ତ୍ତ ଆଣିବାକୁ କହିଲୁ । ମୁଁ ସେ କାମଟା କଲି ନାହିଁ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ସେଥିପାଇଁ ଆଦାତ ପାଇଛି କି ନା' ଜାଣେନା ।

ରାତିରେ କି ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲି ଭଲଭାବେ ମନେ ନାହିଁ ।

। ୧୫ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଆଜି ମୁଁ ୭।୧୫ ମିନିଟ୍‌ରେ ଉଠିଲି । ଆଜି ସ୍ବାଧୀନତା ଦିବସ । ପଢ଼ାକା
ଉତ୍ତୋଳନ ଦେଖିବାକୁ ମୁଁ ଗଲି ନାହିଁ ।

ସାତେ ଟାରେ ଝୁରୁଲୁଲୁ କହିଲୁ, କେତେବେଳେ ଧୁରୁର ଯିବୁ ? ମୁଁ କହିଲି
ଜାଣିପିଇ ଯିବ । ଟାରେ ୧୦ଟାରେ ଝୁରୁଲୁଲୁର ଘରକୁ ଗଲି । ଝୁରୁଲୁଲୁ କହିଲୁ,
ଚାଲୁ ଯିବା !

ବାବୁରାମକୁ ବି ନେଇଗଲୁ । ବସଭଡ଼ା, ସିନେମାର ପଇସା ସବୁକିଛି ମୁଁ ଦେଲି ।
ଗୋପାଳ ଯିବି ତ ଆମ ସହିତ ଗଲୁ । ଉପେନ୍‌କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ନେଇଗଲୁ ।

‘ଆର୍ଜେ’ ସିନେମା ଆସିବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ‘ଆର୍ଜେ’ ଧରିବର୍ତ୍ତେ ‘ଭକ୍ତ ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ’
ଚାଲି ଚାଲିଛି । ଆମେ ‘ଭକ୍ତ ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ’ ଦେଖିଲୁ । ଫିଲ୍ମ ଭଲ ଥିଲା । ମୁଁ, ତାପରେ
ଝୁରୁଲୁଲୁ, ବାବୁରାମ, ତାପରେ ଉପେନ୍, ଶେଷରେ ଗୋପାଳ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ବସିଲେ ।

କରଦା,ଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ଆମକୁ ଜିପ୍‌ରେ ନେଇଗଲେ ସୀପାଳ ପାଇଁ ।

ଧୁରୁରରୁ ଆସିବାର ସମୟରେ ଆଜି ଟ୍ରେନରେ ଝୁବୁ ଭଡ଼ ଥିଲା । ମୁଁ ଏବଂ
ଝୁରୁଲୁଲୁ କବାଟ ନିକଟରେ ଠିଆ ହୋଇ ଆଜି ଆସିଥିଲୁ । ଆମର ଟ ୧୦-୦୦ ଟିକେ
ହୋଇଛି ।

ପନ୍ଥାରେ ଝୁଲୁକୁ ଗଲି ‘ଫଙ୍ଗସନ’ ଦେଖିବାକୁ । ବାବୁରାମ ଗୋଟିଏ ‘କମିକ୍’
ଦେଇଥିଲା ! ବେଶୀ ଭଲ ହୋଇନି । ମୁଁ ଏବଂ ଗୋପାଳ ଶିଖାଇଥିଲୁ । ମୁଁ ଉତ୍ସବକୁ
ଯାଇଥିଲି, କେଜାଣେ ଝୁରୁଲୁଲୁ ସହିତ ଦେଖାହେବ, ଦେଖିପାରି । କିନ୍ତୁ ଝୁରୁଲୁଲୁ
ମୋ ଯିବାର ଆଗେ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା ।

॥ ୧୬ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଆଜି ସକାଳ ୭ଟାରେ ଉଠିଲି । ଗୁରୁ ଦେଇଥିବା ମନ୍ଦଳପ, ଆସନ, ବ୍ୟାୟାମ
ଆଦି କିଛି ହେଉନାହିଁ । ମୁଁ ଖାଲି ପରଜଳନା କରୁଛି ।

ସମୟ ସକାଳ ୯ଟା । ମେଘଭରା ଆକାଶ । ଟୁପୁରୁ ଟୁପୁରୁ ବରଷା ହେଉଛି ।
ମୁଁ ବସ ଚଢ଼ିଲି, ଦେଖିଲି ମୋର କ୍ଲାସ ବନ୍ଦୁ ଫଜିର୍‌ର ବସିଛି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବସ ପଛ

ସିନ୍ଧୁରେ ଫଜିଓ ପାଖରେ ବସିଲି । ନାନା ଧରଣର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚାଲିଲା ।

୧୦ଟା ବେଳେ ଗାଡ଼ି ଧୁରୁଣରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ୧୫୧୫ରୁ କଲେଜ । ଅଜି ଅନର୍ସ ଛାତ୍ରବାନ ଦରଖାସ୍ତ ଗ୍ରାଣ୍ଟ କରି ଆଣିଲି ପ୍ରତିନିଧିତାଙ୍କ ଠାରୁ । ଟିକିଟ୍ ଆଇନ୍ ଦେବାକୁ ହେବ ।

୨୧୫ରେ କୁଟି ହେଲା । ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା । ଛତା ନେଇ ଯାଇନି । ପୁଣି ସିନେମା ଦେଖିବାର ଇଚ୍ଛା । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଥିଲା ଆଜି କଲେଜକୁ ଆସିନି । ଆସିବାର କଥା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ଯେ ଆସିନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣିନି ମୋ ମନ ଭାଙ୍ଗିଲେ । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ନହେଲେ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେନା । ପି. ପୁ. ଶ୍ରେଣୀର ବିଜୟ ସହୃଦ ଦେଖାହେଲା । ସେ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ କହୁଲା । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଜୟ ସହୃଦ ବାନ୍ଧିବା କାହିଁକିନା ଯେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ସହୃଦ ପଡ଼େ ।

ବିଷ୍ଣୁ ହୋଟେଲରେ ଉପେନ ରୁ ଖୁଆଇଲା । ସେଠାରୁ ‘ରୂପାଳ’ ହଲକୁ ଗଲୁ । ‘ଏକ କଲି ମୁହଁ ରୁକ୍ଷ’ ରୁକ୍ଷିଣୀ । ସିଲ୍ଡା ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତଳ ଜଗତ (ବିଜୟ, ଉପେନ, ମୁଁ) ମୁଁ ଦେଖାଇଲି । ମୋର ଖୁବ୍ ବେଶୀ ପଇସା ଖରଚ ହେଉଛି । କଣ ନରାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଖର୍ଚ୍ଚ କମାଇବାକୁ ଚିନ୍ତା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ (୫୩୦) ସମୟରେ ସିନେମା ଶେଷହେଲା । ଟୁପୁରୁ ଟାପର ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା । ଆମେ ଟେନର ସେକେଣ୍ଡ କ୍ଲାସରେ ଉଠିଲୁ । କମଲ ରୋଷା ଯୋଗେ ସିନେମା ହଲରେ ଦେଖାହେଲା । ୨୧୫ରେ ଗୋଲକଗଡ଼ରେ ପହଞ୍ଚିଲି ।

ଗୋବିନ୍ଦ ଦତ୍ତ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବାର ଭୟରେ କଲେଜ କୁଟିର ଫର୍ମେଟ୍ ଯୋଗେ ପଳାଇଲା ।

ଆଜି ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ସହୃଦ ଦେଖା ହୋଇନାହିଁ । ମନ ଭଲ ନାହିଁ । ମନ କେମିତି କେମିତି ଲାଗେ । ଶରୀର ଏକପ୍ରକାର ଭଲ ଅଛି ।

॥ ୧୭ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥

୨୧୫ ମିନିଟ୍ରେ ପାଇଖାନାକୁ ଗଲି । ହାତ ମୁହଁ ଯୋଉ ଯୋଉ ୨୩୦ ବାଜିଲା । ମା ସବୁଦିନ ଖୁବ୍ ପାଟିକରେ ମୁଁ ଡେଇଁକରି ଉଠିବୋଲି । ଆଜିବ ବହୁତ ପାଟିକଲା । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ସହୃଦ ଦେଖା ହୋଇନାହିଁ, ମନ ଖରାପ ।

ମନ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର କଣ ଗୁହେଁ ମୁଁ ଜାଣେନା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ପତ୍ନୀ ପଡ଼ି ଆସିବେ ହେଉନାହିଁ । କଣ କରବ ବା କଣ ନ କରବ ! ମୁଁ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ସହୃଦ ସବୁ ସମୟରେ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ । ପରିଶ୍ରମ ବେଶୀ କରିପାରିବନି ବୋଲି ଅନର୍ସ ଛାଡ଼ିଲି । ଏନ.ସି.ସି.ର ଫର୍ମ ପୁରଣ କରି ଥୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ପ୍ୟାରେଡ଼ କରୁନାହିଁ । ମନ

ନେଲି, ଜନ୍ମ ଜପ କରୁନାହିଁ । କଣ ଯେ ହେଲା ମୋର କେଜାଣି ? ଗଲ୍ ବହୁ ବି ବେଶୀ ଯତ୍ନ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ଅନ୍ତରରେ କୌଣସି ଝିଅର ଯାଗା ନାହିଁ । ଅଲ୍ଲହ, ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ, ଲାସର (୩୪—ଚଣ୍ଡୀ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ) ଝିଅକୁ ଚାହେଁ ।

ବର୍ତ୍ତା ହେଉଅଛି । ଗାଧୋଇବି କି ନାହିଁ ଭାବୁଛି ।

ଦ୍ଵିପ୍ରହରରେ ମୁଁ ଶୋଇଥିଲି, ଏତିକିବେଳେ ବାବୁରାମ ଆସିଲା ଏବଂ ମୋତେ ଉଠାଇଦେଲା । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତ ହେଲି । ବାବୁରାମ କହିଲା ମୋତେ ଟେପ୍ରେକର୍ଡ଼ ଶୁଣାଅ । ମୁଁ କହିଲି ଆଉ କୋଉଠି ନ ଶୁଣିବୁ । ମୁଁ ଆଜି ଦ୍ଵିପ୍ରହରରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ଦୁଇବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଡାଇସ ପଡ଼ିଲି । ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା ପଡ଼ି ।

ବାବୁରାମ ଗୋଟାଏ ବେଳେ ଆସିଲା । ୨ଟା ବାଜିଲା, ୩ଟା ବାଜିଲା ତଥାପି ତାର ଉଠିବାର ନାମ ନାହିଁ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ବିରକ୍ତ ହେଲି । ଶେଷରେ ମୁଁ କହିଲି ମୋର କାମ ଅଛି । ମୁଁ ଭିତରକୁ ଯିବି । ସେତେବେଳେ ସେ ଉଠିଲା ।

ଆଜି ସାୟନ୍ତନ ଖୁବ୍ ବର୍ତ୍ତା ହେଉଅଛି । ଘରେ ବସି ବସି ଆଉ ଭଲ ଲାଗୁନା । କଣ କରିବି, କଣ ନକରିବି ।

ଅବଶେଷରେ ଅଂଗୁଳରେ ବର୍ତ୍ତା ଅଲ୍ଲ କମିଲା । ମୁଁ ଗୋବିନ୍ଦର ଦୋକାନକୁ ଗଲି । ଗୋବିନ୍ଦ ଦୋକାନରେ ଥିଲା । ସେଠାରୁ ଏମିତି କାହୁଁଆ ଗୁମ୍ଫାରେ ବୁଲାଇ କରୁଥିଲୁ । ଏତିକିବେଳେ ଜୀରଦ (ଝିଲି ଯୁକ୍ତଅନର ସେଝେଟାଣ୍ଡ) ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ସ୍ଵାରେନ ସହୃଦ ମଧ୍ୟ ଦେଖାହେଲା ଏତିକିବେଳେ ।

ଗୋପାଳ ଏବଂ ପ୍ରଶଂସା ପ୍ରମୋଦ ଦୋକାନରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରଶଂସା ମୋତେ ଡା'ଘରକୁ ନେଲା । ମନସା ଦେଶର ପ୍ରସାଦ ଖାଇବା ଯାଇଁ । ମୁଁ ଅଲ୍ଲ କିଛି ନେଇ ଖାଇଲି । ଗୋପାଳ ଅନେକ ଖାଇଲା । ଆମେ ବସି ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛୁ, ଏତିକିବେଳେ ଦେଖିଲୁ ଗଣେଶ ଦା'ର ଆବର୍ତ୍ତବ । ଗଣେଶ ଦା' ଆମକୁ ପରସ୍ପର ଫଳ ବିଷୟରେ ପଚାରୁଥିଲେ । ଆମ କ୍ଲବ୍ ବିଷୟରେ ପଚାରୁଥିଲେ । ୧୫ ଅଗଷ୍ଟରେ ଉତ୍ସବ କାହିଁକି ନହେଲା, ପଚାରୁଥିଲେ । ମୋତେ ଗଣେଶ ଦା' କହିଲେ ଭୂମର ଦର୍ଶନ ନେବା ଉଚିତ୍ ହୋଇନାହିଁ । କାରଣ ଏକଟା ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀର ପିଲାମାନଙ୍କର ବିଷୟ । ମୋର ଶୁଭ୍ ଗୁମ୍ଫା ହେଲା । ଏନଥା ଶୁଣି । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଦେଖାହେଲା ଗଣେଶ ଦା' ସହୃଦ, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ କିଛି କହିଲିନାହିଁ । ୨୧୫ରେ ଘରକୁ ଫେରିଲି । ମା ମୋ ଡେସ୍‌ଯୋ ଗୁମ୍ଫା ଗଲି ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ପଢ଼ାପଢ଼ି, ଡାଇସ ଲେଖିବାରେ ଗଲା । ରାତିରେ ସ୍ଵପ୍ନରେ ଦେଖିଲି ମୁଁ କାର୍ତ୍ତିକ କାଠିରେ ମରାମତି କରୁଛି । ରାତି ଶେଷରେ ସ୍ଵପ୍ନଦୋଷ ହେଲା ।

ଥରେ ଖାଇବ ବୋଲି ଭାବିଲି । କିନ୍ତୁ ପରେ ଆଉ ଖାଇଲି ନାହିଁ ।

ଆଜି ମୋ ମନର ଅଳ୍ପ କାମ ଭାବ ଅଛି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କଣ ଚାହେଁ । ମୁଁ ଚାହେଁ ସୁଖ, ଶାନ୍ତରାଜ ସୁଖ, ମୁଁ କନ୍ଦିସ ଡ଼ାମ୍ପି କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ମୁଁ ଚାହେଁ — ପଡ଼ାପଡ଼ି ଆଦୌ ହେଉନାହିଁ ।

॥ ୧୮ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ସୋମବାର ॥

ଆଜି ୭ଟାରେ ଉଠିଲି । ୧୦ଟାରେ କଲେଜ ଗଲି । କଲେଜରେ ଫୁଲ୍‌ବାଲି ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ଫୁଲ୍‌ବାଲି ମୋତେ ପଚାରିଲା, ତୁ କେତେବେଳର ବାପାରେଥିବୁ ? ମୁଁ କହିଲି ୨୩୦ରେ ଯିବି । ଫୁଲ୍‌ବାଲି ୩ଟା ବସରେ ଆସେ, ମୁଁ ଯାଏ ୪ଟା ବସରେ । ମୋ ବସରେ ଶୈଲେନ ଥିଲା ।

ବର୍ଷା ଆଜି ସାବୁଦନ ହେଉଛି । ସାଇକେଲ ନେଇ ୫୩୦ରେ ଦାହାର ହେଲି । ପ୍ରଥମେ ଗଲି ଗୋବିନ୍ଦ ଦୋକାନକୁ । ପରେ ଗଲି ପ୍ରମୋଦ ଦୋକାନକୁ । କେଜାଣେ ବାବୁସମ, ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ, ଫୁଲ୍‌ବାଲି ଆଦି ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ହେବ । ସେଠାରେ ବାବୁସମ, ପ୍ରଣବ ଏବଂ ଗୋପାଳ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ନାନା ଆଜେ ବାଜେ ଗଲୁ ସଲ୍‌ ପରେ ଘରକୁ ଫେରିଲି ।

ଆଜି ମନ ପ୍ରାଣ ଠିକ୍ ଅଛି । କାଲିଠାରୁ ଆଜି କାମ ବାଧନା କମ । ‘ରାତରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି ।’

॥ ୧୯ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଆଜି ଗାଡ଼ିରେ ଗଲି । ଫୁଲ୍‌ବାଲି ଏବଂ ପ୍ରଣବ ମୋ ସହିତ ଗଲେ । ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଧୁରୁରକୁ ଗଲି । ମୁଁ ଆଜି ଶ୍ଟିଲର ବେଷ୍ଟସ୍‌ବା ଦାମୀ ଛତା ହଜାଇଦେଲି । ମୁଁ ଟ୍ରେନରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ସମୟରେ ଛତାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ପରେ ଛତା କଥା କଲେଜରେ ମନେ ପଡ଼ିଲା । କ୍ଲାସ ଗୁଡ଼ି ଛତାପାଇଁ ଷ୍ଟେସନ ଆସିଲି । ଅନେକ ଖୋଜା ଖୋଜି କଲି କିନ୍ତୁ ଛତା ଆଉ ଧାଇଁନାହିଁ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବିଲି ଘରେ ଆଜି ଖୁବ୍ ଗଲି ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ଆଜି ଘଡ଼ିରେ ଚାହିଁ ଦେବାକୁ ଭୁଲିଗଲି । ବର୍ଷା ଯୋଗୁ ଦୁଇଦିନ ହେଲା ମୁଁ ଗାଧୋଇ ନାହିଁ । ଛତାପାଇଁ ୨ଟି ପିରିୟଡ଼ କ୍ଷତି ହେଲା । କଣ କରାଯାଏ ।

କ୍ଲାସ ଶେଷହେବା ପରେ ଚାହିଁ ଖାଇବାକୁ ଜିଣ୍ଡା ହୋଟେଲକୁ ଗଲି । ଗୋଟିଏ ଚା, ଗୋଟିଏ ରସଗୋଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ସିଙ୍ଗଡ଼ା ଖାଇଲି । ୭୫ ପଇସା ପଡ଼ିଲା । ଚାହିଁ ଖାଇ ଟାଉନ ଆଡ଼କୁ ବାହାର ଯିଲି ।

ସ୍ତ୍ରୀରେ ପ୍ରବେଶ ହେଉ ନାହିଁ । ପ୍ରଣବ ଜିନ୍ଦା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କରୁ ବହୁ ଫେରାବ ଦେଇ ଆସୁଥିଲା । ମୁଁ ତାକୁ ସଙ୍ଗରେ ଆଣିଲି । ବଜାରରେ ମୁଁ ମୋର ଖରାପ ହୋଇଯାଇଥିବା କଲମଟା ଠିକ୍ କରାଇଲି । ତାପରେ ଗୋଟିଏ ଖାତା କିଣିଲି । ଖାତା କିଣି ଗୋଲକଗଞ୍ଜ ବସ୍ତରେ ଉଠିଲି । ମୁଁ ଟ୍ରେନରେ ଯାଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ହସ୍ତାଲ ଥାଗରୁ ଯାଇଛି, ଯେଉଁଠାରେ ବସ୍ତରେ ଗଲି, ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଣବକୁ ଅଳ୍ପ ଦୁଃଖ ଦେଲା ।

ଅଗଷ୍ଟରେ ହସ୍ତାଲ ଆସିଲା । ମୁଁ ଏବଂ ହସ୍ତାଲ ଅଳ୍ପ ବୁଲୁଥିଲି କଲୁ । ହସ୍ତାଲ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା, ମୁଁ ସାଇକେଲ ନେଇ ଗୋପାଳ ଘରକୁ ଗଲି । ଗୋପାଳର ଗୋଡ଼ ଫୁଲି ଯାଇଥିଲା । ସେ ନିଜର ସାଇକେଲଟା ଦେଲା । ଆମେ ସାଇକେଲ ଚଢ଼ି ଚାଲି ଆସିଲୁ । ଗଣେଶ ଗାଁଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ମୁଁ ଏବଂ ଗୋପାଳ କରଦା'ଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ । କରଦା' ଆଜି ଘରେ ଥିଲେ । କରଦା' ଘରୁ, ବସ୍ତୁଟ ଖୁଆଇଲେ । ସାତେ ସାତ ବାଜିଲା । ମୋର ଭୟ ହେଲା ମା ଆଜି ନିଶ୍ଚୟ ଗାଳିଦେବ । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ କିଛି ଗାଳି ଦେଲାନାହିଁ । ଛତା କଥା ଶୁଣି, ଛତାପାଇଁ କିଛି ଗାଳି ଦେଲା । ଶୁଣିରେ ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହେଲା ।

୧୦ ଅଗଷ୍ଟ ୭୯ : ବୁଧବାର ॥

୭ଟାରେ ଉଠିଲି । ଆଜି ଭଲଭାବରେ ଗାଧୋଇଲି । ଦୁଇଦିନ ନ ଗାଧୋଇ-
ଥିବାରୁ, ଏବଂ ମୋର ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଥିବାରୁ ମୋର ଅଣ୍ଟରଓସ୍ବାର ଅତି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ
ହୋଇଛି ।

ଆଜି ଖୁବ୍ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ଲାଗୁଛି । କାମଭାବ ନାହିଁ । ମନ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ।
ତେର ହେବାରୁ ଆଜି ଅସମୀୟ ଲାସ କରି ଯାଉନାହିଁ । ଆଜି ଜାଲି, କ୍ଲାରରେ ସବୁ
ମନଯୋଗ ଦେଇ ଶୁଣୁନାହିଁ । କେତେକେଲେ ଅଧ୍ୟାୟକ କ୍ଲାରରୁ ଯିବେ ଏକଥା
ଭାବୁଥାଏ । ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ସ୍ବନ ସ୍ବନ ଲାଗୁଥାଏ । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକାରୁ ବି ଖୁବ୍ ଅବଗୋଷ
ଲାଗୁଥାଏ । ଭବିଷ୍ୟ କାମଟି କରି ହେଉ ନଥାଏ ।

ଛୁଟି ହେବାପରେ କୃଷ୍ଣା ହୋଟେଲକୁ ଆସୁ ଆସୁ ୨ଟା ବାଜିଲା । ଗୁଁ ଖାଇ
ହସ୍ତାଲ ପାଇଁ ଅସମ୍ଭାବ କରିବାରେ ଲାଗିଲି । ୨୫୦ରେ ହସ୍ତାଲ ଏବଂ ଶୈଳେନ୍ଦ୍ର
ଆସିଲେ । ହସ୍ତାଲ ଏବଂ ଶୈଳେନ୍ଦ୍ର ଖୁଆଇଲି, ବଜାରକୁ ଗଲି । ଯୁଗଳ ଦା'ର
ପ୍ୟାଣ୍ଟ ଆଣିଲି । ମୁଁ, ହସ୍ତାଲ, ଗୋବିନ୍ଦ ଏବଂ ଶୈଳେନ୍ଦ୍ର ଗୋଟିଏ ବସ୍ତରେ ଆସିଲୁ ।

ଆଜି ଟୁପୁରୁ ଟାପର କରି ସାଗୁଦିନ ବର୍ଷା ହେଉଅଛି । ମୁଁ କଲେଜରୁ ଆସିବା
ପରେ ରାମ ପ୍ରସାଦ ଧୋବାକୁ ଲୁଗା ଜାମା ଲୁଗା କରିବାକୁ ଦେଇଆସିଲି । ସେଠାରୁ
ବାରକ ପାଖକୁ ଗଲି ବାଲ କାଟିବା ପାଇଁ । ମୋର ବାଲ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୁବ୍ ଉଠୁଡ଼ୁଛି ।

ବାଳ କାଟି ଅସୁବୁ, ରାସ୍ତାରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଏବଂ ନମଲଲି ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ମୋତେ ସାଇକେଲରୁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ କହିଲେ । ଓହ୍ଲାଇଲି । ନମଲଲିର ଏତେଦିନ ଦେହ ଖରାପ ଥିଲା ଗୋଟିଏ ପ୍ରାୟ ପରେ ତାକୁ ଦେଖିଲି । ଆଜି ନମଲଲି ଧୂରୁରର ଯୋଗମାୟା ଅଣ୍ଟମକୁ ଯାଇଥିଲା । ମା (ଯୋଗମାୟା) ମୁଁ କାହିଁକି ଅସୁବୁ ବୋଲି, ପଚାରୁଥିଲେ ।

ମୁଁ, ନମଲଲି ଏବଂ ଗୋବିନ୍ଦ ତାକୁ ଗୋନା ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛୁ, ଏତିକିବେଳେ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଆମେ ପରବାର ନିୟୋଜନ କେନ୍ଦ୍ର ଭିତରେ ପଶିଲୁ । ବର୍ଷା ପାଇଁ ସମରତୁନ ଏବଂ ତା ସହିତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଥିଲା, ସେ ମଧ୍ୟ ସେଠାକୁ ଆସିଲା । ଆମେ ଲୁପ୍ ବିଷୟରେ ଥଟ୍ଟା ମଜା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ଆମେ ଫେରୁଛୁ, ଏତିକିବେଳେ ଦେଖିଲୁ, ପ୍ରଣବ ଏବଂ ଗୋପାଳ ଆସୁଛନ୍ତି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ମିଳି ପୁଣି ଫାର୍ମ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିବାହାରିଲୁ ।

କରଦା'ଙ୍କ ଆଡ଼େ ଗଲୁ । ଜିଲା ଅଫିସରେ ସେ ବସିଥିଲେ । ଆମ ମାନଙ୍କର କ୍ଳବ୍ କେମିତି ଚାଲୁଛି ବୋଲି ପଚାରିଲେ ।

ଆଜି ରାସ୍ତାପତି କିଏ ହେବ ତାହା ଜଣାପଡ଼ିବ । ୧୫ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ସବୁ ହେଲେ ଭି. ଭି. ଗିରି, ସଞ୍ଜୀବ ରେଡ଼ଡ଼ୀ, ଚନ୍ଦ୍ରାମଣନ୍ ଇତ୍ୟାଦି । ଏଇ ବିଷୟରେ, ମାନେ, କିଏ କାହିଁକି ଜିତିବେ ଆମମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ଯୁକ୍ତି ତର୍କ ଲାଗିଲା । ପ୍ରଣବ ମୋତେ ‘ଦେଶର ଶବ୍ଦ’ କହିଲା । ମୋର ତା ଉପରେ ଖୁବ୍ ରାଗ ହେଲା । ୭ଟା ବାଜିଲା । ମୁଁ ଚାଲି ଆସିଲି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ୮ଟା ବାଜିଛି । ମୁଁ ବସିବସି ତାଲିକା ଲେଖୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଖବର ଦେଖି ଚୁଟିନ୍ଦ୍ରୀ ଗିରି ଜିତିବ । ମୋର ନିକଟରେ ଅଭୟ ମାଷ୍ଟର ବସିଛନ୍ତି । ମୋର ଟ୍ରେଟରମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଛନ୍ତି । ରାସ୍ତାପତି ପଦରେ ଖବ୍ ଅଲ୍ଲ ଭୋଟର ପା. କ୍ୟରେ ଭି. ଭି. ଗିରି ଜିତିଲେ । ରାତିରେ ମୋର ଆଜି ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହେଲା । ୫ ଦିନ ଧରି ଲାଗୁ ଲାଗୁ ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହେଉଅଛି ।

॥ ୨୧ ଅଗଷ୍ଟ ୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଜି ଦିନଟି ଭଲଭାବରେ ଯାଇଛି । ହାଟ ଅଛି ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମଲଲି କଲେଜକୁ ଆସିନାହିଁ । ଆଉ ଦେଖାବ ହୋଇନାହିଁ ।

ଆଜି କ୍ଳାସ ଛୁଟି ପରେ ମୁଁ ଏବଂ ଗୋବିନ୍ଦ ଆଶ୍ରମ ବାହାରିଲୁ । କନ୍ତୁ ମା' (ଯୋଗମାୟା)ଙ୍କ ସହିତ ରାସ୍ତାରେ ଦେଖା ହେଲା । ମା ମୋତେ ଅନେକ ଦିନ ଧରି ଆଶ୍ରମ କାହିଁକି ଯାଇନା ବୋଲି ପଚାରିଲେ । ଆଉ ଆମକୁ କାଲି ଯିବାକୁ ଆଦେଶ

କଲେ । ତା'ରେ ଜିଲ୍ଲା ଲଭପ୍ରେସ୍‌କୁ ଗଲୁ । ଋଷୀୟ ଲେଙ୍କେ ଗର୍ଜିଙ୍କର ଲେଖା ‘ମା’
ଉପନ୍ୟାସ ଆଣିଲ । ଉପନ୍ୟାସ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଇସୁ କରୁଥୁ, ଏତିକିବେଳେ
ଜଣେ ପିଲା ମୋତେ ପଚାରିଲା, ଆପଣ ଏ ବହିଟି କୋଉଠୁ ଆଣିଛନ୍ତି । ମୁଁ କହିଲି
ଏ କଣ ଆଲମାଗାରୁ ନେଇଛି । ସେ କହିଲା, ବହିଟି ପଢ଼ିବା ପରେ ମୋତେ
ଦେବେ । ସେ ପିଲାଟାର ରୋଲ ନମ୍ବର—୧, ୨ୟ ବାର୍ଷିକ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼େ । ମୁଁ
କହିଲି, “ଆଗ୍ର ମୁଁ ପଢ଼ିବା ପରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେବି ।” ଏ ପ୍ରକାରରେ ସେ ପିଲାଟି ସହିତ
ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ହେଲା ।

ଏମିତି କରୁ କରୁ ଟ୍ରେନ ସମୟ ହେଲା । ମୁଁ ଏବଂ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋଟିଏ
ସାଇକେଲରେ ଉଠି ସ୍ବେଦନ ଆସିଲୁ । ଆଜି ଟ୍ରେନରେ ଗୋଲକଗନ୍ଧ କଲେଜର ଛାତ୍ର
ଥବା କୌଣସି ପିଲା ନଥିଲେ । ମୁଁ ବନା ଟିକେଟରେ ଗଲି । କିନ୍ତୁ ମୋର ଖୁବ୍ ଭୟ
ହେଉଥିଲା ।

ଆଜି ଆଉ କାହା ସହିତ ଦେଖା ହୋଇନାହିଁ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ରାତି
ହୋଇଗଲା । କେବଳ ଗୋପାଳ ସହିତ ରାସ୍ତାରେ ଦେଖାହେଲା ।

୮୪୫ରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଆଜି ରାତିରେ ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହୋଇନି ।

॥ ୨୨ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ପ୍ରତିଭିନର ସମୟରେ ଉଠିଲି । ନାମ, ଜପ, ବ୍ୟାୟାମ ଆଦି କିଛି ହେଉନାହିଁ ।
ସକାଳେ ଆଜି କାଲି ସବୁଦିନ ଭଳି କିଛି ଧନ୍ଦାପଡ଼ି ହେଉନି ।

ଗାଁଓରମଲ (୨-ଦାଦା) ମୋତେ କହିଲେ, ପ୍ରଣବ ଘରଠାରୁ ଏକ ଠିକଣା ପାଇଁ,
“ନବଭାରତ ଟାଇମ୍‌ସ୍” ଧୂଳିକା ନେଇ ଆସିବାକୁ । ମୁଁ ପ୍ରଣବର ଘରକୁ ଗଲି । ପ୍ରଣବ
କଲେଜ ଠିକାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା । ପ୍ରଣବ କହିଲା, ପକ୍ଷିକା ଭିତରେ ଅଛି, କାଲି
ନେହୁ । ପ୍ରଣବ ସହିତ ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଲି । ପ୍ରଣବକୁ ଘରେ ବସାଇ ମୁଁ
ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲି । ଗାଧୁଆ ସାରି, ଖାଇପିଇ ସ୍ବେଦନ ଆଡ଼କୁ ଗଲୁ । ୯ଟାରେ ଟ୍ରେନ
ଛାଡ଼ିଲି । ଆମର ‘ହୁକୁ’ର ‘ପ୍ରଫେସର’ ସେଇ ଡବାରେ ଥିଲେ । ନମଲ ସହିତ
ଦେଖାହେଲା । ଶୁଣାଇଲ ସହିତ ଟ୍ରେନରେ ଦେଖା ହେଲା ନାହିଁ ।

୧୪୫୫ରେ ଧୁରୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲି । କିନ୍ତୁ ମୋର ଲାସ ଆଜି ସାଢ଼େ ୧୧ଟାରେ ।
କିଷ୍କା ହୋଟେଲରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ମୁଁ ଏବଂ ଉଦୟନ ବସିଲୁ । ତାପରେ କିଛି
ସମୟ ରୁପା ଲଭପ୍ରେସ୍‌ରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲି । ସେଠାରୁ କଲେଜକୁ ଗଲି । ଖୁବ୍ ପେଟ

ବନ୍ଧୁ । ଝାଡ଼ା ଗଲ । ଗାଈରେ ଦେହ ଭଲ ଲାଗିଲା ।

ହାସଲ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ସେ ବସରେ ଆସିଥିଲା । କ୍ଳାସ ସବୁ କଲ । କିନ୍ତୁ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଶେଷ ଦୁଇଟା ପିରିଅଡ଼ରେ ଖାଲି ନିଦ ଲାଗିଥିଲା ।

୧୨/୧୫ ମିନିଟରେ ଲଜର ଥିଲା । ମୁଁ, ଆମର କ୍ଳାସର କମଳ ସିଂହର ସାଇକେଲ ନେଇ ଫିଷ୍ଟା ହୋଟେଲକୁ ଗୁ ଖାଇବାକୁ ଗଲ । ହାସଲ ମୋ ସାଥରେ ଗଲା ।

୨୩୦ରେ ଛୁଟି ହେଲା । ମୁଁ ଏବଂ ହାସଲ ଗୋଟିଏ ବସରେ ଗଲୁ ।

ସାତେ ଟିଆରେ ମୁଁ, ହାସଲ ଆଉ ଉପେନ, ଉପେନର ପ୍ରେମିକା କୁମୁଦିନୀ ଘରକୁ ଗଲୁ । ଗଲାବେଳେ ମୁଁ ଉପେନକୁ ବସେଇ ନେଇଥିଲି । ଗୋଲକଗଞ୍ଜରୁ ୪ ମାଇଲ ଦୂର । ଖୁବ୍ ଥକା ମଜା କରି ଗଲୁ । କୁମୁଦିନୀ ଘର ଆଗରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ସାଇକେଲ ଆକସିଡ଼େଣ୍ଟ ହେଲା ଏବଂ ଉପେନ କାହୁଁଥିଲେ ନସର ପସର ହୋଇଗଲା । ମୋର କିଛି ହୋଇନି । ମୁଁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହସିବାରେ ଲାଗିଲି ।

କୁମୁଦିନୀ ଘରକୁ ଗଲ । ଗୁ ଫା' ଖାଇଲୁ । ୬ଟାରେ ପୁଣି ଫେରିଲୁ । ଏଥର ହାସଲ ଉପେନକୁ ବସାଇଲା ।

ଆସୁ ଆସୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଗଲା । ଉପେନ ଗୁ ଖୋଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ମୁଁ କହୁଲି କାଲି ଧୁରୁରରେ ଖୋଇବୁ । ଉପେନକୁ ବସରେ ଉଠାଇ ଦେଲୁ । ସେ ଚାଲିଗଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ଆମ ଘରକୁ ପ୍ରଧାନ (ଶ୍ରୀ ଭୁବନ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ) ଆସିଲେ । କଥା ବାଣ୍ଟି କଲି । ପଢ଼ାପଢ଼ି ହେଉନି । ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଲା । ଶରୀର ଖୁବ୍ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ କଣ କରିବ ?

॥ ୨୩ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

୨୩୫ରେ ଉଠିଲି । ଆଜି ସାଓଁର ମଞ୍ଜୁ ଜର ହୋଇଛି । ମୁଁ ସାଓଁର ମଞ୍ଜୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଛି ଏତିକି ବେଳେ ହାସଲ ଆସିଲା । ମୁଁ କହୁଲି ମୁଁ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଯିବି । ବଡ଼ବାସାର ମଞ୍ଜୁର ଧୁରୁର ଯାଉଥିଲା । ମୁଁ ସେଥିରେ ଯାଇ ବସିଲି । ଧୁରୁର ଟାଉନରେ ଓହ୍ଲାଇଲି । ସାଓଁର ମଞ୍ଜୁର ଔଷଧ ନେଇ କଲେଜ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲି । ଅଲ ଅଲ ଟୁପଟାପ ବର୍ଷା ହେଉଅଛି । ମୁଁ ରିକ୍ଷାରେ ଗଲି । ଫିଷ୍ଟା ହୋଟେଲରେ ହାସଲ, ବିନୟ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଦୁଇଜଣ ଅନ୍ୟ ରିକ୍ଷାରେ ଆସିଲେ ।

କ୍ଳାସ ଭଲସ୍ୱାଦରେ କଲି । ୧୩୫ରେ ଛୁଟି ହେଲା । ଫିଷ୍ଟା ହୋଟେଲରେ ଉପେନ ଗୁ ଖାଉଥିଲା । ତାପରେ ମୁଁ, ହାସଲ ଆଉ ଉପେନ ରୂପାଳୀ ହଲକୁ ଗଲୁ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ । “ଉମ୍ ସେ ଆଗ୍ନି କୌନ୍ ହେ” ଚାଲିଥିଲା । ହାସଲ ସିନେମା ଦେଖାଇଲା । ସିନେମା ଏକ ପ୍ରକାର ଭଲ ଥିଲା ।

ଯେତେବେଳେ ଶ୍ଵେଦନ ପାଦକୁ ଆସିଲା ସେତେବେଳେ ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିଦେଲା ।
ଆମେ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଗାଡ଼ି ଧରିଲୁ । ମୋ ପ୍ୟାଣ୍ଟଟା ଛୁଣିଗଲା ଗାଡ଼ି ଉଠିବାର
ସମୟରେ ।

ନନ୍ଦଲାଲ ଆଜି ଆଶ୍ରମ ଯାଇଥିଲା । ମା' ମୋ କଥା ପଚାରିଥିଲେ । ବୁଧବାର
ଆମମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରମକୁ ଯିବାକୁ କହିଲେ ଝୁଲୁଣ ଉତ୍ସବରେ ଏବଂ ଅରୁଣକୁ ମଧ୍ୟ ଯିବା
ପାଇଁ କହିଲେ ।

ମୁଁ ଗୋଟିଏ ମିଛ କଥା କହିଲି । ଘରେ କହିଲି ଯେ ମୁଁ ସିନେମା ଦେଖିବି ।
ଆଉ ଗୋଟିଏ ମିଛକଥା କହିଲି ଯେ ପ୍ୟାରେଡ଼ କରୁ କରୁ ଡେରି ହେଲା । ସେଥିପାଇଁ
ଟ୍ରେନରେ ଆସିଲି । ଗୋଟିଏ ମିଛକଥା କହିବା ପାଇଁ ବହୁତ ମିଛକଥା କହିବାକୁ ହୁଏ ।
ସ୍ଵପ୍ନଦୋଷ ହେଲା । ଶରୀର ଖୁବ୍ ଦୁର୍ବଳ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି । କାଲି ଶୋଇବାର ଆଗେ
ପାଣି ପିଇଥିଲି, କିନ୍ତୁ ଆସନ କରିନଥିଲି ।

॥ ୨୪ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥

ଆଜି ସାବୁଦିନ ଟୁପ୍ ଟାପ୍ କରି ବର୍ଷା ହେଉଛି । ମୁଁ ଆଜି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (୩୮୫
ଅପରାହ୍ନ) ଘରେ ବସିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ବର୍ଷା ଆଳ କମିଛି । ମୁଁ ଆଜି ଘରର ବାହାରେ
ଗୋଡ଼ କାଢିନାହିଁ ।

ଜରାବେଳେ 'ମା' ଉପନ୍ୟାସର କିଛି ପୃଷ୍ଠା ପଢ଼ିଛି । ଅଧଘଣ୍ଟା ମାତ୍ର ଶୋଇଲି ।
ବିଶେଷ କିଛି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘଟିନି । ଆଜି ବଡ଼ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଜାଲପିଇ ବାହାରକୁ ବାହାରିଲି । ପ୍ରଥମେ ଗଲି ପ୍ରବୋଦ
ଦୋକାନକୁ । ସେଠାରେ ଅଜସ୍ର ସହୃଦ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛି, ଏତିକିବେଳେ ପ୍ରଣବ
ଏବଂ ଗୋପାଳ ସୁଦୃଢ଼ରୁ ଆସିଲେ ସାଇକେଲରେ ।

ମୁଁ, ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁ କରୁ ଗୋବିନ୍ଦର ଦୋକାନ ଧର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଆସିଲୁ । ଗୋପାଳ ଏବଂ ପ୍ରଣବ କାଲି କରବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲେ । ସେମାନେ
କହିଲେ କରବାବୁ ଆମକୁ ଏଡ଼ାଇ ଏଡ଼ାଇ ଚାଲୁଛନ୍ତି । ମୋର କିନ୍ତୁ ଏକଥା ବିଶ୍ଵାସ
ହେଲାନି । ଗୋବିନ୍ଦ, ନନ୍ଦଲାଲ, ଗଣେଶଦା (କଲିକତା) ଆଦିଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା
କରୁ କରୁ ପ୍ରାୟ ୮୮୫ ହେଲା । ସ୍ଵପ୍ନଦୋଷ ହୋଇନି ।

॥ ୨୫ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ସୋମବାର ॥

ମୁଁ ଏବଂ ଶ୍ରୀରାମଲ ଗୋଟିଏ ବସରେ ଧୁବୁରିକୁ ଗଲୁ । ଟ୍ରେନରେ ଗଲେ ଆରମ୍ଭ
ଲାଗେ କିନ୍ତୁ, ଟ୍ରେନ ଆଜି ପାଇନି ।

କ୍ଳାସ କଲି । ଖୁବ୍ ଜୋର ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା । ଟାଟାରେ ଛୁଟି ହେଲା । ମୁଁ ଏବଂ ଉପେନ ବଜାରକୁ ଗଲୁ । ମୁଁ ହଲେ ଚପଲ କିଣି ଆଣିଲି । ଟ୍ରଷ୍ଟ ଏବଂ କେକେ ପଇସା ପଡ଼ିଲା ।

ସମୟ କାଟିବା ପାଇଁ ଗୋବନ୍ଦ ପାଖକୁ ଗଲି । ବହୁତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା । ଆଜି ରାତି ଲମ୍ବି ସଂଗୋଧନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଆଜି ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ମନ ହୋଇଛି । ସ୍ୱପ୍ନ ଦୋଷ ହୋଇନି ।

॥ ୨୨ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୧ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ମୁଁ ଆଜି ଟ୍ରେନ ଧରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଶ୍ରାବ୍ଧଲ ଟ୍ରେନରେ ଗଲା । ନନ୍ଦଲାଲ, ଜଗଦ୍ୱୀପେନ୍ଦ୍ର ମୋର ଅବସ୍ଥା ହେଲା ।

ଆମେ ବସରେ ଗଲୁ । ମୁଁ ଏବଂ ଜଗଦ୍ୱୀପେନ୍ଦ୍ର ଟ୍ରଷ୍ଟ ଏ ଜାଗାରେ ୭୦ ପଇସା ଦେଲୁ ।

ଖୁବ୍ ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା । ୧୦।୪ରେ କ୍ଳାସ । କଲେଜରେ ଶ୍ରାବ୍ଧଲ ସହୃଦ ଦେଖାହେଲା । ଛୁଟିପରେ ମୁଁ ଓ ଶ୍ରାବ୍ଧଲ ଗୋଟିଏ ବସରେ ଆସିଲୁ । ଉପେନ ଥିଲା । ବସଟି ଗୋଷ୍ଠପୁରରୁ ଅଳ୍ପବାଟ ଯାଇ ଖରାପ ହୋଇଗଲା ।

ମୁଁ, ଶ୍ରାବ୍ଧଲ ଅନେକ ସମୟ ବୁଲୁଥିଲୁ । ତାପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବସରେ ଆସିଲୁ ।

ଅପରାହ୍ନରେ ମୁଁ, ଶ୍ରାବ୍ଧଲ, କମଲ, ନନ୍ଦଲାଲ ନିଖକୁଳକୁ ଘୁରିବାକୁ ଗଲୁ । ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଲା ।

॥ ୨୩ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୧ : ବୁଧବାର ॥

ଟ୍ରେନରେ ଶ୍ରାବ୍ଧଲ ଏବଂ ମୁଁ ଏକା ସାଥରେ ଗଲୁ । ସେକେଣ୍ଡ କ୍ଳାସର କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଉଠିଲୁ ବନ୍ଦା ଟିକେଟରେ । ପ୍ରଣବ, ନନ୍ଦଲାଲ, ଅରୁଣ ସବୁଥିଲେ । ଆଜି ସଂସ୍କୃତି ଦିବସ । ସେଥିପାଇଁ ୧୨।୪ପରେ କ୍ଳାସ ହେଲାନି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ହେଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ଧାଡ଼ିରେ ଶ୍ରାବ୍ଧଲ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ିଲି ।

ବିଷ୍ଣା ହୋଟେଲରେ ମୁଁ, ଶ୍ରାବ୍ଧଲ ଏବଂ ସୁବଳ ଦା ଚା ଖାଇଲୁ । ଦାମ୍ ମୁଁ ଦେଲି ।

ଆଶ୍ୱମର ମା ଅନେକ କେତେ ଜଣଙ୍କୁ ଓ ମୋତେ ଆଶ୍ୱମ ଯିବାକୁ କହୁଛି । ମୁଁ ଏବଂ ସୁବଳ ଦା ଆଜି ଗଲୁ । ମୁଁ ମନ୍ତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ପଢ଼ା ଯେ ଗୁଡ଼ି ଦେଇଛି ଏକଟା ମା (ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ) ଜାଣି ପାରିଥିଲେ । ବନ୍ଦ କରିବାଟା ଖୁବ୍ ଖରାପ ବୋଲି ମା ଆଜି

ମୋତେ କହିଲେ । ଅତିକ୍ରମରେ ୧୦/୧୨୧ର କରି ଜପ କରିବାକୁ କହିଲେ ଏବଂ ମୋର ଶରୀର, ମନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲାଗିବାର କାରଣ ଏଇଟା । ମା (କାଳୀ) ତାଙ୍କୁ (ଯୋଗମାୟା) ଧ୍ୟାନରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ମନ୍ତ୍ରପାଠ ବନ୍ଦ କରିଦେଇଛି ।

ମୁଁ କହିଲି, ମୋ ମନରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭକ୍ତ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ କହିଲେ ଯେ ଧୂମ ମନରେ ଭକ୍ତ ଅଛି । ତାଙ୍କୁ କହିଲି ମୁଁ କାଲି ଆସିବି ।

ସାଢ଼େ ୩ଟାର ବସରେ ଆସିଲି । ଅପରାହ୍ନରେ ହାସଲାଇ ପାଖକୁ ଗଲି । ବୁରନ ସହିତ ବୁଲିବାକୁ ଗଲି । ପ୍ରଣବ ଏବଂ ନନ୍ଦଲାଲ ସହିତ ଗସ୍ତରେ ଦେଖାହେଲା । କରଦାଳ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ଗୋବର ଉପରେ ଗୋଡ଼ ପଡ଼ିବାରୁ ମୁଁ ଠସ୍ କରି ପଡ଼ିଗଲି ।

ଆମ ଘରକୁ ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ, ହାସଲାଇ, ରତନଶାହା ଆସିଲେ । ମା, ବାବା ଡାଇବା ପାଇଁ ଚିକ୍ଷାଚର୍ଚ୍ଚି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେମାନେ ଯିବାର ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ (ମା'କୁ) ଝୁର୍ ଧମକ ଲଗାଇ ଦେଲି ଏବଂ ମୋର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଗ ହେଲା । ରାଗ ନିଶାରେ ଅଳ୍ପ ଖାଇ ଉଠି ପଡ଼ିଲି ।

“ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀର ଉପଦେଶାମୃତ” କିଛି ପଢ଼ିଲି । ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହେଲାନାହିଁ । କାରଣ ଶୋଇବା ବେଳେ ମା'ଙ୍କର ନାମ ନେଇଥିଲି ।

॥ ୮ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୬୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଜି ୧୮/୮ରୁ ଜ୍ଞାପ । ମୁଁ ଖାଇପିଇ ସାଢ଼େ ୧୦ଟା ବସରେ ଆରମ୍ଭରେ ଗଲି । ବଡ଼ଭାଇ ଏବଂ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବସରେ ଯାଇଥିଲୁ । ଓହ୍ଲାଇବା ସମୟରେ ମୁଁ ଭାବିଲି ମୋ ଭଉଁ ଯୁଗଳଦା ଦେଇଛି, ମୁଁ ଓହ୍ଲାଇଯିବା ଆରମ୍ଭ କଲି । ହେଲ୍‌ପର ମୋତେ ଡାକିଲା, “ଶୁଣ ! ଶୁଣ !” ମୋତେ ଖୁବ୍ ଖରାପ ଲାଗିଲା ଏବଂ ଲାଜ ଲାଗିଲା ।

୧୮୫ରେ ଛୁଟି ହେଲା । ଆଜି ହାସଲାଇ କଲେଜ ଯାଇନି (ହାଟ ପାଇଁ) । ଆଜି ମୋ ଦେହ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଭଲ ଲାଗୁନି । ଉପେନ, ସୁବଳ ଦା ଏବଂ ମୁଁ ଚା ଖାଇଲୁ । ମୁଁ ପଇସା ଦେଲି । ତାପରେ ମୁଁ ଏବଂ ସୁବଳଦା ଆଶ୍ରମ ଗଲୁ । ମା ଶୋଇଥିଲେ । ଆମେ ଅନେକ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲୁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଉଠିଲେ ନାହିଁ ।

ସୁବଳ ଦା ଏବଂ ମୁଁ ହୃଦୟେନ ଘରକୁ ଗଲୁ । (ହୃଦୟେନ-ମୋର 'ମା' ଉପନାୟ ମାଗି-
ଥିଲା) । ଟା ବସରେ ଚାଲି ଆସିଲି । ଚାରିଦିନ ସହର ଚାଲିବାକୁ ଗଲି । ଗୋପାଳ ଏବଂ
ପ୍ରଣବ ସହର ଦେଖା ହେଲା ।

ପି. ମୁ. ଶ୍ରେଣୀର ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ଭଲପାଏ । ତାକୁ ସଂସ୍କୃତର ନୋଟ
ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲି । ଆଜି ମହାଜୟ ୧୦।୨୦ ଥର କଲି । ମନ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଭଲ
ଅଛି । ଶୋଇବାର ସମୟରେ ମା'ଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ଶୋଇଲି । ସେଥିପାଇଁ ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ
ହେଲାନି ।

॥ ୨୯ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଟ୍ରେନରେ କଲେଜ ଗଲି । ଶ୍ରୀରାମାଲ ଟ୍ରେନ ଧରି ପାରିନି, ସେଥିପାଇଁ ବସରେ
ଆସିଲା ।

କ୍ଲାସ କଲି । ଆଜି ଶୁଣାଇଲି । ବଡ଼ବାସ ଟ୍ରକରେ ମୁଁ ଏବଂ ଶ୍ରୀରାମାଲ
ଗୌରୀପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଲୁ । ତାପରେ ୨ଟା ବସରେ ମୁଁ, ପ୍ରଣବ ଏବଂ ଶ୍ରୀରାମାଲ
ଆସିଲୁ । ଆମେ ୧୦ ପଇସା କରି କମ କରି ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଲୁ । ସେ ନେଲାନି ।
ବସରେ ଖୁବ୍ ପାଟିହେଲା । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଲଜ୍ଜା ପାଇଲି । ଏମିତି କାମ ଆଉ
କରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ସବୁ ପଇସା ଦେଇଦେବାକୁ ଶ୍ରୀରାମାଲ ଏବଂ ପ୍ରଣବକୁ ବାବୁମ୍ବାର
କହିଲି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ମାନିଲେ ନାହିଁ । ମୋର, ଶ୍ରୀରାମାଲ, ପ୍ରଣବ ଉପରେ
ସେଥିପାଇଁ ଖୁବ୍ ରାଗ ହେଲା । ସେମାନେ ମୋତେ ଖୁବ୍ ଭାବୁ ଏବଂ କାପୁରୁଷ
କହିଲେ । ମୁଁ ଅହଂସା ମତିକୁ ପସନ୍ଦ କରେ । ହଂସା ଚାହୁଁନା ।

ଅପରାହ୍ନରେ ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡର ସେକ୍ଟେଟାଣ୍ଡ ରମେଶ ପାଢ଼କୁ ଗଲି । ତାକୁ କହିଲି
ଏଗୁଡ଼ା ଗୌରୀପୁରର ପିଲାମାନଙ୍କର କଥା । ଆପଣ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ କରନ୍ତୁ ।

ଅପରାହ୍ନରେ ମୁଁ, ପ୍ରଣବ, ଶ୍ରୀରାମାଲ, ଗୋପାଳ, କମଳ ଚାଲିଲୁ । ବସଭଡ଼ା
ନେଇ ଗଣ୍ଡଗୋଲ ପାଇଁ ଆଜି ସାବାହିନ ଖୁବ୍ ଝାସ ଲାଗୁଛି । ମୁଁ ଅବଶୋଷ କରୁଛି
କାହିଁକି ଏ କାମଟି କଲି । ହେ ଭଗବାନ ! ମୋର ମାନ ସମ୍ମାନ ରକ୍ଷାକର ।
ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହୋଇନି ।

॥ ୩୦ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୧ : ଶନିବାର ॥

୭ଟା ୧୫ ରେ ଉଠିଲି । ହାତ ମୁଁହ ଧୋଇ ଧୋଇ ୮ଟା ବାଜିଲା । ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଧୁରୁର ଗଲି । ସ୍ତରାଲଲ କଲେଜ ଯାଇଛି ।

୧୫ଟା ୧୫ ରେ ମୋର କ୍ଲାସ୍ ଥିଲା । କ୍ଲାସ୍ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ୧୦ଟାକୁ ଇଂରାଜୀ କ୍ଲାସ୍ ଥିଲା, କଲି । କ୍ଲାସ୍‌ରେ ମନ ନ ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ କିଛି ବୁଝିଲି ନାହିଁ । ତାପରେ ୩ଟା ପିରିଅଡ୍ ଲିଜର୍ । ହସ୍ତେଲ୍‌କୁ ଗଲି । ସେଠାରେ କ୍ୟାମ୍ପସ୍ ବୋର୍ଡ଼ ଖେଳିଲୁଁ । ଥିଲୁ, ମୁଁ, ଉପେନ୍ ଆଉ ଦୁଇଜଣ ପ୍ରି-ୟୁନିଭରସିଟି ଶ୍ରେଣୀର । କ୍ୟାମ୍ପସ୍ ବୋର୍ଡ଼ ଖେଳୁ ଖେଳୁ ୧୨ଟା ବାଜିଲା । ତାପରେ କୃଷ୍ଣା ହୋଟେଲକୁ ଗଲି । ଉପେନ୍ ଚାଖୁଆଇଲା ।

ଆଜି ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଲାସ୍ ହୋଇଛି । ଅଧ୍ୟାପକ ନ ଥିଲେ । ଗୋପାଳ ସହୃଦ ଦେଖା କରିବାକୁ ଗୋପାଳର ଦିହର ଘରକୁ ଗଲି । ଗୋପାଳ ସହୃଦ “ଲଭ୍ ଇନ୍ ଟୋକିଓ” ଦେଖିଲି । ଗୋପାଳକୁ ମୁଁ ଦେଖାଇଲି । କମଳ ଥିଲା, ତାକୁ ମୁଁ ଦେଖାଇ ନାହିଁ । ଫିଲୁଟା ଭଲ ଲାଗିଲା । ଆଶା ପାରେଣ ଏବଂ ଜୟ ମୁଖାର୍ଜୀ ଥିଲେ । ଟୋକିଓର ଅନେକ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲି ଫିଲ୍ମରେ ।

ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ମୁଁ, ଅଶ୍ୱିନୀ, ଗଣେଶଦା, କମଳ, ଗୋପାଳ ଓ ସପ୍ତର୍ଷୀମ୍ଭର ପିଲା (ଯାହାକୁ ମୁଁ ଭଲପାଏ) । ତାକୁ ମୁଁ ସସ୍ପୃହର ନୋଟ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛାକଲି ।

ଖାଇପିଇ କୁଟ୍ ବିସୟରେ ମିଟିଂ କଲି । ସ୍ତରାଲଲ, ନନ୍ଦନଲ, ପ୍ରଣବ, ବାବୁରାମ, ଗୋପାଳ, ଗୋବିନ୍ଦ ଆଦି ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଥିଲେ ।

ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି । କାରଣ ଆଜି କାଲି ଶୋଇବା ବେଳେ ମା (କାଳୀ)ର ନାମ ନେଇ ଶୁଏ । ଆସନ କରେ, ପାଣି ପିଏ ।

॥ ୩୧ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୧ : ରବିବାର ॥

ଆଜି ସକାଳ ୭ଟାରେ ନିଦରୁ ଉଠିଲି । “ମିଗଜିଓର” ଦୁଇଟା ଅଧ୍ୟାୟ ପଢ଼ିଲି । ଆଜି ମିଟିଂ ହେବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କେହି ଆସିଲେନି । ସକାଳେ ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା । ୧୦ଟା ୫୫ ମିନିଟ୍‌ରେ ପ୍ରଣବ, ମୋର ‘ପିଗିମାଲିଅନ୍’ର ନୋଟ୍ ନେଇ ଆସିଲା । ପ୍ରଣବ ସହୃଦ ବଜାର ଗଲି । ଗୋପାଳ ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ବର୍ଷା ଯୋଗୁ ଆଜି ସକାଳର ମିଟିଂ କ୍ୟାନ୍ସଲ୍ ହେଲା ।

୧୧ଟା ଖଣ୍ଡେ ବେଳେ ଖାଇପିଇ ମୋ । ବର୍ଷର ଆଗର ଡାଇଗ୍ସ ପଡ଼ିବା
ଆରମ୍ଭ କଲି । ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ସବୁ ପଡ଼ି ମନରେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ଲାଗିଲା । ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ
ନଦ ଲାଗିଲା । ଆଜି ଶରାବେଳେ ବର୍ଷା ହେବାର ସମ୍ଭାବନା । ଦିନଟି ଥଣ୍ଡା ।
ସେଥିପାଇଁ ନଦ ଭଲ ହେଲା । ଆଜି ଶରାବେଳେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ମୁଁ ମା (ସୋନମାୟା)କୁ
ଦେଖିଥିଲି । ଆଉ ‘ମା’ ର ନାମ ଜପ କରିଥିଲି ।

ସ୍ୱପ୍ନ ଯୋଗୁ ମନ ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଲା । ୩ ଟାରେ ମା (ବୋଉ) ଉଠାଇ
ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ଏତେ ଜୋରରେ ନଦ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଉଠିବାକୁ ଲଜ୍ଜା
ହେଉ ନ ଥିଲା । ରୁଁଟା ଖାଇ ସାଇକେଲରେ ବାହାରକୁ ଯିବି, ଏଇ ସମୟରେ
ଗୌରୀପୁରର ରମେଶନା (ମୋ ଭାଇଙ୍କର ଶଳା) ଆସିଲେ ।

୪ଟା ରେ ବାହାରକୁ ଗଲି । ଅମର ଦର୍ଜୀର ଦୋକାନରେ
ବସି ଗଣେଶ (କଲିକତା) ସହଜ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲି । ଏତିକିବେଳେ ପ୍ରଣବ
ଆସିଲା । ସ୍ୱରାଲଲ ସହଜ ଦେଖା ହେଲା । ମୁଁ ଏବଂ ସେ ନଦୀ ଆଡ଼କୁ ଗଲୁ । ବାଟରେ
ଗୋପାଳ ସହଜ ଦେଖା ହେଲା । ନାନା ଧରଣର ଆଜେ, ବାଜେ ସମ୍ପର୍କ ନଥିବା
କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା । ୬ଟା ରେ ଘରକୁ ଆସିଲି । ଦୁଇଟା ଲୁଗା ଧୋବାକୁ ଲସ୍ତୀ
କରିବାପାଇଁ ଦେଇ ଆସିଲି । ଖାଇପିଇ ଡାଇଗ୍ସ ଲେଖୁଛି (୭ଟା ୨୫ ରୁଦି) ।

ରାତିରେ ହସ୍ତମୈଥୁନ କରି ଶାଫି ନିଜେ ଖାଇଲି । ଏ ପ୍ରକାର ଆଉ
କରିବି ନାହିଁ । ମା ! (କାଳୀ), କ୍ଷମା କର !

ସପ୍ତାହର କଥା । ଏଇ ସପ୍ତାହଟି ଭଲ ଭାବରେ ଯାଇଛି । ପଡ଼ାପଡ଼ି ବଶେଷ
କିଛି ହୋଇନି । ମାଙ୍କ ନାମ ଜପ କରୁଥିଲି । ମନ ବଢ଼ିମାନ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ଶରୀର
ଭଲରେ ଚାଲୁଛି । ‘ମା’ଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଭକ୍ତି ହୋଇଛି । ଦିନେ ଦୁଇଦିନ
ହେବ, ପଡ଼ିବାକୁ ମନ ହେଉଛି । କାମଭାବ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ହେବ ପ୍ରବଳ ।

ଗୋବିନ୍ଦକୁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଦେବାକୁ ନାହିଁ କରି ଆଦାତ ଦେଇଥିଲି ।
ଆଜି ବାବୁରାମର ଚୌକିଦାରୀର ପୋଷ୍ଟକୁ ବଦଳାଇ କରି ଆଦାତ ଦେଲି । ବେଙ୍ଗଲ
ମାନଙ୍କୁ ବେଙ୍ଗଲରେ ସମାଲୋଚନା କରି କାଲି ଆଦାତ ଦେଇଥିଲି । (କିନ୍ତୁ
କାହାର ଛତି କରିନି ।)

॥ ୧ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ସୋମବାର ॥

ସକାଳେ ଟ୍ରେନ୍ରେ ଧୁରୁଣ ଗଲି । ବର୍ଷା ଯୋଗୁ କଲେଜ ଶୀଘ୍ର ଛୁଟି
ହୋଇଗଲା ।

ମୁଁ, ଶ୍ରୀରାମଲ ଆଉ ଉପେନ୍ ବଜାରକୁ ଗଲୁ । ଗୋଟିଏ ବସ୍ତ୍ରରେ ଆସିଲୁ । ଗୌରୀପୁରର ପିଲା ଝରଡ଼ାକରି ପଇସା କମ ଦେଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ୧ଟଙ୍କା ୧୦ ପଇସା ଯାଗାରେ ୭୦ ପଇସା ଦେଲି । ମୋର କନ୍ଥୁ କମ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନଥିଲା । ବାଧା ହୋଇ ଦେଇଥିଲି ।

ଅପରାହ୍ନରେ ଶ୍ରୀରାମଲ, ମୁଁ ଏବଂ ନନ୍ଦଲଲ ଛକ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ନାନା ଧରଣର ବାଜେ ଗଲୁ ହେଲା ।

ଆଜି ଶ୍ରୀରାମଲକୁ ଅନ୍ୟ ସବୁଦିନ ପରି ଭଲ ପାଇନି । ନାମ ଜପ କରୁଛି ।

॥ ୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୧ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ସକାଳଠାରୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବର୍ଷା ହେଉଛି । ଆଜି ସକାଳ ୭ଟା ୩୦ରେ ଉଠିଲି । ଗାଧୋଇଲି ନାହିଁ ।

ଟ୍ରେନରେ ଧୁରୁରି ଗଲି । ଶ୍ରୀରାମଲ ଯାଇନି । ପ୍ରଣବ, ନନ୍ଦଲଲ, ଜଗଦୀପେନ୍, ବାସୁଦେବ, ଉପେନ୍ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଡବାରେ ଉଠିଥିଲୁ ।

ବର୍ଷା ହେଉଛି । ଷ୍ଟେସନରୁ କଲେଜ ଗଲି ଉପେନ୍ ଛତାରେ । ଆଜି ସବୁ ଜ୍ୱାସ ହେଲା । ଆଜି ଜ୍ୱାସରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ମନ ଲାଗିଥିଲା । ଦର୍ଶନ ଜ୍ୱାସରେ ବସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନଥିଲା ।

ଛୁଟି ପରେ ସୁରଳ ସହୃଦ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । କନ୍ଥୁ ତାଙ୍କୁ ପାଇଲି ନାହିଁ ।

ସାଢ଼େ ୩ଟା ବସରେ ଆସିଲି । ୫ଟାରେ ଶ୍ରୀରାମଲ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲା । ଆମେ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରଣବ, ନନ୍ଦଲଲ, ଗୋପାଳଙ୍କୁ ରାସ୍ତାରେ ଭେଟିଲୁ । କରବାହୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲୁ । କରବାବୁ ଆମକୁ ବସ ସଂଘର ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ଦେବାଇ କରିବାକୁ କହିଲେ । ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦୋଷ ହେଲା ନି ।

॥ ୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୧ : ବୁଧବାର ॥

ଆଜି ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ପାଇଁ କଲେଜ ବନ୍ଦ । ଆଜି ବର୍ଷା ନାହିଁ, ଶରାବେଲେ ଖୁବ୍ ଗରମ ହେଉଛି ।

ଶ୍ରୀରାମଲ ସହୃଦ ଦେଖା ହୋଇନି । ମୁଁ ଏବଂ ପ୍ରଣବ ଗୋପାଳର ଘରକୁ ଗଲୁ । ରାମନାରାୟଣ ସହୃଦ ଆଜି ଗୋଟିଏ ମାସ ପରେ ଦେଖା ହେଲା ।

ସେବେଲେ ‘ମୃତ୍ୟୁ’ ପତ୍ରିକାରୁ କେତୋଟି ବିଷୟ ପଡ଼ିଲା । ମୋ ଗ୍ରେଟ
ଝିଆଣୀକୁ ମିଠାଇ, ବସୁଟ୍ ଖୁଆଇଲି । ତାକୁ ଖୋଇବାରେ, ଖୋଲାଇବାରେ ଖୁବ୍
ଭଲଲଗେ ।

ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଭଲପାଇବା ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି କମୁଛି । ସେଥିପାଇଁ
ବୋଧହୁଏ ଅଜି ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଗୁଡ଼ି ମୁଁ ଗୋପାଳ ଘରକୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲି । ଦୁଇଦିନ
ଆଗେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାଣ ଦେବାଟା ସୌଭାଗ୍ୟ ମନେ କରୁ ଥିଲି, କିନ୍ତୁ ଅଜି
ତାର କଲମା କରିବା କେମିତି କେମିତି ଲାଗେ । ମା ! ତୁମେ ସବୁ, ତୁମର ଭାବ
ଏଇ ସବୁ ଲାଳା ଖେଳ । ଏମିତି ଭାବ ହେଲେ ମୋ ମନରେ ମାଙ୍କ ଉପରେ
ସନ୍ଦେହ ହୁଏ । ବଡ଼ ଏଇ ଦୁନିଆ । ଜଗତର ଦୁଷ୍ଟା ମା ହିଁ, ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ ।
ବଂଶ ସବୁ ମିଥ୍ୟା । ନକଲର ମୋହରେ ପଡ଼ି ଆମେ ଅସଲ ବସ୍ତୁକୁ ଭୁଲି ଯାଉ ।

॥ ୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୬୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ସାତଟାରେ ଉଠିଲି । ସକାଳେ ‘ମିଶ୍ରିକରିଷ୍ଟ’ ପଡ଼ି ଶେଷ କରି । ଆଜି
ସାବାଦିନ ଶୁଷ୍କ ଗରମ ପଡ଼ିଛି ।

ସକାଳ ଟେବୁଲରେ ଧୁରୁଣ ଗଲି । ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲେଇ ପ୍ରଥମେ ଆଶ୍ରମ
ଆଡ଼କୁ ଗଲି । ଆଶ୍ରମ ବୁଲିଲି । ମାଙ୍କ ସହକ ଦେଖାହେଲା । ମା ମୋତେ କାଲି
ଆସିବାକୁ କହିଲେ । ୧୬ଟା ୧୫ରେ କ୍ଲାସ । ମୁଁ କଲେଜ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛି, ରାସ୍ତାରେ
ଦେଖିଲି ମୋ ୧୦ଟଙ୍କା ଆକଳମଟି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କଲମର ‘କ୍ୟାସ୍’ ଟା ମୋ
ଯାମାରେ ଲାଗି ରହିଛି । ମୁଁ ପୁଣି ଆଶ୍ରମ ଆଡ଼କୁ ଛୁଟିଲି । କିନ୍ତୁ କଲମ ପାଇଲିନି ।
ମୁଁ ୩ଟଙ୍କା ଦେଇ ନୂଆ କଲମଟିଏ କରିଲି । ସ୍କୁଲ ସ୍କୁଲ ମା କାଳୀକୁ ଦୋଷ
ଦେଲି ଯେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି ବୋଲି ମୋର କଲମଟାକୁ ହଜାଇ ଦେଲି ।

ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଧୁରୁଣ, କେଉଁଠି କଲମଟା ପାଇବ । ମୋର ମନର ଆଶା
ଫୁଲ ବୁଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ମା’ର ଦୟା ! ରାସ୍ତାରେ ଆମ କ୍ଲାସର ଜଣେ ପିଲା ସାଇକେଲ
ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ତା ସାଇକେଲରେ ଉଠି ଯାଇ ସେଇ ପିଲାଟାକୁ
କହିଲି ଯେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଲମ ହଜାଇ ଦେଇଛି । ରଙ୍ଗ ଫଙ୍ଗ କହିଲି । ପିଲାଟି
କହିଲା ଯେ ମୁଁ ଜଣେ ଲୋକକୁ ଦେଖିଛି ଯିଏ ସେ କଲମଟା ପାଇଛି, ଏବଂ ସେଇ
ଲୋକଟି ପାନ ଦୋକାନରେ କଲମଟି ଜମା ଦେଇଛି । ଆମେ ଦୁଇଜଣ ପୁଣି ଫେରି
ପାନ ଦୋକାନକୁ ଆସିଲୁ ଆଉ କଲମଟା ପାଇଗଲି ।

ମୁଁ ଏବଂ ଉପେନ୍ ଗୋଟିଏ ବସରେ ଆସିଲୁ । ଅପରାହ୍ନରେ ମୁଁ, ପ୍ରଣବ,
ଗୋପାଳ ଆଉ ବୁରନ୍ ଛକ ଆଡ଼କୁ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ଖୁବ୍ ଗରମ । ରାତିରେ ପଡ଼ା
ପଡ଼ି ହୋଇନି ।

॥ * ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

କଲେଜକୁ ଗଲୁ । ‘ଟିଚର୍ସ ଡେ’ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପିରିଅଡ୍ କ୍ଲାସ୍
ହେବାପରେ ମିଟିଂ ହେଲା । ମୁଁ ମିଟିଂରେ ଛୋଟ ନଦେଇ ସୁବଳ ଏବଂ ଉପେନ୍
ସହୃଦୟ ଯୋଗମାୟା ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲୁ ।

ମା ମନ୍ଦିର କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଶବ୍ଦ ସଂଗୋଧନ କରି ଦେଲେ, କହୁଲେ
ଯେ ଛଅ ମାସ ଭିତରେ ମା କାଲୀଙ୍କୁ ପାଇବାର ଆଶା ଅଛି ।

‘ରାଜକୁମାର’ ଫିଲ୍ମଟି ଦେଖିଲୁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋତେ ଦେଖାଇବାକୁ
ପଡ଼ିଲା । ଶିକ୍ଷାରେ ୧୦ ପଇସା ଲାଗିଲା । ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଗରମ ହୋଇଗଲା । ସ୍ବାଭାବିକ,
ବୁରନ୍, ନନ୍ଦଲାଲ ଦେଖିଛନ୍ତି ।

॥ ୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଆଜି ସକାଳୁ ଖବ୍ ବର୍ଷା ହେଉଛି । ସେଥିପାଇଁ ଆଜି ଉଠିବାରେ
ଅଳ୍ପ ଡେଇଁ ହେଲା । ହାତ ମୁଁହ ଧୋଇ ଗୁଂଫା ଖାଉ ଖାଉ ଟା ବାଜିଲା ।

ଆଜି ୧ଟା ୧୫ ରେ ଦର୍ଶନ କ୍ଲାସ୍ ଅଛି । ମୁଁ ପ୍ରେମସୁନ୍ଦର ଗାଡ଼ିରେ
ଗଲୁ । ଦର୍ଶନର ଅଧ୍ୟାପକ ବାଗ୍‌ଡ ଆଜି ଆସି ନାହାନ୍ତି । ତା ପରେ ଇଂରାଜୀ
କ୍ଲାସ୍ ହେଲା । ତା ପରେ ୩ଟି ପିରିଅଡ୍ ଲିଜର୍ । ତା ପରେ ବରୁଆର ରାଜନୀତି
ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଲାସ୍ ହେଲା । ୧ଟା ୧୫ ରେ ଶେଷ । ମୁଁ ଆଉ ଉପେନ୍ ୨ଟା ବସରେ ଚାଲି
ଆସିଲୁ । ଗୌରୀପୁରରେ ମୋବାଇଲ କୋଟ୍ ବସଟାକୁ ଧରିଲା । ଅତ୍ୟଧିକ ଯାତ୍ରୀ
ପାଇଁ ୭ଟଙ୍କା ଫାଇନ୍ କଲା ।

ଆଜି ବି ସ୍ବାଭାବିକ ପ୍ରତି ମୁଁ ଅନୁରକ୍ତ ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ମୁଁ
ସ୍ବାଭାବିକର ଖୋଜ ଖବର ନନେଇ ବସରେ ଯାଇ ବସିଲି ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସ୍ବାଭାବିକ ସହୃଦୟ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ,
ବାବୁରାମ ଆଦିଙ୍କ ସହୃଦୟ ରାଜନୀତି ନେଇ ଭୁମୁକ ସୁଚିତ୍ତ ଲାଗିଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟା ରେ ଘରକୁ ଫେରିଲି । ଖାଇ ପିଇ ପଡ଼ିବାକୁ ବସିଲି ।

୯ଟା ରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

॥ ୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥

ସକାଳ ୭ଟା ରେ ନିଦରୁ ଉଠିଲି । ପାଇଖାନା ଯାଇ ଚା' ଚୁଟି ଖାଇଲି । ପଡ଼ିବାପାଇଁ ବସିବା ଆଗରୁ ୧୦/୧୨ ଥର ନାମ ମନେ ମନେ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲି ।

ରାଜନୀତି ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ପଡ଼ିବା ସମୟରେ ପ୍ରଦେ ଆସିଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ନିନ୍ଦାଲା ଆସିଲା ।

୯ଟା ୩୦ରେ ଲୁଗା କାମା ସଫା କରି, ଗାଧୋଇଲି । ଖାଇ ପିଇ ଉଠୁ ଉଠୁ ସାଢ଼େ ଦଶଟା ହେଲା । ‘ମୁକ୍ତା’ ନାମର ହାତୀ ପତ୍ରିକା ପଡ଼ିବାକୁ ଧରିଲା । ଅଧଘଣ୍ଟା ଶୋଇଲି । ଆଜି ବର୍ଷା ନାହିଁ । ଖୁବ୍ ଗରମ ପଡ଼ିଛି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସାଇକେଲ ନେଇ ବାହାରକୁ ବାହାରିଲି । ବୁରନ୍ଦର ଘରକୁ ଯାଇ ବୁରନ୍ଦକୁ ଜ୍ୟାମିତିର ସରଳ ରେଖା, ବିନ୍ଦୁ, କୋଣ ଆଦି ବୁଝେଇଲି । ବିଜୟା ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ତାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଭଲପାଏ । ତାପରେ ପ୍ରଣବ ଘରକୁ ଗଲି । ପ୍ରଣବ ଘରେ ନଥିଲା । ଗୋପାଳର ଘରକୁ ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଣବଙ୍କ ଘରେ ବାଦଲ ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ଧୁରୁର ପାଣ୍ଡୁର ହାତସ୍ତର ବାଦଲ ଦାସ ସହୃଦ ପୋଲ ଆଡ଼କୁ ଗଲି । ପୋଲରେ ପ୍ରଣବ ଆଉ ଗୋପାଳ ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ଆମମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରାଜନୀତି, ଇତିହାସ, ଦର୍ଶନ ବିଷୟରେ ମୁକ୍ତିଚର୍ଚ୍ଚ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । କର ଦା'ଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲୁ । କର ଦା'ଙ୍କ ସହୃଦ ନାନା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହେଲା ।

ଘରକୁ ଆସୁ ଆସୁ ୭ଟା ୧୫ ହେଲା । ଖାଇ ପିଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଡାଇଣ୍ଡ ଲେଖୁଛି । ଆଜି ପ୍ରଣବକୁ “ମା ଓ ସେଲୁଙ୍ଗର ଗୋଡ଼ ଚଟା” କୁକୁର ବୋଲି କହିଲି ।

ଶୋଇବା ଆଗରୁ ଖରାପ ଚନ୍ଦ୍ରା କଲି । ମା'ଙ୍କ କାମ ନେଇଜି, ଆସନ କରିଜି, ପାଣି ଖାଇଜି, ସେଥିପାଇଁ ସ୍ବପ୍ନ ଦୋଷ ହେଲା ।

କାଲିର କାମ—ପ୍ରଣବପାଖରୁ ବହୁ ଆଣିବା, ଗୋବିନ୍ଦଠାରୁ ‘ରହସ୍ୟ’ ଆଣିବା, ଘର ଦେଖିବା, ଅଶ୍ରମକୁ ଯିବା, ରୁମାଲ୍ କଥା କହିବା ।)

॥ ୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୮ : ସୋମବାର ॥

ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପରି କଲେଜକୁ ଗଲି । ଟେନ୍‌ରେ ଆସିଲି । ଘଡ଼ର ନୂଆ ଫିଟା କରିଲି, କଉର କରିଲି ଏବଂ ଘଡ଼ର ଗୁଆ କରିଲି । ମୋଟ୍ ସାତ ଟଙ୍କା ଖରଚ ହେଲା । ଟଙ୍କା ବସରେ, ଟଙ୍କା ୫୦ପ. ଲୁଁ ଖିଆରେ ଗଲା । ମୋଟ ୧୦ଟଙ୍କା ଖଣ୍ଡେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା ।

ଆଶ୍ରମର ମା ଯେଉଁ ଲାଲ କପଡ଼ା ଦେଇଥିଲେ ସେଇଟା ହଜାଇଦେଲି ।

ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ଅଗ୍ରଥୁଲା (ସୁଗଳ ଦା'ଙ୍କ କୁଳାସମେଟ୍)ଙ୍କ ସହଚ ଧୂରୁରରେ ମୋର ଚନ୍ଦ୍ରା ପରିଚୟ ହେଲା । ସେ ମୋର ମୁହଁର କଟିଂ ଦେଖି ବୁଝିପାରିଲେ ମୁଁ ସୁଗଳର ଛୋଟ ଭାଇ ।

॥ ୯ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଗାଡ଼ିରେ କଲେଜକୁ ଗଲି । ସ୍ୱାରାଲଲ, ପ୍ରଣବ, ଜଗଦ୍‌ପେନ୍ଥ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଥିଲେ । ମୁଁ ସ୍ୱାରାଲଲକୁ ପୁଣି ଭଲ ପାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଛୁ ।

କଲେଜ ଛୁଟି ପରେ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇଥିଲି, କନ୍ଥୁ ମା ଶୋଇଥିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଁ, ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳ, ଜମଳ ଆଦି ବୁଲିଲୁ । କର ଦା'ଙ୍କ ସହଚ ଦେଖା ହୁଏ । ସ୍ୱାରାଲଲ ଘରକୁ ମୁଁ ଆଉ ପ୍ରଣବ ଯାଇଥିଲୁ, କନ୍ଥୁ ସେ ଆମ ସହଚ ବୁଲିବାକୁ ଆସିଲାନାହିଁ ।

ଆଉ ବିଶେଷ କିଛି ଆଜି ଘଟିନି । ସକାଳେ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ମନେ ନ ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କରୁଛୁ । ଶାଶୁରକ ଅବସ୍ଥା ଠିକ୍ ଅଛି ।

॥ ୧୧ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପରି କଲେଜ ଯିବା, କାମ କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ କିଛି ଚାଲିଛି । ପଡ଼ା ପଢ଼ି କିଛି ହେଉନି । ସ୍ୱାରାଲଲକୁ ପୁଣି ଭଲପାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଛୁ ।

ଅପରାହ୍ନରେ ମୁଁ, ପ୍ରଣବ ଆଉ ବୁରନ୍ ଗୋପାଳ ପାଖକୁ ଗଲୁ । ଗୋପାଳକୁ ପୋଲ ଉପରେ ଭେଟିଲୁ । ଗୋପାଳକୁ ମୁଁ ସାଇକେଲରେ ଉଠାଇଲି ଆଉ ପ୍ରଣବକୁ ବୁରନ୍ ଉଠାଇଲ । ମୋ ଦେହ ଖୁବ୍ କାନ୍ଥ ଥିଲା । ମୁଁ ସନ୍ତାନ

ପାରିଲ ନାହିଁ । ପୋଲ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଡ଼ା ଲୋକ ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା ।
ଲୋକଟି ଭଲ ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । କିଛି ଦୂର ପରେ ସୁଖି
ଗୋପାଳକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । ଏଥର ଗୋପାଳର ହାତରେ ଖୁବ୍ ଜୋର
ଆସାତ ଲାଗିଲା ।

ଆନନ୍ଦରେ ଦିନଟି କଟିଗଲା ।

॥ ୧୨ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୧ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଆଜି କଲେଜରେ ସାମାଜିକ ମଉଜ ମଜଲିସ୍ । ମୁଁ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀଗୁଣାଲ ଟ୍ରେନରେ
ଗଲୁ । ପ୍ରଥମେ କୃଷ୍ଣା ହୋଟେଲକୁ ଗଲୁ । ତାପରେ ଗଲୁ ଯେଉଁଠି ଗୋବିନ୍ଦ ଏବଂ
ବାଦଲ ଥାଆନ୍ତି । ସେଠାରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଆଉ ବାଦଲ, ଦୁଇଜଣକୁ ଭେଟିଲୁ ।
ମୁଢ଼ି ଫୁଡ଼ି ଖାଇଲୁ । ବେଶ ଥଟା ତାମସା ଭିତରେ ଦୁଇଟା ବାଜିଲା ।

ତାପରେ ସ୍ତ୍ରୀଗୁଣାଲ ବଜାରରେ ନିଜର କାମ କରିବାରେ ଲାଗିଲା । ମୁଁ
ଆଉ ଗୋବିନ୍ଦ ସାଇକେଲ ଚଢ଼ି ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲୁ । ମା ଆଶ୍ରମରେ ଥିଲେ । ମୋତେ
ଏକ ଲାଲ କପଡ଼ାର ଟୁକୁଡ଼ା ଦେଲେ । ସେ କହିଲେ କାମ କାର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ଭଗବତ୍
ସେବା କରିବାକୁ ହୁଏ । ପ୍ରସାଦ ଦେଲେ । ଖାଇଲା । ତାଙ୍କର ଏକ ଶିଷ୍ୟ କି
ଭୁଲକାମ କରିଲେ, ସେଥିପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଗୁମୁତରେ ମାରିଲେ । ଗୋବିନ୍ଦ ନିଜର
ପଢ଼ା ପଢ଼ି ନହେବାର କାରଣ ପଚାରିଲା । ସେ ଗୋବିନ୍ଦର ନାମ ପଚାରିଲେ,
ଆଉ ମୋତେ ଏବଂ ଗୋବିନ୍ଦକୁ ରବିବାରରେ ଯିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ କହିଲି, ଅଗ୍ଧ ।
ଟାଇମ୍ ପାଇଲେ ଆସି ପାରେ ।

ତାପରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଖାଇବାକୁ ଗଲା । ଗୁରିଜଣ, ଗୋବିନ୍ଦ, ସ୍ତ୍ରୀଗୁଣାଲ,
ମୁଁ ଚଉଦା’ ଟିକଟ କଲୁ ‘ବସନ୍ତ ଟିକଟ’ରେ, ମ୍ୟାଟିନ୍ ସୋ ‘ଭିନ୍ ଭବନର
ପାରେ’ ବେଙ୍ଗଲୁ ଫିଲ୍ମ ଚାଲୁଥିଲା ।

ଫିଲ୍ମଟି ବେଶୀ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସାଢ଼େ ୫ଟା ରେ ଶେଷ ହେଲା ।
ଗୁଡ଼ାରେ ବିଜୟ ଆଉ ମହାଶ୍ୱରଙ୍କୁ (ପି. ସୁ. ଶ୍ରେଣୀର) ଭେଟିଲୁ । ମୁଁ ମହାଶ୍ୱରର
ସାଇକେଲରେ, ସ୍ତ୍ରୀଗୁଣାଲ ବିଜୟ ସାଇକେଲରେ ଉଠି, ସ୍ୱେସନ ଅଡ଼କୁ ଗଲୁ ।

ଗୁଡ଼ାରେ ପଢ଼ା ପଢ଼ି ହୋଇନି । ଖରାପ ଚନ୍ଦ୍ରା ଆସିଲା, ଆସନ, ଏବଂ ନାମ
ଜପ ନ କରିବାରୁ ଗୁଡ଼ାରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦୋଷ ହେଲା । ସ୍ୱପ୍ନରେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ଆମ କ୍ଲାସର
ଜଣେ ଝିଅକୁ । ତାର ସ୍ୱେଲିନମ୍ବର ‘୩୪’ । ସ୍ୱପ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣନାଟି ତଳେ ଦେଲି ।

ମୁଁ ସେ ଝିଅଟିକୁ ଖୁବ୍ ଭଲପାଏ । ମୋର 'ଆଉ ତା'ର କେଜାଣି
 ଝିକମିତ କଥାବାଣୀ ସ୍ବପ୍ନରେ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ତା'ର ହାତ ଧରିଲି, ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଦେଲି ।
 ଗୋଟିଏ ରିକ୍ଷାରେ ଉଠିଲୁ । ସ୍ବପ୍ନରେ ଏମିତି କରୁ କରୁ ମୋର ସ୍ବପ୍ନ ଦୋଷ
 ହୋଇଗଲା ।

॥ ୨୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୧ : ବୃଷବାର ॥

ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଆଜି ତାଲଣା ଲେଖିଲି । ଆଲସ୍ୟ ଯୋଗୁ
 ସବୁଦିନ ଲେଖି ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଜଳକୁ ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଗ୍ରହେ । ସ୍ବାସଲଲକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଲ
 ପାଏନା । କିନ୍ତୁ କିଛି ସୁଖା ର କଲେ । ଆଜି ମୋତେ ସ୍ବାସଲଲ ରାମଲୀଳା ଦେଖିବାକୁ
 କହିଲା, ମୁଁ ମଜା କରି ଦେଲି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣେ କାରିକର ସୁଅକୁ ଭଲ ପାଏ ।
 ଆଉ ତା'ର ପଛେ ପଛେ ବୁଲୁଛି ।

କିନ୍ତୁ ଦୁଇଦିନ ହେଲା ତାକୁ ଦେଖିନାହିଁ । ନାମ ଜପ କରିବାକୁ ଭଲ
 ଲାଗିନେଲା । ରାତିରେ ସ୍ବପ୍ନ ଦୋଷ ହେଲା ।

ମୁଁ ସ୍ବାସଲଲ ପାଇଁ ଗୋଟିଏଟାରେ ଭାରି ନହୋଇ ଧୂରୁଣରେ ହୋଇଥିଲି
 ଆଉ ସ୍ବାସଲଲ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କାଦ୍ ଦେଇଥିଲି । କାହିଁକିନା, ଏଇଥିପାଇଁ ସେ
 ମୁଁ ଏବଂ ସ୍ବାସଲଲ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଟେନରେ ଆସି ପାରିବୁ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମନେ
 ମନେ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦାୟ ଏବଂ ହାତୁଡ଼ାଣ କରୁଛି । ଦୁଇ ଦିନ ହେଲା ପ୍ରେମବୃନ୍ଦଙ୍କ
 ଲେଖା ଉପନ୍ୟାସ 'ଗୋଦାନ ପଡ଼ିଅଛି, ଆଉ ଆଜି ପଡ଼ି ଶେଷ କରିଛି ।
 ଗୋଦାନ ହଜିର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପନ୍ୟାସ । ମୋତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା ।

କାସରେ ପଡ଼ାପଡ଼ି ଏକଦମ୍ ହେଉ ନାହିଁ ।

କେତେ ଦିନ ହେବ ଆମ ସହିତ ମାଣିକ ନାମକ ଜଣେ ବି. ଏ. ପାସ
 ପିଲା ସହିତ ପରିଚୟ ହୋଇଛି । ପିଲାଟି ସୁଧାର ତାତ୍ତ୍ବର ଭଣ୍ଡା ହୁଏ । ସେ
 କୋକ୍ରାବର କଲେଜରୁ ପାସ କରି ଆସିଛି ।

ନ ୧୨ ତାରିଖ ତା'ରୁ 'ସତ୍ୟାଗ୍ରହ' ଚାଲିଛି । ତେଲ ଶୋଧନାଗାର
 ପାଇଁ ମୁଁ ଦିନଟିଏ ବି ଯୋଗ ଦେଇନା ।

ମୋର ଉପରେ ଜଣେ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଟିକ୍କା ପରିଚୟ ହୋଇଛି, ତା'ର
 ଛାତ୍ର ରାମ ପ୍ରସାଦ ଦୁବେ ।

॥ ୨୪ ॥

॥ ୨୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୧ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ସକାଳେ ପ୍ରଣବ ଖାଇ ପିଇ କଲେଜ ଯିବାକୁ ବାହାରୁଛୁ ମୁଁ ଏତିକି ବେଳେ ତା ଘରକୁ ଯାଇ ତାକୁ ଯିବାକୁ ମନା କରି । ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି ଧର୍ମଘଟ ହେବ ବୋଲି । ପରେ ଜାଣି ପାରିଲି ଯେ ଆମ କଲେଜ ହୋଇନି, ପ୍ରବେଶ ପାଖକୁ ଗଲୁ । କଲେଜର ଡୋକଟିଏ ବନ୍ଦୁ ଆଣିଲି । ଅପରାହ୍ନରେ ମୁଁ, ପ୍ରଣବ ଆଉ ଗୋପାଳ ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ମୋର ‘ଅନନ୍ଦକୁ କାହାଲୀ’ ଟା ମାଣିକ ଦା’କୁ ପଡ଼ିବାକୁ ଦେଲି ।

॥ ୨୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୧ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

କ୍ଲାସ ଭଲ ଭାବରେ ଲେ । ପ୍ରଥମ ପିରିଅଡ଼ରେ ଯୋଗ ଦେଇଲେ ଅଲ୍ ଡେରି ହେଲା । ଆଜି ପୁଣି ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ କହିବାକୁ ଲଜ ଲଜେ । କଣ କରିବି କରିବି ଭାବି ପାରୁନି ।

କ୍ଲାସ ଛୁଟି ହେବାପରେ ‘ମାତା ମହାକାଳୀ’ ନାମରେ ହିନ୍ଦୀ ଫିଲ୍ମ ବସନ୍ତ ସିନେମା ହଲ୍‌ରେ ଦେଖିଲି । ବାବୁରାମ ଚେଖାଲି । ଟ୍ରେନରେ ଆସିଲି । ମୋ ସାଙ୍ଗ ସ୍ବାଗଲଲର ବାପା ମୋତେ ପଚାରିଲେ ଯେ ଏତେ ଡେରି ହେଲା କାହିଁକି ? ମୁଁ କହିଲି ବଲ୍ ଖେଳ ଦେଖିଲୁ । ସେ ପଚାରିଲେ କାହାର କାହାର ଭିତରେ ଥିଲା ? ମୁଁ ଅଟକି ଗଲି । ମିଛ କହିଥିବାରୁ ମନେମନେ ଲଜ ଲାଗିଲା ।

॥ ୨୬ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୭୧ ଶନିବାର ॥

ଦର୍ଶନ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ପଚାରିଲି ଯେ, ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ନେଇ ହେବ ନାହିଁ ? ସେ କହିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ନେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

॥ ୨ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୭୧ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଆଜି ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶତବାର୍ଷିକ ।

ମା (ଅଗ୍ରମର) ମୋ ପାଖରୁ ୩୦୦ ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କଲେ । ମହାଶିଳ୍ପରେ ପଡ଼ିଛି ।

॥ ୩ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୭୧ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ତାଲି ରାତିରେ ଟଙ୍କା ବିଫଳରେ ଖୁବ୍ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଅରେ ଶୁଣିଲି ଦେବ, ଆଉ ଅରେ ଶୁଣିଲି ଏଇତ ମୋର ସମ୍ପତ୍ତି, ଦେଲେ । ଆଉଅରେ ଶୁଣିଲି ମା (ଯୋଗନାୟାଦେବୀ)ଙ୍କର ମାନ ସମ୍ମାନର ପ୍ରଶ୍ନ । ଦେବାକୁ ହେବ । ନା ! ତିନିଶହ ଟଙ୍କା କିମ୍ ନୁହେଁ ! ମୋ ପାଖରେ ମୋଟ ୪୨୦୦ ହେବ ଅଛି । ଅରୁଣ

ଉପରେ ଶୁଣ ଉଠିଲ । ରାତିରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲ । ମା'ଙ୍କ ପାଇଁ (କାଳୀଙ୍କପାଇଁ) ଦୟାକୁଳ ହେଲ ।

ସକାଳ (୬ଟା ୪୫ରେ) ଉଠିଲ । ଡେରି ହେବାକୁ ପାଇଖାନା ନହାଇ ଚାଲି ଖାଇ ଖାତା ଚଲି ।

କାହାକୁ ନକହୁ ଶବ୍ଦ ଟଙ୍କା ନେଇଗଲି ମାକୁ ଦେବାପାଇଁ । ବଡ଼ ବାସାର ଟ୍ରକରେ ଚଲି । ବପା ବି ଥିଲେ ।

ପ୍ରଥମ ପିରିଅଡ଼ ଚରିତ୍ରାବଳୀରେ ୨ୟ ପିରିଅଡ଼ ଲିଜର । ଅଗ୍ରମକୁ ଚାଲି, ମାଙ୍କ ଦେଖା ପାଇଲ । ନିଜାଲକୁ ଦେଇ ଆସିଲ । ଉପେନ ମୋ ସହୃଦ ଅଗ୍ରମରେ ଥିଲ । ମା ମୋତେ ଗୁଡ଼ା ସହୃଦ କରିବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଚପିଦ୍ ବହୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଘୋଲିର ପୁଲିସକୁ ଦେଇ ଦେଇଛି । ଜଣେ ପୁଲିସ ସହୃଦ ଚିହ୍ନ ପରିଚୟ ହେଇଛି କେବଳ ଏହି କାରଣରୁ । ପୁଲିସଟା ଖୁବ୍ ଭଲଲେକ । ମୁଁ ତାକୁ ଆଜି ଗୁଁ ଖୋଇଛି, ଗୋପାଳ, ପ୍ରଣବ, ମାନିକ ଦା'କୁ ବି ଖୋଇଛି । ନନ୍ଦଲଲକୁ କହିଲି, ସେ ଖାଇଲ ନାହିଁ ।

ସେ ଖାସ୍ତା ଗୁଲି, ମହାଶରର ସାଇକେଲ ନେଇ ବଜାରକୁ ଚାଲି । ଡେରି କରିବାରୁ ସେ ଖାସ୍ତା ଗୁଲି । ଶ୍ରାବଲଲ ୩ଟା ବସରେ ଆସିବାର ଥିଲ କିନ୍ତୁ ୨ଟା୩୦ ବସରେ ଆସିଲ । ମୁଁ ଶ୍ରାବଲଲକୁ ପୁଣି ଆଗରୁ ଭଲ ପାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଛି ।

ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ (୮ଟା ରାତିରେ) ଶ୍ରାବଲଲର ଆଶାରେ ଅଛି । ହାଟରେ ନାଟକ ହେବ । ଶ୍ରାବଲଲ କହିଥିଲ, ମୁଁ ଆସିବି, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସିଲନି । (ରାତି ୮ଟା) ମୁଁ ମାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି, ତାକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ । ଶ୍ରାବଲଲକୁ ପାଇବାର ଲାଜ । ଦେଖି କେତେ ଦୂର କୃତଜ୍ଞତା ହେଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ପାଗଲ, ମୋର କାମନା, ବାସନା, ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଆସିଛି । କଣ କରିବା କଣ ନ କରିବା ମୁଁ ହତାହତ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ । ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରାବଲଲ ଦରକାର, ଭଗବାନ ତୁମେ ଉଦ୍ଧାର ଆଣ । ଏକମାତ୍ର ଶ୍ରାବଲଲ ଆସିଲ, ମୋତେ ପଚାରିଲ 'ସିବୁନା ?' (୮ଟା ୦୨) । ମୁଁ କହିଲି ହଁ ସିବି । ସେ କହିଲେ ମୁଁ ଗରୁ ଆସିବି ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ । ମୁଁ କହିଲି, ନା ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଆସେ ? ସେ କହିଲେ ଅଛି ! ମା ! ମୋତେ ଜ୍ଞାନ ଦିଅ । ମୁଁ ଶ୍ରାବଲଲକୁ ଭଲ ପାଏ, ମୁଁ ଶ୍ରାବଲଲକୁ ଚାହେଁ, ଶ୍ରାବଲଲ ! ଶ୍ରାବଲଲ ! କାଲି ମୁଁ ଏକ ଶ୍ରାବଲଲ 'ସପନୋ କା ସୌଦାଗର' ଦେଖିବୁ । ପାଖରେ ପାଖରେ ବସିବୁ । ତାର ଲିକକୁ ହାତରେ ଧରିବି । ଭଗବାନ । ଏଇ ସହାରତା କି ! ମାୟା ମାୟା । ସତ୍ୟଟା କିଏ ଏଇଟା ମୋତେ ପାଇବାକୁ ହେବ ।

ଆମେ ଆଜି କୁହ ପାରି ଗୋଟିଏ ଶରୀର କରୁ । ରବିବାର ଦିନ
ସକାଳେ ଦେଖିବାକୁ ଯିବୁ । ଦେଖିବାକୁ ଯିବୁ ଆମେ 'ଅସ୍ତ୍ରତ' କୁହ ପାରି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ପତ୍ନୀ ପତି ଏକତମ୍ବ ବନ୍ଧୁ । କଣ କରବ ମା !
କାଲୀ । ପୋଲ ଉପରେ ଯେଉଁ ଲୋକଟି ସହୃଦ ବନ୍ଧୁ କରୁ । ତା ନାଁ ରମଚରଣ,
ଦୁବେ । ଖୁବ ଭଲ ଲୋକ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତାକୁ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଭଲ ପାଏନା । କାହିଁକି
ଜାଣେନା ।

ଗାଲି ଗଲି ବହୁ ପଡ଼ୁଛି । (୮ଟା ୧୫ ହେଉଛି, ଶ୍ରୀରାମଲୀର ଅପେକ୍ଷା
କରୁଛି । ମା ! ମୋତେ ସୁରୁକି ଦିଅ । ମୋର ଅନ୍ତରର ଡଙ୍ଗା ଭଲ ଖରାପ । ପର-
ବର୍ତ୍ତନ କରବ । ହରେରାମ ହରେ ହରେ । ଏଇ ପୃଥିବୀ ରସରେ ପରିପୁଷ୍ଟ । ତା
ଭିତରେ କାମ ରସ ପ୍ରଧାନ । ତା'ପାଇଁ ପୃଥିବୀର ଅଧିକାଂଶ ମାନବ ବସ୍ତୁଛନ୍ତି,
ଜୟ ମା' କାଲୀ, ଇଶ୍ବର !

ପରସର ସିତାରେଟ୍ ପାଇଁ ୧୦ ପଇସା ଦେଲି । ମା' ମୋତେ ରକ୍ଷା-
କର, ଇଶ୍ବର !

ସୁନ୍ଦର ସୁରା ହିଁ ଜୀବନ । ସୁନ୍ଦର ଛଡ଼ା କାହାର ମୁଲନାହିଁ । ମୁଁ କ'ଣ ?
ମୁଁ ! ପାଗଳ । ପାଗଳ କଣ ଜାଣେନା । ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ମୋର ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରା,
ଦ୍ଵିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ ।

୧୫ଟା ବାଜୁଛି । ତଥାପି ଆସିନ କାହିଁକି । କ'ଣ କ'ଣ ଶ୍ରୀରାମଲୀର ଅପେକ୍ଷା-
କ୍ଷାରେ ଲେଖୁଛି । ସମୟ ୮ଟା ୫୦, ଶ୍ରୀରାମଲୀ ଆସିଲେନି । ପରମ୍ପା ମାଡ଼ୁଛି । କିନ୍ତୁ
ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉନା ।

ଏଇଥିପାଇଁ କେଳାଣି ଶ୍ରୀରାମଲୀ ଆସିପାରେ । ହରେ କୃଷ୍ଣ, ଶ୍ରୀରାମଲୀକୁ
ଡାକ । ପ୍ରଭୁ ଦୟାକର । ଦୟାମୟ ତ ସବୁ । ବାଳା ଶୁଭୁ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀରାମଲୀ
ଆସୁନାହିଁ । ମୁଁ ବରତ୍ତ ଯଦ୍ଵାରା ମର ଯାଉଛି । ଦୟାମୟ ରକ୍ଷାକର ! ଇଶ୍ବର
ଦୟାକର, ଦୟାମୟ ଦୟାକର । ରୁମଜନା କେତେ ନାହିଁ ମୋର । ପ୍ୟାସ ଶ୍ରୀରାମଲୀ
'ଜାନ ସେ ଇ ପ୍ୟାସ ଶ୍ରୀରାମଲୀ' । ରୂପେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସୁନା କାହିଁକି ? ମୁଁ ରୁମର
ବରତ୍ତ ଆଉ ସହ୍ୟ କରି ପାରୁନି ।

॥ ୫ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୭୧ : ଶନିବାର ।

ଆଜି ମନ ପ୍ରାଣ ସବୁ ଶାନ୍ତ । ଆଜି ୧୫ଟା ୧୫ରେ କ୍ଳାସ ଅଛି । ସେଥିପାଇଁ
ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ଖାଇପିଇ (ଆଜି ମୋର ବୁଢ଼ୀମାରି ମୃତ୍ୟୁବଦ୍ଧ ଥିଲେ) କାଲି ତଥାପି
ହେଉଥିବା ଗୋଟିଏ ରୁଟିକୁ ଖାଇଗଲି । ଥରେ ଖବର ସ୍ଵପନ ପିଣ୍ଡଅନ୍ତରୁ ଗୁଡ଼ି
ହେନରେ ଶ୍ରୀରାମଲୀର ସହୃଦ ଯିବ । (ଶ୍ରୀରାମଲୀକୁ ପୁଣି ଭଲ ପାଇବା ଆରମ୍ଭ

ଦିଶୁ) ଚାପରେ ଶୁଣି ଦେଇ କାନ୍ଦି ନିଶିବା ଭଳି ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ୮ଟା ୧୫ ବସରେ ଗଲି । ବାଲକନରେ, ଶୁଭଲ ଘରୁତ ଦେଖା ହେଲା । ଅଳ୍ପ ବାଲକନର ହାଟ, ସେଥିପାଇଁ ସେ ଝୋଟ କଣ୍ଠଥିଲା । ୧୦ଟା ବସରେ ଯିବି ବୋଲି କହିଲା ।

ମୁଁ ଧୂଳିକୁ ଯେଉଁ ବସରେ ଯାଇଥିଲି ସେଇ ବସଟି ବସ ଫାଦର ସମ୍ପାଦକଙ୍କର ଥିଲା । ଆଉ ସେଇ ଲୋକ ଜଣକ ସେଇ ବସରେ ଥିଲେ । ମୁଁ କମ ଉଡ଼ା ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଲି, କିନ୍ତୁ ସେ କହିଲେ ଯେ ଆପଣଙ୍କର କି ପ୍ରମାଣ ଅଛି ସେ ଆପଣ କଲେଜର ପ୍ରତି । ମୁଁ ମୋ ସ୍ବାକୃତି ପତ୍ର ଦେଖାଇଲି । ସେ କହିଲେ ଯେ ଏଭଳି ସେ କୌଣସି ଲୋକ ଆଣି ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ୪୧. ୩୫ ପଇସା ଯାଗାରେ ୭୫ ପଇସା ନେଲେ ।

ପ୍ରଥମ କ୍ଲାସ ଥିଲା ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ର । ଦ୍ଵିତୀୟଟି ଇଂରାଜୀ ଥିଲା । ଚାପରେ ୩ ପିରିଅଡ ଲିଜର । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ, ଗୋବିନ୍ଦ, ଗୋପାଳ ଆଉ ନନ୍ଦଲଲ ଅଣ୍ଟମକୁ ଗଲା । ମାଙ୍କ ସହଚ ଦେଖାହେଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଲି ଯେ ମୋର ଏକାଗ୍ରତା ଆସୁ ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ ଯେ ଅଲ୍ଲ ହନ ଭିତରେ ଆସିବ । ରୁମ୍ ଉପରେ ମା (କାଲୀ) ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି । ଆମେ ରୁମେ ଗୋଟିଏ ରୁପା ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ । ଆଉ ତାପରେ (ମାକାଳୀଙ୍କୁ) ପାଇବ । ମା ରବିବାର ଆସିବାକୁ କହିଲେ । ଆଉ ମୁଁ କହିଲି, ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

ତାପରେ ଅମେ ସିନେମା ଦେଖିଲୁଁ । ‘ସପନୌ କା ସୌଦାମର’ ନାମ ଶୁଣି ଭଲ ଥିଲା ମୁଳକଥାଟି ‘ଆସନଶାସ’ ଆଉ ‘ଅପେକ୍ଷା’ । ଶୁଭଲଲ ଆଉ ପ୍ରଣବ ମୋ ପାଖରେ ବସିଥିଲେ ।

ଗାଡ଼ି ବହୁତ ଖେଳରେ ଗ୍ରହଣ । ଗୌରୀପୁରରେ ଅଧ୍ୟାୟାରୁ ବେଶୀ ଖେଳ କଲା । ମୁଁ, ନନ୍ଦଲଲ, ଗୋପାଳ, ଶୁଭଲଲ ବହୁତ ଟକା, ତାମସା କରି ସାରି ରାତ୍ରୀ ଶେଷ କଲା ।

ରାମନାଥପୁର ଯିବାକୁ ଦେଖାହେଲା । ସେ କାଲିମୋ ଘରକୁ ଧର୍ମ ଶେଷରେ ଆଲେଚନା କରାବାକୁ ୩୫ଟା ବେଳେ ଆସିବେ । ମୁଁ ଘରେ ରହୁଥିଲି କହିଲି ।

ବାଦଲ ସହଚ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ସାବୁତନ ଆନନ୍ଦଭିତରେ କଟିଥିଲା ।

(ମୁଁ ରାତ୍ରେ ସପ୍ନ ଦେଖିଛି ଯେ ଧାନ କରୁ କରୁ କାଳୀମାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି । କାଳୀମୋତେ ପଚାରିଲେ ତୁମେ କଣ ଚାହୁଁଛ ? ମୁଁ କହିଲି ଯେ ମୁଁ କେବଳ ତୁମକୁ ଚାହୁଁଛି । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ତୁମକୁ ଡାକିବି ତୁମେ ସେତେବେଳେ ଆସିବ । ମୁଁ ସପ୍ନରେ ଆନନ୍ଦରେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲି ।)

ମୋତେ କହିଲେ ଯେ ରୁମର ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ନାହିଁ । ମୁଁ ସ୍ବପ୍ନରେ ମା ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲି ।)

॥ ୫ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୭୧ : ରବିବାର ॥

ଆଜି ମୁଁ ରାମନାଥସ୍ବରାଜକୁ ମୋର କାଳୀଉଣ୍ଡ, ମନ୍ତ୍ରନାଦ, ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିବା ଆଦି ସବୁ କଥା କୋଲି କହିଦେଲି । ଆଉ ମୁଁ କାହାକୁ କହିବି ନାହିଁ, ବୁଦ୍ଧଙ୍କୁ ଗ୍ରନ୍ଥ । ଘରର ସ୍ବପ୍ନରେ କିଛି ଦେଖିନାହିଁ । ଆଜି ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଉପଦେଶାବଳୀ ସବୁ ପଢ଼ିଲି ।

॥ ୬ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୭୧ : ସୋମବାର ॥

ଶନିବାରର କଥା । ମୋର ଭ୍ରାତୃପୁତ୍ର ଉପେନ୍ଦ୍ର ଶର୍ମା, ଆଉ ସ୍ବାସଲଲି ବା ଜନରୁ ପମାହାଟ ଲାଭନର ବସନ୍ତର ଉଠିଲେ । ସେମାନେ ଭ୍ରାତୃମନ୍ଦିର ଦେବାକୁ ଚାଲିଲେ । କିନ୍ତୁ ଜନସେବକ କଣ୍ଡକଟର ନେଲାନାହିଁ । ଡ୍ରାଇଭର କହିଲେଯେ ଆପଣ ବେଳସ୍ବପନ କାମ କରୁଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ଉପେନ୍ଦ୍ର କହିଲେ ଯେ ଆପଣଙ୍କ ଦେଖି ଯାନ୍ତି ନେଇ ଅନ୍ୟାୟ କରିଛନ୍ତି । ତାପରେ ସେ ଉପେନ୍ଦ୍ରକୁ କହିଲେ ଆମେ କେତେବେଳେ ‘ଓଭରଲୋଡ୍’ ନେଉନା । ଆଉ ଆପଣ ମାନେତ ଅଧିକାୟାଦୀ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ତାପରେ ଉପେନ୍ଦ୍ର, ଆଉ ସ୍ବାସଲଲି ଓଭର ପଡ଼ିଲେ । ତାପରେ ସେମାନେ ତା’ପର ବସରେ ଉଠିଲେ । ଧୁରୁର ବର୍ଷି ସେକ୍ଟୋଲ ପର୍ମରେ ଆସି ସେମାନେ ଦେଖିଲେଯେ ସେଇ ବସଟି ‘ଓଭରଲୋଡ୍’ ନେଉଛି । ସ୍ବାସଲଲି ନୋରରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିଲକୁ କହିଲା ଯେ ଆଜି ଡ୍ରାଇଭର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପିଟାପିଟି ଲାଗିବ । ଡ୍ରାଇଭର ଏଇ କଥା ଶୁଣି ପାରିଲା ଆଉ ସ୍ବାସଲଲିକୁ କହିଲା, ଗୋଟିଏ ରୂପଡ଼ାରେ ଦାନ୍ତ ଖସାଇ ଦେବ । ସେତେବେଳେ ଯାହାମାନେ ଆସି ମାଡ଼ଗୋଲ କରିବାକୁ ଦେଲେ ନାହିଁ ।

ଆଜି (ସୋମବାର) ସେମାନେ ଉପେନ୍ଦ୍ର, ମେହେରୁବ, ଆଉ ପିଲମାନେ ବାଲକାନରେ ନଅଟାରେ ସେଇ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ମାରବାକୁ ଏକାଠି ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଗାଡ଼ଟି ୧ଟା ପୁଷ୍ପରୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା ।

କଲେଜ ଛୁଟି ପରେ ମୁଁ, ସ୍ବାସଲଲି, ଉପେନ୍ଦ୍ର, ଶଶିଧର, ଜଗନ୍ନାଥପେନ୍, ମେହେରୁବ (ପି.ବି. କଲେଜରୁ), ଯାଦୁରାମ, ନରେନ୍ଦ୍ର, ଆଉ ୧୩୧୨ ଜଣ ପିଲ ଗୋଷ୍ଠପୁରକୁ ଆସି ଏକାଠି ହେଲୁ । ୩୧୫ମିନିଟ୍‌ରେ ବସଟି ଗୋଷ୍ଠପୁରକୁ ଆସିଲା । ଆମେ ବସରେ ଉଠିଲୁ । (ମୁଁ ମାଡ଼ଗୋଲ ଭଲ ପାଏନା, କିନ୍ତୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।)

ଗୌରୀପୁରରୁ ମୋର ମିତ୍ରମାନେ ଆମେ ଗାଡ଼ିଟାକୁ ଅଟକାଇଲୁ ।
 ଡ୍ରାଇଭରଙ୍କ ଯାତ୍ରା ନ ମାଗି ଗାଡ଼ିର ଡ୍ୟାଣ୍ଡଲ ବାହାର କରି ପିଲମାନଙ୍କୁ ମାରିବାକୁ
 ଉଠିଲା । ମେହେରୁବ ତା ଡ୍ୟାଣ୍ଡଲଟା ଧରି ଦେଲା । ତା'ପରେ ତାକୁ ସମସ୍ତେ
 ମାରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଲେ । ମୁଁ ଆଉ ଧଣେ ନାଆଁର ଜଣେ ପିଲା ଦୂରକୁ
 ଘୁସିଲୁ । ମୁଁ ଦେବଳ ଜୋରରେ ଚାଲିବା ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି । ରକ୍ତ ଦେଖି
 ପିଲମାନେ ଆଜି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ ପଳାଇଲୁ । ସଂଧ୍ୟାହୋଇ ଗଲା । ଆମେ
 ଚଳି, ନାଡ଼ି ଭିତରେ ଭିତରେ ପଳାଇବାକୁ ଲାଗିଲୁ । ଅନେକ ଦୂର ଗଲୁ ।
 ଶୋଷରେ କଣ୍ଠ ଶୁଖିଗଲା । ଗୋରାପୁର କଲେଜର ଜଣେ ପିଲାର ଘରେ ପାଣି ପିଇ
 ପୁଣି ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଲୁ । ତା'ପରେ ମେନ୍ ରୋଡ଼ରେ ଉଠି ବାଲଜନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ଚାଲି ଚାଲି ଆସିଲୁ । ଦିେ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଘରେ କ'ଣ କହୁଛି । କ'ଣ ହେବ,
 ନହୁବ ! ମନ ଧୁନ ଧୁନ ହେଉଛି । ବାଲଜନରୁ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରକ୍ରେ ଉଠି ଗୋଲକ୍
 ଗଞ୍ଜ ଆସିଲୁ ।

॥ ୭ ପକ୍ଷୋବର ୧୯୭୧ ମଇଁଲବାର ॥

ଆଜି ସାଢ଼େଇ ମନ ଖୁବ୍ ଅଶାନ୍ତ ଲାଗୁଛି । ମନ ଖୁବ୍ ଖରାପ ଡ୍ରାଇଭର
 ପାଇଁ । ଟ୍ରକ୍ରେ କଲେଜ ଗଲା । ଗୋଟିଏ ପିଲାଅଛୁ ହେଲା । କଲେଜର ଷ୍ଟେଟ
 ପାଇଁ ଛୁଟିଦିନ ହେଲା । ଆମେ ସବୁ ଗୋଟିଏ ବସରେ ଉଠିଲୁ । ବସର ନାମ
 'ଶ୍ରୀ' । ଆମେ କନ୍‌ସ୍ଟେସନରେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁବାରୁ ସେ ନେଲନାହିଁ । ବହୁତ
 ଯତ୍ନତର୍କ ଲାଗିଲା ।

ସଞ୍ଚାରେ ଚାଲିବାକୁ ଗଲା । ମୁଁ; ଗୋପାଳ, ମ.ଶିକ ଦା, ପ୍ରଣବ ଆଦି
 ଅଲୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ମନ ଶାବଲଲି ପ୍ରତି ବିରକ୍ତ । ତାକୁ ଅଜି କାଲି ପ୍ରାୟ
 ମୁଁ ଭଲ ପାଏହ । ତା'ର ବୁଦ୍ଧି ଥିଲା କମ୍ ଅଛି । ରାସ୍ତାରେ ବଡ଼ସର ମୋଡ଼େ
 କହିଲେ ଯେ ଭୁମେ ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚଦିନ କଲେଜ ଯିବା ବନ୍ଦ କର, ଏଇ ଗଣ୍ଡୋଗୋଳ
 ପାଇଁ । ବହୁତ ଗରମା ଗରମ ଚାଲୁଛି ।

॥ ୮ ଡ଼ିସେମ୍ବର ୧୯୭୧ : ବୁଧବାର ॥

କଲେଜକୁ ଯିବାର କିଛି ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ 'ଗୁଡ଼ ପରୀକ୍ଷା'ର ଜରୁରୀ ଅନୁକ୍ରମ
 ଆଣିବାକୁ ଉକ୍ତି ପଠାଇ ଦେଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଗଲୁ । ଷ୍ଟେଟରେ ବେଶୀ ମୋର
 ଅଗ୍ରହ ନାହିଁ । କାହିଁକି ନା ଯେଉଁ ମାନେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ
 ମୁଁ ବିଶେଷ କିଛି ଜାଣେନା ।

ଧୁରୁଣରେ ମାଡ଼ିଗୋଳ ପାଇଁ ଖୁବ୍ ଗରମା ଗରମ ଚାଲୁଛି । ମୁଁ ଗୋବିନ୍ଦକୁ
 ଘୋରମାୟା ଦେଖାଇ ସେଇ ରସିକ ବହୁଟି ଦେଇ ଆସିଲୁ ।

॥ ୧୭ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୧ ଶୁକ୍ରବାର ॥

ପ୍ରାୟତଃ ବହୁତ ଆଦାତ ପାଇଁ ଶୁଣାଇଥି ମୁଣ୍ଡରେ ଖାଲ ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ଭୟ ପାଇଁ ଆଜି କଲେଜକୁ ଯାଉନାହିଁ । ଗୁପ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ସାଥୀରୂପେ ସପାଦକ ନାଆଁ ସୋଡ଼ିରେ ଦିଅନ୍ତି ହାଜରନା ।

ଡାକଇଉଟ୍ ମାରିଥିବା ଗୁପ୍ତମାନଙ୍କୁ ଧରିବା ପାଇଁ, ମୋର ଆଜି କାନ୍ଦୁ ହୋଇଛି । କାହିଁକି ନା ବାରିଆ ପକ୍ଷରେ ଛୁଟି ହେଲା । ଆଜି ମୋ କାନ୍ଦୁଥିଲା ୧୨/୧୨ ପରେ ।

ସ୍ଥଳରେ ଦେଖିଲେ ଯେ, ଯୋଗମାୟା ଦେଖି କହୁଛନ୍ତି, ଯଦି ତୁମେ ତୁମର ଭାଇକୁ ହତ୍ୟାକରଣ କଲେ ତୁମକୁ ମାଲିକଦେଖାଦେବେ । ମୁଁ କହୁଥିଲି ଯେ ଯେଉଁ କାଳୀ ମଣିଷର ରକ୍ତ ଚାହିଁ, ମୁଁ ସେହିପରି କାଳୀକୁ ଚାହିଁନାହିଁ । ସ୍ଥଳରେ କୋଥେ, ମୋତେ ପଶୁଛି । କରବା ପାଇଁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଚଳୁଛି ହୋଇଥିଲା ।

॥ ୧୦ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୧ ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଆଜି ସକାଳ ଆଠଟା ଖଣ୍ଡେ ବେଳେ, ଉପେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶ୍ରୀରାମଲ ଆସିଲେ । ସ୍ଥଳରେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଘରେ ପୋଲିସ ଥାନା ଦେଖିଥିଲେ । ଉପେନ୍ଦ୍ରକୁ ଗୋଟିଏ କାଗଜରେ ଦସ୍ତଖତ କରାଇ କାଗଜରେ ଛୁଡ଼ି ଦେଲେ । ଆଉ କହୁଲେ ୮/୧୨ ଜଣଙ୍କର ନାମ ଥିଲା । ଉପେନ୍ଦ୍ର କହୁଲା ମୁଁ ହୋଇଛି । ଯେତେବେଳେ ସେତେବେଳେ ଯେଉଁ କାଥା ଯାହା ଲିଖିତ ନାହିଁ, ସେଇ ମାନଙ୍କର ନାଆଁ ଲେଖାଇଦେବ ।

ଶ୍ରୀରାମଲ ମୁଁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ମାନଙ୍କର ଘର କହୁଛି । ଅବଶିଷ୍ଟଙ୍କର ଜୀବନୀ ପଢ଼ି ଶେଷ କରିଛି । ମୁଁ ମା କାଳୀକୁ ଖାଲ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ଆଜି ସକାଳେ ମୁଁ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଶ୍ରୀରାମଲ କଣର ମାନ୍ୟତା ଦେବାକୁ ଯାଉ ଏହି ବସ୍ତୁରେ ଆଲୋଚନା କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ବସ୍ତୁର ବାବୁ କହୁଥିଲେ “ମୁଁ ତୁମ ମାନଙ୍କୁ କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଯିବି ।”

କଲେଜ ଯାଇଥି ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଭୟରେ । ପରେ ଶୁଣିଲି ଯେ ଆମେ ଯେତେ ସବୁ ପିଲା ଯିବା ଆସିବା କରୁ, ଏବଂ ଗୋଲକ ଗଞ୍ଜର ଡକ୍ଟର ପିଲାଙ୍କ ନାଆଁ ଦିଆ ହୋଇଛି । କଲେକ୍ଟର ଏହି ପିଲାଙ୍କୁ କହୁଲେ ଯେ ପିଲା ମାନଙ୍କର ପଶୁଛି ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରିବେ ନାହିଁ । ଆମ ମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଅଟେ ସେହିପରି ଆତ୍ମୋପସ୍ଥାନ ଶୁଣେ ଦେଖାକଲେ । ଅଉ ସେମାନେ ଆତ୍ମୋପସ୍ଥରେ କଥା ଚୁଟାଇଦେବାକୁ ଚାହିଁ ହୋଇଛି । ମୋ ମନକୁ ଛିଆଁଦୁର ହୋଇଛି ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ମା କାଳୀ ତୁମ ସନ୍ତାନ ଅଡ଼କୁ ସବୁବେଳେ ତୁମର ଶୁଭ ଚୁକ୍ତି ଅଛି ।

ଭୂତେନ୍ ଶ୍ରେୟେନ୍ ଯତ୍ତ ଯୋଗେ ଆଜି ଧୁରୁର ନ ଯିବା ଯୋଗୁଁ “ସ୍ବରୁ,
ପିରୁ” ଆଦି ଆଖ୍ୟା ଦେଲେ ।

॥ ୮୮ ଅଲୋକର ୧୯୭ : ମଞ୍ଜୁବାର ॥

ମୁଁ ଆଜି ଅନେକଦିନ ଘରେ ପୁଣି ଡାଇସ୍ ଲେଖୁଛି । ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ
ପ୍ରଧାନ ଚିନ୍ତା ମା କାଳୀଙ୍କ ଦେଖା କେମିତି, କେଉଁଦିନ ଯାଇ ପାଇବ । କ୍ଲାମରେ
ପଡ଼ା-ଢି ଏକ ଯମ୍ ହେଉନି । ଧର୍ମ ଫର୍ମର ବହୁଫଳ ପାଇଲେ ପଡ଼େ ।

ମଣିଷକୁ ହିଁ ଯା ଜଣିବା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କମୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଭକ୍ତି
ବଢ଼ିଥିଲୁ । ଏହା ଭିତରେ ଦିନେ ଯୋଗମାୟା ଅଶ୍ରମକୁ ନିବଳଲ ଯହିଁ
ଯାଇଥିଲୁ । ମା’ଙ୍କ ସହଜ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ମା’ କହିଲେ, “ଅତିଶୀଘ୍ର
ମା କାଳୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବୁ । ଯତ୍ତ ମା’ର ଦୟା । ମୁଁ ତ ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାତ୍ର ।”

॥ ୮୯ ଅଲୋକର ୧୯୭୯ : ରୂପବାର ॥

ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ହେଲା ପଡ଼ାପଡ଼ି ହେଉନାହିଁ । ଭକ୍ତି ବି କମି ଯାଇଛି । କିକେଟ
ଝେଲ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ମୁଁ କାଲି ପ୍ରଥମ ଦିନରେ କିକେଟ ବିଷୟରେ ଅନେକ
କିଛି ଶିଖିଲି, କେବଳ ମା’ଙ୍କ କୃପାରୁ । ମୁଁ ବୋଧହୁଏ ଆଶ୍ରମରେ ଆଗରେ
ବସି ବସି ମନ୍ତ୍ରଜପ କରିଥିଲି ।

॥ ୩୦ ଅଲୋକର ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଘଟଣାଟି ମୋର ଅର୍ଦ୍ଧ ପୁସ୍ତ ଅର୍ଦ୍ଧ ନିମ୍ନବର୍ଣ୍ଣିତ ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥାରେ
ଘଟିଥିଲା । ଖରାବେଲେ ଶୋଇବା ଆଗରୁ ଏକ ମନ କରି ନାମ ନେଇ ଶୋଇ
ପଡ଼ିଥିଲି । ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲି, ମୁଁ କମ୍ପୁଛି । ଏମିତି ମନେ ହେଲା ଯେ, ମା’କାଳୀ
ଆସି ମୋ ପଛରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ କଳା ହାତ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଆଗରେ
ଦେଲେ । ସ୍ବପ୍ନ ଭିତରେ ବି ମୋ ମୁହଁ ଭିତରୁ ଜଳ ବାହାର ହୋଇଗଲା ।

ସ୍ବପ୍ନରେ ଏମିତି ଶୁଣି ପାରିଲି “ଆଗେ ନିଜକୁ ଠିକ୍ କର ।” ଆଜ୍ଞାରେ
ବହୁତ ପରି କ’ଣ କ’ଣ ଦେଖିଲି, ଆଉ ମନେ ହେଲା ସବୁକିଛି ଭାଙ୍ଗି ଭାଙ୍ଗି
ପଡ଼ୁଛି । ମୁଁ ମା’ଙ୍କୁ କହିଲି, “ପ୍ରଥମେ ତୁମର ସୃଷ୍ଟିମୂଳକ ଶାନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ
ଦେଖାଅ ।” ମୁଁ ସ୍ବପ୍ନରେ ଜୋର କରି ତନ୍ମୁ ଖୋଲିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି, କିନ୍ତୁ
ପାରିଲି ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ମୁଁ ଏକଟା ଚୁର୍ଚ୍ଚିପାରିଲି ଯେ ଆମର କୌଣସି ଶକ୍ତି ନାହିଁ,
ସବୁ କିଛି ଭଗବାନ କରାଉଛନ୍ତି ।

॥ ନଭେମ୍ବର ୧, ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଆଜି ମୁଁ ଧୁରୁର ଗଲି, ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ସହ ଦେବୀ କରବାକୁ । କଳ୍ପ ତାଙ୍କର ଦେବୀ ପାଇଲି ନାହିଁ । କାରଣ ତାଙ୍କର ଜଣେ ଭକ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ଗୌହାଟୀ ନେଇଯାଇଛନ୍ତି ।

ନିଜାଇ ଜାଙ୍କ ସହିତ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଧର୍ମଲୋଚନା କରାଲି । ତାପରେ ଜିହ୍ଵା ପାଠାଗାରରୁ ଦୁଇଟା ବହି ଆଣିଲି ।

୧- “ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟବାଚକ” ୨- “ରାମ ସନ୍ନାତ” । ଗୋଟିଏ ମୋ ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାବୁରାମ ପାଇଁ ।

॥ ୪ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ନନ୍ଦଲଲ କହିଲେ ଯେ ଆଜି ଆମର ଏଠାକୁ ଜଣେ ସାଧୁ ମହାତ୍ମା ଆସୁଛନ୍ତି । ସେ କିଛି ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ, କଳ୍ପ ଧାଣି ଉପରେ ଚାଲିଯାନ୍ତି । ସେ ଗୋଟିଏ ଚଟୁରକୁ ଅଟକାଇ ଦେଇଥିଲେ ନିଜ ଯୋଗଗତି ଦ୍ଵାରା । ଏସବୁ ଶୁଣି ମୋର ଯେଉଁ ସାଧୁଙ୍କୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ଝୁରୁ ଜୋରୁହଲ ହେଲା । ମୁଁ ଆଉ ଅରୁଣ ମଜୁନଦାର ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ଖାଇବା ପରେ ଗଲୁ । ଅରୁଣ କହିଲେ ତାକୁ ଝୁରୁ ଭୋକ ଲାଗୁଛି । ଅରୁଣକୁ ଗୋଟିଏ ପାଆ ଦୁଧ ଖାଇବାକୁ ଦେଲି ।

ସେଇ ସାଧୁ ଜଣକ ଗୋଲ ଉପରେ ବରଗଛ ତଳେ ଆଗରେ ନିଆଁ ଲଗେଇ ବସି ବସି ଯାନ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରାଜ ନାରାୟଣ ବସିଥିଲେ । ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ବସିଲୁ । ରାଜ ନାରାୟଣ (ନନ୍ଦଲଲର ବାପା) ତାଙ୍କର ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ପ୍ରଧାନ (ଭୁବନେଶ୍ଵର ପ୍ରଧାନ) ଆସିଲେ । ପ୍ରଧାନ ଆସିବାରେ ରାଜ ନାରାୟଣ ଆମକୁ କହିଲେ ଯେ ଆମେ ଯିବା, ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଧାନ ବାବୁ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବେ । ଆମେ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଉପରେ ମନେ ମନେ ଚିରକ୍ର ହୋଇ ଚାଲି ଆସିଲୁ ।

ରାସ୍ତାରେ ରାଜନାରାୟଣ ଆମକୁ କହିଲେ, “ଭୂମେ ରାତିରେ ଆସିଲେ ଭୂମକୁ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରାଇ ଦେବି ।” ମୁଁ କହିଲି, “ରାତିରେ ତ ଅସୁବିଧା ହେବ । ମୁଁ କାଲି ଝୁରୁ ସଜାଲେ, ମାନେ ଶଂଟାରେ ଯିବି” ।

ମୁଁ ମାଙ୍କ ନାମ ନେଇ ନେଇ ରାତିରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି, ସକାଳେ ଶଂଟାରେ ଉଠିବାକୁ ଯିବି କଲି ।

॥ ୫ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଶଂଟାରେ ଉଠିଲି, ସେତେବେଳକୁ ରାତି ଅଛି । ଆମ ଗୁଜର ମିଶିରକୁ ଉଠାଇଲି,

ଆଉ ଶେଷ ପାଖ ଗୋଟି ଦେଇ ବାହାରକୁ ଗଲି । ନନ୍ଦଲଲର ଘରକୁ ଯାଇ ନନ୍ଦଲଲକୁ ଉଠାଇଲି ଆଉ ଶିଶିରକୁ ବନ୍ଦା କରିଦେଲି । ନନ୍ଦଲଲ ଆଉ ମୁଁ ଗୋଠର ସାଧୁ ନିକଟକୁ ଗଲୁ । ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ସାଧୁଜଣଙ୍କ ଆମକୁ ଯିବାପାଇଁ ବଶାନ୍ତ କରିଲେ । ଯୋଲ ଉପରର ଗାଡ଼ି କହିଲା, ‘ରାତ୍ରମେ କହେ ଆସୁହେ’ । ଆମେ ଅପମାନିତ ହୋଇ ଚାଲି ଆସିଲୁ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବିଲି ଏଇ ସାଧୁଟି ଅହଂକାରୀ ଅଛନ୍ତି । ମୁଁ ମା’ କାଳୀଙ୍କୁ ଝୁର ଗାନ ଦେଇ ଧରୁଣିଲି “ହୁମର କେତେବେଳେ ପାଇବ ?”

ଦୁଇ ଦିନ ଧରିରେ ଗଲି ନନ୍ଦଲଲର ବାପାଙ୍କୁ ନେଇ । ସେ ଗୋଇ-
ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଧରେ ଅରୁଣ ଦୁଧ, କଦଳୀ ନେଇ ଆସିଲା । ତା’ ପାଖରେ
ଆଉ ଗୋଟିଏ ସାଧୁ ବସିଥିଲା, ସେ ଜଣକ ବି ଅସିଷ୍ଟିତ ଅଉ ଅହଂକାରୀ ମନେ
ହେଲା । ମୁଁ ସାଧୁଟିକୁ ପଚାରିଲି, “ମୁଁ କାଳୀମନ୍ତ୍ର ନେଇଛି । କେତେବେଳେ ଶୁଣି
ଲଭ କରିବ ?” ସାଧୁଟି କର୍କଶ ସ୍ଵରରେ କହିଲା, “ହୁମର ପୁଷ ପଂସାର ନାହିଁ ।
ହୁମେ ଜେମିତି ଶୁଣି ଲଭ କରିବ ?” ମୁଁ ମୋ ଭାଇଙ୍କ କଥା ପଚାରିଲି ଯେ ମୋ
କେତେବେଳେ ଭଲ ହେବେ । ସାଧୁଟି କହିଲା, “ପୁଷଜନ୍ମର କର୍ମଫଳ ଭୋଗ
କରିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ଏଣି କରିବ ?” ପାଖରେ ଥିବା ଜଣେ ସାଧୁ କହିଲା,
“ହୁମର କାଳୀମନ୍ତ୍ରଟି ଭୁଲ ଅଛି । ଆଉ କାଳୀମନ୍ତ୍ର ନେବା ଶୁଦ୍ଧ । ରାଜ
ନାରାୟଣ କହିଲେ, ମୋ ଅଜା ମରବା ସମୟରେ ମନ୍ତ୍ରର ଗତିବା ପାଇଁ
କହିଥିଲେ । ସେଟା ଗଢ଼ା ହୁଆନାହିଁ ସେଥିପାଇଁ ଘରେ ଏତେ ଅଶାନ୍ତି । ରାଜ
ନାରାୟଣ ମୋତେ ବଞ୍ଚିବାକୁ କହିଲାରୁ ସେ କହିଲା ଯେ ‘ଇସ୍କୋ ଜାନେ ଦୋ’ ।
ମୋ ମନରେ ଝୁର ଆଘାତ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଧରେ ନିକଟର ସାଧୁଟି
କହିଲା, “ଆଠ ବଜେ ଆନା’ । ଆମେ ଚାଲି ଆସିଲୁ । ରାତିରେ ଆଉ ଲେନାହିଁ ।
ଆଗ୍ରହରେ ଏଆଡ଼େ, ସିଆଡ଼େ ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ଭାବରେ ଚାଲିଲି । କିନ୍ତୁ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ
କରି କରିବି ଭଗବାନ ! ହୁମେହିଁ ମୋର ସହାୟ !

॥ ୭ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ନାମ ଜପ କରୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଗବତ୍ ଆଲୋଚନା ଭଲଲଗେ ।
ଅହଂକାର ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ଅଛି । କାମଗୁରୁ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କିନ୍ତୁ ବହୁତ କମିଛି ।
ସ୍ଵରାଲ୍ଲ ଆଦିଙ୍କୁ ଆଗେ ଭଲ ପାଉଥିଲି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଘୃଣା କରେ, ଆଉ ଦୂରରେ
ରହେ । ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମା’ଙ୍କ ଉପରେ ସମର୍ପଣ କରିପାରନାହିଁ ।
ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବହୁ ବହୁତ ପଢୁଛି । କଲେଜର ପଢ଼ାଠି ଏକତମ୍
କରୁଛି । ମା ! ହୁମେ ଜାଣ, ସାହା ଭଲ ସେଇ ରାସ୍ତାରେ ମୋତେ ନେଇଯାଅ ।

ଭୂମେ ଯବୁ । ମୁଁ ନିମିତ୍ତ ମାତ୍ର !

ମୁଁ ଅଳ୍ପ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲି ଯେ ମୋ ସହିତ ଜଣେ ସାଧୁର ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଲାଗିଛି । ସେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଝରାପ କଥା କହିବାରୁ ମୁଁ ତାକୁ ଗାଳି ଦେଲି । ମୋ ବଳୁମାନେ ଭାବିଲେ ଏଥର ନିଶ୍ଚୟ ଏଇ ସାଧୁର ଅଭିଶାପରେ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋ ଉପରେ ମନ୍ଦ ଗୁଡ଼ିଲ । ମୁଁ ମା' କାଳୀଙ୍କୁ ନମ୍ରା କରିବାରେ ଲାଗିଲି । ଆଉ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ନାହିଁ ।

॥ ୮ ନଭେମ୍ବର : ୧୯୭୧ ॥

ଅଳ୍ପ ପ୍ରାୟ ୭ଟା ବେଳେ ଉଠିଲି । ସାୟନ୍ତନ ସ୍ୱାମିସାଦଙ୍କ ଜୀବନୀ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ନେଇ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲି । ଅପରାହ୍ନରେ ବୁଲିବା ସମୟରେ କେବଳ ଗୋପାଳ ତା ସହିତ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ଆଜି କାମ-ଭାବ ଉଠିବାରୁ ‘ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ’ ନାମକ ଗୋଟିଏ ବହିରୁ କିଛି ପୃଷ୍ଠା ଯାଞ୍ଚି, କାମଭାବ ଜମିଗଲା । ଶୋଇବା ସମୟରେ ଆସନ କରି ଶୋଇଥିଲି, ସେଥିପାଇଁ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇନାହିଁ । ଅଳ୍ପ ମୋର କାମ-ଭାବକୁ ଖୁବ କଠୋର ଭାବେ ମା'ଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ ଚପାଇ ଥିଲି ।

ଅଳ୍ପ ସ୍ମୃତିରେ ମନକୁ ଶୁଦ୍ଧ କରି, ନାମ ଜପ କରୁଥିଲି ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ଅଳ୍ପ ଆଗନ୍ତବ୍ୟ ଧରି ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ମୁଁ ବୋଧହୁଏ କାଲି ମା'ଙ୍କୁ ଦେଖିବି ।

॥ ୯ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୧ : ରବିବାର ॥

ଆଜି ଗାଧାବଳୀ ଅମାବାସ୍ୟା, ଆଜି କାଳୀ ପୂଜା । ମୋର ଆରାଧ୍ୟ ଦେବୀଙ୍କ ପୂଜା ।

ଆଜି ସକାଳେ ଜଣେ ଲୋକ ପାଖକୁ ବାବୁରାମ ସହିତ ହାତ ଦେଖାଇବାକୁ ଗଲି । ଲୋକଟିର ନାମ ଜାଣେନାହିଁ । ସାଙ୍ଗିଆ ହେଲା ‘ସାହା’ । ପି-ଡବ୍ଲ୍ୟୁ-ଡି ଅଫିସରେ କାମ କରନ୍ତି । ଲୋକଟି ମୋ’ ହାତ ଦେଖି କହିଲେ ଯେ ମୋ’ ହାତଟି ଖୁବ୍ ଜଟିଳ ହାତ । ଶନି ଦୋଷ ଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ମୋ ମା’କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଭିରଣ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଣାମ କରିବାକୁ କହିଲେ ।

ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ପାଖରେ ଘାଣ୍ଟା ନେବା କଥାଟା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ ବ୍ରଜ କର୍ମକାର ପାଖରେ କହି ଦେଲି । ଗୋପାଳ ମୋତେ କହିଲେ ଯେ, ଶୋଇବା ସମୟରେ ତଳିଆ ଉପରେ ଓଁ ଲେଖି ତା ଉପରେ ମା’ ଲେଖିଲେ ଓ ତା ଉପରେ ଶୋଇଲେ, ସାହା ଭବାନୀଏ ସେଇଟା ପାଇଥିବ । ଗୋପାଳ ଭାବେ ଏଇକଥା ତା’ ବାପା କହିଥିଲେ, ଏଇଟା ଉପରେ ମୋର ସ୍ମୃତି ବିଶ୍ୱାସ

ଅଛି ।

ମୁଁ ଜଳିଆ ଉପରେ ଏହାସବୁ ଲେଖି ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି । ମୁଁ ଦେଖି ପାରିଲି ଯେ ମୁଁ ମୋଟା ହୋଇ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମ ସହୃଦ ମିଶି ଯାଇଛି । ମୋର ‘ମୁଁ’କୁ ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ସବୁ ବସ୍ତୁରେ ମୋ ନିଜକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ମୋ ସ୍ବପ୍ନ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

। ୧୩ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଏଇ ଗଲା ଦୁଇ ଦିନ ଦିନରେ ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନି । କଲେଜ ଖୋଲି ଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର କଲେଜ ଯିବା ଅପେକ୍ଷା ଆଶ୍ରମକୁ ଯିବାର ଝୁଲ୍ ବେଶୀ । ଯୋମବାର ଦିନ ମୁଁ କଲେଜ ନିକଟ ଆଶ୍ରମରେ ବସିଥିଲି ।

ମଙ୍ଗଳବାର ଦିନ କଲେଜ କରି ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । କିନ୍ତୁ ମା’ ଗୋଟିଏ କଚଡ଼ା ଖାଇଥିବାରୁ ଝୁଲ୍ ଆଦାତ ପାଇଥିଲେ । ସେ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲାନାହିଁ ।

ଛୁଟିମାନେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କୁ ଦେଖାଡ଼ି କରି ପ୍ରଥମ ଛମାସିକିଆ ପରୀକ୍ଷା ବାଉଲ୍ କରି ଦେଲେ ।

ଆଜି କିଛି ଘଟିନି । ଆଜି କଲେଜ ଯାଉନି । ପ୍ରଣବ ଆଉ ମୁଁ ସକାଳେ ଫୋଲ ଉପରକୁ ଚାଲିବାକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରଣବର ଚନ୍ଦ୍ରାଧାରା ମୋ ଚନ୍ଦ୍ରାଧାରା ଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାହାରିବ ।

ସକାଳେ ଆମ ଗାଡ଼ିରେ (ଟ୍ରକ୍‌ରେ) କଲେଜ କରିବାକୁ ଗଲି । ୧୦ଟାବେଳେ ଧରୁରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ମୋ ଛୋଟ ଭାଇ ଦୁର୍ଲ୍ଲାପ ମୋ ସାଥରେ ଗଲା । ତାକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ବେଚ୍ଛର ଜଣିଦେଲି । ମୋ ପାଇଁ ବି ଗୋଟିଏ କଣିଲି ।

ଞାହାରେ କଲେଜ ଶେଷ ହେଲା । ମୁଁ ସମ୍ପଦଲାର ମଟର ସାଇକେଲରେ ଗୋଲକ ରସ୍ତା ଆସିଲି । ମଟର ସାଇକେଲରେ ଆଜି ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଉଠିଛି । ଆଉ ଏଡ଼େ ଦୂର ଆଜି ହିଁ ମଟର ସାଇକେଲରେ ମୁଁ ଗଲି ।

ଅପରାହ୍ନରେ ଗୋପାଳ ସହୃଦ ଚାଲିଲି । ରାସ୍ତାରେ କରବାବୁଙ୍କ ଗ୍ରହୃତ ଦେଖା ହେଲା । କରବାବୁ କହିଲେ ଅଜିକାଲି ଆମ ଆଡ଼କୁ ଯାଉନି କାହିଁକି । ମଝିରେ ମଝିରେ ଯିବାକୁ କହିଲେ । ଗୋପାଳ କରବାବୁ କହିଲା, “ରାଜୁ ଆଜିକାଲି ମନ୍ଦ ଯନ୍ତର ବହୁ ପଡ଼େ” ସେତେବେଳେ କରବାବୁ ମୋତେ କହିଲେ “ଆଗେ କଲେଜର ପଢ଼ାପଢ଼ି, ଡାପରେ ଅନ୍ୟ କିଛି ।”

॥ ୧୪ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଆଜି ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । ମା'ଙ୍କୁ କହିଲି, “ମୁଁ ଜଣେ ସାଧୁଙ୍କୁ ଚିରକାରି ଯେ କହିଲେ ଯେ ତୁମେ ମନ୍ତ୍ର ଭୁଲ୍ ।” ମା କହିଲେ, “ତୁମର ମନ୍ତ୍ରଟି ଠିକ୍ ଅଛି । ସେ ସାଧୁଟି ବୋଧେ ଜଣେ ଠକ ।” ମୁଁ ମାଙ୍କୁ ମୋର ଅଜ୍ଞାନ ହେବାର କଥା କହିଲି । ମା କହିଲେ ଯେ ମା' (କାଳୀର) ଆକର୍ଷଣ ଲାଗିଲେ ଏମିତି ହୁଏ । ମା' ମୋତେ ରବିବାର ଦିନ ଆସିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ କହିଲି, “ମୁଁ ସୋମବାର ଦିନ ଆସିବା ।” ମୁଁ ଆଜି ଷଠି ପୂଜା ପାଇଁ ଦେଉଳିଙ୍ଗର କମଳା କିଣି ମା' (ଯୋଗମାୟା)ଙ୍କୁ ଦେଲି ।

ଆଶ୍ରମରୁ ଆସି କଲେଜ କଲି । ମୁଁ ଡରଜା କଲି, ମୁଁ ଯେ କମଳା ଦେଇଛି ଏଇଟା କାହାରକୁ କହିବି ନାହିଁ ।

ଆଜି ଶିଶୁ ଦବସ । ବେଙ୍ଗଲ ଝୁଲର ଉତ୍ସବକୁ ଅପରାହ୍ନରେ ଗଲି । ସ୍କାଉଲ୍ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲି । ସ୍କାଉଲ୍ ବୋଧହୁଏ ଆଜି ମୋତେ ଦେଖି ଅଳ୍ପ ହୋଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଯେଉଁଠାକୁ ଯାଉଥାଏ, ସେ ମୋ ଦକ୍ଷିଣ ଯାଉଥାଏ । ମୋ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ସାଜକେଲି ଥିଲା । ମୁଁ ସ୍କାଉଲ୍‌କୁ କହିଲି, “ସାଇକେଲରେ ଉଠ, ରଜନୀ ମାଷ୍ଟରଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା ।” ଆଜି ସ୍କାଉଲ୍‌କୁ ଦେଖି ମୋ ମନରେ କାମ-ଭବ ଖୁବ୍ ଜାଗରତ ହେଲା । ମୁଁ ମା' (କାଳୀ)ଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କଲି । ଥିଉ ମୋତେ ଯେ କିଛି କରାବାକୁ କହିଲି । ମା (କାଳୀ) ମୋତେ ବଞ୍ଚାଇଲେ । ମୁଁ ମା (କାଳୀ)ଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲି ଓ କହିଲି, “ମୋ ଠାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଶୁଛା ନିଅନା । ମୁଁ ବଡ଼ ହୁଏଲ, ମୁଁ ବୋଧହୁଏ କୃତକାରୀ ହୋଇପାରିବିନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ମୋତେ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଶୁକ୍ ଯଥ । ପରେ ପଶୁଛା ନିଅ ।”

॥ ୧୫ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଠାଟାରେ କଲେଜକୁ ଗଲି । ମା' ଗୋଟିଏ ପିରିଅଡ୍ ଆଜି ଦେଲି । ଗୋବିନ୍ଦ ଦତ୍ତ ପାଖରେ ବେଶୀ ମମତା ଆଉଡ଼ା ମାଗଲି । ଉପେନ୍ କଲେଜକୁ ଆଜି ଆସିଛି । ସିନେମା ଦେଖିଲି ନାହିଁ ତାଲୁ ସିନେମା ଯବା ଦେବେ । କୌଣସି ସୁନ୍ଦର ଝିଅକୁ ଦେଖିଲେ ଆଜିକାଲି ମୋ' ମନରେ ମାତୃ ଭାବନା ଆସୁଛି । ଆଉ ମୁଁ ଭୁଲୁଛି ଯେ ଯିଏ ଏସବୁର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ସେ କେତେ ସୁନ୍ଦର !

ଧ୍ୟାନ ବେଶୀ ଦେଉନାହିଁ । ୫:୧୦ ମିନିଟ୍ ମା' ହେଉଛି । “ସମକୃଷ୍ଟ ଦେବର ଉପଦେଶାବଳୀ” ନାମକ ବହିଟି ପଢୁଛି ।

॥ ୧୬ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥

ଆଜି କଲେଜ ବନ୍ଦ । ଆଜି ମା' ମୋତେ ଆଶ୍ରମକୁ ଯିବାକୁ କହିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯିବା ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ମା (କାଳୀ)ଙ୍କୁ ଝୁରୁ ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବରେ ଡାକିଲେ । କାଳୀଙ୍କ ଫଟୋଟି ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ । ମନେ ହେଲା ଯେମିତି ମା'ଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଏଆଡ଼େ ସିଆଡ଼େ ବେଉଥିଲା ।

ରାତିରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ମନୁଜପ କଲେ । ଅନନ୍ତର ତରଙ୍ଗ ଅନୁଭବ କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଗଲା । ଅଜ୍ଞାନ ଅବସ୍ଥାରେ ମା (କାଳୀ)ଙ୍କୁ ଚୋଟିବାକୁ ଯାଇଲେ । ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ହନୁମାନ, କୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୃତି ଅନେକ ଦେବାଦେବ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ମା' ନାଟବାରେ ଲାଗିଲେ । ମାଙ୍କ (କାଳୀ)ସ୍ବର କର୍ବଣ ଭଳି ଲାଗିଲା । ରାଜନତି ଭୁଡ଼ିବା ପାଇଁ ଆଡ଼ୁଆ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟପରେ ପୁଣି ସ୍ବାଭାବିକ ହୋଇଗଲା ।

॥ ୧୭ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ ॥

କଲେଜକୁ ଯିବାର ଆଗେ ଗୋଟିଏ ପିରିଅଡ୍ ସ୍ବତି କରି ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲେ । ମା' ନଥିଲେ । କୁଟି ହେବା ପରେ ପୁଣି ଗଲା । ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଶୋଇଥିଲେ । ୩ଟା ବେଳେ ପୁଣି ଅରୁଣକୁ ନେଇ ଗଲା, ସେତେବେଳେ ମା'ଙ୍କ ଭେଟ ପାଇଲା ।

ମା ଆମକୁ ଆଖି ଦେଲେ, ଆମେ ଚାଲିଲୁ । ଚାଲି ଦେଲେ, ଚାଲିଲୁ । ମାଙ୍କୁ ଗୋପନରେ କାଲି ରାତିର ସବୁ ଘଟଣା କହିଲୁ । ମା' କହିଲେ ସବୁ ଦେବତା ଏକ ମାଥାରେ ଥାଆନ୍ତି । ଆଉ ଯାହାସବୁ ମୁଁ ଦେଖିଛି ସବୁ ସତ୍ୟ । ମୁଁ ପଚାରିଲି, କେତେବେଳେ ମା (କାଳୀ)ଙ୍କର ଦେଖା ପାଇବ । ସେ କହିଲେ, “ଖୁବ୍ ଗୀଘ ପାଇବ ।”

ମାଙ୍କୁ କହିଲି, ମୁଁ ଆଜ୍ଞାବନ ବ୍ରହ୍ମରାଶି ରହିବାକୁ ଚାହେଁ । ମା କହିଲେ, “ମୁଁ ତୁମକୁ ହନୁମାନଙ୍କ ମନ୍ତ୍ର ଦେବ । ତୁମର ମନସ୍କାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ।” ମା ପୁଣି କହିଲେ ଯେ ମୋ ମନ ଖୁବ୍ ସରଳ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଟେକରେ ଚାଲି ଆସିଲି ।

॥ ୧୮ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

୧୫କାଲେ ମୁଁ ମୋ ଗ୍ଲେଟ ଭାଇକୁ ‘ହାଉସ୍‌ନା ପଠା’ କହିବାରୁ ମା' ମୋତେ ବହୁତ ଗାଳି ଦେଲେ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ନିଜ ଯେଉଁର ସହୃଦ ସହଗଲି । ଖାଇପିଇ କଲେଜ ଗଲି । ୧୫ ମିନିଟ ବଳମ୍ବ ହେଲା । ଜଗଧାତୀ ପୂଜା ପାଇଁ ୧୮.୧୫ ମିନିଟରେ କୁଟି ହେଲା । କୁଟି ହେବାପରେ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଖକୁ ଗଲା । ଯୋଗମାୟା ଆଶ୍ରମର ରହେ ବହୁଟି ନେଇ ଆସିଲି । ସାଡ଼େ ଗୋଟାଏ ବସରେ ଗୋଲକଗଞ୍ଜ ଆସିଲି । ଯୋଗମାୟା ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇଲି ।

ଅପରାଧରେ ମୁଁ ଆଉ ପ୍ରଣବ, ଗୋପାଳର ଚାରିକୁ ଗଲୁ । ରାସ୍ତାରେ ପ୍ରଣବ କହିଲା, “ମୁଁ କଲେଜ ଛାଡ଼ିଦେବାର ମନସ୍ଥ କରୁଛି । ଏଇ ଗୋଟିଏ ମାସ ଭାବ ଚିନ୍ତା ଶେଷରେ ଏଇଟି ଠିକ୍ କରୁଛି” । ମୋ ନିଷ୍ଠୁର ମନ ଏଠିକିଆରେ କିଛି କିଛି ଅନନ୍ଦ ପାଇଲା । ମୋ ବନ୍ଧୁର ଭବିଷ୍ୟତ ନଷ୍ଟ ହେଉଛି; କିନ୍ତୁ ମୋ ମନଟି ଏଇଠାରେ ହିଁ ଅନନ୍ଦ ପାଏ । ମୁଁ ଭାବିଲି ଯେ ମୁଁ ଶିକ୍ଷିତ ହେଲେ ଆଉ ମୋ ବନ୍ଧୁକାଳନ ଅଶିକ୍ଷିତ ରହିଲେ ମୋତେ ମନେ ମନେ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତେ । ଶିକ୍ଷିତର ସଂଜ୍ଞା କିମ୍ ହେଲା ? ଆଉ ମୁଁ ବେଶୀ ଶିକ୍ଷିତ ହେଲେ, ମୁଁ ଖୁବ୍ ସମ୍ମାନ ପାଇବି ।

କିନ୍ତୁ ମୁଁ କୃତ୍ରିମ ଉପଦେଶ ଛଳରେ ପ୍ରଣବକୁ କଲେଜ ନଛାଡ଼ିବାକୁ ପ୍ରମୋଦାଇଲି ଆଉ ବହୁତ ବୁଝାଇଲି ଯେ, ପଢ଼ାପଢ଼ି ଛାଡ଼ିବା ଭଲ ନୁହେଁ । (କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମନେ ମନେ ଚାହେଁ ଯେ ପ୍ରଣବ କଲେଜ ଛାଡ଼ିଦେଉ । ମୋର ଯଦି ଉପରେ ଏକ ଭାବରେ ଏମିତି ପ୍ରଭେଦ ରହେ, ତେବେ ମୁଁ କୌଣସି ଦିନ ଉନ୍ନତ କରପାରିବି ନାହିଁ !)

ମୋର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଅଛି— ଗୋଲକଗଣ୍ଡର ପିଲାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଠରେ ଆମ କଲେଜରେ ଅଛନ୍ତି ୩ଜଣ । ମୁଁ, ଉପେନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଗୋବିନ୍ଦ । ମୋର ଅନର୍ଥ ସାଲ ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର । ସେଇଟା ତଳେ ଦେଇଥିବା କାରଣ ସବୁପାଇଁ ଗୁଡ଼ି ଦେଲି—

- ୧— ଅନର୍ଥ ପାଇଁ ଟ୍ରେନରେ ଆସି ଯାଉନି ନାହିଁ । ହାଲୁକା ଟ୍ରେନରେ ଯାଏ, ଆଉ ମୁଁ ହାଲୁକାକୁ ଭଲ ପାଏ । ଏକାକୀୟରେ ଯେମିତି ଆସିଯାଉଛି ସେଥପାଇଁ ।
- ୨— ଅନର୍ଥ ନେବାରୁ ଛୁଟି ଡ୍ରୋଗରେ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ହାଲୁକା ଛୁଟି ଆଗେ ହୁଏ । ଦୁହେଁ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ବସରେ ଯାଇପାରନ୍ତି ସେଥପାଇଁ ।
- ୩— ଅଧିକ ପାଠପଢ଼ା ପରଶ୍ରମର ଭୟ ।
- ୪— ଯଦି ଅନର୍ଥରେ ବେଶୀ ଝଟେ, ଆଉ ଯଦି ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ବିଷୟରେ ଫେଲ ହୁଏ, ତାହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଫେଲ ହୋଇଯିବ, ଏଇ ଭୟରେ ।
- ୫— ଅନର୍ଥ ରଖିଲେ ଗଲ ବହି ବେଶୀ ପଢ଼ିପାରିବି ନାହିଁ, ସେଥପାଇଁ ।

(ଅନର୍ଥ ଛାଡ଼ି ଦେବାରୁ ଶେଷରେ ବହୁତ ପସାଇଥିଲି । ଆଉ ସଫୋଟଗଳ୍ପ ମୋତେ ଅନର୍ଥ ପୁଣି ଦେବାକୁ କହିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ଅନର୍ଥ ନେବାର ସମୟ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । ଛାଡ଼ିବାର ସମୟରେ କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ହୋଇ କାହାର କଥା ଶୁଣିନଥିଲି ।)

ଗୋବିନ୍ଦ ଅନର୍ଥ ନେଇନି । ଉପେନ୍ଦ୍ର ଅନର୍ଥ ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ମନ ଚାହେଁ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଅନର୍ଥ ନରଖୁ । ଏଇମିତି ଯାହାର ମନ, ସେ ଜୀବନରେ ଜଣ କରପାରେ ?

ଭଗବାନ ! ମା କାଳୀ ! ଦୟା କର । ମୋର ଅହଂକାର ନଷ୍ଟ କର । ମା' ଯାହା କରନ୍ତି, ଭଲ କରନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଅନନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକା କଥାରେ କେଣେ ଭଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିପାରେ ।

ଅନେକ ଦିନ ଧରି ମୋର ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ରାତିରେ ୩ଟା ୪ଟା ବେଳେ ହଠାତ୍ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି । ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖିଥିଲି ଶକ୍ତିପୁରୀ ବାଗ୍‌ଚୀକୁ ତା' ହସ୍ତେ ହଙ୍ଗାମ ହୋଇଛି, କେବଳ ତା'ର ହାତ ଧରି ଧରି ଧରି । ଯେତିକିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି । ମୁଁ ବାଣୀ ଶାନ୍ତିଦେବୀଙ୍କୁ ଭଜୁ କରିଥିଲି, କିନ୍ତୁ ସବୁ ଲୁଗାରେ ଲାଗିଗଲା । ଅନେକ ଦିନଠାରୁ କାମ ବାଧନା ରୁପୀ କୁଟନ୍ୟାକୁ ମୁଁ ମନରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ୱପ୍ନରେ ବି କୁଟନ୍ୟା ଅଟେନା । ଆସିଲେ ମା'ଙ୍କୁ ଡାକେ । “ମା, ତୁମେ ଯାହା କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ହୁଏ କର । ମା'ଗୋ ତୁମେ ମୋତେ କେବେ ଦେଖାଦେବ ? ମୁଁ ତୁମ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ । ତୁମେ ମୋ ଉପରେ ଦୟାକର ମା' । ମୁଁ ଅଜ୍ଞ, ମୁଁ କିଛିରେ । ଯଦେଣୀ ନୁହେଁ । ମୋତେ ଦୟାକର ମା' ।”

ଆଜି ବିଷେଷ କିଛି ଘଟିନି । ଆଜି କଲେଜରେ ପୁରୁ କାସ ହୋଇଛି । ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇଛି । ଆଶ୍ରମ ପାଇଁ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଠକୁ ୫୦ ପଇସା ଆଉ ସୁଭାଷ ଦାସ ଠାରୁ ୫୦ ପଇସା ଆଣିଲି ।

॥ ୨୦ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଯୋଗମାୟା ଆଶ୍ରମକୁ ପ୍ରସବ ସହିତ ଗଲି । ମାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲି । ପରସ୍ପର ଯେ ମୋତେ ଆମ ଘର ଲୋକ ଖୁବ୍ ହେବୁ ମନେ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବାହାରର ଲୋକେ ଖୁବ ଭଲ କହନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ କ'ଣ ? ମା କହିଲେ ଧାର୍ମିକ ଲୋକମାନେ ଘରେ ଆଦର ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନେ ବାହାରେ ପାଆନ୍ତି । ସୁଦ୍ଧା ସହିତ ଦୁଃଖ ରହିବ । ଆଉ କହିଲେ ଯେ, ‘ମୁଁ ଶୁଣିଲି ସଫଳେ ତୁମକୁ ଭଲ ବୋଲି କହନ୍ତି’ । ମା କହିଲେ ଯେ ସବୁ କିଛି ମା (କାଳୀ) ଠିକ୍ କରି ଦେବେ ।

କଥାରେ କଥାରେ ସାଞ୍ଜର ମଲ୍‌ଜରଙ୍କ କଥା କହିଲି । ଆଉ ତାଙ୍କ ଅସୁସ୍ଥତା କଥା ବି କହିଲି । ମା କହିଲେ, ଆଜି ମୁଁ ଧ୍ୟାନରେ ଦେଖିବି ।

ମୁଁ ପରସ୍ପର ହନୁମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର କେତେବେଳେ ଦେବି । ମା କହିଲେ ଆଉ କିଛି ଦିନ ଯାଉ, ତାପରେ ଦେବି ।

ମୁଁ ପରସ୍ପର ହନୁମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର ଦେଲେ କଣ ଲାଭ ହେବ । ସେ କହିଲେ ଯେ ବଳ, ବାଣୀ, ବୁଦ୍ଧି ସବୁଆଡୁ ଉନ୍ନତ ହେବ ।

ମା କହିଲେ ତୁମର ଦାୟିତ୍ୱ ମା (କାଳୀ) ଗ୍ରହଣ ନରହିବ, ତାଙ୍କର (କାଳୀଙ୍କର)

ଯେଉଁଠି ଲାଗୁ ହେବ, ଦେଖାଦେବେ । ମାଙ୍କୁ ମରୁଗିଲି ସବୁ କଥା ତାରଣରେ
ଲେଖିବି ନା ନାହିଁ । ମା କହିଲେ, ‘ହଁ ଲେଖ ।’ ମାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି ଏଇ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଏତେ
ଜୀବନ୍ତ ବୋଲି ଲାଗେ କାହିଁକି ? ମା କହିଲେ ଯେ ମନ୍ତ୍ର ଦ୍ଵାରା ତାକୁ ପ୍ରାଣ ଦିଆ
ହୋଇଛି । ପଚାରିଲି ଶାନ୍ତି, କେତେବେଳେ ପାଢ଼ିବ । ମା କହିଲେ ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ପାଢ଼ିବ ।

କରିତାଙ୍କ (ଯୋଗମାୟା ଅଣ୍ଡମର) ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ସେ ଆମକୁ କହିଲେ
ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଭାଇ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଉଦ୍‌ବିଷ୍ଠ-ବକ୍ତା (ଜ୍ୟୋତିଷ) । ତୁମେମାନେ ହାତ
ଦେଖାଇବାକୁ ଯିବ । ଆଣ୍ଡମର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଶଟଙ୍ଗ ଦେଲି ।

ଆଣ୍ଡମରୁ ଆସି କଲେଜ କଲି । ଗୋଟିଏ ପିରିୟଡ଼ ଶୁଦ୍ଧ ହେଲା । ରାତିରେ
କାମ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିଲି, କିନ୍ତୁ ସ୍ଵପ୍ନକୋଷ ହୋଇନି ।

॥ ୨୧ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୮ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଜଣେଷ କିଛି ପଢ଼ିନି । ଯିବା ତେଣୁ ହେବାରୁ ପ୍ରଥମ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ସୁରେଶ ଶାଂ (ସାର) ମୋତେ ଉଲ୍‌ର ସୂତା ଅଣିବାକୁ କହିଲେ, ମୁଁ ଅଣିଲି ।
ଫୁଲୁଲି ଉପଧ୍ୟ ଅଣିବାକୁ କହିଥିଲା, ଅଣିଲି ।

ସକାଳେ ଫୁଲୁଲିକୁ ଦେଖି ମନରେ କାମଭାବନା ଜାଗିତ ହେଲା । ଦମନ
କରିବା ପାଇଁ ମା (କାଳୀ)ଙ୍କ ପାଞ୍ଜରେ ପା-ନା କରାଗଲା । ମୁଁ ଫୁଲୁଲିଠାରୁ ଦୂରରେ
ରହିବାକୁ ଚାହୁଁ କରେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଁ, ଅରୁଣ ଅଞ୍ଜ ବାବୁରାମ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କର ଆଣ୍ଡମ ପାଢ଼ି
ଦିଆ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ଗଲି ।

ରାତିରେ ମୋ ବୋଉକୁ କହିଲି ଯେ ମୁଁ ମାଙ୍କୁ (ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ) ସାଓଁର
ମଲ୍‌ଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଛି । ସେ ଠିକ୍ କରିଦେବେ । ମା ଶୁଣି ଖୁବ୍ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ।

ଯଦି ମା (ଯୋଗମାୟା) ସାଓଁର ମଲ୍‌କୁ ଠିକ୍ କରି ପାରନ୍ତି, ତା ହେଲେ ମୁଁ
ମାଙ୍କୁ ପାଞ୍ଜୁ ଅବାଧରେ ଯିବା ଅସିବା କରି ପାରବି ।

ଅରୁଣ ମୋତେ ଖୁବ୍ ଉତ୍ତମାନର ଲେକ ବୋଲି ଭାବେ । ଆଉ କହିଲି ଯେ ମୁଁ
ଭାରି ଡୋଲି । ମୁଁ ଶୁଣି ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ଅନନ୍ଦ ପାଇଲି, କିନ୍ତୁ ଉପରେ ସେଇ
ଭାବଟି ଦେଖାଇଲି ନାହିଁ, ଆଉ ଉପରେ ଉପରେ ପ୍ରତିବାଦ କଲି । କାମଭାବକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ
କରିବା ଭଳି ଶକ୍ତି ମୋର ବର୍ତ୍ତମାନ ହୋଇନାହିଁ । ବାହାର ଏବଂ ଭିତର ବର୍ତ୍ତମାନ
ଏକ ହୋଇନି । ଅହଂକାର ଯାଇନାହିଁ । ଲେଉ ପୁରୁଷ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା
ଅନେକ ଉନ୍ନତି ଆଜକୁ ଅଛି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ମୁଁ ଭାବେ ଯେ ସକାଳେ ଶଟା ବେଳେ ଉଠି ଧ୍ୟାନ କରିବି, କିନ୍ତୁ

କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । କାଲି ମକାଳେ ଉଠିବି, ଏଇ ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ।

॥ ୨୨ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଆଜି ଦିନଟି ଖୁବ ଆନନ୍ଦ ଆଉ ଧୂମର ଗଳ୍ପ । କ୍ଳାସିକ କରିବା ପରେ ଯୋଗମାୟା ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । ନନ୍ଦଲୀଳା ସହିତ ରାସ୍ତାରେ ଦେଖାହେଲା । ମାଙ୍କୁ (ଆଶ୍ରମର) ପ୍ରଣାମ କରିଲି । ସାଞ୍ଚର ମଲ୍ଲିଙ୍ଗ କଥା ପଚାରିବାରୁ ମା ଯୋଗମାୟା କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ କିଏ ବାଣୀ ମାରୁଛି । ଉତ୍ତର ପରେ ମୁଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବା । ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ପାଖକୁ ଚାଲି । ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ଅଲୋଚନା କଲି । ଟେନରେ ଫେରିଲି । ମାତା ସମୟଟା ଭଲ ଭାବରେ ଗଲା । ଡକ୍ଟର ଲକ୍ଷ୍ମେଶ୍ୱର “ଭକ୍ତବାଣୀ” ଆଣିଲି । ମୋର କାଲିର ପ୍ରତିଜ୍ଞାଟା ଭଙ୍ଗ ହେଲା । କଣ କରିବି ? ମୋ ଭିତରେ ଆଲ୍ମ ଟିକିଏ ବି ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ମା, ମୋତେ ଶକ୍ତି ଦିଅ । ଯେମିତି ମୁଁ ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞାଟା ରକ୍ଷା କରି ପାରେ ।

ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି । ସ୍ୱପ୍ନରେ କିଛି ଦେଖିଲି ।

॥ ୨୩ ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ରବିବାର ॥

ଆଜି ମକାଳେ ଉଠିବାରେ ଡେରି ହେଲା ।

ଆଜି ରବିବାର । କଲେଜ ବନ୍ଦ । ସକାଳେ ଆମ ଘରେ ମୋର ଖୁବ କାମ ଥିଲା । ସକାଳେ ବାବୁରାମ ଆଉ ଅରୁଣ ଦା ଯୋଗମାୟା ଦେବାଙ୍ଗ ଆଶ୍ରମ ପାଇଁ ଗୁମା ଉଠେଇବାକୁ ଗଲେ । ଅପରାହ୍ନରେ ମୁଁ ଆଉ ପ୍ରଣବ କରବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଗୁମା ପାଇଁ ଗଲି, କିନ୍ତୁ ରସିଦ୍ ବହିଟି ଲୁଚି ଯୋଗୁ ବାହାର କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଅପରାହ୍ନ ୫ଟାରେ ମୁଁ, ଅରୁଣଦା, ଗୋପାଳ, ବୁରନ, ପ୍ରଣବ, ବାବୁରାମ ଆଉ ଜଣେ ପିଲା ସବୁ ମିଳି ଗୁମା ଉଠେଇବାକୁ ଗଲୁ । ବାବୁରାମ ଆଉ ପ୍ରଣବ କିଛିବାଟ ଯାଇ ଅରୁଣ କଥାରେ ଘାରି ଚାଲିଗଲେ । ତାପରେ ଆମେ ୫ ଜଣ ଗୁମା ସଂଗ୍ରହ କଲୁ । ଗୁମା ଭଲ ସଂଗ୍ରହ ହେଲା । ଦୌଳତରାମ ଦେଲେ ୫ ଟଙ୍କା । ଜଣେ ମୁସଲମାନ ଦେଇଛନ୍ତି ୨ ଟଙ୍କା । ଆମର ମୋଟ ହୋଇଛି ପ୍ରାୟ ୨୦।୨୨ ଟଙ୍କା ।

କିଛିଦିନ ହେଲା ପୁଣି ମୋର ମା କାଲିକୁ ମନପ୍ରାଣ ଦେଇ ଡାକିବା ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । କାହିଁକି, ଜାଣିନାହିଁ ।

ଆଜି କାମଭାବର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ । ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଲା ।

॥ ୨୪.୧୧.୭୯ : ସୋମବାର ॥

ଯୋଗମାୟା ଦେବାଙ୍ଗର ଆଶ୍ରମ ପାଇଁ ସକାଳେ କିଛି ଗୁମା ସଂଗ୍ରହ ହେଲା ।

ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲେ ଗୋପାଳ, ନନ୍ଦଲାଲ ଆଉ ସଶବ । ପ୍ରାୟ ୫ ଟଙ୍କା ଖଣ୍ଡେ ସଂଗ୍ରହ ହେଲା ।

ଅପରାହ୍ନରେ ମୁଁ ଆଉ ପୁଣି କରବାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲୁ । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଗୋପାଳ ଆସିଲା । ରାଜକନ୍ଦି ବିଷୟରେ ଅନେକ ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନା ଚାଲିଲା ।

ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଲା ।

॥ ୨୫.୧୧.୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ସକାଳ ୮ଟା ବେଳେ ନନ୍ଦଲାଲ ପାଖକୁ ଗଲେ । ନନ୍ଦଲାଲ ଚାମ୍ପା ପାଇଁ ୨ ଟଙ୍କା ଦେଲା । ମୋଟ ହେଲା ପ୍ରାୟ ୨୫୩୦ ଟଙ୍କା । ୧୦ଟା ବସରେ କଲେଜ କରବାକୁ ଗଲି । ସଥମ ପିରିଅଡ୍ କ୍ଲାସ କରି ଯାଉଛି ନାହିଁ । କନ୍ଥୁ କାଗଜରେ ଭୋଲ ନମ୍ବର ଲେଖି ସାରାନ୍ତ ଦେଲି ।

କଲେଜ ଛୁଟି ପରେ ରାଧିକା ୫ଟା ଟଙ୍କା ନେଇ ଆଣ୍ଡମକୁ ଗଲି । ମାଝି ସହୃଦ ଗ୍ରାସ୍ତାରେ ଦେଖାଦେଲା । ମା କହୁଛି, ତୁ ଆଣ୍ଡମକୁ ଯାଇ ବସ, ମୁଁ ଆସୁଛି । ମୁଁ ଆଣ୍ଡମକୁ ଗଲି । ନିତାଇବାକୁ ଟଙ୍କାଟା ହାତରେ ଦେଲି । କିଛି ସମୟ ପରେ ଧୁରୁରର S. P.ଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଏଠି ତାଙ୍କର ଝିଅ ଆସିଲେ । ଝିଅଟି ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ଥିଲା, ଆଉ ଖୁବ୍ ରଞ୍ଜନ ଥିଲା । ବାରମ୍ବାର ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଥିଲା । ମୋତେ ବି ଭଲ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ବି ତା ଆଡ଼କୁ ବାରମ୍ବାର ଚାହିଁବାକୁ ଲାଗିଲି । ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଥାଏ ଆଉ ହସୁଥାଏ ।

ଅନେକ ସମୟ ପରେ ମା ଆସିଲେ । ମୁଁ ମାଙ୍କୁ କହିଲି, ୩୩ ଦିନ ଧରି ମୋର ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଉଛି, ଆଉ ୫୭ ଦିନ ମୋର ଗୋଟିଏ ମୋର ଭାବ ଆଉ ବ୍ୟାକୁଳତା ସମଶେଷ କମୁଛି । ଆଉ କହିଲି, ଯେକୌଣସି କାମରେ ଶକ୍ତି ପାଉନାହିଁ । ମା କହିଲେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ମୁଁ ଠିକ୍ କରଦେବ । ଆଉ ଭାବ ବିଷୟରେ କହିଲେ ଯେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଏମିତି ଅ-ଭାବ ସକାର ହୁଏ । ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଆଣ୍ଡମକୁ ଆସିଲା । ମୁଁ ଆଉ ଗୋବିନ୍ଦ ଟ୍ରେନରେ ଆସିଲୁ । ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଲା ।

॥ ୨୬.୧୧.୭୯ : ବୁଧବାର ॥

ଆଜି ମୋର ସାଂଘାତିକ ଦିନଟିଏ ଗଲା । ୩୫ ଦିନ ଲାଗି ଲାଗି ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେବାରୁ ଶରୀର ଖୁବ୍ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି । କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ଖୁବ୍ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି । ଶରୀରରେ କୌଣସି ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ମନରେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ କିଛିଦିନ ହେଲା ମନରେ ଭାବ ବି ନାହିଁ । ଶରୀରଟି ଖୁବ୍ ବ୍ୟଥା କରୁଛି । ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ଦିନ ବାର୍ଷିପାତ ଯୋଗୁ ମୋର ଏଇ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ତଥାପି ମନରୁ କାମଭାବ ଦୂର ହୋଇନାହିଁ ।

କଲେଜକୁ ଚାଲି । ଶରୀରର ଦୁର୍ବଳତା ଯୋଗୁ କିଛି କାମ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ପିଣ୍ଡାୟୁତ ନିଜ ନକର ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । ଘରକୁ ଆସି କିଛି ଖାଇ ପିଇ ବାଳା କୁଣ୍ଡାଳ ସ୍ୱାଗତଲାଗି ଦେଖି ଗଲା । ଆଜି ସ୍ୱାଗତଲାଗି ନାହିଁ କଟା ହୋଇଥିଲା, ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଲାଗୁଥିଲା । ମୁଁ ମୋହୁତ ହେଲି । ମଧୁ କିଛି ଭୁଲି ଗଲା । କାମଦେବ ମୋତେ ଜଣୁ କରଲା । ସ୍ୱାଗତଲାଗି ମୁଁ କହୁଲି ଯେ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ଜାଣିନ ଯିବୁ, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଚାଲି ଯିବା । ସ୍ୱାଗତଲାଗି ଯିବାକୁ ଚାଲି ହେଲା । ତାପରେ ମୁଁ ଆଉ ସ୍ୱାଗତଲାଗି ସୁଲୁକୁ ଆସି ବ୍ୟାଡ଼ମିଶନ ଗୋଟିଏ ଗେମ୍ ଖେଳିଲୁ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସ୍ୱାଗତଲାଗି ପାଇଁ ଅଧ୍ୟକ୍ଷା କରବାକୁ ଲାଗିଲି, ଗୋବିନ୍ଦ ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ । ମୋର ଅନ୍ତର୍ଜଗତରେ ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ ଅନ୍ତରରେ ଶ୍ରବଣ ସୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲା । ଶେଷରେ କୁଣ୍ଡାଳର ହିଁ ଜଣୁ ହେଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ସ୍ୱାଗତଲାଗି ଆସିଲା । ସ୍ୱାଗତଲାଗି ସୁଜଟର, ମଫଲର ଦେଇ ଆସିଲା । ଦେଖିବାକୁ ସ୍ୱାଗତଲାଗି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ମନେହେଲା ଅଜି । ମୋର ସାମିନୀ ଭବନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଡୁବିଗଲା । ମନେ ମନେ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରବା ପାଇଁ ମା କାଳୀଙ୍କୁ ଡାକିବାରେ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଖୁବ୍ ଆନ୍ତରିକ ଭାବରେ ଡାକିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ପଡନ ହେଲାନି । ମୁଁ, ସ୍ୱାଗତଲାଗି, ଗୋପାଳ, ବାବୁରାମ ଆଉ ନୟନଲୀ ଗଲୁ ଗୋବିନ୍ଦର ଘରକୁ ହରି ଜାଣିନ ଶୁଣିବା ପାଇଁ । ଗୁସ୍ତାରେ ବାଜେ, କୁଣ୍ଡିତ, କାମସୁର୍ଣ୍ଣ ଆଲାପ ଅଲୋଚନା ହେଲା । ଡୁବେଜ ମଧ୍ୟ ଆମ ସହିତ ଚାଲିଲେ ।

ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ଘରେ ଗୁଁ ଖାଇଲୁ । ସେ ମୁଣ୍ଡି ଖାଇବାକୁ ଦେଲା । ଖାଇଲୁ । ହରି ଜାଣିନ କରିଲୁ ୧୫.୧୦ ମିନିଟ୍ । କିନ୍ତୁ ମନରୁ କାମସୁବ ଗଲାନାହିଁ । ଯାହାର ଭାବ ଉଠିଥିଲା ସେମାନଙ୍କୁ ସମାଲୋଚନା କରିଲି ।

୧୫ ଗୁଡିରେ ଫେରିଲି । ଆସିବା ସମୟରେ ଗୁସ୍ତାରେ ଖୁବ୍ ବାଜେ ଆଲାପ ଅଲୋଚନା ହେଲା ।

ଗୁଡିରେ ବାଜେ କଥା ଭାବ ଭାବ ଶୋଇ ପଡିଲା । ଗୁଡିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଲା । ମା କାଳୀ ! ରକ୍ଷାକର । ମୋତେ ଅପଥରେ ନିଅନାହିଁ ?

୧୬.୧୧.୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ସକାଳ ୭.୧୫ରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ହରିବାବୁ (ହରିଦାସ ଶାହା) ମୋ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଫଟୋ ସହ ଦେଖି କହିଲେ, “ଗୁରୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଜନରେ ଯାଉଛୁ । ବର୍ତ୍ତମାନରୁ ହିଁ ଏଇ ପଥରେ ଯିବା ଉଚିତ୍ ।” ମୁଁ ନିଜେ ନିଜକୁ ମନେ ମନେ ଯତ୍ନକାର କରିଲି । ମଣିଷ ଅନ୍ୟର ଅନ୍ତରର କଥା ଜାଣେ ନାହିଁ । ଯଦି

ଜାଣିପାରନ୍ତା ତାହେଲେ ତାହେଲେ କେତେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।

କାଲିର ଡାକଣ ଲେଖିବା ରେ କିନ୍ତୁ ସମୟ ନାମ ଜପ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ମନକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବି କାମରାବ ଯାଇନି । କଣ କରିବ ? ମୋର ଆଉ ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ମା ମୋତେ ଶକ୍ତି ଦିଅ, ମା ! !

କଲେଜ କରିବାକୁ ଗଲି । ପୁରୁ କଲେଜ କଲି । ତାହାରେ ଘଡ଼ି ଠିକ୍ କରିବାକୁ ବଜାରକୁ ଗଲି । ଘଡ଼ି ଠିକ୍ କରି ଗୋଲକଗଡ଼ ଚାଲି ଆସିଲି । ଖିଆ ଖିଆ ହେଲା ଜୀବନର ଦୋକାନରୁ ‘ପ୍ରତିଧ୍ବନି’ ପତ୍ରିକାଟି ଆଣିଲି । ଏକଟି ସ୍ବରୂପାନନ୍ଦଙ୍କର ଆଶ୍ରମରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

ଆଜି ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଆତ୍ମାତ ଦେଲି । କାରଣ କିଛିଜଣ ଲୋକ ଆମ ଟଙ୍କରେ ଭିତ୍ତିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏତେ ଜଣଙ୍କୁ ନିୟମିତ ଜିଆ ଯାଏନା । ସେଥିପାଇଁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଲି । ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ କଲେଜର ସମ୍ପଦ ଠାକୁର ଥିଲେ । ସେ ଝୁଲୁ ଝୁଲୁ ଶୁଣିଲେ । ରାତିରେ ମନ ପବନ ଥିଲା । ନାମ ଜପ କରୁ କରୁ ଶୋଇପଡ଼ିଲି । ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହୋଇନି । ସ୍ବପ୍ନରେ ମୋ ଗୁରୁ ମା’ ଦେଖାଦେଲେ ।

॥ ୨୮.୧୧.୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନି । କାମରାବ ଆଜି କିଛି କମ୍ । କଲେଜ କଲି । ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଝୁଲୁ ଭିତ ଦେଖି ଚାଲି ଆସିଲି । କାହା ସନ୍ଦେହ କଥାବାତ୍ତା ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ।

ଆଜି ଭକ୍ତ ଅଳ୍ପ ହୋଇଛି । ଧୂରୁରୁ ଫେରିବାର ସମୟରେ ବସରେ ଝୁଲୁ ନାମ ଜପ କରିଛି । ଜିହ୍ବା ଲାଭଗ୍ରସ୍ତରୁ ‘ଭକ୍ତେର ଜୟ’ ବହୁ ଶୁଣି କ ଆଣିଲି । ରାତିରେ କିଛି ଘଟିନି ।

॥ ୨୯.୧୧.୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଆଜି ମୁଁ କଲେଜ ନକର ଯୋଗମାୟା ! ଦେବୀଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ କହିଲେ, “କି ବେଟାର, କାଲିକ ଆସନାହିଁ କେନ ?” ମୁଁ କହିଲି ‘କାଲି ସମୟ ପାଇଲିନାହିଁ ମା ।’ ଆଶ୍ରମରେ ଖିଆ ଖିଆ କରିଲୁ । ମୁଁ, ବାବୁରାମ, ଅଜ୍ଞ ନନ୍ଦଲଲ ।

ସାଢ଼େ ୩ଟାର ବସରେ ଫେରିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଗୌରୀପୁରରେ ଆମ ଟ୍ରକକୁ ଦେଖି ବସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲି ଗୌରୀପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଇସା ଦେଲି । ଟ୍ରକଟି ଝୋଟରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଝୋଟ ଭିତରେ ବସି ପଡ଼ିଲୁ । ଝୁଲୁ ଅଣ୍ଟା ଲଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି ।

ଅପରାହ୍ନରେ ଗୋପାଳ ସହୃଦ ପଣବର ଘରକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରଣବ ନିଜର ସବୁ ଭଲମାନଙ୍କୁ ନିଃସ୍ୱଳାଭ କରି ଦେଇଛି । ମୁଁ ପ୍ରଣବ ପାଖରୁ ଗୋଟିଏ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ଅଣିଲି ।

॥ ୩୦.୧୧.୭୯ : ଗବିବାର ॥

ସାତଟାରେ ଉଠିଲି । ସକାଳେ ‘ଉଜ୍ଜେର ଜୟ’ ବହୁଟିକୁ ପଢ଼ିଲି । ତାପରେ ପ୍ରଣବ ପାଖକୁ ଗଲି । ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାରରେ ପୁଲଗଛ ଆଣିଲି । ତାପରେ ମୁଁ ଆଉ ପ୍ରଣବ ବହୁର ମିଆଁ ପାଖକୁ ଗଲୁ, ସେଠାରୁ ‘ବି ଦୁଇ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରକାରର ଗଛ ଆଣିଲି । ବହୁର ମିଆଁକୁ ଦେବାକୁ ହେଲା ୧୫୦ ପଇସା ।

ଦ୍ୱିପ୍ରହରରେ ଖିଆ ପିଆ ପରେ ‘ଉଜ୍ଜେର ଜୟ’ ବହୁ ଖଣିକ ନେଇ ବସିଲି । ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ଅପରାହ୍ନରେ ଧ୍ୟାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଲି ।

୩ଟା ବେଳେ, ଖାଇବା ପରେ, ଅମ ପୁରୁଷା ଗହ ଘରର ମାଷ୍ଟୁ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଫେପର ବିଛାଇ ଆସନରେ ବସି ଧ୍ୟାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଲି । କିନ୍ତୁ ୧୦/୧୫ ମି. ପରେ ଆଖି ଖୋଲି ହୋଇଗଲା । ପୁଣି ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ଧ୍ୟାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଲି, ଆଉ ମାଞ୍ଜ ନାମ ନେଲି । ୪ଟା ବେଳେ ଉଠି ଆସିଲି ।

ଧିଲ୍‌ଦାକୁ ନେଇ ଅଭୟ ସାରଙ୍ଗ ଘରକୁ ଗଲି । ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ, ମୁଁ, ନମଲଲି ଆଉ ଅରୁଣ ନନ୍ଦଲଲର ଦୋକାନରେ ବସି ଧର୍ମାଲୋଚନା କଲୁଁ । ରାତିରେ ପୃଥ୍ବୀବାର ‘ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବକ୍ତୃତା କରୁ’ ନାଆଁର ଗୋଟିଏ ବହୁ ପଢ଼ିଲି । ବିବେକ ନନ୍ଦଙ୍କ ବକ୍ତୃତାଟି ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା ।

ସାଢ଼େ ଦଶଟା ବେଳେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

॥ ୧ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ସୋମବାର ॥

ଆଜି ଗୁରୁମାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ, ୧୩୭୭ ଆଶ୍ୱିନ ।

ସକାଳ ଗାଡ଼ରେ କଲେଜକୁ ଗଲି । କିନ୍ତୁ ଟ୍ରେନ ଡେରି କରିବାରୁ ପ୍ରଥମ ଟିକିଏତ କରିଯାରିଲି ନାହିଁ । ଆଜି ଗାଧୋଇ ନାହିଁ ।

ଗୋଲକ ରକ୍ତ ପ୍ଲାଟ ଫର୍ମରେ ଗାଡ଼ ନ ଆସିବା ଯୋଗୁ ଅନେକ ସମୟ ରହୁଥିଲି । ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କ ସହୃଦ ଷ୍ଟେସନରେ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ୩/୧୫ରେ କଲେଜ ଶେଷ ହେଲା । ମୁଁ ଧୁରୁର ବଜାରକୁ ଆସିଲି । ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ୟାଣ୍ଟ କପଡ଼ା ନେଲି । ନେଇ ‘ଡ୍ରେସ୍‌କୋ’ ପାଖରେ କପଡ଼ାଟି ପ୍ୟାଣ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଦେଲି । ଦରଜି ମୋତେ ୨୦/୨୫ଟା କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ବାଣ୍ଟି ଦେବାକୁ ଦେଲା । ମୁଁ

ନେଇ ଆସିଲି ।

କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ବୃଜୁଳାଟି ନେଇ ମୁଁ ଯୋଗମାୟା ଆଶ୍ରମ ଆଡ଼କୁ ଛୁଟିଲି । ମାଙ୍କଡ଼ ଦେଖା ପାଇଲି । ଅରୁଣ ଆଉ ନନ୍ଦଲାଲ ଆସିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିତାଇଦା ୨୦ ଟଙ୍କାର ରସଗୋଲ ଆଣିବାକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । (ମାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ ପାଇଁ) । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ନନ୍ଦଲାଲ ଆଉ ଅରୁଣ ମିଠା ନେଇ ଆସିଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଆରମ୍ଭ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଟେନ ଟାଇମ ହେଲା । ମା ବାଲ୍ୟସ୍ନାନ ଆମ ମାନଙ୍କୁ ରହିବାକୁ କହିବାରୁ ଆମେ ରହିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲୁଁ ।

‘ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ବାଗାନ’କୁ ଗଲୁ । ସେଠାରେ ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷ ରହେ । ଗଢିରେ ତାଙ୍କୁ ଆମେ ହାତ ଦେଖାଇଲୁ । ସେ ମୋର ହାତ ଦେଖି ଭଲ କହିଲ । ଅରୁଣକୁ ବେଶୀ ଭଲ କହିଲା । ନନ୍ଦଲାଲକୁ ବି ଭଲ କହିଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ଆଶ୍ରମକୁ ଫେରିଲୁ । ‘ରାମ ମଙ୍ଗଳ’ ଶୁଣିଲୁ । ଶିଅ ସିଆ କରୀ ଆଶ୍ରମରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲୁ । କିନ୍ତୁ ନିଦ ଭଲ ହେଲା । କୌଣସି ପ୍ରକାରର ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲି ।

॥ ୨୦୨୨.୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ସକାଳ ୪ଟାରେ ଆମେ ଉଠିଲୁ । ବ୍ରହ୍ମପୁଷ୍ପ ନଦୀ କୂଳକୁ ଗଲୁ । ଝାଡ଼ା ଯିବା ପରେ ଆମେ ନଦୀରେ ଗାଧୋଇଲୁ । ୭ଟାରେ ମାଙ୍କର ଅରଡ଼, ସୁଜା ଆଦି ଶେଷ ହେଲା । ଆମମାନଙ୍କୁ ଗୁ, ମିଠା ଦିଆହେଲା, ଖାଇଲୁ । ଆମମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ସନ୍ତୋଷ କରା ହେଲା ।

(ମା’ଙ୍କୁ ମୁଁ ହନୁମାନର ମନ୍ତ୍ର ଦେବାକୁ କହିଲି । ମା’ ଦେଲେ । ତାପରେ ମା’ ଯୋଗମାୟା ଦେଖି କହିଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ମା’ କାଳୀ ଭୂମକୁ ଦେଖା ଦେଇପାରନ୍ତି । ମୁଁ ଶୁଣି ଝୁବ୍ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲି ।)

ତାପରେ ମା’ ନିଜର ଜୀବନର ଇତିହାସ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଲେ । ମା ୧୭ ବର୍ଷ ବୟସରେ ମା’ କାଳୀଙ୍କୁ ଯାଇଲେ । ଆଉ ଅନେକ ଅଭିଭୂତ ଅଭିଭୂତ ଜୀବନର ସତ୍ୟ ଘଟଣା ସବୁ କହିଲେ ।

ଆମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲଗା ଭାବରେ ରୋଷେଇ ହେଲା । ଯିବା ସମୟରେ ମା ଯୋଗମାୟା ଦେଖିଙ୍କୁ ୫ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଆସିଲି ।

କଲେଜ କରୁଛି । ଏତିକି ବେଳେ ଫୋନ ଆସିଲା । ମୁଁ ଲୁଲି । ବାବା ମୋତେ ଫୋନରେ ଖୁବ୍ ଗାଳି ଦେଲେ ଘରକୁ ନ ଆସିବା ଯୋଗୁ । ବାବା, ମା ଝୁବ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ଛୋଟ ହୋଇଥିଲେ, ମୁଁ ନଈ କହିଥିବାବାରୁ । ଅରୁଣ ଟେନ ଫେଲି କରିବା ଯୋଗୁ, ଗୁଲି ଗୁଲି ଗୋଲଜଗଣ୍ଡି ଗଲା । ନନ୍ଦଲାଲ ଘରେ ଝୁବ୍ ଗାଳି ଖାଇଲା । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଝୁବ୍

ଗାଳି ଶୁଣିଲି । ଯୁଗଳ ଦା ବାବାକୁ କହିଲେ ଯେ ଘରୁ ଧର୍ମ କହୁ ପଡ଼ିବା ଏକତମ ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ନହେଲେ ତାର ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ ହୋଇଯିବ ।

ମା' କାଲୀ ! ତୁମେ ଯେ ଯା ନର ମଙ୍ଗଳର ପାଇଁ ନରଥାଅ, ଏକଥା ମୁଁ ଧ୍ୟାନରେ କରେ ।

ଘରରେ କିଛି ହୋଇନାହିଁ ।

॥ ୩୮୧ ॥ ୨୭୯ : ସୁଧକାର ॥

ମା' ମୁଁ ଜଣ କରୁଛି । ମା' ଗୋ ମୋଡ଼େ ବୁଦ୍ଧି ଯଅ, ମୁଁ କଣ କରବି । ଅଗରେ କିଛି ଦେଖିପାରୁନାହିଁ । ମା' ଗୋ ଘରେ ମୁଁ ଅବହେଳା, ଅବଜ୍ଞାର ପାତ୍ର, ପେଟାସର ପାତ୍ର । ତୁମକୁ ଡାକିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସାଧନା ପାଉନାହିଁ । ତଥାପି ତୁମେ ମୋ କଥା ଶୁଣୁନାହିଁ । ମା' ମୁଁ ଯେ ଖାଲି ତୁମକୁ ଚାହେଁ । ତୁମ ଉପରେ ଆଶ୍ରୟ କରି ମୁଁ ନିର୍ଭୟ ହେବାକୁ ଚାହେଁ । ମା' ଗୋ ମୁଁ ଯଦି କିଛି ଅପରାଧ କରିଥାଏ ତା ହେଲେ କ୍ଷମା କର । ମା' ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁ । ମା' ଦୟାଳୁ ଗୋ, ଦୟାଳୁ । ତୁମେ କଣ ନଷ୍ଟ, କଣ ନକାଢ଼ ଯେ ତୁମେ ମୋ ପ୍ରାଣ ନା ଶୁଣୁନାହିଁ । ମା' ମୁଁ ଭକ୍ତ, ଧର୍ମପୁର । କଣ କରବି ଯଦି କୃଳ ପାଉନାହିଁ । ମା' ତୁମେ ମୋର ପାଦରେ ଅଛ, କିନ୍ତୁ ତୁମେ ମୋ ଉପରେ ଦୟା କରୁନାହିଁ । ମା' ତୁମ ବିନା ମୋର ଜୀବନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯିବ । ମୋ ଦୟା କରବା ମା' ତୁମକୁ କେମିତି ଡାକିବାକୁ ହେବ ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯେମିତି ଡାକିଛି ସେଇଥିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅ ମା' ! ମୁଁ ତୁମର ସନ୍ତାନ । ଆଉ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରବାକ୍ଷ ଶୁଣି ନାହିଁ ମୋର । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଲୋଭ ଦେଖାଇ ମୋତେ ଭୁଲାଇ ନରଖ ମା' ! କୌଣସି ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇଲେ, ସେଇ ପ୍ରଲୋଭନଠାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାର ଶକ୍ତି ମୋର ଥାଇ ପାରେ ! ସେଥପାଇଁ ମୋତେ ମା' ସବୁ ଦିଗରୁ ରକ୍ଷା କର ମା' । ମା ମା ମା ଗୋ । ଜୟ ମା କାଲୀ, ଜୟ ମା କାଲୀ, ମା । କଲେଜକୁ ଗଲି । ଦର୍ଶନ ପିରିଅଡ଼ ହେଲା । ଶ୍ରାବ୍ଧଲ, ଗୋବିନ୍ଦ ମୋତେ କୁର ବାହାରର ରାସ ଦେଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହିଲି ଯେ ମୁଁ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ଅପରାଧରେ ରାସ୍ତାରେ ଅରୁଣ ଦା ଆଉ ନିମ୍ନଲି ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ଅରୁଣ ପଚାରିଲା, “ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ କେବେ ଆଶ୍ରମ ଯିବ ?” ମୁଁ କହିଲି ଅନ୍ତତଃ ୨୦୧୫ ଉନ ଯିବି । ସେତେବେଳେ ଅରୁଣ କହିଲା, ଆମକୁ ଗୁରୁ ମା' ନଦେଖିଲେ ଆଦିର ହୋଇଯିବେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗରୁ କିଛି ସମୟ ବ୍ୟାଞ୍ଜନ ଖେଳିଲି । ମୁଁ ଆଉ କୁରୁନ୍ ଗୋଟିଏ

ପଟରେ, ହାଲୁଲୁ ଆଉ ଜବେବେ ପ୍ରାୟ ଅନ୍ୟ ୧୫ରେ । ଅମେ ହାରିଲୁ ।

ବ୍ୟାଞ୍ଜନୀଶ୍ଵର ଖେଳି ମୁଁ ଅରୁଣ ସହୃଦ ସଂହୃଦଙ୍କ ଚୋକାନ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଲି । ହଠାତ୍ ଗୋବିନ୍ଦ ଦଉର ଦଉଡ଼ି ଦେଖା ଦେଲା । ସବୁ କହିଲା, “ମୁଁ ଭୂମକୁ ଭୂମ ଘରୁ ଖୋଜିକରି ଆସିଛି ।” ମୁଁ କହିଲି, “ମୋ ବାବା କଣ କହିଲେ ?” ସେ କହିଲା, “ଏଇ ଗୁମ୍ରାର ଏପଟେ କମ୍ପା ସେପଟେ ମିଳିବ ।” ମୁଁ ପଚାରିଲି, “ଭୁଷ ସରରେ କହିଛନ୍ତି କି କୋମଳ ସରରେ ?” ସେ କହିଲା ଯେ ଭୂମ ବାବାଙ୍କର ସ୍ଵର ରୁଷ ଥିଲା । ମୁଁ ଗୋବିନ୍ଦକୁ କହିଲି ଗୁମ୍ରାରେ ଆମ ଘରକୁ ଯିବାକୁ । ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ଲେଖିବାକୁ ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଛି । ସେଇ ଗୋଟିଏ ଏଇ ଯେ, କଲେଜରୁ ଆସିବାପରେ, ମୋ ମା ଖୁବ୍ ବେଶୀ ମୋ ଅନ୍ୟ ଭାଇମାନଙ୍କ ପରି, ଔଆ ଶିଆଳୀ ଯେମିତି ପରାସ୍ତ ଭାବେ କରେନା । ଆଜି ଅମୃତ ଉଷାର ଫୁଲଟା ଖଣ୍ଡ ହେଲା । ମୋ ମା ମିଠା ଟା ସାଉର ମଳକୁ ଦେଲା । ଆଉ ଯଉଁଟା କମ ମିଠା ଚାଲିଟା ହାତରେ ନେଇ ମୁଁ ଖାଇବି କି ନାହିଁ ପଚାରିଲି । ମୁଁ ଜୋର କରି ବାହାରେ ଅନଳ ପ୍ରଦୀପ କରି ଦେଇଟା ଗ୍ରହଣ କଲି । ଏଇ ଦୁଃଖରେ କିଛି ସମୟ ମନେ ମନେ ହସିଲି ଆଉ ଚିନ୍ତା କଲି । କିଛି ବାହାରେ ବା ହସିଲି । ପ୍ରଭୁ, ଭୂମର ମାୟା ଭୂମେ ଜାଣ । ଆମେ ଜାଣିବାକୁ ଅକ୍ଷମ । ମୋତେ ଏଇ ଦୁଃଖ ଦିଆ ଭିତରେ ମୋର କୌଣସି ମଙ୍ଗଳ ଆଇପାରେ । ଏଇ କଥା ଚିନ୍ତା କରି, ମୁଁ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ଅନନ୍ତ ହସିଲି । ମା ଗୋ, ସବୁ ଭୂମର ଲାଲା !

x

x

x

x

ଗୁମ୍ରାରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଆସିଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ସହୃଦ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଲେଚନା କରୁଛି, ସେତିକିବେଳେ ହାଲୁଲୁ ଆସିଲା । ହାଲୁଲୁ ଭୁଲ କାଟି, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଭଲ ନୂଆ ସୁଏଟର ପିନ୍ଧି ଆସିଥିଲା । ସେ ସୁଏଟରରେ ସେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ମୋ ମନ ମୋହତ ହୋଇଗଲା । ଗୋଟିଏ ଚେଆରରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଥିଲା, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚେଆରରେ ମୁଁ ଥିଲି । ମୁଁ ହାଲୁଲୁକୁ ମୋର ଚେଆରରେ ବସାଇଲି । ହାଲୁଲୁକୁ ଦେଖି ମୋ ମନରେ ବୀର୍ଯ୍ୟବନା ଉଠିଲା । ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତା ଶହେ ମାଲେ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଗଲା । ମୁଁ କାମଭବରେ ଅଛନ୍ତି ହୋଇଗଲି । ଶ୍ଵେ ମେଲକୁ ଯିବାପାଇଁ ମୁଁ ଶୁଣି ହୋଇଗଲି । କାରଣ ଗୁମ୍ରାରେ କୁର୍ ବିହାରରେ ରହି ହାଲୁଲୁ ସହୃଦ ଗୋଟିଏ ସାଗାରେ ଟୋଇ ପାରିବ, ଆଉ ଗୁମ୍ରାରେ ପରସ୍ପର ଯୌନ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରି ପାରନ୍ତୁ । ମୁଁ ମୋ ମନ ନିକଟରେ ଧରାଜିତ ହୋଇ ଯେତେବେଳେ ନିଜ ଶକ୍ତିରେ ଉଠିପାରିଲି ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମା'କୁ ଆଉ ହନୁମାନକୁ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଡାକିବା ଆରମ୍ଭ କଲି । ମା ବୋଧହୁଏ ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣିଲେ । କମଳ

ଆଉ ଉଭୟକୁ ନେଇଗଲା । ପାର୍ଥନା ହେଲେ । କାମରାବ ଦୃଷ୍ଟି ଅପସର ଯାଇ
 ପ୍ରଣୀ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତା ଯାଉ ଅଥିଲା । ଭାଗ୍ୟକ୍ଷେମେ ମନେ ଅଥିଲାନାହିଁ । ମୁଁ କୁବେନ୍ଦ୍ରାର
 ପିତାଙ୍କୁ ଜଳନା ଖୋଜିଲି । ମୁଁ ଜଣା ହେଲି । ଗୋବିନ୍ଦକୁ ମୋ ଡାଇରେକ୍ଟର କାମ
 ନାହିଁ ଶୁଣିଲେ । ଗୋବିନ୍ଦକୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ କଥା ଦେଇ ମୋହର କରିଦେଲି । ମୁଁ
 ଗୋବିନ୍ଦକୁ କହିଲି, ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଗୋବିନ୍ଦ କହିଲେ,
 'ଦୁଇ ଦିନିଆଁ ଭିତରେ ତୁମର ବରାଟ ପଦବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଛି ।' ଗୋବିନ୍ଦ ଉପରେ ମୋର
 ବଡ଼ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଲା । ମୋତେ ଖୁବ୍ ଛୁଟି ଭାବରେ ଦେଖିଲା, ଆଉ ମୋତେ ଜ୍ଞାନ ଭାବ
 ଭୁଲି କରିଲା । ମୋ ମନରେ ଅହଂକାରର ଭାବ ଆସିଲା । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍
 ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଲି ।

ସାତେ ୧୧ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବେଚନାମୟ ଲେଖା 'କର୍ମବାଣୀ' ବହିଟି ପଡ଼ିଲା ।
 ବହିଟି ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ମନ-ପୁଅର କାମଟି ଦେଖ, ସେ ମୋ ସହିତ
 ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥାରେ ଲାଗି ନାହିଁ ଶୁଦ୍ଧରେ ଶୋଇଥିବା ବେଳେ ଆଶ୍ରମଣ କରିଲା । ମୁଁ
 ପରାଜିତ ହୋଇଲି । ହରାହରକୁ ଶୁଦ୍ଧରେ ସ୍ବପ୍ନରେ ଦେଖିଲି । ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହେଲା !!!

ମା କାଲି ଉଷା ଦେ !

॥ ୪ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଠଟାରେ ଉଠିଲି । ଉଠିବା ଡେଇଁଲୁ କିଛି ସମୟ ଗାଳି ଶୁଣିଲି । ମୁଁ
 ମନେ ମନେ ହସିଲି । ୧୧ଟା ବସ୍ରେ ଉଠିଲି । ୧୨ଟାରେ ଛାଡ଼ି ଥିଲା । ଦର୍ଶନ ନାହିଁ
 କରାଗଲା ନାହିଁ । ହରାହର ସହିତ ଧୂରନ୍ତରେ ଦେଖା ହେଲା । ସାଥୀହୋଇ ଚାଲି
 ଶୁଣିଲୁ । କିଛି କିଛି କାମ ଭାବେ ଉଠିଲି । ୩ଟା ବସ୍ରେ ଚାଲି ଆସିଲୁ ।

ଅପରାହ୍ନରେ କେଉଁଠାକୁ ଯାଉନି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଅନ୍ୟତମ । ମୁଁ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିବାକୁ
 ଚାହେଁ । ମୁଁ ଚାହେଁ ମା କାଲିଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦର୍ଶନ । ମଝିରେ ମଝିରେ କାମରୂପୀ ଶମ୍ଭୁ
 ମୋତେ ଆଶ୍ରମଣ କରେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଶକ୍ତିହୀନ । ମା ତୁମେ ମୋତେ ଶକ୍ତି ଦିଅ । ମୋର
 କାମ ରୂପୀ ଶମ୍ଭୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ । ମା' ମୁଁ ତୁମ ପାଖରେ ମୋ
 ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ମା ତୁମ ଅବୋଧ ଦଳାନ ଉପରେ ବସ୍ତାବର ।
 ମୋତେ ମନରେ ବାହାରେ ଗୋଟିଏ କର । ମୋତେ ନମ୍ରକର, ମୋତେ ଅହଂକାରୀ-
 ହୀନ କର । ମା ମୋର ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁମର ଉପାସନାର ନିମିତ୍ତ ହେଉ ।

ରାତିରେ ବହୁତ (କାମରାବ) ଚିନ୍ତା । ଆଉ ଶୋଇବା ଆଗରୁ ବ୍ୟାୟାମ କରିନି ।
 ପାଣି ପିଇନି । ସେଥିପାଇଁ ଦୁଇଅଟ ବସ୍ତ୍ରଦୋଷ ହେଲା ।

॥ ୫ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

୭।୧୫ ବେଳେ ନିଦ୍ରାଦେହୀ ମୋତେ ଡାକି କଲେ । ତୁ ଖାଇ ବିବେଚନାମୟ ‘କର୍ମଯୋଗ’ ନେଇ ବସଲି । ସକାଳେ ଖରାଲୁ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ସେ ବସନ୍ତାଣ୍ଡରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ଧୂଳିର ଯିବାକୁ । ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା, ମୁଁ କହିଲି ଧର ବସ୍ତୁରେ ଯିବା । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁରେ ଲେ । ଧରଇ ଶୁଣିଲି ଧର ବସ୍ତୁଟିର ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇଛି । ଖରାଲୁ ବେଶୀ ଆଦାତ ପାଲଟି ।

ମୁଁ ୧୦ଟା ବସ୍ତୁରେ କଲେଜକୁ ଗଲି । ‘Boc’ରେ ଖେଳାଇ ତୋଷଣ ପାଲଟି ଗଲା । ଗୋବନ୍ଦ କହିଲା ଯେ ମୁଁ ଫୋର କଂପୋଜ୍ ‘ସେଣ୍ଟେଣ୍ଟାଲ୍’ ଡେଇଁ ଦେଇଛି । ନିଷ୍ଠା ହୋଟେଲକୁ ଯାଇ ଖରାଲୁ ସହିତ ଦେଖା କଲି । ମଝରେ କାମ ଉଦୟ ହେଲା । ମନେ ମନେ ଖୁସି ଗୋବନ୍ଦ ଘରକୁ ଯାଇ ତା ସହିତ ସେହି କାମ କରିବା । ଗୋବନ୍ଦ ଘରକୁ ଯାଉଛି, ଏତିକିବେଳେ ଖରାଲୁ ଜାୟର ଜଣେ ଶିଳି ଯାଉଥିଲା । ତା ସାଇକେଲରେ ଉଠି ସେ ବଜାରକୁ ଚାଲିଗଲା । ମୋତେ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ସ୍ବେପ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ କିଛି ସମୟ ପରେ ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ମା (କାଲୀ)ଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲି । ଗୋବନ୍ଦର ଘରେ ଏକୁଟିଆ ବସି ମା’ଙ୍କୁ ଡାକିଲି ।

ତାପରେ କଲେଜ କରିବାକୁ ଗଲି । ୪ଟା ବସ୍ତୁରେ ଚାଲି ଆସିଲି । ବସ୍ତୁରେ ଧୂଳିଦାଳ ଶରୀର ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ସେ ମୋତେ ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିରେ ଖିଲାବବାକୁ କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହିଲି କାଲି ଯିବି । ଅଧଋନ୍ଧରେ ବାମ୍ବୁରମ, ଗୋପାଳ, ପ୍ରଣବ ସହିତ ଚାଲିଗଲି, ଧୂଳିତଳ କଲି । ଖରାଲୁ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଦେଖାହେଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ବେଶୀ ସମୟ ରହିଲା ନାହିଁ । ଚାଲିଗଲା ଏବଂ କହିଲା “ମୋର ଉଚ୍ଚ ଖାଇବାର ସମୟ ହୋଇଛି ।”

ଖରାଲୁକୁ ପୁଣି ମୁଁ ଗୁଡ଼ି ପାରୁନାହିଁ । ପୁଣି ଭଲପାଇବା ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । ସେ ପୁଣି ମୋତେ ଉପେକ୍ଷା କରିବା ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । କି ବିଚିତ୍ର କଥା ! ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଭଲପାଏ ସେତେବେଳେ ସେ ମୋତେ ଭଲ ପାଏନି । ଆଉ ସେ ଯେତେବେଳେ ମୋତେ (ବୋଧହୁଏ) ଭଲପାଏ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତାକୁ ଘୃଣା କରେ । ମା’ କାଲି ଦୁମେ ମୋତେ ରକ୍ଷା କର ! ବନ୍ଧାଆ ! ମୋ ପରି ମୋ ମାଆଙ୍କ ସ୍ବେଦ ଅନ୍ୟ ସବୁ ଭଲମାନଙ୍କ ଭଳି ହିଁ ଅଛି । ମୁଁ କାଲି ଭୁଲି ବୁଝିଥିଲି । ମୁଁ ମା ସହିତ ରାଗା ରାଗି କଲେ ମାଆ ବି ମୋ ଉପରେ ରାଗିଯାଏ । ମା ମୋର ଖୁବ୍ ଭଲ । ମୋ ଉପରେ ତା’ର ଖୁବ୍ ସ୍ବେଦ ଅଛି । ଆଜି ମା ଦୁଧ କମ୍ପେସାରୁ ମୋ ଗ୍ରେଟ୍ ଭଲକୁ ନଦେଇ ଯୋତେ ଦେବାକୁ ଲାଗି କଲେ । ମୁଁ କହିଲି ଯେ ମୋର ଖାଇବାର ଲାଗୁ ନାହିଁ । ମୋ ଗ୍ରେଟ୍ ଭଲମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବି ।

। ୭୭୫୧୧୧୧ : ଶନିବାର ।

୭୧୦ । ନିଦ ଶାନ୍ତି । ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀରାମ ଶର୍ମା (ଭୁଲସୀ ରାମଜୀ) ଯଦିଓ ଅନେକ କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ଦେଖାହେଲା । ବହୁତ କଥା ବାତା କଲି ।

ଯଦିଲେ ମୋ ମା'କୁ (କଲୀକୁ) ମୋର କାମ ବାସନା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲି । ଅଳ୍ପ ୧୨ଟାରେ କ୍ଳାସ ଥିଲା । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତରେ ଉଠି ବାଲୁକାନ୍ତ ଫିନ୍ଦୁ ଲେ । ତା'ରେ ବାଲୁକାନ୍ତ ବସ୍ତରେ ଧୁରୁର ଗଲି । କ୍ଳାସ କରିବା ପରେ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ ଅନ୍ତରକୁ ଗଲି । ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ପାଲଟି ନାହିଁ । ନିଜର ବାଜି ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ସେଠାରେ ଜଣେ ଲୋକ ସହିତ ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ହେଲା । ସେହି ଲୋକଟିର ପର ସପତ ଶାମ । ତାଙ୍କର ନାଁ ଶ୍ରୀ ଭବାନୀ କୁମାର ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ । ସେହି ଲୋକଟି ଧର୍ମ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋତେ ଉପଦେଶ ଦେଲେ । ଗୋଟିଏ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ କମ ସମୟ ଭିତରେ ଲୋକଟି ମୋ ସହିତ କ୍ଳାସ ପରିଷ୍ଟ ହୋଇ ଗଲ । ସେ ମୋତେ ଚିଠି ଦେବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚୁ ଖୁଆଲି ।

ଅପରାହ୍ନରେ ଗୋଲକଗଣ୍ଡରେ ଝରୁଲ ସହିତ ଦେଖା ହେଲା । ପୁଣି କାମଭବ ଉଠିଲା । ଝରୁଲକୁ ବ୍ୟାଘ୍ରମିଶ୍ଟକର କୋଟି କାଟିବା କଥା କହିଲି । ଝରୁଲ ସକାଳୁ ଆସିଲେ ।

ଆଜି ଗୋରାଘାଟ ଯାଇଥିଲି । ମୋର ଝିଆଁ ଉଷାକୁ ଦେଖି ଆସିଲି । ଆସିବା ସମୟରେ ସମ୍ପଦଲଲର ମଟର ସାକଳେଲରେ ଆସିଲି । ଆଜି ମୋ ପିଉସୀ ପୁଅ ଭଲ ରାଧେଶ୍ୟାମ ଆସିଲା । ବର୍ଷେ ଦେହବର୍ଷ ପରେ ସେ ଆସିଲା ।

ରାତିରେ ଅଭୟ ସାର୍ବଜ୍ଞ ସହିତ ଚିହ୍ନା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହେଲା । ମା' ଗୋ ସୁରୁକି ଡିଅ ।

ମୁଁ ଅଳ୍ପ ଶୁଷ୍କ ଭାବରେ କାମ ଶେଷ ହୋଇ ପାରିଲି । ରାତିରେ ଶୁଣୁଦୋଷ ହେଲା ।

॥ ୭୧୫୧୧୧ : ରବିବାର ॥

ମୁଁ କାମଶେଷ ହୋଇ ଶୁଷ୍କ ଭାବରେ ପାରିଲି । ଝରୁଲ ପାଇଁ ମୁଁ ପୁଣି ଆଗରୁ ପାରିଲି ।

୧୫ଟାରେ ମୁଁ ନୂଆ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧି ଝରୁଲ ପାଖକୁ ଗଲି । ଝରୁଲ ମୋତେ ବ୍ୟାଘ୍ରମିଶ୍ଟକ କୋଟି କଥା କହିଲା । ମୁଁ ମଧ୍ୟ କହିଲି ମୁଁ ଏକଥାପାଇଁ ଆସିଛି । ପ୍ରଣବ ପାଖକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରଣବ ଘରେ ନଥିଲା । ତାର ମା'ଙ୍କ ସହିତ କିଛି ସମୟ ପ୍ରଣବ ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ଆସିଲି । ପ୍ରଣବ ମା ମୋତେ କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର

ମୋକ୍ତ ମଝିରେ ମଝିରେ ଜଣେ କାଳୀ ଭକ୍ତ ସାଧକ ଆସେ । ମୁଁ କହିଲି ଏଥର ଆସିଲେ ମୋତେ ବନ୍ଧୁ ଦେବେ ।

ତାପରେ ମୁଁ ଓ ଶ୍ରୀରାମଲୀ ବୁଦ୍ଧ ପାତ୍ରକୁ ଲେଖୁ । ବୁଦ୍ଧନର ବାପା ବାହାରେ ଛଡ଼ା ହୋଇଯାଲେ । ବୁଦ୍ଧନର ବାପା ଶେଷରେ ଜଣ ଦେଖିଲେ । ମୁଁ କହିଲି ଯେ ଜଗମୋହନରେ ବ୍ୟାଡ଼ମିଶ୍ଟନର କୋଟ୍ କାଟିବୁ । ସେତେବେଳେ ବୁଦ୍ଧନର ବାପା ସୁଧାର ତାଳି କହିଲେ ଯେ ତୁ ମୋତେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଜଗମୋହନର ନାମ ଶୁଣାଲୁ, ଆଜି ମୁଁ ତୁ କାଲିନ ପାଞ୍ଜି । ମୁଁ ହସିଲି । ବୁଦ୍ଧ କହିଲେ ଯେ ମୁଁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମା ପରେ ଯାଉଛି ।

ମୁଁ, କେମିତି ଆଉ ଶ୍ରୀରାମଲୀ କୋଟ୍ କାଟିବା ଆରମ୍ଭ କରୁଛି ବାବା ମୋତେ ତାଲିକା । କହିଲେ ଯେ ନଗାପୁର ରାଧେଶ୍ୟାମ ଧନ୍ୟ ଧୁବୁର ଦିବାକୁ ଦେବ । ମୁଁ ଶେଷରେ ଯିବୁ ଶୁଭ୍ର ଶୁଭ୍ର ଦେବ ଧୁବୁର ଦିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ପ୍ରଥମେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଗୋଟିଏ ଗୁମାସ୍ତାରେ । ଯୁଗଳଦାର ଶେଷରେ । ତାପରେ ଧୁବୁର ଗଲି । ଶୁଭ୍ର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ବୁଧର ମନ୍ତ୍ର ପାଞ୍ଜିକୁ ଲେଖି । ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଡ଼ମିଶ୍ଟନର ନେଟ୍ ଲେଖିଲି । ମଠାରେ ପୋଲିକରୁ ଚାଲି ଆସିଲି । ଆସିବାରେ ଆମେ ବ୍ୟାଡ଼ମିଶ୍ଟନ ଟେକିବାର ପ୍ରିର ଲେଖୁ । ମୁଁ ଶ୍ରୀରାମଲୀ ପାତ୍ରକୁ ମୋର ଶ୍ରେଷ୍ଠତାକୁ ଫୋଲ ଦେଲି ରାଧାକେଟ ପାଇଁ । ସେ ସଂସା ସଂସା ମନା କରିଦେଲେ । ସେ କହିଲେ ଯେ ମୁଁ ଦେବନ । ମୋର ମନରେ ଶୁଭ୍ର ଅପାତ ଲାଗିଲା । ତାପରେ ଆଉ ବ୍ୟାଡ଼ମିଶ୍ଟନ ଟେକିବା ହେଲାନାହିଁ । ଶ୍ରୀରାମଲୀକୁ ଆମ ଧର୍ମରୁ ବାହାର କରିଦେବାକୁ ଲାଗୁ ହେଲା । ଆଉ ତା ପ୍ରତି ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟା ସଂସାର ହେଲା ।

ମୋର ପିତୃସୀ ପୁଅ ଭଲ ରାଧେଶ୍ୟାମ ଆଉ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବେଳର ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ଓଡ଼ିଶାରେ ସନ୍ତାନ-ଗାଡ଼ରେ ଚାଲିଗଲେ । ମୁଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ଶୁଭ୍ର ଦେବାକୁ ଲେଖି । ଶ୍ରେଷ୍ଠରେ ରାମନାଥପୁର ଓ ରବିନାଥ ସହନ ଦେବା ହେଲା ।

ଆଜି ମୋର ଛନଟି ଆନନ୍ଦରେ ଯାଉଛି । ମା-କାଳୀ ! ତୁମେ ଯାହାକି ଆମ ମାନବ ମଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ହିଁ କରିଥାଅ ।

॥ ୮.୧୨.୭୫ : ସୋମବାର ॥

ହକାଳ ଗାଁରେ ଉଠିଲି । ହକାଳେ ପ୍ରଣବର ଘରକୁ ଗଲି । ମନ୍ଦାର ଫୁଲର ଗୁରୁ ଦେବାର କଥା ଥିଲା । ପ୍ରଣବ ଘରେ ଥିଲା । ପ୍ରଣବର ବଗିଚାକୁ ବୁଲି ବୁଲି ଦେଖିଲି । ପ୍ରଣବ ମୋତେ ଗଛ ଫଳ ଯିବୁ ଦେଖାଇଲା । ପ୍ରଣବ କହିଲେ ଯେ ମୁଁ ମୋପାଇଁ ଏଇ ବଗିଚା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଘର କରିବି । ପ୍ରଣବର ବଗିଚାଟି ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ପ୍ରଣବ ସହଜ ତାଳି ଲେଖା ବିଷୟରେ ବହୁତ ଜାଣିବାଣୀ ହେଲା । ମନ୍ଦାର

ଫୁଲର ଗନ୍ଧ ଆଣି କୁଅ ପାଟରେ ଥିବା ବର୍ମା ଛୁଇଁ ମୋତ ଦେଲେ ଓ ପତା ବର୍ମାକୁର କିନ୍ତୁ କାମ କଲି ।

୧୧ଟାରେ କଲେଜକୁ ଗଲି । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟଟି କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଇଂରାଜୀ ଥିଲା । ବାକି ଦୁଇ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଗୁଜରାଟି ବଞ୍ଚାନ ଆଉ ଦର୍ଶନ କଲି । ଏମ୍.ଆର୍. ଏଲ୍. ହେଲା ନାହିଁ, କ୍ଲାସ୍ ସବୁ ମନ ଯୋଗ ଦେଇ ଶୁଣିଲି । ମୋ ମନକୁ କାମ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିନ୍ତା ଅଧିକାର କରିପାରି । ତା ଭିତରେ ହାତୁଲ ବସନ୍ତରେ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲି । ମୋର ମନର ଭାବଧାରା, କେତେବେଳେ ପ୍ରୋଫ୍ କ୍ଲାସ୍‌ରୁ ବାହାରକୁ ଯିବେ ଆଉ ମୁଁ ହାତୁଲ ସହିତ ଦେଖାଲେ ପାରିବି ।

ଦୁଇଟାରେ କଲେଜ ଛୁଟି ହେଲା । ମୁଁ ଗୋବିନ୍ଦର ସାଇକେଲ ନେଇ ବଜାରକୁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ରାଧାକେଟ ୧୩ ଟଙ୍କା ଦେଇ କିଣିଲି । ସାନ୍ତେ ୩ଟାରେ ଗୋଲକ-ଗଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ହାତୁଲ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ହାତୁଲ କହୁଲା କାଲି ମୋ ରାଧାକେଟ ତାର ଭାଇ ବାଲ୍ୟରେ ଥିଲା । ସେ କେଜାଣେ କୋଉଠିକି ଯାଇଥିଲା ସେଥିପାଇଁ ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କଥାଟା ମୋତେ ଏମିତି ଲାଗିଲି ନାହିଁ । ମୋର ମନେହୁଏ ହାତୁଲ ଖୁବ୍ ହାସିପର । ମୁଁ ଯଦି ହାତୁଲକୁ ଭଲ ନପାଇଥାନ୍ତି, ତା ହେଲେ କୋଉ ଦିନରୁ ତା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥାନ୍ତି । ହାତୁଲକୁ ଭଲ ପାଇବା ଯୋଗୁ ମୋର ଗୋଟିଏ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଉପକାର ହୋଇଛି । ଦେଇଟା ହେଲା ଏଇ ଯେ ମୁଁ ହାତୁଲକୁ ଭଲ ପାଇବା ଯୋଗୁ ମୁଁ ଗୌହାତୀରେ ନାମ ନଲେଖାଇ ଧରୁରରେ ନାମ ଲେଖିଲି । ଆଉ ଧରୁରରେ ପଢ଼ିବାରୁ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ଦନ୍ତସ୍ତ୍ରତା ହେଲା । ଆଉ ମୋର ପାଷା ନେବା ହେଲା ।

ଆଜି ବ୍ୟାଡ଼ମିଷ୍ଟନର କୋର୍ କାଟିଲି । ତା.ରେ ମୁଁ ନିୟମ ବରିଦେଲି ଯେଉଁମାନେ ଏଠାରେ ଖେଳିବେ ସେମାନଙ୍କର ରାଧାକେଟ ଗୋଟିଏ ଯାଗାରେ ରହିବ । ହାତୁଲ ଆଉ ଅନୁପର ଇଚ୍ଛା ନଥାଇ ସବୁ କହଲେ ଯେ ଆମେ ଗୁଜୁ ଅଛୁ । ହାତୁଲ ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଆଗରୁ ଲାଗାଇ ଦେଲା ଯେ ବହୁତ ବେଶୀ ପିଲା ହୋଇଯାଇଛି । ବାହାରର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଖେଳବାକୁ ଦେବା କି ନଦେବା । ଏମିତି ଆଜୁ ସାତୁ ପଶୁ । ମୋର ଗୁରୁ ଉଠିଲା । ମୁଁ ଦେଲି ଆଗେ ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହେଉ । ବାକି ସବୁ ପରେ ଦେଖାଯିବ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୋ ସହିତ ଜଣେ ନୂଆ ଲୋକ ସହିତ ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ହେଲା କମଳ ଦ୍ଵାରା । ଲୋକଟିର ନାମ ଉଜ୍ଜିତ ଦତ୍ତ । ସେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପାସ କଲେ । ସେ ମୋଠାରୁ ଗୁରୁ ବହୁ ବୃଦ୍ଧିବା । ମୁଁ କହୁଲି କାଲି ଦେବ । ନେଲିଲି ସହିତ ଦେଖା

ହେଲା । ଅନେକ କଥାବାଣୀ ହେଲା । ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ସହିତ ମଧ୍ୟ କଥାବାଣୀ ହେଲା ।

॥ ୧୦.୧୨.୭୯ : ବୃକ୍ଷବାର ॥

ଏସବୁ କାମ କରିବ । ନହେଲେ ମୁଁ ମରାଯିବୁ ନୁହେଁ । ଯଦି କରନପାରିବ ତାହେଲେ ଗୋଟିଏ ବେଳା ନଂ. ୫୫ କରିବ ।

ଟାଟାରେ ଉଠିବ ।

୪ ରୁ ୭ — ଯାନ ଏବଂ ଗୀତା ପାଠ

୭ ରୁ ୭.୩୦ — ହନୁମାନ ମନ୍ତ୍ର

୭.୩୦ ରୁ ୮ — ଦର୍ଶନ

୮ ରୁ ୮.୪୫ — ବଗିଚା କାମ

(ଏହା ଭିତର ପାଇଁ ଗାନା ଏବଂ ଗୁଁ ଖାଇବା ଅଛି ।)

କଲେଜକୁ ଯିବା ଆଗରୁ ବାବୁରମର ଟଙ୍କା ଏବଂ ‘ଅଣ୍ଡରସ ଆଣ୍ଡ’ ଥୁକୁରି ସାଂଠର ଔଷଧ, କିଛି ଲାଭହେଉ । ବ. ଏନ. କଲେଜର ବହି କମା ଦେବା ଲାଗିବ । ଗୋଲକଗଡ଼—

ଗୋଟିଏ ପାଠରୁ ଫୁଲଗଛ ଆଣିବ । ସମସ୍ତ ହେଲେ ବ୍ୟାଠମିଶ୍ରଣ ନେକିବ, ପ୍ରଣବ ସହିତ ନମଲାଇଲୁ ଯମୁନା କଥା କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

॥ ୧୦.୧୨.୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଆଜି ୭.୩୦ରେ ମୋ ନିତି ଭାଙ୍ଗିଲା । ବାବୁରମର ବାବା-ମୋତେ ବାବୁରମ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ଥୁକୁରିରେ ଦେବାକୁ କହିଥିଲେ, ମୁଁ ଭୁଲିଗଲି ।

ମା ମନରେ ମୁଁ ଅଳ୍ପ ଆପାତ ହେଲି । କାରଣ ମୁଁ ଥୁକୁରିରୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ଟେକିନରେ ଆସିଥିଲି । ଆଉ ଟେକିନ ଲେଟ କରିବାରୁ ମୁଁ ୭.୩୦ରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାର ସାଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋ ମା ମୋତେ ମିଠା ବାଣାରେ ସମ୍ଭାଗଣ କଲେ । ମା କହିଲା ଯେ ଏତେ ଡେରି କାହିଁକି କଲୁ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଡୋର ବାପାଙ୍କୁ କହିଥିଲି ଯେ ରାତ୍ର ଆଜିକାଲି ‘ରୁଲେଟ୍’ (ଆଡ଼ିଆ ପ୍ରିସ୍) ହୋଇଯାଇଛି । ମା ଉପଶୋକ କଥା ବାପାଙ୍କୁ ହସର ଛଳରେ କହିଥିଲେ । ଆଉ ମୋତେ ଏମିତି ଥଟ୍ଟାତାମସାରେ କହିଲା ଯେ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଡୋର ବାପାଙ୍କୁ ଏସବୁ କଥା କହିଥିଲି । ମୁଁ ଏସବୁ କଥା ଶୁଣି ସ୍ବଗି ଜଳଗଲି । ମା’କୁ ଧମକାଇ କହିଲି ଯେ ତୁ ମୋ ବସ୍ତୁରେ ଏସବୁ କାଜେକଥା କହିବୁନି । ମୁଁ ତ ମୋ ପାଇଁ ଡେରି କରିନି । ମୁଁ ସାଂଠର ଔଷଧ ପାଇଁ ଡେରି କରିଥିଲି । ମା କହିଲେ ଯେ ମୁଁ ତ ଡୋର ବସ୍ତୁରେ କହି ଦେଇଛୁ ନାହିଁ । ଏମିତି ହସ୍ତାଛଳରେ ଏସବୁ କଥା କହିଲି । ହାୟ ହାୟ ମୁଁ

ଯେ ମୋତେ ଦଶମାସ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କଲୁ, ଯିଏ ମୁଁ ଦୁଃଖରେ ଥିଲେ ଦୁଃଖୀ ଆଉ ସୁଖରେ ରହିଲେ ସୁଖୀ, ସେଇ ମୋ ସ୍ବୟଂ ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ମନରେ ସୁଖ ଦେବା ଛାଡ଼ି ମନରେ ଆସାତ ଉପରେ ଆସାତ ଦେଉଛି । କି ନିଷ୍ଠୁର ମୁଁ ! ମା ! ମୋତେ ସୁବୁଦ୍ଧି ଦିଅ ।

ଆଜି ବିଶେଷ କିଛି ଦଢ଼ିନ । ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇଥିଲି କିନ୍ତୁ ସେ ଶୋଇଥିଲେ । କଥାବାଣୀ ହୋଇନି । ମୁଁ କେତେ ଜଳକୁ ଚାଲି ଯାଇଛି ! କିଛି ଦିନ ହେଲା ମା କାଳୀଙ୍କ ନାମକୁ ବାଦ ଦେଇ ବାଜେ, କାମପୁର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଛି । ସାଧୁ ଛଡ଼ା କିଛି କରୁନାହିଁ, ଭାବୁ ନାହିଁ । ଅହଂକାର ଶୁଣି ଶୁଣି ଥିବୁ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବେ ମୁଁ କିଛି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ହୋଇଯାଇଛି । ହାସ୍ତ ରାମ୍ ! ମୋତେ ସୁବୁଦ୍ଧି ଦିଅ ।

ଆଜି ସକାଳେ ରଞ୍ଜନ ଦତ୍ତ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି “ଦିନ ଅଙ୍ଗ” ବହୁ ଦେଇ । ତାଙ୍କ ପାଖରୁ କେତେ ପ୍ରକାରର ଫୁଲଗଛ ଚାହିଁବାରୁ ସେ କହିଲେ, “ଆପଣ କାଲି ନେଇଯିବେ ।” ଆଜି ଆଶ୍ରମ ଯିବା ପରେ ମୋ ମନ ପବନ ହେଲା । ଆଉ କାମଭାବନା ପଛରେ ଘୁରିବାରୁ ମୁଁ ନିଜକୁ ଧନ୍ଦାକାର କଲି । ଆଉ ବିଶେଷ କିଛି ଦଢ଼ିନ ।

ମୋ ଛୋଟ ଭାଇ ଦିଲ୍ଲୀପ ମୋତେ କର୍କ ଆଣିବାକୁ କହିଥିଲା, ମୁଁ ନ ଆଣି ତା ମନରେ ଆସାତ ଦେଲି । ମୁଁ ଶୁଭାଲଲର ଚାକର ଭଳି ହୋଇଯାଇଛି । ନିଜକୁ ମଜବୁତ କରିବାକୁ ହେବ । ନିଜକୁ କାମର ପୁରୁଣା କରିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ତା ହେଲେ ମୋ ଜୀବନ ଧ୍ୟାନ ହେବ । ମୋର ମାନବ ଜୀବନ ବୃଥାରେ ଯିବ ! ! ଘରରେ ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହେଲା । ଟାଟାରେ ଉଠିବା ହୋଇନି ।

॥ ୧୦.୧୨.୧୯୭୯ : ରୂପକାର ॥

ସବୁଦିନ ପରି ସକାଳେ ଉଠିଲି । ମୋର କାଲିର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ରକ୍ଷା ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଜି ମୋର ମନ କାଲି, ପହୁରି ଦିନ ଭୁଲନାରେ ବହୁତ ପବନ । ସବୁଦିନ ପରି ମାଂସର ମନ୍ଦ, ଗୁରୁ ମନ୍ଦ ଆଉ ହନୁମାନ ମନ୍ଦ ଜପ କଲି । ମନଟି ଭଲ ଲାଗୁଛି । ଆଜି କାମଭାବ ଦେଖି ନାହିଁ, ଅଥବା ମୋତେ ନାହିଁ କହିଲେ ବି ଚଳିବ ।

କଲେଜକୁ ଗଲି । କ୍ଲାସ୍ ହେଲା । ଇଂ ପାଠ ଆଜି ୧୨/୧୫ରେ କ୍ଲାସ୍ ଶେଷ ହେଲା । ମୁଁ କଲେଜ ଛୁଟି ପରେ ଗୋବିନ୍ଦ ସହୃଦ ଗଲି । ବାବୁସାମ ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ମୁଁ ବାବୁସାମକୁ କଦଳୀ ଆଣିବା ପାଇଁ ଟ୍ୟାକ୍ସ ଦେଲି । ବାବୁସାମ କଦଳୀ ନେଇ ଆସିଲା । ବାଦଲ ଆସିଲା । କଦଳୀ ଆଉ ତୁଡ଼ା ଖାଇଲୁ । ଖୁବ୍ ମଉଜ ମଜଲିସ୍ ହେଲା । ମୁଁ ବାବୁସାମ କଥା ବେଶୀ କହୁଥିବାରୁ କହିଲି, “ବାବୁସାମ ଭଲ୍ ନଥିଲ୍ ବହୁ ଏ ଭେସେଲ ଅଫ୍ ସାଉଣ୍ଡ” (ବାବୁସାମ କେବଳ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ମାଠିଆ)

ବାବୁରାମ, ଗୋବିନ୍ଦ ଆଉ ମୁଁ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲୁ । ନା' (ଯୋଗମାୟା)ଙ୍କ ଧନ୍ୟ ଦେଖି ହେଲୁ । ମୁଁ ମା'ଙ୍କୁ କହିଲି ମୋର ମନ ଏଇ ୫୬ ଦିନ ହେଲା କାମରାଜାପୁରୁଷ ଥିଲା । ମା କହିଲେ ଯେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଆକାଶରେ ମେଘ ଆସେ, ସୁଖି ଚାଲିଯାଏ । ଠିକ୍ ସେଇପରି ମନରେ ମଝିରେ ବାଜେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଆସେ କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ସୁଖି ଚାଲିଯାଏ । ମୁଁ ଆଉ କିଛି ପରାଧୀନ କିନ୍ତୁ ବାବୁରାମ ଆସିଗଲା । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଏସବୁ କଥାବାତୀ କରିବାକୁ ମୋତେ ଲଜ ଲାଗେ । ମୁଁ ମା'ଙ୍କୁ କହିଲି ଯଦି ମୁଁ ମନେ ମନେ ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ଭାବେ ତେବେ ଆପଣ ଜାଣି ଯାଉଛନ୍ତି କି ? “ହଁ ଯାହା” । ମୁଁ ମା'ଙ୍କୁ କହିଲି ଆପଣ ଆଗରୁ ବୁଝିପାରନ୍ତି କି ଯେ ଅମୃତ ଆପଣଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ହୋଇ ପାରେ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମା'ଙ୍କୁ ପଚାରିଲି ଯେତେବେଳେ ମା ମୋତେ ପ୍ରଥମ ଦେଖିଲେ ସେ ଦିନ କି ବୁଝି ପାରିଥିଲେ କି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ହେବି । ସେ କହିଲେ, ହଁ, ମୁଁ ବୁଝିପାରିଥିଲି । ମା'ଙ୍କ ସହିତ ଆହୁର ଅନେକ ଆଳାପ ହେଲା । ଯିବା ସମୟରେ ମା'ଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ୫ ଟଙ୍କା ଦେଲି । ବସ୍ତରେ ମୁଁ ଆସିଲା ବେଳେ ନାମ ଜପ କରି କରି ଆସୁଥିଲି ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ନନ୍ଦଲାଲ ସହିତ ଯମୁନା ପାଖକୁ ଗଲି । କିନ୍ତୁ ପାଇନି । ଆସିବା ସମୟରେ ନନ୍ଦଲାଲ ମୋତେ ଭୂତର ଗଳ୍ପ କହିଲା । ରାତିରେ କିଛି ସମୟ “ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବର ଉପଦେଶାବଳୀ” ପଢ଼ିଲି । ସାଢ଼େ ଆଠଟାରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

॥ ୧୧.୧୨.୨୯ : ପୁରୁବାର ॥

ଆମ ଡ୍ରାଇଭର ହରିବ୍ରତ ଡାକରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ସେ ‘ନିଆଁ ଲାଗିଛି’ ‘ନିଆଁ ଲାଗିଛି’ ବୋଲି ପାଟି କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ଭାବିଲି ବୋଧହୁଏ ଆମ ଡ୍ରାଇଭର ଗୋଦାମରେ ଲାଗିଛି । ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଉଠି ପଡ଼ିଲି ଏବଂ ମୋ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଉଠାଇଦେଲି । ସେତେବେଳକୁ ୪ଟା ୫୫ ହେବ । ନନ୍ଦଲାଲର ଦୋକାନର ଆଗ ଦୋକାନରେ ନିଆଁ ଲାଗିଥିଲା । (ମହେଶ ଡାକ୍ତରର ଦୋକାନ) ।

ସକାଳ ୫ଟାରେ କିଛି ସମୟ ନାମ ଜପ କଲି । ୯ଟାରେ ଯେଉଁଠି ଘର ଜଳୁଥିଲା ସେଠାକୁ ଗଲି । ନନ୍ଦଲାଲ, ସୁରାଲାଲ, ମୋହନଲାଲ ଆଉ କମଳ ସହିତ ଦେଖା ହେଲା । ସମସ୍ତେ କୁହୁ କୁହୁ ହେଉଥିଲେ “ମୁଁ ୩ଟା ବେଳେ ଆସିଥିଲି, ମୁଁ ୪ଟା ବେଳେ ଆସିଥିଲି” । କିନ୍ତୁ ସାହାଯ୍ୟ କେହି କରିନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲି କିନ୍ତୁ ଖାଲି ଦେଖିବାକୁ । ଆଜି ବ୍ୟାଡ଼ମିଶନ ଖୋଲିଲା । ଅନୁପ, ଜଗଦ୍ୱିପେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ପ୍ରଣବ ଇତ୍ୟାଦି ଥିଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଟ୍ରେନ୍ରେ ଧୁରୁଣ ଗଲି ମଙ୍ଗଳର ବାହାଘରରେ । ଆମ ସହିତ ଆମର

କାକା ବାପୁଦେବ ଗଲେ । ହରକଣ୍ଠ ନାମ ଶୁଣି ଆଗରୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ ।
ଧୁରୁଣ୍ଡରେ ‘ନାଟ୍ୟ କମ୍ପାନୀ’ ଚାଲିଥିଲା । ଆଜି ଥିଲା ‘ରାମକୃଷ୍ଣ ଶାରଦାମଣି’ ଦେଖିଲି ।
ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ମୋର କାକାପୁଅ ଭାବେ ସୁଖୀନ ଆଉ କମଳ ମୋ ସହୃଦ ଥିଲେ ।
ରାତିରେ ବୁଧରମଞ୍ଚ କାକାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଲି ।

॥ ୧୨-୧୨-୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଆଜି ୫୩^୦ରେ ନିଦରୁ ଉଠିଲି । ବରଯାତ୍ରୀ ଗଲେ ୮ଟା ବେଳେ ନିଲବାଣକୁ ।
ରାସ୍ତାରେ ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ନାମ ଜପ କରି କରି ଯାଇଥିଲି ।

୨ଟା ବେଳେ ନିଲବାଣରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲୁ । ଅଫିସ୍‌ରେ ଟାଉନରେ ବୁଲି ବୁଲି
କଲି ହରକଣ୍ଠନର ପୁଅ ନଟବର ଦେବ । ରାତିରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ସୋ ସିନେମା ଦେଖିଲି ।
‘ଗାଇଡ୍’ ମୋର ଆଗରୁ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ପୁଣି ଦେଖିଲି । ରାତି ୨ଟାରେ
ସିଆପିଆ ହେଲା । ଖାଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲି ।

॥ ୧୩-୧୨-୭୯ : ଶନିବାର ॥

ସାଢ଼େ ୫ଟାରେ ଉଠିଲି । ଆଜି ମୋ ଦିବର ଘରକୁ ଯିବାର ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଯାଇ
ପାରୁନାହିଁ । ୧୦ଟା ବେଳେ ଆମମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦିଆଗଲା । ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ
ଯାଗାରେ ସିଆପିଆର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟାରେ ଧୁରୁଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିଲି ।
କାକା ବୁଧରମଞ୍ଚର ଘରେ ଖାଇପିଇ ଶୋଇଲି ।

॥ ୧୪-୧୨-୭୯ : ରବିବାର ॥

୭ଟା ବେଳେ ବାପୁଦେବ କାକା ଉଠେଇ ଦେଲେ । ସକାଳ ଟ୍ରେନରେ
ଗୋଲକଗଡ଼ ଆସିଲି ।

ପ୍ରଣବ ସହୃଦ ବସିର ମିଆଁ ପାଖକୁ ଗଲି ଫୁଲଗୁରୁ ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ବସିର
ନ ଥିଲା । ଖରାବେଳେ କିଛି ସମୟ ‘ସରତା’ ପତ୍ରିକା ପଢ଼ିଲି, କିଛି ସମୟ ଖୋଜିଲି ।
ଅପରାହ୍ନରେ ପ୍ରଣବ ସହୃଦ କରଦା,ଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି । ଅନେକ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା
କଲି । କରଦା,ଙ୍କ ପାଖରୁ ସୁଗନ୍ଧରାଜ, କଲ୍‌ପାତି ଫୁଲ (ରାତି) ଆଦି କେତେ ପ୍ରକାରର
ଗଛ ଆଣିଲି । ଆଜି ବ୍ୟାଡ୍‌ମିଣ୍ଟନ ଖେଳ ହୋଇନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଆସିଲା ।
କିଛି ସମୟ ଗୋବିନ୍ଦ ଥିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ ଧୁରୁଣ୍ଡ ବସ୍‌ରେ ଚାଲିଗଲା ।

ରାତିରେ ମୁଁ, ମୋର ଛୋଟ ଭାଇ ନଟବର ଆଉ ଅଶୋକ ନିଆଁ ପୁଲ୍‌ଉଠିଲୁ ।
ଆଉ ମୋ ମା ମଧ୍ୟ ବସିଥିଲେ । ମୁଁ ଅଗଣାକୁ ବାରମ୍ବାର ଛେପ ପକାଉଥିଲି, ଆଉ ମୋ

ନାକକୁ ବାରମ୍ବାର ଘସୁଥିଲି । ସେତେବେଳେ ମୋ ମା କହିଲୁ, “ତୁ ଏସବୁ କି ଖରାପ ଅଭ୍ୟାସ କରୁଛୁ । ତୋର ବରାଦର କଥା ଶୁଣିଛୁ ।” ମୁଁ ହସିଲି ଏବଂ କହିଲି, ମୁଁ ବାହା ହେବନି । ମୁଁ ସଂସାରରେ ବାନ୍ଧ ହେବାକୁ ଉତ୍ସୁକ ନାହିଁ । କେଜାଣି ବାହାଘର ପରେ ମୋ ମା (କାଲୀ)କୁ ଭୁଲି ଯାଇପାରେ ।”

୪୫ ଦିନ ହେଲା ମୋର କାମପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବ ପ୍ରାୟ ନାହିଁ । ଭକ୍ତି ବଢୁଛି । ଅହଂକାର କିଛି କମିଛି । କିନ୍ତୁ ଅହଂକାର ଖୁବ୍ ବେଶୀ କମିନି । କମେଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କଲେଜରେ ପଢ଼ାପଢ଼ି ହେଉନାହିଁ । କାଲିଠାରୁ କଲେଜରେ ପଢ଼ାପଢ଼ି ଆରମ୍ଭ କରିବି । ଆଉ ଡେଇଁ କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ମୋର ନାକ ଘଷା ଆଜିଠାରୁ ବନ୍ଦ କଲି । ଏଇ ଅଭ୍ୟାସଟି ମୋର କିଛି ମାସ ହେଲା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏଇ ଅଭ୍ୟାସ ପାଇଁ ମା ଫୋତେ ଘଣ୍ଟାଏ ଆଗରୁ ଖୁବ୍ ଗାଳି ଦେଇଛି । କାମପୁର୍ଣ୍ଣ ଚିନ୍ତା ନକରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଜି ମୋର ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଲା ।

॥ ୧୫.୧୨.୭୯ : ସୋମବାର ॥

ଆଜି ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନି । ଉଠୁ ଉଠୁ ଅନେକ ଡେଇଁ ହେଲା । ଆଜିଠାରୁ ଆମ କଲେଜର “କଲେଜ ଡ୍ରେକ୍” ଆରମ୍ଭ । ସେଥିପାଇଁ ଆଜି କଲେଜ ଯାଇନି । ସକାଳେ ହାତ୍‌ଲାଇକୁ ଦେଖି ମନରେ କାମଭାବନା ଉଠିଲା । ପ୍ରଣବ ସକାଳେ ଆସିଲା । ପ୍ରଣବ ସହିତ ବସିବ ପାଖକୁ ଗଲି ଫୁଲ ଗଛ ପାଇଁ ।

ଅପରାହ୍ନରେ ବ୍ୟାଡ଼ମିଷ୍ଟନ ଖେଳିଲି । ରାତିରେ ଭୁବନ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ ଆଉ ବେସିକ୍ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜର ପ୍ରି ନିସ୍‌ପାଲ ଆମ ଗହକୁ ଆସିଲେ “ଗୀତା ଜୟନ୍ତୀ” ପାଇଁ ଗୁମା ନେବାକୁ । ଭୁବନ ପ୍ରଧାନ ମୋତେ କହିଲେ, “ତୁମକୁ ଗୀତା ଜୟନ୍ତୀରେ ଭାଗ୍ୟ ଦେବାକୁ ହେବ ।”

ଖରବେଳ ପରେ ମୋର କାମପୁର୍ଣ୍ଣ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି ।

॥ ୧୬.୧୨.୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ସବୁଦିନ ପର ଠିକ୍ ସମୟରେ ଉଠିଲି । ଆଜି ମୁଁ କଲେଜ ଯାଇନି । କାରଣ ମୁଁ ଜାଣେନା । ଖରବେଳେ କାରଖାନାକୁ ଗଲି । ମୁଁ ଆମ କାରଖାନାକୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ଯାଏ । କାରଣ କାରଖାନାର ଖଟ୍ ଖଟ୍ ଶବ୍ଦ ଭଲ ଲାଗେନି ।

ସକାଳେ ହାତ୍‌ଲାଇ ସହିତ ଦେଖା ହେଲା । ମନରେ କାମଭାବ ଉଠିଲା । ଅପରାହ୍ନରେ ଆମେ ବ୍ୟାଡ଼ମିଷ୍ଟନ ଖେଳିଲୁ । ପ୍ରଥମ ଗେମ୍‌ରେ ମୁଁ ଆଉ କମଳ ଗୋଟିଏ ପଟ୍‌ରେ, ମିର୍କାମଲ ଆଉ ହାତ୍‌ଲାଇ ଅନ୍ୟ ପଟ୍‌ରେ । ପ୍ରଥମ ଗେମ୍‌ଟି ଆମେ ଜିତିଲୁ ।

ତା' ପରଟା ସେମାନେ ଜିତିଲେ । ତାପରେ ମୋର ଆଉ ମିତ୍ର ଜା ଭିତରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଲା । ମୁଁ ହାରିଲି । ରଞ୍ଜିତ ଦତ୍ତ ପାଖରୁ କେତେ ପ୍ରକାରର ଗଛ ଆଣିଲି । ଗଛରେ ନନ୍ଦଲଲ ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ନନ୍ଦଲଲ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇଥିଲା । ଆଶ୍ରମ ଖବର ବିଷୟରେ ପଚାରିଲି ।

॥ ୧୨-୧୨-୭୯ : ବୃଦ୍ଧବାର ॥

ଆଜି କଲେଜକୁ ଗଲି । କଲେଜରୁ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଖକୁ ଗଲି । ବାବୁରାମ ଆଉ ଗୋବିନ୍ଦ ଦୁଇଜଣ ଥିଲେ ସେଠାରେ । ସେଠାରୁ ମୁଁ ବାବୁରାମ ସାଇକେଲ ନେଇ ଯେ.ଗମାୟା ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । ମା'ଙ୍କ ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ମା ରବିବାରରେ ଆସିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ସେଠାକୁ ଗୋପାଳ ଭିକ୍ଷୁ ଆସିଲା ।

ଆଶ୍ରମରୁ ଆସି ଜିଣା ପାଠାଗାରକୁ ଗଲି । ମୋର 'ପ୍ରେମିକ୍ ଗୁରୁ' ବହିଟି ଫେରାଇ ସ୍ବାମୀ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମସ୍ପର୍ଶଙ୍କ ଜୀବନ ନେଇ ଆସିଲି । ଗୋବିନ୍ଦ ପାଖରେ ଆମର ଖୁବ୍ ଅତିଥା ହେଲା । ନନ୍ଦଲଲ ଆଉ ବୁଲନ୍ ଆସିଲେ । ଗୋପାଳ ଭିକ୍ଷୁ, ବାବୁରାମ, ବାଦଲ ଆଉ ରଞ୍ଜିତ ଆସିଲେ । ଟେନ୍ଦରେ ଫେରି ଆସିଲି ।

॥ ୧୮-୧୨-୭୯ : ଗୁରୁବାର ॥

ସକାଳେ ସବୁଜନର ସମୟରେ ଉଠିଲି । ଉଠି ନାମ ଜପ କଲି । ସକାଳେ ନନ୍ଦଲଲ ଆସିଲା । ବାବୁରାମକୁ ତାର ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବହି ଦେଇଆସିଲି । ୧- 'ଭକ୍ତେର ଜୟ', ୨- 'ପୃଥ୍ବୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦକ୍ଷତା କିନ୍ତୁମାନ' । ଖରାବେଳେ କାର୍ତ୍ତୀନାଥକୁ ଗଲି । ଶୋଇ ଶୋଇ କାର୍ତ୍ତୀନାଥରେ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦର ଜୀବନ ପଢ଼ିଲି ।

ବ୍ୟାଞ୍ଜମିଶ୍ରଣ ଖେଳ ହେଲା । ଆଜି ରଞ୍ଜିତ ଦତ୍ତ କି କେଟ ଖେଳିବାର ପ୍ରଣ ଉଠେଇଲା । ଆମେ ରାଜି ହେଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଆସିଲା । ତା ସହୃଦ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆଲୋଚନା କଲି । ଆଜି ମୁଁ କାହାର ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେଇନି । ଉତ୍ତରାବ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ନାହିଁ । କାମରାବ ବେଶୀ ନାହିଁ । ଆଜି ସାଞ୍ଜ ଦିନ ଗୋଟିଏ ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲି ବୋଲି ମୋ ମନରେ କୁଟିଳା ଆସିଲା ।

ମୁଁ ସ୍ବାମୀ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦଙ୍କ ଜୀବନରେ ପଢ଼ିବାକୁ ପାଇଛି ଯେ ସେ ମନରେ ବୈରାଗ୍ୟ ଆଣିବା ପାଇଁ ନିଜର ଜଣାଶୁଣା ମୃତ ମଣିଷ ମାନଙ୍କର ଚର୍ଚ୍ଚ ରଖିଥିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମୋ ପଢ଼ା ଯାଗାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମୃତ ମଣିଷ ମାନଙ୍କର ନାମ ଝୁଲାଇ ରଖିଦେଲି ।

ମୁଁ ରାତିରେ ସ୍ବପ୍ନରେ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ଉଷା ଭିତରେ ଦେଖିଲି ।

॥ ୧୯-୧୨-୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ସକାଳେ ଉଠୁ ଉଠୁ ଡେରି ହେଲା । ତାଇଶ୍ଵ ଲେଖିବାରେ ଓ ନାମଜପ କରୁ କରୁ

ନଅଟା ବାଜି ଯାଇଛି । ତାପରେ ମୁଁ ବାଲ କାଟିବାକୁ ଗଲି ।

ସକାଳେ ଶ୍ରାବଲଲର ଘରକୁ ଗଲି । ତାକୁ ଦେଖି ମନରେ କାମଭବ ଉଦୟ ହେଲା । ତାକୁ ମୁଁ କହିଲି ଗୁଲ, କାଲି ଧୁରୁର ଯିବା । ଡ୍ରାମା, ଫଙ୍କସନ୍ ଦେଖି ରାତିରେ ସେଠାରେ ରହି ସକାଳେ ଗୁଲ ଆସିବା । ମୁଁ ଭାବିଲି ରାତିରେ ସେଠାରେ ରହିଲେ ଶ୍ରାବଲଲ ସହୃଦ କରାଯାଏ । ଶ୍ରାବଲଲ ରାଜି ହେଲା । ଖରାବେଳେ କାରଖାନାକୁ ଗଲି ।

୩ଟା ବେଳେ ବ୍ୟାଞ୍ଜମିଶ୍ରଣ ଖେଳିବାକୁ ଗଲି । ଆଜି କଥା କମ୍ କହିବାକୁ ଓ ହସାହସି କମ୍ କରିବାରୁ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଖେଳିଛି । ଖେଳପରେ ପଣ୍ଡା ସହୃଦ କିଛି ସମୟ ଚାଲିଗଲା ହେଲା । ତାପରେ ୬ଟା ବେଳେ ଘରକୁ ଆସିଲି । ଡାଇ ପିଇ ସାରି, ଆଜି ଯେ ଗୀତା ଜୟନ୍ତୀ, ଏଇ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଯିବାର କିଛି ସମୟ ପରେ ସରା ଭାଙ୍ଗିଲି । ମୁଁ ବେଶୀ କିଛି ଶୁଣି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଏଇମିତି ଗୁଲ ଗୁଲ ଭିତରେ ଦିନଟି ଗୁଲିଗଲା । ବିଶେଷ କିଛି କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ଲାସର କିଛି ପଡ଼ାପଡ଼ି କଲି ନାହିଁ । ଦିନଟି ଏମିତି ବାଜେ ଭାବରେ ଗଲା । ପ୍ରଣବ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋତେ ଉଚ୍ଚଚନ୍ଦ୍ରାରୁ ମୋତେ ନିରୁସାହତ କରେ । ପ୍ରଣବ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାସ୍ତିକ ଭବାପୁଣ୍ଡ୍ର ହୋଇଯାଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରଣବ ଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାରଣ ପ୍ରଣବ ସହୃଦ ରହିଲେ ମୋର ଧର୍ମ ପ୍ରତି ଆତ୍ମା କିଛି କମିଯାଏ ।

ଆଜି ମନରେ କାମଚିନ୍ତା ଅଛି । ରାତିରେ ସ୍ବପ୍ନଦୋଷ ହେଲା ।

॥ ୨୦.୧୨.୭୯ : ଶନିବାର ॥

ଆଜି ଉଠିବା ସମୟରୁ ମୋ ମନରେ କାମପୁଣ୍ଡ୍ର ଚିନ୍ତା । ଆଜି ଶ୍ରାବଲଲ ସହୃଦ ଗୋଟିଏ ରେଜେକ୍ଟ ତଳେ ଶୋଇ ପାରିବ । ରାତିରେ ଚପା ଚପି ହୋଇ, କୁଣ୍ଡା କୁଣ୍ଡା ହୋଇ ଶୋଇ ପାରିବ । ଶ୍ରାବଲଲ ସହୃଦ ସବୁ କରିପାରିବ । ଏସବୁ ଚିନ୍ତା ମନରେ ବାରମ୍ବାର ଆସୁଛି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନରୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତା ଆସି ଏସବୁକୁ ଆବମଣ ଉପରେ ଆବମଣ କରୁଛି । ଆବମଣ ଫଳରେ ଦୁଇପକ୍ଷ କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ ହେଉଛନ୍ତି । ଏମିତି ମୋ ମନରେ ଭ୍ରମୁଲ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଛି ।

ନାମଜପ କରିବା ପରେ ଖରାପ ଚିନ୍ତା କିଛି କମିଛି । କିନ୍ତୁ ପୁଣି ଭାବରେ କମି ନାହିଁ । ଏଇ ବିଧିରୁ ମୋତେ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ମଝିରେ ମଝିରେ ମା'ଙ୍କୁ ଡାକୁଛି । ମୁଁ ଧୁରୁର ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲି । ମା' (କାଲୀ) ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣିଲେ । ତାର କାରଣ ହେତୁ ଶ୍ରାବଲଲ ଧୁରୁର ଯିବାର ମତଲବ ପୂର୍ବ ପରିଚ୍ୟାଗ କଲା । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆଉ କୁ-କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଖରାବେଳେ ମୋର କାମ-ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଖୁବ୍ ହେଲା । ମୁଁ ହସ୍ତମୈଥନ କରି ବାନ୍ଧି

ବାହାର କରି; ଆଉ ଖାଇଦେଲି । ଘାଣି ବାହାର କରିବାକୁ ଯାଉଛି ଏତିକି ବେଳେ ମୋର କାଳୀଙ୍କ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡରଟି ଧଡ଼ଗଲ । ଏଇଟାର ଯେ କୌଣସି କାରଣ ହୋଇପାରେ ।

ଆଜି ପ୍ରଥମ ଟେବୁଲ ଟେନିସ୍ ଖେଳିଲି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବ୍ୟାଡ୍‌ମିଣ୍ଟନ ଖେଳିଲି । ଆଜି ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଖେଳିଛି, କଥା କମ୍ କହିବାରୁ । କିନ୍ତୁ ଘାଣି ବାହାର କରିଥିବାରୁ ଦେହ ଅଳ୍ପ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି ।

॥ ୧୧.୧୨.୭୯ : ରବିବାର ॥

ଆଜି ରବିବାର । ଆଜି ୭୩୦ରେ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ଅର୍ପଣବାକୁ ଧୂବୁର ଗଲି । ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ୧୦୩୦ରେ ବସ୍ରେ ଉଠିଲି । ବସ୍ରେ ବସି ଅନେକ ଗଳ୍ପ କଲି । ସେସବୁ ନିମ୍ନରେ ଲେଖାହୋଇଛି ।

ମୁଁ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କଲି, ଆଉ କେତେଦିନ ପରେ ମା କାଳୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବି । ଗୁରୁମା' କହିଲେ ୪ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଦେବେ । ତା ଆଦରୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖା ଦେଇ ପାରନ୍ତି । ମୁଁ ପଚାରିଲି, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ନାମ କିପରି ଚାଲିଛି । ମା କହିଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଚାଲିଛି । ମା କହିଲେ ଯେ ତୁମକୁ ଦେଖାଦେବା ପୂର୍ବଦିନ ମା କାଳୀ ତାଙ୍କୁ କହିବେ ଯେ କାଲି ସେ ଅମୃତକୁ ଦେଖାଦେବେ । ମା କହିଲେ ଯେ ଅଳ୍ପ ଡେର ହେବାଟା ଭଲ । ମା'ଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରିବାରୁ ସେ କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ସାକ୍ଷାତ ଦର୍ଶନ କରିନାହିଁ । ନିଜାଭ ଦା ପ୍ରାୟ ଦେଖା ପାଇବାର ଭଲ ହୋଇଛି ।

ଗୋଲକଗଡ଼କୁ ମା' ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିଲି । ଅମ ଘରେ ମା ଖାଇଲେ । ସମସ୍ତେ ହାତ ଦେଖାଇଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ବୋଲି କହିଲେ । ଯୁଗଳ ଦାଙ୍କୁ କହିଲେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ଭଲ ଫଳସା ପାଇବ । ଅଶୋକକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ କହିଲେ । ଖୁବ୍ ବିଦ୍ୟା, ଧନ ଅଛି ବୋଲି କହିଲେ । ଦିଲ୍ଲୀପ ଆଉ ନଟବଲ୍‌କୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ କହିଲେ ।

ସାଉଁର ମନ୍ତ୍ର (ଦାଦା)ଙ୍କର ହାତ ଦେଖିଲେ । କହିଲେ ଯେ କେହିକଣେ ରୋଗ ଲାଗିଲେ ଦେଇଛି । ମଙ୍ଗଳବାରରେ ତାବିକ ଆଉ ଲଗାଇବାକୁ ତେଲ ଦେବାକୁ କହିଲେ । କହିଲେ ଯେ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ତାପରେ ବାବୁରାମ ନେଇଗଲ । ଗୋପାଳ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଥିଲା ଗୁରୁମା'ଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ଆମ ଜମି ବାଡ଼ିରେ, ମାଟିରେ କୌଣସି ଦୋଷ ଅଛି ବୋଲି କହିଲେ ନାହିଁ ।

ବାବୁରାମ ସବୁ ନମ୍ନଲୁଲ ତାଙ୍କୁ ନେଇଗଲା । ନମ୍ନଲୁଲର ଜମିରେ ଅଳ୍ପ ଦୋଷ

ଅଛି ବୋଲି କହିଲେ । ଆଉ ବାବୁରାମ ଜମିରେ ମଧ୍ୟ ଦୋଷ ଅଛି ବୋଲି କହିଲେ ।

ନନ୍ଦଲଲର ଘରୁ ମା'କୁ ନେଇଗଲି ଅରୁଣା ଦା' ଘରକୁ । ଏଇମିତି ହେଉ ହେଉ ୩୩୦ ବାଜିଲା । ଆଉ ୪ଟା ବେଳେ ଆଶ୍ରମରେ ମିଟିଂ ଥିଲା । ୪ଟା ବସ୍ରେ ମା' ଚାଲିଗଲେ । ଆଜି ସାରା ଦିନଟି ଖବ୍ ଖୁସିବାସିରେ ଚାଲିଗଲା । ଧ୍ୟାନ କରିବାର ସମୟରେ ଶରୀରଟା ଭାରି ଭାରି ଲାଗେ । ଏହାର କାରଣ ପରୁଷବାରୁ ମା' କହିଲେ ଯେ ସେଇ ସମୟରେ ମା କାଳୀର ଆକର୍ଷଣ ଲାଗେ, ସେଥିପାଇଁ ଲାଗେ ଯେ କେହି ଜଣେ ଶରୀର ଉପରେ ବସିଛି ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବ୍ୟାଞ୍ଜମିଶ୍ରଣ ଖେଳିଲି । ତା'ରେ ଗୋବିନ୍ଦର ଘରକୁ ଚାଲି । ଗୋପାଳ ଚିତ୍ରାଘ ଦୋକାନକୁ ଚାଲି । ଗୋପାଳ ଚିତ୍ରାଘ ମୋତେ ଚା' ଖୁଆଇଲେ, ମୁଁ ଖାଇଲି । ୬୩୦ରେ ଖାଇ ପିଇ ଗୋବିନ୍ଦ ଦୋକାନକୁ ଚାଲି । କଥାବାତ୍ତା ହେଲା । ଗୋବିନ୍ଦ, ଗୋପାଳ ଆଉ ନନ୍ଦଲଲ କିଛି ସମୟ ଧରେ ଆସିଲେ । ରାତି ୮ଟାରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

ରାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହୋଇଛି, ଏବଂ ସାମ୍ପ୍ରତାତ୍ମିକ ଦଙ୍ଗାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲି । ଦଙ୍ଗା ହୋଇଥିଲା ଧନ ଆଉ ଗଣ୍ଡବ ମଧ୍ୟରେ । କିନ୍ତୁ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନେ ମାରତ୍ତାଣ୍ଡ ମାନଙ୍କୁ କେବଳ ମାରବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲେ । ମୋ ବାପା ମଧ୍ୟ ମାଡ଼ ଖାଇଥିଲେ ।

॥ ୨୨-୧୨-୭୯ : ସୋମବାର ॥

ଆଜି ବିଶେଷ କିଛି ଘଟିନି । କାଲିର ସମୟରେ ବିଛଣାରୁ ଉଠିଲି । କଲେଜକୁ ଚାଲି । ବସ୍ରେ ମୁଁ ନାମଜପ କଲି, ଆନନ୍ଦର ଲହରୀ ଉଠିଲା । ଅପରାହ୍ନରେ ବ୍ୟାଞ୍ଜମିଶ୍ରଣ ଖେଳିଲି । ଟେବୁଲ ଟେନିସ୍ କିଛି ସମୟ ଖେଳିଲି । ଟେବୁଲ ଟେନିସ୍ ଖେଳି ଆଜି କିଛି କିଛି ଶିଖିଲି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଭଲ ଭାବେ ଖେଳି ପାରେନି ।

ଆଜି କାମସ୍ତବ କିଛି କମ୍ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀରାମଲକୁ ଭଲପାଏ, କିନ୍ତୁ ସେ ପୁଣି ମୋ ପାଖରୁ ଦୂରରେ ରହେ । ମା' (କାଳୀ)ଙ୍କୁ ଚାହିଦା ବଡ଼ କଠିଣ ଅଟେ । କଲେଜର ପଢ଼ାପଢ଼ି ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଆରମ୍ଭ କରିନାହିଁ ।

ରାତିରେ ଶ୍ରୀରାମଲ ସହଜ କାମସ୍ତୁର୍ତ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲି ।

॥ ୨୩-୧୨-୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ଆଜି ବି କଲେଜରେ କ୍ଲାସ୍ ହୋଇନି । ମୁଁ ଶ୍ରୀରାମଲକୁ ଭଲ ପାଏ ଆଉ ତାର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ତାକୁ ଘୃଣା କରେ । ଆକର୍ଷିତ ହୁଏ । ପୁଣି ତାଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ଆଜି ରାମ ନାରାୟଣ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ମୋର ଡାଏରୀର କିଛି ପୃଷ୍ଠା ତାକୁ ଦେଖାଇଲି । ଆଉ ତା ସହିତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆଲୋଚନା କଲି । ଆଜି ମା' (କାଳୀ)ଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିବା ହୋଇନା । କଲେଜର ପଢ଼ା ପଢ଼ି ତ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ବ୍ୟାଡ଼ ମିଶ୍ଟନ, ଟେବୁଲ ଟେନିସ ପ୍ରଭୃତି ଖେଳିଲି । କାହା ସହିତ ଆଜି ବିଶେଷ ଗେମ୍ ବି ଜିତିନି । କେବଳ ବ୍ୟାଡ଼ମିଶ୍ଟନରେ ଗୋଟିଏ ଗେମ୍ ଜିତିଥିଲି । ଆଜି ମୋର ସୋମ୍ୟାକରୁ ଅଛି । ଭକ୍ତ ନାହିଁ କି ଅଭକ୍ତ ନାହିଁ ।

ଆଜି ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣିଲି । ଦିନେ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଯାଗାକୁ ଟ୍ରେନରେ ଯିବାର ଥିଲା । ଯୋଗମାୟା ଯେତେବେଳେ ଗଲେ ସେତେବେଳକୁ ଟ୍ରେନ ଗୁଡ଼ିବାର ସମୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଲୋକମାନେ ମା'ଙ୍କୁ କହିଲେ, ଟ୍ରେନ ବୋଧହୁଏ ଗୁଡ଼ି ଦେଇଛି । ସେତେବେଳେ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ କହିଲେ ଯେ, କାହା ବାପାର ଶକ୍ତି ଅଛି ସେ ମୁଁ ଯିବା ଆଗରୁ ଟ୍ରେନଟି ଗୁଲିଯିବ । ମା' ଯାଇ ଟ୍ରେନରେ ଉଠିଲେ । ସତେ ପକେ ଟ୍ରେନ ଗୁଡ଼ିଦେଲା ।

୧୨୪/୧୨/୭୯ : ରୁଧିରାଃ ॥

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନର ସମୟରେ ଉଠିଲି । ସକାଳେ ରାମ ନାରାୟଣ ସହିତ ଟେବୁଲ ଟେନିସ ଖେଳିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଖେଳ ଶିଖିଯାଇଛି ।

୧୨୫ରେ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଔଷଧ ଆଣିବାକୁ ଗଲି । ବସରେ ନାମ ଜପ କରି କରି ଯାଇଥିଲି । “ପୟାଲର ଷ୍ଟୋର”ରେ “ନବଭାରତ ଟାଇମ୍ସ” ପାଇଁ ୫ ଟଙ୍କା ଜମା ଦେଲି । ଗୁରୁମା' ଶୋଇଥିଲେ । ନିତାଇ ଦା' ମଧ୍ୟ ଶୋଇଥିଲେ । ମୋର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଉଠିଲେ । ମା' ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ ମୋ ଯିବାର ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ଉଠିଲେ । ଔଷଧ ଶନିବାର ଦେବେ ବୋଲି କହିଲେ ।

ମା (ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ) ମୋତେ ଇଟା କଥା କହିଲେ । ଯାହା, ମନ୍ଦିର ବନ୍ଦ ଦେଖି ମୁଁ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲି ଏସବୁ ଦେଇ କ'ଣ ଲାଭରକୁ ପାଇବୁ । ମା' କହିଲେ ନା, ଏସବୁ ଠାରୁ ଭଗବାନ ବହୁତ ଦୂରରେ ରହନ୍ତି । ମୁଁ ମା'ଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ୪ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଆସିଲା ବେଳେ ନନ୍ଦଲଲ ଆସିଲା । ସେ ମୋତେ ପୁଣି ଆଶ୍ରମକୁ ନେଇଗଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ଟ୍ରେନରେ ଫେରିଲି । ରାତିରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଆସିଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ସହିତ ‘ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ’ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲି ।

କାଲିର କାମ- ପ୍ରଣବକୁ ଲେନିନ ଦେବା, ମା' (କାଳୀ)ଙ୍କର ଞ୍ଚଟୋ ଆଣିବା, ୮ଟାରେ ଅଭୟ ସାରଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁରୁ ବନ୍ଦନା ଲେଖିବା ।

॥ ୨୭୧୨୭୯ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ସାତେ ସାତଟାରେ ଉଠିଲି । ସକାଳେ ନାମ ଜପ କରି ହେଲୁନାହିଁ । ସକାଳେ ‘ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟମ’ ନାଆଁର ବହିଟି ଅଳ୍ପ ପଢ଼ିଲି । ସେଇ ବହିରୁ କିଛି କିଛି ଅଂଶ ଲେଖି ରଖିଲି । ଅପରାହ୍ନରେ ଟେବୁଲ୍ ଟେକିସ ଖେଳିଲି । ଆଜି ବ୍ୟାଡ୍‌ମିଣ୍ଟନ ଖେଳ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅପରାହ୍ନରେ ମୋର ପଡ଼ା ରୁମ୍‌ରେ ବସି କିଛି ସମୟ ଧ୍ୟାନ କଲି । ମନ୍ତ୍ର ଜପ କଲି । ବାଂଲ୍ ସ୍କୁଲକୁ ମ୍ୟାଜିକ୍ ଡେମୋବାକୁ ଗଲି । ଗୋପାଳ ଆଉ ପ୍ରଣବ ଥିଲେ । ଖେଳଟା ଖୁବ୍ ବାଜେ ହେଲା । ସେଥିପାଇଁ ଅମେଁ ହୋଁ ହୋଁ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲୁ ।

ଆଜି ମୋର କାମଭାବ ପ୍ରାୟ ନଥିଲା । କାହାରକି ବଶେଷ କିଛି ଆଦାତ ଦେଇନି । ଅରୁଣକୁ ବ୍ୟାଗ ପାଇଁ ମନା କରି ଆଦାତ ଦେଲି । ଶୋଇବା ଆଗରୁ ନାମ ଜପ କଲି ।

॥ ୨୭୧୨୮୦ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ବାଜେ ଭାବରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ ହେଉଅଛି । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିନଟି ବାଜେ ଗଲ୍ଲା ଫାଲ୍ କରି, ଟେବୁଲ୍ ଟେକିସ ଖେଳି, ଆଡ଼୍‌ଡ଼ା କରି କଟାଇଲି । ନାମ ଜପ ଖୁବ୍ ବେଶୀ କଲି ନାହିଁ । ଧ୍ୟାନ କରିବା ମଧ୍ୟ ହେଲା ନାହିଁ । କଲେଜର ପଢ଼ାପଢ଼ି ତ ଆରମ୍ଭ କରିନି । କାହା ମନରେ ଜାଣିଶୁଣି କଷ୍ଟ ଦେଇନି । କାମଭାବ ଆଜି ପ୍ରାୟ ନଥିଲା ।

ମୋର ବାବା ମୋତେ କହିଲେ, ତୁ କୁଆଡ଼େ ଯୋଗମାୟାର ଗୁମ୍ଫା ତୋଳିବା ପାଇଁ ଚାଲୁଛୁ । ଯୁଗଲ୍ ଦା’ ଏକଥା ଶୁଣି ହସିଲେ । ମୁଁ ମନରେ ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜା ପାଇଲି । ବାବାଙ୍କୁ ଗୁମ୍ଫା କଥାଟା ସୂର୍ଯ୍ୟର ଡାକ୍ତର କହିଥିଲେ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବିଲି ଯେ, ଆଉ ଗୁମ୍ଫା ଆଦାସ୍ କରିବି ନାହିଁ । ଯୋଗମାୟା ଦେଖାନ୍ତୁ ସତ୍ତା ସତ୍ତା ମନା କରି ଦେବ । ମୁଁ ଆଲସ୍ୟ, ନିଦ୍ରା, ଜଡ଼ତା ଆଦି ଖରାପ ଶୁଣ ମାନଙ୍କର କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ଉଠିବୁ । ମା’ ଗୋ ମୋତେ ମଣିଷ କରି । ଆଲସ୍ୟ, ନିଦ୍ରା, ଜଡ଼ତାକୁ ଜୟ କରିବାକୁ ହେବ । ମା’ ଗୋ ! ଶକ୍ତ ହୁଅ ।

॥ ୨୭୧୨୮୧ : ଶନିବାର ॥

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିନଟି ବାଜେ ଭାବରେ ଗଲା । ଅପରାହ୍ନରେ ନନ୍ଦଲଲ ସହିତ ପୋଲ ଆଡ଼କୁ ଗଲି । ଦୁବେଙ୍ଗ ସହିତ ଦେଖାହେଲା । ସେ ଆମମାନଙ୍କୁ ଚାଁ ଖୁଆଇଲେ । ଗିର୍ଜାର ପୂଜ୍ୟ ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ପୂଜ୍ୟ ଉପରେ ହନୁମାନ ସଦାକାର ହୋଇଥିଲା ସେ କଥା ଦୁବେଙ୍ଗ ଆମମାନଙ୍କୁ କହିଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ମୁଁ କିଛି ସମୟ ନାମ ଜପ କଲି । ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲି ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଠାରୁ ମୁଁ ଆଉ ଆଗର ରାଜୁ ନୁହେଁ । ମୋର ଚରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଲା ମା'ଙ୍କୁ ପାଇବା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ ଦର୍ଶନ କରିବା, ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା । ମୁଁ ପରମାତ୍ମାଙ୍କର ଅଂଶ । ମୋ ଭିତରେ ଭାବରଙ୍ଗ ଶକ୍ତି ନିହତ ହୋଇଅଛି । ମୋର ଏଇ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଶେଷ ପ୍ରତିଜ୍ଞା । ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପାଳନ ହେବ । ନ ହେଲେ ମୋର ଶରୀରକୁ ନଷ୍ଟ କରିବ । କୌଣସି କୁ ଜନପ ମୋତେ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ମୋର ଏଇ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଗୌତମ ବୃଦ୍ଧର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ।

॥ ୨୮/୨/୭୯ : ରବିବାର ॥

ସକାଳେ ମୋତେ ବାବୁରାମ କହିଲେ ଯେ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ ମୋତେ ଆଜି ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ କହିଛନ୍ତି । ମୁଁ ପଚାରିଲି କାହିଁକି ? ବାବୁରାମ କହିଲେ ଯେ ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ ସୋମବାର ଦିନ ଗୌହାଟୀ ଚାଲିଯିବେ । ତା'ପରେ ଅନେକ ଦିନ ଦେଖା ହେବ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଖିଆ ପିଆ କରି ଗାଧୁଆ ବେଳେ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । ମା' ଯୋଗମାୟା ଦେବୀ କହିଲେ ତୋର ଔଷଧ ନେଇ ଯାଆ । ମୁଁ କହିଲି ଠିକ୍ ଅଛି । ଆପଣ ନିଜର ଦା'କୁ କହିଦେବେ । ମୁଁ ନିଜର ଦା'ଙ୍କ ଠାରୁ ନେଇଯିବି । ନିଜର ମୋତେ ୨୦୦୦ ଇଟା କଥା ଜଣାଇବାକୁ ମୁଁ କହିଲି ଯେ ମୁଁ ପଚାରି ଚୁହେବି । ଅହେଇଟାରେ ଚାଲି ଆସିଲି । ଅପରାହ୍ନରେ ବ୍ୟାଘ୍ରମିଶ୍ରଣ ଖେଳିଲି । ଆଜି ଖେଳ ଖୁବ୍ ଜମି ଥିଲା । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମ୍ୟାଜିକ୍ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ମୁଁ, ପ୍ରଣବ ଆଉ ଗୋପାଳ । ମୁଁ ଦେଖାଇଲି । ଆଜି ଯାହା ଖେଳ ଭଲ ହେଲା । ରାତିରେ ଦୁଇଦିନ ହେଲା ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ ହେଉଅଛି । ଦୁଇଦିନ ସ୍ୱେଳ କାମ ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ ଅଛି ।

॥ ୨୯/୨/୭୯ : ସୋମବାର ॥

ଶାଞ୍ଚରେ ଉଠିଲି । ଆଜି ଦିନଟି ମୋର ଭଲ ଶୁବରେ ଯାଇଛି । ଦୁଇ ଦିନ ଯାଗାରେ ମୋ ନିଜ ଦୋଷରୁ ଅପମାନିତ ହେଲି । ଟେବୁଲ୍ ଟେନିସ୍ ଖେଳିବା ବେଳେ ମୁଁ ମିରଜାମଲ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ 'ସ୍କୋକର' କହିବାରୁ ମିରଜାମଲ ଖୁବ୍ ରାଗିଗଲା, ଆଉ କହିଲେ ଯେ, ମୁଁ ତୁମର ବାପାର ପଇସାରେ ସିଗାରେଟ୍ ଖାଏନାହିଁ ।

ଆଉଥରେ ଟ୍ରିକେଟ୍ ପଡ଼ିଆରେ ପ୍ରଣବଙ୍କୁ କହିଥିଲି ଯେ ତୋର ନାକରେ ବଳ ଲାଗିଲେ ତୁ 'ମାଓଡ଼ହେଉକ' ହୋଇଯିବୁ । ପ୍ରଣବ ଏ କଥାରେ ଖୁବ୍ ଆସାଦ ପାଇଲୁ । ଆଉ ମୋତେ ସାରା ମୋତେ ଅନେକ ମଣିଷଙ୍କ ଆଗରେ ଅପମାନିତ କଲୁ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଦୁଇଥର କଥା ଉଡ଼ାଇ ଦେଲି । କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜା ପାଇଲି ।

ମୁଁ ଟେବୁଲ୍ ଟେବୁଲ୍ କିଛି ଦୂର ଆଗେଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଲ ଭାବରେ ଖେଳି ପାରେ । ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ଭଲ ଭାବରେ ପାରେ । ଆଜି ମୁଁ ଅନେକ ପିଲାଙ୍କ ମନରେ ଆଦାତ ଦେଲି । ତା' ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ, ମିଳନାମଳ, କମଳ ଆଦି ପ୍ରଧାନ । ନାମ ଜପ ମାତ୍ର ୮୪ ମିନିଟ୍ କଲି । ତା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ଭାବରେ । ସଦୃଶ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିଲି ନାହିଁ । କଲେଜର ଫୋଡ଼ା ତ ହେଉନାହିଁ । କାମଭାବ ଆଜି ବେଶ୍ ଅଛି ।

ମୋର ଫୁଲ ବଗିଚା ଦେଖିନାହିଁ ଅନେକ ଦିନ ହେଲା । ଗୋପାଳ ଘାଟରୁ ମୁଁ ଅନେକ ଦୁର୍ଗୁଣ ଶିଖିଛି । ତା' ଭିତରେ ଅନ୍ୟକୁ ସମାଲୋଚନା କରି ତା' ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେବା ପ୍ରଧାନ । ଏଇଟା ଗମ୍ଭୀରତା ଆଉ ସମ୍ମାନ ନଷ୍ଟ କରେ । ଆଉ ଅନେକଙ୍କ ସହିତ ଝଗଡ଼ା ହୁଏ । ଗୋପାଳ ଘାଟରୁ ଆଣିଥିବା ଦୁର୍ଗୁଣଟିକୁ ଆଜିଠାରୁ ଦୂର କଲି । କାଲିଠାରୁ ମୋର ଚୁଟିନ୍ତି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ହେବ ।

॥ ୩୦/୧୨/୭୯ : ମଙ୍ଗଳବାର ॥

ସବୁଦିନର ସମୟରେ ଉଠିଲି । କେଇ (ଦୁଇ ଚିନି) ମିନିଟ୍ ନାମ ଜପ କଲି । ଯୋଗମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ଫଟୋକୁ ମୁଁ ବନ୍ଧାଇ ଦେଇଛି । ଆଜି ଅଳ୍ପ ସଞ୍ଚିତ ରହିବାରୁ କାଲିପର ମୁଁ ଅପମାନିତ ହୋଇଲି । କିନ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସଞ୍ଚିତ ବର୍ତ୍ତମାନ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ବାବୁରାମର ମନରେ ଆଦାତ ଦେଲି । ଆଜି ସାରା ଦିନ ଖେଳା ଖେଳିରେ ଗୁଲିଯାଇଛି ।

ପ୍ରଣବ ଆଉ ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ର ଭିତରେ ପୁଣି କଥାବାର୍ତ୍ତା ଗୁଲୁ ହୋଇଯାଇଛି । ସେମାନେ ସରସ୍ବତୀ ପୂଜା କରିବା ପାଇଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲେ ଏବଂ କ୍ଳବକୁ ପୁଣି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ । ମୁଁ କୌଣସି ମତ ଦେଲିନି । କେବଳ କହିଲି ଭାବ ଦେଖେ । ରାତି ଶେଷରେ ଶ୍ରାବ୍ଧଲ ସହିତ କାମପୁର୍ଣ୍ଣ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲି । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ବାର୍ତ୍ତା ପଡ଼ିନାହିଁ ।

॥ ୩୧/୧୨/୭୯ : ବୁଧବାର ॥

ଆଜି ଏ ବର୍ଷର ଶେଷ ଦିନ । କାଲିଠାରୁ ନୂଆ ଉତ୍ସାହରେ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବି । କିନ୍ତୁ କେତେ ଦୂର ଆଗେଇ ପାରିବି ସେଇଟା ମା'ର ଇଚ୍ଛା । ଆଜି ପ୍ରଣବ ଆଉ ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ର ସରସ୍ବତୀ ବିଷୟରେ ମୋର କି ମତ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ମୁଁ

କହଲି ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିପାରବ ନାହିଁ ।

କାଲିଠାରୁ ମୋ ଜୀବନକୁ ନୂଆ ଢାଞ୍ଚାରେ ଗଢ଼ିବ । ମା ଗୋ ! ଶକ୍ତି ଦିଅ ।
ରାତିରେ ସ୍ବପ୍ନରେ ବିଜୟାଳକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଦେଖିଲି । କିନ୍ତୁ ବୀର୍ଯ୍ୟପାତ ହୋଇନି ।

॥ ୧।୧।୭୦ : ଗୁରୁବାର ॥

ଆଜି ନୂଆ ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ଦିନ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଜି ଅସୁଖୀ । କାହିଁକି ନା, ମୋର
ଘନଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଣବ ସହୃଦ କଜିଆ ହୋଇଛୁ । ଘଟଣାଟି ଏହିପରି ।

ସକାଳ ୧୦।୩୦ ବେଳେ ପ୍ରଣବ ଆଉ ଗୋପାଳ ଆସିଲେ । ମୁଁ କାଲିର ମିଟିଂ
ବିଷୟରେ ପଚାରିଲି । (କାଲି ସରସ୍ବତୀ ପୂଜା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମିଟିଂ ବସିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଣବ
କହୁବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ମିଟିଂ ଯାଇନଥିଲି । ପ୍ରଣବ ପୂଜା କମିଟିର ସମ୍ପାଦକ ଆଉ
ଜଗଦୀପେନ୍ଦ୍ର ସଭାପତି ଭାବେ ସ୍ଥିର କରାଗଲା ।)

ମୁଁ ପ୍ରଣବକୁ କହୁଲି ସରସ୍ବତୀ ପୂଜା ପରେ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ବଳିବ, ସେଥିରୁ ମୋର
ରାମାନ୍ତଜୟନ୍ତୀର ବାକି ଟଙ୍କା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରଣବ
କହୁଲା, ରାମାନ୍ତଜୟନ୍ତୀ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ପ୍ରମୋଦ ଦୋକାନରେ ବାକି
ହୋଇଥିଲା, ସେ ସବୁ ଦିଆହେବ । କିନ୍ତୁ ମୋ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ଲୁବ ରକ୍ଷା ନେବନାହିଁ ।
ମୁଁ ରାମାନ୍ତ ଜୟନ୍ତୀ ସମୟରେ ଲୁବର ସମ୍ମାନ ରଖିବାକୁ ଟଙ୍କା ଦେଲି । ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନ
ପ୍ରଣବ କହୁଛୁ ଯେ ଯେ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ଲୁବର କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନି । ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଗରମ
ହୋଇଗଲା ଏ କଥାରେ । ଆଉ ମୁଁ ସେତେବେଳେ କହୁଲି, ତା'ହେଲେ ମୋ ସହୃଦ
'ଅଗ୍ରଦୂତ'ର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ପ୍ରଣବ କହୁଲା କାହାର ପାଇଁ ଲୁବ ଅଟକ
ଯିବନି । ତା'ପରେ ପ୍ରଣବ କହୁଛନ୍ତି ମୋର ଖୁବ୍ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଝଗଡ଼ା ହେଲା । 'ଅଗ୍ରଦୂତ'
ଲୁବ ଭାଙ୍ଗି ଯିବାର କାରଣ ପ୍ରଣବ ମୋତେ ଦାୟୀ କଲା । ଆଉ ମୁଁ ପ୍ରଣବକୁ ଦାୟୀ
କରି ତର୍କା ତର୍କି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ପ୍ରଣବର ଏଇ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଆଜି ମୁଁ ବହୁତ
ଦୁଃଖ ପାଇଲି ।

ଆଜି ସକାଳ ୭।୪୫ରେ ଉଠିଥିଲି । ଆଉ କିଛି ସମୟ ନାମ ଜପ କରିଥିଲି ।
ଦ୍ୱିପ୍ରହରେ ଟେବୁଲ ଟେନିସ ଖେଳିଲି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଟିକେଟ ଖେଳିଲି । ଟିକେଟ
ପଡ଼ିଆରେ ପ୍ରଣବ ଆଉ ଗୋପାଳ ସହୃଦ ଦେଖା ହେଲା । ମୁଁ, ଗୋପାଳ, ବାବୁରାମ

ଆଉ ପ୍ରଣବ ‘ନିଉ କପୁର’ ଉପଲକ୍ଷେ ଅଟା ତାମସା କଲୁ । ମୁଁ ଉପରେ ଉପରେ ହସ୍ତରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲି ସତ, ମୋ ମନ ସକାଳର କଥା ପାଇଁ ବଡ଼ ଶ୍ରେୟ ଲାଗୁଥିଲା ।

ସକାଳ ଦଟଣାର ପୁନରୁତ୍ଥାନ ହେଲା । ପୁଣି ପ୍ରଣବ ସହିତ ମୋର ବଡ଼ ନିଜିଆ ଲଗିଲା ଗୋବିନ୍ଦ ଦତ୍ତର ଦୋକାନ ସମ୍ମୁଖରେ । ମୁଁ ପ୍ରଣବକୁ କହିଲି, ମୁଁ ମୋର ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କାଲି ସକାଳ ୮ଟାରେ କହିବି । ଏକଥା କହି ସେଠାରୁ ଚାଲି ଆସିଲି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସାଢ଼େ ୨ଟାରେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲି ।

ଢେର କବିବାରୁ ମା’ ବାବା ଦୁଇ ଗୁରୁଟା କଥା ଶୁଣେଇଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଗରମ ଗରମ କିଛି କଥା ଶୁଣେଇ ଦେଲି । ଏମିତି ବ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ନଥିଲା । ଘରକୁ ଆସିବା ପରେ ‘ମଧ୍ୟ ଝଗଡ଼ା’ରୁ ମୋ ନିଜକୁ ଦୂରରେ ରଖିପାରୁନି ନାହିଁ । ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ଦିନଟି ଆଜି ମୋର ଏମିତି ଯାଇଛି । ପ୍ରଣବର ମନକୁ ଆଜି ମୁଁ ରଖିପାରିଲି । ବାରୁରୁମ ସହ ମୋର ମନୋମାଳିନ୍ୟ ହୋଇଛି ଟେବୁଲ ଟେବୁଲ ଡେଇଁବା ବେଳେ ।

ଆଜି ଲଂଗୁନର ଫିଡ଼ାବନ୍ଧୁ ଖଣ୍ଡକ ପଡ଼ିବାକୁ ବାହାର ଟୁଲି । ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟା ଲାଜନ ପଡ଼ିଲି । ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ପୁଣି ରଖି ଦେଲି । ଗୁଡ଼ରେ ସପ୍ତଦୋଷ ହୋଇଛି ।

॥ ୨୧/୧୦ : ଶୁକ୍ରବାର ॥

ଆଜି ସାଢ଼େ ସାତଟାରେ ଉଠିଲି । ଆଠଟାରେ ପ୍ରଣବ ଆସିଲା । ମୁଁ ମିଳା ମିଶା କରି ଦେବାଟାକୁ ହିଁ ଭଲ ବୋଲି ଲାଗିଲା । ପ୍ରଣବକୁ କହିଲି କାଲି ମା’ ହୋଇଛି, ହୋଇ ଯାଇଛି । ପ୍ରଣବ ଏକଥା କହିଲା । ତା’ପରେ କୁବର ଉନ୍ନତ ବସୟରେ ଆଲୋଚନା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । କୁବର ସ୍ଥାନ E. N. D. ଅଫିସ ପାଖରେ ସ୍ଥିର କରା ହେଲା ।

କଲେଜକୁ ଗଲି । ଗୋଟିଏ ମାସ କ୍ଲାସ ହେଲା । ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲି । ସାତର ମନ୍ତ୍ରର ଔଷଧ ସ୍ଥୋମବାଚରେ ଦେବେ ବୋଲି ଯୋଗମାୟା ଦେଖା କହିଲେ । ନନ୍ଦଲଲ ସହିତ ସେଠି ଦେଖାହେଲା ।

ଆଜି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିନଟି ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଗରମ । ଆଜି ଜିହ୍ଵା ପାଠାଗାରରୁ କଠିଆ
ବାବାର ଜୀବନ ଆଣିବୁ । ତାଏତ୍ତ ଲେଖାଲେଖି କରୁ କରୁ ଶୁଦ୍ଧ ୧୧ଟା ବାଜିଲା ।
ତା'ପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

Publication Data :

JANE SADHARANA KISHORERA DI RY.

Author — Rajendra Prasad Khatawat. Oriya Translation —
Bharat Bhusan Mohanty, Department of English, C. R.
College, Golakganj (Assam). First Published : October
1991. Printed at Santoshi Printers, Rasulgarh, Bhubaneswar
Orissa. Published by - S, N. Jagadeba for Mahanadi Books,
Mulyayan Vihar, G.G.P Colony, Rasulgarh, Bhubaneswar -
751010, Orissa. Price : Rs, 30.00 only. Five Dollars.